

รายงานสืบเนื่อง
การประชุมนำเสนอผลงานวิชาการ
ด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

ค.ศ. 2023

Thailand Theological Academic Conference 2023

วันศุกร์ที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2023

ห้องประชุมแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม ZOOM

รายงานสืบเนื่อง

การประชุมนำเสนอผลงานวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ค.ศ. 2023

บรรณาธิการอำนวยการ	ประกิจ ตริทศายุธ (สมาคมพระคริสตธรรมไทย)
	ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย (วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย.)
บรรณาธิการต้นฉบับ	สาธัญญ์ บุญเกียรติ (วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย.)
	เสรี หล่อกันภัย (สมาคมพระคริสตธรรมไทย)
	สุรศักดิ์ กิติเรืองแสง (สภาคริสตจักรในประเทศไทย)
	อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ (วิทยาลัยแสงธรรม)
	วันดี วจนะถาวรชัย (มหาวิทยาลัยคริสเตียน)
	นที ตันจันทร์พงศ์ (สถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์)
	สกุณี เกรียงชัยพร (วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย.)
	วารุณาฎ เชื้อหน่าย (Langham Partnership Thailand)
	ณรงค์ ทองสุข (The Bible League Thailand)
พิสูจน์อักษร	ทีมบรรณาธิการ
ภาพปกและภาพประกอบ	ทีมบรรณาธิการ

สงวนลิขสิทธิ์ © 2023 โดย สมาคมพระคริสตธรรมไทย

ISBN (e-Book) 978-616-339-175-9

พิมพ์ครั้งที่ 1 : เมษายน 2023

จัดพิมพ์โดย

สมาคมพระคริสตธรรมไทย

319/52-55 ถ.วิภาวดีรังสิต สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 02 279 8341

e-mail: tbs@thaibible.or.th

รายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานและผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ประจักษ์ ตรีทศายุธ	สมาคมพระคริสตธรรมไทย ที่ปรึกษา
ครูศาสนา ดร. ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย	วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย. ที่ปรึกษา
1. ศาสนาจารย์ ผศ. ดร. สาธน์ญ์ บุญเกียรติ	วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย. ประธานกรรมการ
2. ศาสนาจารย์ ดร. เสรี หล่อกันภัย	สมาคมพระคริสตธรรมไทย รองประธานกรรมการ
3. ศาสนาจารย์ ดร. สุรศักดิ์ กิติเรืองแสง	สภาคริสตจักรในประเทศไทย กรรมการ
4. บาทหลวง ผศ.ดร. อภิสิตี กฤษเจริญ	วิทยาลัยแสงธรรม กรรมการ
5. ศาสนาจารย์ ดร. วันดี วจนะถาวรชัย	มหาวิทยาลัยคริสเตียน กรรมการ
6. ศาสนาจารย์ ดร. นที ต้นจันทร์พงศ์	สถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ กรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สกุนี เกรียงชัยพร	วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย. กรรมการ
8. อนุศาสนาจารย์ ดร. วารุณาฏ เชื้อหน่าย	Langham Partnership Thailand กรรมการ
9. ศาสนาจารย์ ดร. ณรงค์ ทองสุข	The Bible League Thailand กรรมการและเลขานุการ
10. นายนิธิวัฒน์ โพธิ์ทอง	วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย. ผู้ช่วยเลขานุการ

คำนำ

คริสต์ศาสนศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่มีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน และมีความสำคัญยิ่งต่อมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระเจ้า จิตวิญญาณของมนุษย์ ศีลธรรม และจริยธรรม ผ่านทางคำสอนจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ ซึ่งตลอดประวัติศาสตร์คริสต์จักรได้นำองค์ความรู้ด้านคริสต์ศาสนศาสตร์นี้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการทำพันธกิจในสังคม

ด้วยเหตุนี้ การประชุมนำเสนอผลงานวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ระดับชาติจึงเป็นโอกาสสำคัญที่ช่วยให้อาจารย์และนักศึกษาสถาบันคริสต์ศาสนศาสตร์ต่าง ๆ ได้ศึกษาและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ อีกทั้งได้เผยแพร่องค์ความรู้ด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แก่คริสตจักร และชุมชนเพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

การประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ค.ศ. 2023 (Thailand Theological Academic Conference 2023 - TTAC 2023) เป็นการประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ระดับชาติ ซึ่งจัดขึ้นโดยสมาคมพระคริสตธรรมไทย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันคริสต์ศาสนศาสตร์และองค์กรคริสเตียนต่างๆ ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุมนี้จัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง โดยจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 2017 ณ วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการจัดประชุมแบบออนไลน์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่างๆ สามารถเข้าร่วมการประชุมได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อนำเสนอผลงานวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ของอาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการจากสถาบันด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ในประเทศไทย
2. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ให้แก่คริสตจักร และบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสนใจด้านคริสต์ศาสนศาสตร์

ขอบคุณพระเจ้า ขอบคุณทุกสถาบัน และขอบคุณทุกท่านที่ทำให้การประชุมฯ ในครั้งนี้สำเร็จด้วยดี คณะกรรมการดำเนินงาน TTAC 2023 หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานสืบเนื่องการประชุมนำเสนอผลงานวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ค.ศ. 2023 ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้อ่าน และนำไปสู่การพัฒนาคริสตจักร ชุมชน และสังคมไทยต่อไป

ขอองค์พระผู้เป็นเจ้าอวยพระพรท่านให้เจริญขึ้นในพระคุณและความรักของพระองค์สืบไป

คณะกรรมการดำเนินงาน TTAC 2023

สารบัญ

การอรรถวิเคราะห้พระธรรมโรม 6:1-14 เรื่อง บัพติศมาด้วยการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism).....	1
การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลง ต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน	17
การเข้าร่วมน้สการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิกคริสตจักรบางบ้ทอง.....	32
ความเป็นไปได้ของการใช้ Logos ในประวัติศาสตร์ จนถึงพระวาหะในพระกิตติคุณยอห์น	49
การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับบ้ชนวัยทำงาน.....	68
การเตรียมตัวด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย	80
ความหมายของ “เกลือแห่งโลกในมัทธิว 5:13” ตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว	98
แนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่.....	115
แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่น ที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย	134
ศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณ.....	142
ถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021	160
คริสตจักรคือชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง.....	177
โครงการ.....	ก
กำหนดการ	ง
คณะกรรมการดำเนินงานและผู้ทรงคุณวุฒิ	จ

การอรรถวิเคราะห์พระธรรมโรม 6:1-14
เรื่อง บัพติศมาด้วยการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism)
*The Exegetical Analysis about Baptism
in Romans 6:1-14 via Rhetorical Criticism*

สุเมธ แซ่เหยา¹

Sumet Saeyao

ดร.วิริยะ ทิพย์วารการกูร²

Dr. Wiriya Tipvarakankoon

บทคัดย่อ

เรื่องบัพติศมาในพระธรรมโรม 6:1-14 เป็นเรื่องที่มีความคิดเห็นหลากหลาย เพราะมุ่งเน้นในการอธิบายบัพติศมาในเชิงศาสนศาสตร์เกี่ยวกับศาสนพิธี ทำให้นักวิชาการไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน ดังนั้นบทความฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาโดยการวิเคราะห์พระธรรมโรม 6:1-14 ด้วยการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) เพื่อค้นหาวัตถุประสงค์และวิธีการสื่อสารวัตถุประสงค์ของเปาโลในการกล่าวถึงเรื่องบัพติศมา นำเสนอการค้นพบจากการศึกษานี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านปัจจุบัน

ผู้เขียนได้ค้นพบว่า การกล่าวถึงเรื่องบัพติศมาในพระธรรมโรม 6:1-14 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้พิธีบัพติศมาซึ่งเป็นประสบการณ์จริงของผู้เชื่อ ในการแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้เชื่อที่เข้าใจว่า การที่ความบาปมีมากที่ไหน พระคุณพระเจ้าจะมีมากขึ้นที่นั่น (รม.6:1) อาจเปิดโอกาสให้ผู้เชื่อทำบาปมากขึ้นได้ เพื่อจะได้รับพระคุณเพิ่มพูนมากขึ้น เปาโลยังได้ใช้วิธีการต่างๆ ในเชิงวาทศิลป์ (Rhetoric) หลายประการเพื่อจูงใจให้ผู้อ่านเห็นพ้องด้วย เช่น ใช้การตั้งคำถามเชิงวรรณกรรม (rhetorical questions) การใช้คติพจน์ (maxims) การใช้ภาษาภาพพจน์ (imaginary) และ การใช้คำประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นคำความหมายตรงข้าม คำสรรพนาม คำสั่ง คำกำชับ เป็นต้น

การค้นพบวัตถุประสงค์การสื่อสารเรื่องบัพติศมานี้ เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านปัจจุบันที่เป็นผู้เชื่อที่อยู่ในบริบทวัฒนธรรมและสังคมไทย ที่อาจมีความเข้าใจเรื่องบัพติศมาว่าเป็นพิธีกรรม

---

¹ ศิษยาภิบาลคริสตจักรพระคุณดำรงกรุงเทพฯ e-mail: paulyao777@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
e-mail: wiriyabit@gmail.com

การอรรถวิเคราะห์พระธรรมโรม 6:1-14 เรื่อง บัพติศมาด้วยการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism)

ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นอิทธิพลความเชื่อเดิมที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ส่งผลให้ผู้เชื่อมีความมั่นใจอย่างผิดๆ ในการดำเนินชีวิตในความบาปต่อไป แต่การเข้าใจจุดประสงค์ของเปาโลที่มีต่อพระธรรมโรม 6:1-14 ช่วยส่งเสริม ผู้อ่านให้การดำเนินชีวิตอย่างมีเสรีภาพในการชอบธรรม ไม่ตกเป็นทาสบาปอีกต่อไป

คำสำคัญ บัพติศมา วิพากษ์เชิงวาทศิลป์ พระธรรมโรม 6:1-14

Abstract

The purpose of this study focuses on the baptism in Romans 6:1-14. In fact, this issue is controversial because readers seem focus on the theological aspect of baptism in Romans 6:1-14 which has no consensus. However, this paper turns to focus rhetorical aspect of this passage. I will focus on the purpose of the author when he mentioned baptism in Romans 6:1-14. By using rhetorical criticism, I will analyze Romans 6:1-14 in order to discover the author's purpose and his communication techniques in achieving his objective.

I found that the purpose of mentioning baptism in Romans 6:1-14 is to make use of baptism, which is the real experience of the believers, to correct the audience's misunderstandings, that is, "if the sin increased, the grace may abound more," which may allow believers to have the freedom to commit more sins to obtain more grace. The author made use of several rhetorical techniques to fulfill his purpose of the teachings of Romans 6:1-14, including rhetorical questions, maxims, imaginary language, and word choices, including contrasting words, pronouns, commands, etc.

The benefits of understanding baptism through rhetorical criticism in Romans 6:1-14 would help current readers who are believers in the context of Thai culture and society. The believers may understand baptism as a sacred rite, which influenced conventional beliefs that focused and emphasized the sacred rites. This results in the believer having the false confidence to continue living in sin. But to understand the purpose of Paul in Romans 6:1-14 helps to urge his audience to live their lives with the liberty of righteousness, not being enslaved by sin any longer.

Keywords: The Baptism, Rhetorical Criticism, Romans 6:1-14

บทนำ (Introduction)

พระธรรมโรม 6:1-14 เป็นพระธรรมเล่มหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบาปติสมาอย่างละเอียด อย่างไรก็ตามพระธรรมตอนนี้ที่มีการตีความที่แตกต่างกันและเกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป ความคิดเห็นของนักวิชาการแบ่งเป็นหลายกลุ่ม กลุ่มแรก เช่น F. F. Bruce (1985), เจ. เกลน. มอร์ริส (2557) และ Leon Morris (1988) มีความเห็นว่าเป็นพิธีบาปติสมาด้วยน้ำที่เป็นสัญลักษณ์ของการตาย การถูกฝัง และการเป็นขึ้นจากตายกับพระคริสต์ เพื่อบ่งบอกว่าเป็นการเริ่มต้นชีวิตคริสเตียนที่ผ่านการตายต่อชีวิตเก่าและเป็นขึ้นมาสู่ชีวิตใหม่ ส่วนกลุ่มที่ 2 เช่น Douglas J. Moo (1996) เห็นว่าเป็นพิธีบาปติสมาด้วยน้ำที่เป็นประสบการณ์จริงของผู้เชื่อในการกลับใจใหม่ โดยพิธีบาปติสมาและกลุ่มที่สามเช่น D. Martyn Lloyd-Jones (1973) จอห์น เอ. วิทเมอร์. และ โลเวอร์ เดวิด เค. (2549) เห็นว่าเป็นบาปติสมาโดยพระวิญญาณบริสุทธิ์ เป็นงานอันลึกลับอัศจรรย์ของพระวิญญาณที่ทำงานอยู่ในภายในผู้เชื่อ

นักวิชาการส่วนมากเน้นการอธิบายบาปติสมาโดยเน้นที่มุมมองในเชิงศาสนศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนพิธี แต่บทความนี้ขอเน้นที่มุมมองในเชิงวาทศิลป์ (Rhetoric) หมายถึงเปาโลอ้างถึงบาปติมาแบบวาทศิลป์ เพื่อโต้แย้งคนที่เข้าใจผิดในคำสอนของเปาโลในเรื่องการทำบาปให้มากขึ้นเพื่อให้พระคุณเพิ่มทวีขึ้น เปาโลใช้วาทศิลป์อย่างมีจุดประสงค์คือเพื่อต้องการเตือนสติ หนุนใจ ผู้รับดั้งเดิมโดยเกิดผลการจูงใจให้ผู้รับได้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด นำสู่การตัดสินใจในการเลิกเป็นทาสของความบาป หันไปสู่การดำเนินชีวิตภายใต้พระคุณ ซึ่งนักวิชาการคนสำคัญที่มีการตีความในด้านนี้คือ Frank J. Matera (2010) และ Ben Witherington (2004)

Matera (2010) นำเสนอว่าบาปติมาไม่ใช่ประเด็นหลักที่เปาโลต้องการกล่าวถึงในพระธรรมโรม 6:1-14 แต่บาปติมาถูกหยิบยกมากล่าวอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการเตือนสติ หนุนใจผู้ฟัง (ผู้อ่าน)ของท่านให้เลิกการใช้ชีวิตภายใต้ความบาป แต่หันกลับมาอยู่ภายใต้พระคุณ (Matera, 2010: p.145-148) ส่วน Witherington (2004) มองว่าบาปติมาที่ถูกล่ามถึงในพระธรรมโรม 6:1-14 ตามโครงสร้างวาทศิลป์ เป็นเพียงการกล่าวถึงพิธีบาปติมาที่คริสเตียนทุกคนต้องมีส่วนร่วม และซึ่งเป็นการสื่อสารอย่างมีวัตถุประสงค์เพื่อ เตือนสติ หนุนใจ และเรียกร้องให้เกิดการตอบสนองจากผู้ฟัง (ผู้อ่าน)คือในด้านหนึ่งให้หยุดมอบร่างกายไปอยู่ภายใต้การครอบงำของความบาป และในอีกด้านหนึ่งให้มอบร่างกายเป็นเครื่องมือแห่งความชอบธรรม เพื่อนำมาถึงบทสรุปว่าพวกเขาไม่ได้มีชีวิตอยู่ภายใต้ธรรมบัญญัติ แต่มีชีวิตอยู่ใต้พระคุณ (Witherington and Hyatt, 2004: p.155-157)

บทความนี้ขอเสนอแนวทางการวิเคราะห์พระธรรมโรม 6:1-14 ที่เรียกว่าการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) ซึ่งเป็นการศึกษาพระคัมภีร์เพื่อช่วยให้ผู้อ่านกลับมาสนใจวัตถุประสงค์ของผู้เขียนและทำความเข้าใจ รูปแบบและวิธีการสื่อสารของผู้เขียนที่จูงใจให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ว่าแท้จริงแล้วผู้เขียนมีจุดประสงค์อะไรในการกล่าวเรื่องบาปติมา? เปาโลใช้

การอรรถวิเคราะห์พระธรรมโรม 6:1-14 เรื่อง บัพติศมาด้วยการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism)

วิธีการหรือวาทศิลป์ (Rhetoric) อย่างไรบ้าง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของคำสอนในพระธรรมโรม 6:1-14? หากเปาโลมีจุดประสงค์เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจพระธรรมตอนนี้ในเรื่องหลักคำสอนเรื่องบัพติศมา จะมีความหมายต่อผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ในปัจจุบันอย่างไร?

การวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism)

Kennedy (1984) ให้ความหมายวาทศิลป์ (Rhetoric) ไว้ว่า “วาทศิลป์เป็นศิลปะในการพูดในที่สาธารณะ หรือคุณภาพของวาทกรรมของผู้เขียนหรือผู้พูดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่ส่งไปยังผู้ฟัง(ผู้อ่าน)” (Kennedy, 1984: p.3) องค์ประกอบที่สำคัญการพูดหรือการเขียนเชิงวาทศิลป์ (Rhetoric) คือ การจัดโครงสร้าง (Arrangement) ซึ่งเป็นการจัดเรียงบทพูดหรือบทเขียนเพื่อนำเสนออย่างเป็นลำดับ สามารถแบ่งได้ดังนี้ (Walton, 1996: p.5)

1. Exordium คือ บทนำ (Introduction) มีหน้าที่ในการสร้างและรักษาความสนใจของผู้ฟัง (ผู้อ่าน)
2. Statement คือ การบรรยาย (Narration) การนำเสนอเบื้องหลังและรายละเอียดข้อเท็จจริง มีความชัดเจน สั้น และจูงใจ
3. Proof คือ การจูงใจ เป็นการสนับสนุนข้อโต้แย้งเชิงตรรกะ เพื่อสนับสนุนจุดยืนของผู้พูด และยังลบล้างการคัดค้านที่อาจเกิดขึ้น
4. Epilogue คือ บทสรุป (Conclusion) ที่ดึงดูดใจผู้ฟัง(ผู้อ่าน)

นอกจากโครงสร้างวาทศิลป์จะช่วยให้การพูดหรืองานเขียนสามารถสื่อสารเป็นลำดับอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังมีปัจจัยหลักสามประการในสถานการณ์วาทศิลป์หรือการโน้มน้าวใจ ซึ่งจะทำให้การพูดหรืองานเขียนสามารถดึงดูดผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ได้ดี และตามหลักการทางวาทศิลป์ของอริสโตเติล (Aristotle) ได้นิยามปัจจัย (Factor) 3 ประการนี้ว่า พาโธส (*pathos*) อีโธส (*ethos*) และโลโกส (*logos*) (Kennedy, 1984: p.15-16) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. พาโธส (*pathos*) เป็นการจูงใจด้วยอารมณ์ ความรู้สึกที่ผู้พูดสื่อออกมาและที่ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)สัมผัส (Kennedy, 1984: p.15-16) ตัวอย่างของพาโธส (*pathos*) ปรากฏในพระธรรมกาลาเทีย 4:12-20 เปาโลเตือนสติให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้ย้อนคิดถึงมิตรภาพของท่านกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)เพื่อจูงใจผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้สัมผัสถึงความจริงใจและความหวังดีของท่านที่กำลังพูดกับพวกเขาอย่างตรงไปตรงมา (Cousar, 1997: p.39)

2. อีโธส (*ethos*) เป็นการจูงใจด้วยบุคลิกภาพของผู้พูดเองเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน) (Kennedy, 1984: p.15-16) ตัวอย่างอีโธส (*ethos*) ปรากฏในพระธรรม 1 เธสะโลนิกา 2:1-12 เปาโลเน้นย้ำผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ถึงเรื่องบุคลิกและความน่าเชื่อถือของตัวท่าน ด้วยการเปรียบเทียบ

เรื่องความจริงใจของท่านกับแรงจูงใจที่หลอกลวงของผู้อื่น ความเอาใจใส่ของท่านที่มีต่อผู้ฟัง(ผู้อ่าน) ความซื่อสัตย์ของตัวท่านและความปรารถนาในการทำให้พระเจ้าพอพระทัย (Cousar, 1997: p.39)

3. โลโกส (*logos*) เป็นการจูงใจด้วยตรรกะและเหตุผล (Kennedy, 1984: p.15-16) ตัวอย่างของโลโกส (*logos*) ปรากฏในพระธรรมโรม 7:7-25 เปาโลใช้พระคัมภีร์และประสบการณ์เป็นเหตุผลในการยืนยันว่าธรรมบัญญัติที่ถึงแม้จะรับอิทธิพลจากความบาปได้ง่าย แต่ธรรมบัญญัติก็ยังคงบริสุทธิ์ เทียงธรรมและดีงาม (Cousar, 1997: p.39)

ส่วนการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism)³ เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการใช้วาทศิลป์ (Rhetoric) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการการสื่อสารและการจูงใจที่ใช้อยู่ในงานเขียนต่างๆ เช่น หนังสือพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่เป็นต้น การวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) ทำให้เกิดการค้นพบความเข้าใจใหม่ในการศึกษาพระคัมภีร์ทั้งพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่ จึงได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับนักวิชาการพระคริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ในความพยายามใช้วาทศิลป์ (Rhetoric) ศึกษาเอกสารต่างๆตามมุมมองในยุคโบราณ (Walton, 1996: p.4-7)

ในสังคมยุคที่เปาโลมีชีวิตอยู่นั้นรายล้อมไปด้วยการใช้วาทศิลป์ (Rhetoric) (Walton, 1996: p.5) และงานเขียนของเปาโลที่มีรูปแบบเหมือนรูปแบบวาทศิลป์ (Rhetoric)⁴ บทความนี้จึงเลือกใช้วิธีการศึกษาพระคัมภีร์ในรูปแบบการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) ที่นำผู้อ่านปัจจุบันกลับไปค้นหาจุดประสงค์ของการกล่าวถึงเรื่องบังเกิดมาในพระธรรมโรม 6:1-14 และวิธีการทางวาทศิลป์ที่ผู้เขียนใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การสื่อสาร

อรรถวิเคราะห์ พระธรรมโรม 6:1-14

เพื่อเข้าใจความหมายของบังเกิดมาในพระธรรมโรม 6:1-14 ในมุมมองของการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ บทความนี้ได้ทำการอรรถวิเคราะห์พระธรรมตอนนี้ โดยแบ่งโครงสร้างเนื้อหาตามรูปแบบของโครงสร้างเชิงวาทศิลป์ดังต่อไปนี้

³ การวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) เป็นคำที่ใช้เน้นถึงอัตลักษณ์ของข่าวสารที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการสื่อกับผู้ฟังของเขาโดยการใช้สำนวนหรือโวหารหรือวิธีต่างๆ ในการสื่อสารกับชุมชนเพื่อให้ได้มาซึ่งความหมายของพระธรรมและสอดคล้องกับบริบทที่ผู้พูดหรือผู้เขียนต้องการสื่อความหมาย พงศ์ศักดิ์ ลิ้มทองวิรัตน์, (2557) หน้า 381

⁴ เปาโลมีความสามารถสูงในใช้เทคนิคทางวาทศิลป์ (rhetorical techniques) ตัวอย่าง เช่น การใช้คำว่า “ความปลื้มใจ” ในเชิงวาทศิลป์ ซึ่งมาจากคำว่า *μακαρισμός* (*มาคาริสมอส*) ในภาษากรีก (กท. 4:15; รม. 4:6-9) การใช้คำว่า “อุปไมย” ในเชิงวาทศิลป์ ซึ่งมาจากคำว่า *ἀλληγορούμενα* (*ออล์เลโกโรเมนา*) ในภาษากรีก (กท. 4:24) และการใช้คำว่า “เปรียบเทียบ” ในเชิงวาทศิลป์ ซึ่งมาจากคำว่า *μετεσχημάτιστα* (*เมเทสเครเมทิสตา*) ในภาษากรีก (1 คร. 4:6) (Walton, 1996: p.6)

1. บทนำ เรื่องผู้ตายต่อบาป ไม่อาจมีชีวิตอยู่ในบาปต่อไป (รม. 6:1-2)
2. เหตุผลที่ 1 บัพติศมาเข้าส่วนในการตายของพระคริสต์ (รม. 6:3-4)
3. เหตุผลที่ 2 เข้าสนิทในความตายอย่างพระคริสต์ (รม. 6:5-7)
4. เหตุผลที่ 3 ตายกับพระคริสต์เพื่อมีชีวิตกับพระคริสต์ (รม. 6:8-11)
5. บทสรุป ไม่อยู่ภายใต้บาป แต่มีชีวิตเพื่อพระเจ้า (รม. 6:12-14)

บทนำ เรื่องผู้ตายต่อบาป ไม่อาจมีชีวิตอยู่ในบาปต่อไป (รม. 6:1-2)

- 1 ถ้าอย่างนั้น เราจะว่าอย่างไร? เราจะอยู่ในบาปต่อไปเพื่อให้พระคุณเพิ่มทวีขึ้นหรือ?
- 2 เปล่าเลย เราที่ตายต่อบาปแล้วจะมีชีวิตในบาปต่อไปได้อย่างไร?

ข้อ 1-2 เป็นการเกริ่นนำถึงประเด็นที่เปาโลต้องการจูงใจ ประเด็นสำคัญในตอนนี้เป็นผู้เชื่อไม่สามารถอยู่ในบาปอีกต่อไปได้ เปาโลนำเสนอบทนำโดยการใช้คำถามเชิงวรรณกรรม (rhetorical question) ซึ่งเป็นคำถามที่ชวนให้คิด และมีคำตอบในตัวอยู่แล้ว คือ *เราจะอยู่ในบาปต่อไปเพื่อให้พระคุณเพิ่มทวีขึ้นหรือ?* คำตอบคือ “ไม่ควร” และคำถามที่ว่า *เราที่ตายต่อบาปแล้วจะมีชีวิตในบาปต่อไปได้อย่างไร?* คำตอบก็คือ “มีชีวิตอยู่ต่อไปในบาปไม่ได้อีกแล้ว” นอกจากนี้เปาโลยังใช้สรรพนาม “เรา” (พหูพจน์)⁵ ซึ่งหมายถึงทั้งตัวผู้เขียนและตัวผู้ฟัง (ผู้อ่าน) เพื่อเน้นว่าเราที่เป็นผู้เชื่อที่รวมทั้งเปาโลและผู้เชื่อชาวโรม ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ในบาปต่อไปอีกแล้ว เปาโลใช้คำว่า *อยู่ในบาปต่อไป* และคำว่า *มีชีวิตในบาปต่อไป* แทนที่จะใช้คำว่า “กระทำความบาป” หรือใช้คำว่า *ตายต่อบาป* มากกว่าใช้คำว่า “หยุดทำความบาป” ทั้งนี้จุดประสงค์เพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้ฟัง (ผู้อ่าน) ที่คิดว่าจะทำความบาปมากขึ้นเพื่อให้พระคุณเพิ่มทวีขึ้น เพราะผู้ที่อยู่ในบาปต่อไปเป็นผู้ที่อยู่ภายใต้การครอบงำของบาปจนทำความบาปเป็นนิสัย ส่วนผู้ที่ตายต่อบาป⁶แล้วเป็นผู้ที่เป็นอิสระจากการครอบงำของบาปแล้ว ซึ่งพระธรรมในข้อต่อๆมาเป็นการให้เหตุผลของหัวข้อนี้

⁵ วลีภาษากรีก οἵτινες ἀπεθάνομεν (ออยทีเนส อัพเพธานโนเมน) แปลความได้ว่า we [whoever] died หรือ “เรา(ใครก็ตาม)ที่ตายแล้ว” เป็นสรรพนามที่มีความหมายว่าใครก็ตามที่ตายแล้ว ซึ่งเปาโลน่าจะหมายถึงทั้งตัวผู้ฟัง (ผู้อ่าน) และตัวท่านเองที่เป็นผู้เชื่อ เปาโลใช้คำสรรพนามว่า “เรา” เป็นการกล่าวเน้นย้ำว่าการตายของพระคริสต์ที่มีผลต่อผู้เชื่อ เป็นการเชื่อมโยงการตายของพระคริสต์ที่ส่งผลกระทบชีวิตด้านศีลธรรมสำหรับผู้เชื่อ เชื่อมโยงสิ่งที่จะกล่าวต่อไปในพระธรรมโรมบทที่ 6 นี่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลในเชิงปฏิบัติต่อชีวิตของผู้เชื่อ (Matera, 2010: p.145)

⁶ เปาโลเชื่อมโยงการตายของพระคริสต์ที่มีผลต่อการตายต่อบาปของผู้เชื่อ ด้วยลำดับความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันดังนี้ พระคริสต์ได้ตายต่อความบาป (รม. 6:9-10) และผู้เชื่อมีความสัมพันธ์กับพระคริสต์ด้วยการรับบัพติศมาเข้าสู่ความตายของพระคริสต์ (รม. 6:3-4) ทำให้การตายของพระคริสต์ซึ่งเป็นการตายต่อบาปนั้นมีผลทำให้ผู้เชื่อเป็นผู้ที่ตายต่อบาป (รม. 6:2) (Moo, 1996: p.354)

เหตุผลที่ 1 บัพติศมาเข้าส่วนในความตายของพระคริสต์ (รม. 6:3-4)

3 ท่านทั้งหลายไม่รู้หรือว่า เราผู้ที่ได้รับบัพติศมาเข้าในพระเยซูคริสต์ ก็ได้รับบัพติศมานั้นเข้าในการตายของพระองค์? 4 เพราะฉะนั้น เราจึงถูกฝังไว้กับพระองค์แล้ว โดยการรับบัพติศมาเข้าในการตายนั้น เพื่อว่าเมื่อพระบิดาทรงให้พระคริสต์เป็นขึ้นจากตายโดยพระสิริของพระองค์แล้ว เราก็จะได้ดำเนินตามชีวิตใหม่ด้วยเหมือนกัน

เปาโลให้เหตุผลว่าผู้เชื่อที่รับบัพติศมาแล้วนั้นเป็นผู้ที่เข้าส่วนในความตายของพระคริสต์ โดยการใช้อีกคำถามว่า ท่านทั้งหลายไม่รู้หรือว่า เราผู้ที่ได้รับบัพติศมาเข้าในพระเยซูคริสต์ ก็ได้รับบัพติศมานั้นเข้าในการตายของพระองค์? (รม. 6:3) เพื่อจูงใจผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้ความสนใจความหมายสำคัญของบัพติศมา 3 ด้านคือ 1) เข้าส่วนในการตายของพระคริสต์ (รม. 6:3) 2) เข้าส่วนในการถูกฝังของพระคริสต์ (รม. 6:4ก) และ 3) เข้าส่วนในพระสิริ นำสู่การดำเนินชีวิตใหม่ (รม. 6:4ข)

1. เข้าส่วนในการตายของพระคริสต์ (รม. 6:3) เปาโลเริ่มต้นพระธรรมโรม 6:3 ด้วยคำว่า ท่านทั้งหลายไม่รู้หรือว่า ในเชิงวาทศิลป์ (rhetoric) ถือเป็นการเรียกร้องให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)กลับมาสนใจความหมายที่สำคัญของการรับบัพติศมา หรือเรียกร้องให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)รู้ว่าเรื่องที่จะพูดต่อไปนี้เป็นเรื่องพื้นฐานที่ควรรู้ ต่อเนื่องด้วยประโยค เราผู้ที่ได้รับบัพติศมาเข้าในพระเยซูคริสต์ ก็ได้รับบัพติศมานั้นเข้าในการตายของพระองค์ เป็นการกล่าวกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ว่าไม่ควรหยุดอยู่ที่การมีประสบการณ์ในการรับบัพติศมาเท่านั้น แต่ต้องเข้าใจความหมายสำคัญของบัพติศมาว่าเป็นการเข้าส่วนในการตายของพระคริสต์ ซึ่งการตายของพระคริสต์นั้นสำคัญต่อผู้เชื่อเพราะการตายของพระคริสต์ไม่ได้เป็นการตายทั่วไป แต่เป็นการตายในฐานะตัวแทนมนุษยชาติในการรับโทษบาป การตายของพระคริสต์ที่เป็น การตายต่อบาปส่งผลให้พระองค์หลุดพ้นจากอำนาจการครอบงำของบาป ผู้เชื่อที่รับบัพติศมาเข้าส่วนในพระคริสต์⁷ จึงเป็นผู้ที่ได้ตายต่อบาป หลุดพ้นจากอำนาจการครอบงำของบาปด้วย

2. เข้าส่วนในการถูกฝังของพระคริสต์ (รม. 6:4ก) เมื่อมาถึงส่วนแรกของพระธรรมโรม 6:4ก เพราะฉะนั้น เราจึงถูกฝังไว้กับพระองค์แล้ว โดยการรับบัพติศมาเข้าในการตายนั้น คำเชื่อมเพราะฉะนั้น เป็นการเชื่อมโยงบัพติศมาเข้าส่วนการตายของพระคริสต์ (รม. 6:3) เป็นเหตุให้ผู้เชื่อถูกฝังไว้กับพระองค์แล้ว ในเชิงวาทศิลป์เป็นการเป็นอธิบายการตายของผู้เชื่อที่เกิดขึ้นจากการรับบัพติศมาด้วยภาษาภาพพจน์ ว่าผู้เชื่อได้ตายอย่างแท้จริงแล้วโดยการถูกฝังพร้อมกับพระคริสต์ที่เป็น การสิ้นสุดของชีวิตเก่าแห่งความบาป (old age of sin) พร้อมกับพระคริสต์ ด้วยเหตุที่ผู้เชื่อถูกฝังกับพระคริสต์จึงทำให้ผู้เชื่อไม่อยู่ใต้อำนาจบาป จึงไม่มีทางที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไปในบาปได้อีกต่อไป

⁷ การเข้าส่วนในพระคริสต์ เป็นความเข้าใจเรื่องพระคริสต์ที่มาจากหลักคำสอนของคริสตจักรยุคแรกเกี่ยวกับเรื่องพระคริสต์ (church's kerygma) ในเรื่องเหตุการณ์ชีวิตของพระคริสต์ (Christ's event) ที่เมื่อกล่าวถึงการเข้าสู่พระคริสต์จึงหมายถึงความเกี่ยวข้องกับพระคริสต์ในเรื่อง การตาย การถูกฝัง และการเป็นขึ้นจากตายในวันที่สามของพระคริสต์ ตามพระธรรม 1 โครินธ์ 15:3ข-4 (Matera, 2010: p.148-149)

3. เข้าส่วนในพระสิริ นำสู่การดำเนินชีวิตใหม่ (รม. 6:4ข) เมื่อดูจากพระธรรมโรม 6:4ข ดังเช่นพระบิดาทรงให้พระคริสต์เป็นขึ้นจากตายโดยพระสิริของพระองค์แล้ว ดังนั้นเราก็ได้ดำเนินตามชีวิตใหม่ด้วยเหมือนกัน การใช้คำสำคัญสองคำ ดังเช่น...ดังนั้น... เป็นการใช้คำในรูปแบบวาทศิลป์ที่ได้เน้นย้ำสองสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน คือ การเข้าส่วนโดยพระสิริของพระคริสต์ และ การดำเนินชีวิตใหม่ เปาโลเชื่อมโยงให้เห็นว่าบัพติศมาเป็นการนำผู้เชื่อเข้าส่วนในพระสิริของพระคริสต์ จุดประสงค์ก็เพื่อนำสู่การดำเนินชีวิตใหม่ ซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตที่มีเป้าหมายชีวิตที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เป็นชีวิตที่ดำเนินอยู่โดยไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของบาป แต่เป็นชีวิตที่เติมด้วยพระสิริ บริสุทธิเหมือนพระคริสต์ผู้ทรงเป็นตัวแทนพระสิริของพระบิดา

สรุปเหตุผลที่ 1 เพื่อให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)เข้าใจว่า การรับบัพติศมาหมายถึง การตายกับพระคริสต์ เพื่อให้ผู้เชื่อจะได้เข้าส่วนในชีวิตใหม่ในพระสิริของพระองค์ ผู้เชื่อจึงไม่สามารถอยู่ในบาปต่อไปได้

เหตุผลที่ 2 การเข้าสนิทในความตายอย่างพระคริสต์ (รม. 6:5-7)

5 เพราะว่าถ้าเราเข้าสนิทกับพระองค์แล้วในการตายอย่างพระองค์ เราก็จะเข้าสนิทกับพระองค์ในการเป็นขึ้นจากตายอย่างพระองค์ 6 เรารู้แล้วว่า คนเก่าของเรานั้นถูกตรึงไว้กับพระองค์แล้ว เพื่อตัวที่บาปนั้นจะถูกทำลายให้สิ้นไป และเราจะไม่เป็นทาสของบาปอีกต่อไป 7 เพราะว่าผู้ที่ตายแล้วก็พ้นจากบาป

เหตุผลที่ 2 ที่ดูเหมือนคาบเกี่ยวกับเหตุผลแรก เพราะยังคงเน้นถึงการตายของพระคริสต์ แต่เมื่อสังเกตพระธรรมโรม 6:5 เพราะว่าถ้าเราเข้าสนิทกับพระองค์แล้วในการตายอย่างพระองค์ เราก็จะเข้าสนิทกับพระองค์ในการเป็นขึ้นจากตายอย่างพระองค์ เปาโลใช้เหตุผลที่ 2 โดยมุ่งเน้นรายละเอียดที่ การเข้าสนิทกับพระองค์ ประกอบไปด้วยประเด็นที่สำคัญ 2 ประเด็นคือ 1) การเข้าสนิทในการตายอย่างพระองค์ เพื่อเข้าสนิทในการเป็นขึ้นจากตายอย่างพระองค์ (รม. 6:5) 2) การเข้าส่วนกับ “การถูกตรึง” เพื่อบาปจะถูกทำลาย (รม. 6:6)

1. เข้าสู่สนิทในการตายอย่างพระองค์ (รม. 6:5) ข้อความในพระธรรมโรม 6:5 เพราะว่าถ้าเราเข้าสู่สนิทกับพระองค์แล้วในการตายอย่างพระองค์ เราก็จะเข้าสู่สนิทกับพระองค์ในการเป็นขึ้นจากตายอย่างพระองค์ เปาโลใช้วลีสำคัญ “เข้าสู่สนิทแล้ว” และคำว่า “อย่าง” ในรูปแบบประโยคเงื่อนไขเพื่ออธิบายความจริงที่เป็นเหตุเป็นผลสองเรื่อง คือ เหตุที่ผู้เชื่อได้ตายในรูปแบบเดียวกับการตายของพระคริสต์ ส่งผลให้ผู้เชื่อเป็นขึ้นจากตายในรูปแบบเดียวกับการเป็นขึ้นจากตายของพระคริสต์ด้วย⁸ จุดประสงค์เพื่อเตือนสติผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ว่าผู้เชื่อที่เริ่มต้นเข้าส่วนกับการตายของพระคริสต์แล้วในการรับบัพติศมานั้น ยังนำสู่การเข้าสู่สนิทกับการตายและการเป็นขึ้นจากตายอย่างพระองค์ด้วย และส่งผลให้มีการดำเนินชีวิตปัจจุบันสอดคล้องกับชีวิตที่เข้าสู่การตายของพระคริสต์นั้น คือการดำเนินชีวิตปัจจุบันเช่นเดียวกับชีวิตที่จะเป็นขึ้นจากตายกับพระคริสต์ในอนาคต

2. การเข้าร่วม “การถูกตรึง” (รม. 6:6-7) พระธรรมโรม 6:6 เรารู้แล้วว่าคนเก่าของเรานั้นถูกตรึงไว้กับพระองค์แล้ว เพื่อตัวที่บาปนั้นจะถูกทำลายให้สิ้นไป และเราจะไม่เป็นทาสของบาปอีกต่อไป เปาโลใช้ภาษาภาพพจน์อธิบายให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ได้เห็นภาพการตายของผู้เชื่อเกิดขึ้นพร้อมกับการตรึงกางเขนของพระคริสต์ บนกางเขนนั้นเป็นเหตุ ตัวเก่าของผู้เชื่อ ถูกตรึงไว้กับกับพระคริสต์ด้วย ทำให้ผู้เชื่อพ้นจากการครอบงำของบาป เพื่อให้ผู้เชื่อที่จะ ไม่เป็นทาสของบาปอีกต่อไป เปาโลยังใช้คติพจน์(maxim) (Corbett, 1965: p.129-130) ในพระธรรมโรม 6:7 เพราะว่าผู้ที่ตายแล้วก็พ้นจากบาป ที่เป็นการใช้ประโยคสั้นๆ กระชับเพื่อให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)จดจำได้ง่ายอีกทั้งเป็นการเน้นย้ำให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)เข้าใจความจริงที่ได้นำเสนอไปว่าผู้เชื่อที่ถูกตรึงกับพระคริสต์เป็นผู้ที่มีอิสระพ้นจากอำนาจการครอบงำของบาปแล้ว ก็ย่อมไม่จำเป็นที่จะต้องทำบาปตามคำสั่งของบาปผู้ที่ไม่ได้เป็นนายอีกต่อไป

สรุปเหตุผลที่ 2 เป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดความสำคัญของการ “เข้าสู่สนิท” ในการตายอย่างพระคริสต์ รวมถึงภาพ “การถูกตรึง” ร่วมกับพระองค์เพื่อเตือนให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)รู้ว่าการรับบัพติศมามีผลต่อการหยุดการดำเนินชีวิตแบบเก่าที่ตกเป็นทาสบาป ดังนั้นผู้เชื่อที่ตายแล้วและถูกตรึงแล้วกับพระคริสต์จึงพ้นจากบาปแล้ว

---

⁸ คำภาษากรีก ἀλλὰ καὶ (อาลล่า ไค) แปลว่า but also เป็นส่วนหลังของรูปแบบประโยคเงื่อนไข ที่มีองค์ประกอบส่วนแรกที่เป็นเงื่อนไขเรียกว่า protasis (the “if” clause) For if we have become joined with the likeness of his death (เพราะว่าถ้าเราเข้าสู่สนิทกับพระองค์แล้วในการตายอย่างพระองค์) ทำให้ส่วนหลังที่เป็นข้อสรุปเป็นจริงเรียกว่า apodosis (the “then” clause) we will also be joined with the likeness of his resurrection (เราก็จะเข้าสู่สนิทกับพระองค์ในการเป็นขึ้นจากตายอย่างพระองค์) (Moo, 1996: p.368)

เหตุผลที่ 3 ตายกับพระคริสต์ เพื่อมีชีวิตกับพระคริสต์ (รม. 6:8-11)

8 แต่ถ้าเราตายแล้วกับพระคริสต์ เราเชื่อว่าเราจะมีชีวิตอยู่กับพระองค์ด้วย 9 เราเชื่อว่าพระเจ้าทรงให้พระคริสต์เป็นขึ้นจากตาย แล้วพระองค์จะไม่ตายอีก ความตายจะไม่มีอำนาจเหนือพระองค์ต่อไป 10 ด้วยว่าซึ่งพระองค์ได้ทรงตายนั้นพระองค์ได้ทรงตายต่อบาปครั้งเดียวเป็นพอ แต่ซึ่งพระองค์ทรงมีชีวิตอยู่นั้น พระองค์ทรงชีวิตสนิทกับพระเจ้า 11 ในทำนองเดียวกัน พวกท่านจงถือว่าท่านได้ตายต่อบาป และมีชีวิตสนิทกับพระเจ้าโดยพระเยซูคริสต์

เหตุผลที่ 3 เปาโลยังคงอ้างอิงถึงเรื่องการตายกับพระคริสต์ แต่มุ่งเน้นเรื่องการมีชีวิตอยู่อย่างต่อเนื่องกับพระองค์ ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นสำคัญได้ 3 ประเด็นดังนี้ 1) การมีชีวิตอยู่กับพระองค์ด้วยความเชื่อ (รม. 6:8) 2) การมีชีวิตอยู่อย่างต่อเนื่อง (รม. 6:9-10) 3) การมีชีวิตอยู่เพื่อพระเจ้า (รม. 6:11)

1. การมีชีวิตอยู่กับพระองค์ด้วยความเชื่อ (รม. 6:8)

เปาโลเน้นย้ำกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)โดยใช้ประโยคเงื่อนไข แต่ถ้าเราตายแล้วกับพระคริสต์ ส่งผลให้สิ่งที่เชื่อถือนั้นเป็นจริงแน่นอนคือ เราเชื่อว่าเราจะมีชีวิตอยู่กับพระองค์ด้วย ด้วยเหตุและผลเช่นนี้ส่งผลให้ผู้เชื่อมีชีวิตกับพระคริสต์ (life with Christ) ในด้านหนึ่งผู้เชื่อได้รับพระสัญญาว่าจะป็นขึ้นจากตายสักวันหนึ่งในอนาคต แต่ในอีกด้านหนึ่งพระสัญญานี้ได้เริ่มต้นขึ้นแล้วโดยที่ผู้เชื่อกำลังดำเนินชีวิตกับพระคริสต์ในปัจจุบันนี้ (Moo, 1996: p.377)

2. การมีชีวิตอยู่อย่างต่อเนื่อง (รม. 6:9-10)

เปาโลได้นำเสนอว่าเมื่อพระคริสต์ได้เป็นขึ้นจากตายแล้ว ทำให้ พระองค์จะไม่ตายอีก และ ความตายไม่มีอำนาจเหนือพระองค์ต่อไป (รม. 6:9) และ การตายของพระคริสต์นั้นเป็นการ ตายต่อบาปครั้งเดียวเป็นพอ มุ่งเน้นที่ความจริงแห่งการตายของพระคริสต์ว่าเป็นการ ตายต่อบาปครั้งเดียว และที่สำคัญคือเป็นการ ตายเพียงครั้งเดียว น่าคิดว่าทำไมเปาโลเน้นว่า พระคริสต์จะ ไม่ตายอีก หรือ ตายต่อบาปครั้งเดียว คงไม่ได้เน้นว่าการที่พระองค์ไม่ตายอีกหรือตายต่อบาปครั้งเดียวนั้นเป็นเพราะพระองค์จะได้ไม่ต้องทุกข์ซ้ำซ้อน แต่เน้นเพื่อหนุนใจผู้เชื่อ ให้กลับมามุ่งเน้นการมีชีวิตสนิทกับพระเจ้า เน้นการดำเนินชีวิตอย่างต่อเนื่องที่จะไม่อยู่ใต้อำนาจความตายอีกต่อไป พระคริสต์ที่ได้ตายต่อบาปนั้นไม่ได้เป็นเพราะพระองค์ได้ทำบาป พระองค์ผู้ทรงไม่มีบาปแต่ได้ตายต่อบาปก็เพื่อรับโทษบาปแทนคนบาป และเพื่อกำจัดอำนาจบาปให้หมดสิ้นไป การตายครั้งเดียวสำหรับทุกคนจึงเป็นการที่พระคริสต์ทรงเป็นอิสระจากอำนาจของบาปและความตาย ซึ่งเป็นความจริงที่สำคัญต่อผู้เชื่อที่เข้าสนิทกับการตายและการเป็นขึ้นจากตายของพระคริสต์แล้วนั้น จะได้รับการปลดปล่อยและมีอิสรภาพจากอำนาจครอบงำของความบาปและความตายเช่นเดียวกับพระคริสต์ เปาโลยังเน้นย้ำกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้ตระหนักว่าการเข้าสนิทกับพระคริสต์ ทำให้ผู้เชื่อมีชัยชนะเหนืออำนาจบาป และมีชีวิตอยู่กับพระองค์ (รม. 6:8ข)

ซึ่งเป็นชีวิตที่สนิทกับพระเจ้าและดำเนินอย่างต่อเนื่องกับพระเจ้าเช่นเดียวกับพระคริสต์ ถ้าเช่นนั้น การที่ผู้เชื่อคิดจะกลับไปทำบาปให้มากขึ้น เป็นการย้อนกลับไปอยู่ภายใต้อำนาจครอบงำของบาป⁹ ซึ่งจะขัดแย้งกับความจริงของการตายต่อบาปครั้งเดียว เพราะบาปที่ครอบงำนำสู่ความตาย ก็ย่อมทำให้ ผู้เชื่อตายแล้วตายอีก ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลยในชีวิตของผู้เชื่อเหมือนอย่างที่เราไปปฏิบัติอย่าง แข็งขันในบทนาของพระธรรมตอนนี้ในพระธรรมโรม 6:2

3. การมีชีวิตอยู่เพื่อพระเจ้า (รม. 6:11) เปาโลเรียกร้องและออกคำสั่งโดยใช้คำว่า พวกท่าน และใช้คำว่า จงถือว่า (รม. 6:11) ซึ่งเป็นการออกคำสั่งโดยตรงกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้พิจารณาอย่างจริงจัง ที่จะมีส่วนร่วมกับความจริงที่น่าเสนอ เปาโลยังได้ใช้คำว่าในทำนองเดียวกันเชื่อมโยงความจริงเรื่อง การตายและการเป็นขึ้นจากตายของพระคริสต์ ในด้านการตาย เปาโลสั่งให้ผู้เชื่อที่ตายกับพระคริสต์ แล้ว (รม. 6:4ก, 5ก, 6, 8ก) ถือว่าตนเองเป็นผู้ที่ตายต่อบาปแล้ว เช่นเดียว(ในทำนองเดียวกัน)กับการ ตายของพระคริสต์ที่เป็นการตายต่อบาป (รม. 6:10) ในด้านการมีชีวิตสนิทกับพระเจ้า (รม. 6:11) หรือแปลความตามตัวอักษรภาษากรีก¹⁰มีความหมายว่า “มีชีวิตเพื่อพระเจ้าในพระเยซูคริสต์” เปาโล สั่งให้ผู้เชื่อมีส่วนร่วมในชีวิตการเป็นขึ้นจากตายนั้น (รม. 6:4ข, 5ข, 8ข) ต้องถือว่าตนเองเป็นผู้ที่ มีชีวิตอยู่เพื่อพระเจ้า เช่นเดียว(ในทำนองเดียวกัน)กับพระคริสต์ที่ได้ ตายครั้งเดียวเพื่อทุกคน และ เป็นขึ้นจากตายมีชีวิตใหม่ในการรับใช้พระเจ้า (รม. 6:4ข, 9-10) ยิ่งกว่านั้นเปาโลได้สรุปคำกำชับของ ท่านไว้ในวลีสุดท้ายโดยการใช้นิยามว่าโดยพระเยซูคริสต์ นอกจากเป็นการเน้นย้ำให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ตระหนัก ว่าผู้เชื่อเองไม่มีความสามารถเอาชนะการครอบงำความบาปหรือมุ่งมั่นตั้งใจที่จะมีชีวิตตอบสนองต่อ ข้อเรียกร้องของพระเจ้าได้ด้วยตนเอง แต่ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นที่น่าพอใจให้ผู้เชื่อที่จะไม่ท้อใจ เพราะ พระคริสต์พระองค์เองเป็นผู้ที่ตายรับโทษบาปแทนผู้เชื่อ การตายต่อบาปที่เป็นการชนะอำนาจ ครอบงำของบาปในชีวิตของผู้เชื่อจึงเป็นจริงได้เพราะองค์พระเยซูคริสต์ และที่สำคัญคือพระคริสต์ที่ เป็นขึ้นจากตายมีอำนาจใหม่การดำเนินชีวิตตอบสนองน้ำพระทัยพระเจ้า ดังนั้นโดยความเชื่อในองค์ พระเยซูคริสต์ ผู้เชื่อที่เข้าสนิทกับพระองค์แล้วย่อมดำเนินชีวิตใหม่แห่งชัยชนะเหนือบาปได้อย่าง แน่นนอน (Moo, 1996: p.380-381)

สรุปเหตุผลที่ 3 หลังจากที่คุณเชื่อตระหนักถึงการตายต่อบาปแล้ว เปาโลกำชับให้ผู้เชื่อดำเนิน ชีวิตใหม่กับพระองค์โดยความเชื่อ ดำเนินชีวิตอย่างต่อเนื่องในการมีชีวิตใหม่เพื่อถวายพระเจ้า

⁹ เปาโลต้องการเตือนสติผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ของท่านว่า แท้จริงแล้วพวกเขาได้ตายกับพระคริสต์แล้ว จึงไม่ควรอนุญาตให้ บาปครอบงำกายที่ต้องตายนั้น เพราะถ้าพวกเขาที่ในด้านหนึ่งได้รับเสรีภาพแล้ว แต่ในอีกด้านหนึ่งหันกลับไปอยู่ ภายใต้อาณาจักรของความบาปอีก ก็เปรียบเสมือนการละทิ้งความเชื่อทางศีลธรรม (mortal apostasy) (Witherington and Hyatt, 2004: p.156)

¹⁰ วลีภาษากรีก ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ แปลความตามตัวอักษรว่า มีชีวิตเพื่อพระเจ้าใน พระเยซูคริสต์ (alive to God in Christ Jesus) (Dunn, 2015: p.324)

บทสรุป ไม่อยู่ภายใต้บาป แต่มีชีวิตเพื่อพระเจ้า (รม. 6:12-14)

12 เพราะฉะนั้นอย่าให้บาปครอบงำกายที่ต้องตายของท่าน ซึ่งทำให้ต้องเชื่อฟังตัณหาของ
กายนั้น 13 อย่ายกอวัยวะของท่านให้แก่บาป ให้เป็นเครื่องใช้ในการอธรรม แต่จงถวายตัวของท่านแด่
พระเจ้า เหมือนคนที่เป็นขึ้นจากตายแล้ว และจงให้อวัยวะเป็นเครื่องใช้ในการชอบธรรมถวายแด่พระ
เจ้า 14 บาปจะไม่ครอบงำพวกท่านต่อไป เพราะว่าท่านไม่อยู่ใต้ธรรมบัญญัติ แต่อยู่ใต้พระคุณ

หลังจากที่เปาโลได้นำเสนอเหตุผลเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้ฟัง(ผู้อ่านแล้ว) เปาโลได้ใช้
หลักการทางวาทศิลป์ในการสรุปเป็นคำกำชับซึ่งเป็นการใช้สิทธิอำนาจเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของ
ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้ถูกต้อง โดยที่เปาโลใช้คำกริยาที่เป็นประโยคคำสั่ง (Imperative) และเปลี่ยนมาใช้
สรรพนามบุรุษที่ 2 “ท่าน”หรือ“พวกท่าน” เพื่อเป็นการออกคำสั่งโดยตรงกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้พิจารณา
ความจริงที่สื่อสารนั้นว่าเกี่ยวข้องกับตัวเองอย่างไร (Moo, 1996: p.380) คำกำชับเน้นไปที่การ
1) กำชับไม่รับอิทธิพลจากบาป (รม. 6:12) 2) กำชับไม่ยกอวัยวะให้แก่การทำการอธรรม (รม. 6:13ก)
3) กำชับให้ถวายตัวแด่พระเจ้า ในการยกอวัยวะทำการชอบธรรม (รม. 6:13ข-14)

1. กำชับไม่รับอิทธิพลจากบาป (รม. 6:12) เปาโลใช้คำว่า *เพราะฉะนั้น* บ่งบอกถึงการสรุป
ความของพระธรรมตอนนี้ (รม. 6:1-11) และมีการใช้คำสั่งห้ามไม่ให้รับอิทธิพลจากบาป ซึ่งบ่งบอก
เป็นนัยว่าผู้เชื่อไม่ได้พ้นจากอิทธิพลของบาปโดยอัตโนมัติ แต่ผู้เชื่อยังต้องตัดสินใจไม่รับอิทธิพลจาก
บาป เปาโลใช้คำสั่งห้ามแรกกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)คือ *อย่าให้บาปครอบงำกายที่ต้องตาย* (mortal body)
เพราะผู้เชื่อยังคงต้องดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้อิทธิพลโลกนี้ ซึ่งยังคงต้องเผชิญกับความอ่อนแอ ความ
ทุกข์ และความไม่สมบูรณ์แบบ จึงต้องตัดสินใจที่จะไม่ปล่อยให้อิทธิพลเหล่านี้มีอำนาจเหนือตนเอง
หรือที่เราเรียกว่า *ตัณหาของกาย* หรือในอีกด้านหนึ่งของการหยุดให้บาปครอบงำกายที่ต้องตายก็คือ
หยุดอนุญาตให้ความต้องการของเนื้อหนังมีอิทธิพลเหนือความคิดและการใช้ชีวิต ซึ่งในพระธรรมโรม
6:13 บอกให้รู้ว่าผู้เชื่อมีทางเลือกที่จะยอมเป็นเครื่องมือหรืออาวุธของความอธรรม หรือจะอนุญาต
ให้ร่างกายเป็นเครื่องมือหรืออาวุธในการรับใช้พระเจ้า

2. กำชับไม่ยกอวัยวะให้แก่การทำการอธรรม (รม. 6:13ก)

ในพระธรรมโรม 6:13ก *อย่ายกอวัยวะของท่านให้แก่บาป ให้เป็นเครื่องใช้ในการอธรรม*
เปาโลใช้คำสั่งห้ามที่สองต่อผู้ฟัง(ผู้อ่าน)โดยห้ามไม่ให้ยก *อวัยวะ*¹¹(parts) ให้เป็น *เครื่องใช้* หรือ

¹¹ คำภาษากรีก μέλη (เมเล) หมายถึง อวัยวะ (parts) คำนี้มักถูกใช้คู่กับคำภาษากรีก σάρξ (ซาร์กซ์) (flesh) หมายถึง “เนื้อหนัง” เนื่องจากบริบทของพระธรรมโรมบทที่ 6 ร่างกายบาป ไม่ได้มีความหมายว่าเป็นอวัยวะของ
ร่างกายทางกายภาพที่เป็นแขนขาหรืออวัยวะส่วนต่างๆของร่างกาย(กายภาพ) แต่หมายความถึงทั้งตัวบุคคล ทำให้
อวัยวะที่กล่าวถึงนี้จึงมีความหมายว่าเป็นความสามารถของบุคคลนั้น (Moo, 1996: p.384 footnote 166)

อาวุธ¹²(weapon) (รม. 6:13) ให้แก่บาป เป็นการบอกผู้เชื่อที่จะไม่ใช้ความสามารถหรือทรัพยากรใดๆ เพื่อจะรับใช้บาป ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของบาปในแง่ของการครอบงำ คำกำชับนี้ก็ยิ่งชัดเจนขึ้น คือการหยุดที่จะรับใช้บาปต่อไป เพราะการที่จะรับใช้บาปต่อไปนั้น เป็นการกระทำราวกับว่าบาปนั้นมีสิทธิ มีอำนาจ หรือมีอิทธิพลอันชอบธรรมเหนือผู้เชื่อ ความสามารถต่างๆที่พระเจ้ามอบให้ นั่นคืออาวุธ ไม่ควรที่เราจะรับใช้บาปที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นเจ้านาย แต่บัดนี้ไม่มีอำนาจเหนือชีวิตของผู้เชื่อแล้ว เพราะผู้เชื่อได้หลุดพ้นและเป็นอิสระจากอำนาจบาปแล้ว โดยการผูกพันเข้าสนิทกับพระคริสต์แล้ว (Moo, 1996: p.384-386)

3. กำชับให้ถวายตัวแด่พระเจ้า (รม. 6:13ข-14) ในพระธรรมโรม 6:13ข แต่จงถวายตัวของท่านแด่พระเจ้า เหมือนคนที่เป็นขึ้นจากตายแล้ว และจงให้อวัยวะเป็นเครื่องใช้ในการชอบธรรมถวายแด่พระเจ้า ซึ่งเป็นคำกำชับตรงข้ามกับคำกำชับในพระธรรมโรม 6:12 และพระธรรมโรม 6:13ก ที่เป็นคำสั่งห้าม เปาโลกำชับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)เพื่อเรียกร้องให้ผู้เชื่ออุทิศตนเอง มีเป้าหมายชีวิตเพื่อจะถวายตัวแด่พระเจ้า โดยการยกอวัยวะในการทำการชอบธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือผู้เชื่อที่มีสถานภาพใหม่ที่เป็นขึ้นจากตาย (as those alive from the dead) ยอมถวายตัวเองแด่พระเจ้าใน “การรับใช้พระเจ้า” วิธีการการถวายตัวแด่พระเจ้านี้ก็โดยการยก “อวัยวะให้เป็นอาวุธแห่งความชอบธรรม” “อวัยวะ” ที่ครั้งหนึ่งเคยใช้เป็น “อาวุธ” ในการทำบาปและเพื่อจุดประสงค์ที่ไม่ชอบธรรม บัดนี้ถูกใช้เป็นอาวุธในการรับใช้พระเจ้า เพื่อจุดประสงค์อันชอบธรรม เป็นการใช้ความสามารถทั้งหมดเพื่อปรนนิบัติรับใช้พระเจ้าผู้ซึ่งเป็นองค์เจ้านาย มีพฤติกรรมที่พระเจ้าพอพระทัย เชื่อฟังและดำเนินชีวิตตามข้อเรียกร้องของพระเจ้า

พระธรรมโรม 6:14 *บาปจะไม่ครอบงำพวกท่านอีกต่อไป* เป็นเหมือนคำสัญญาที่เป็นความหวังใจสำหรับอนาคตและเป็นจริงแล้วในชีวิตปัจจุบันของผู้เชื่อ ซึ่งจะกล่าวอีกอย่างคือ “ความบาปจะไม่เป็นนายของพวกท่านอย่างแน่นอนตั้งแต่บัดนี้หรือตลอดไป” (Moo, 1996: p.387) การที่ไม่ให้บาปครอบงำก็เพราะผู้เชื่อมีสถานภาพใหม่คือ *ตายต่อบาปและมีชีวิตอยู่เพื่อพระเจ้า* (dead to sin, alive to God) สถานภาพใหม่เช่นนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายการปกครองในชีวิตของผู้เชื่อที่ครั้งหนึ่งถูกปกครอง ถูกครอบงำด้วยอำนาจบาป แต่บัดนี้ได้ย้ายมาอยู่ภายใต้พระคุณแล้ว สถานภาพใหม่ของผู้เชื่อเป็นหลักประกันให้ผู้เชื่อมีความมั่นใจและมีความกล้าในการทำสงครามต่อสู้กับบาป (Moo, 1996: p.384)

¹² คำภาษากรีก ὄπλα (ออฟลา) หมายถึง เครื่องมือ (instruments) หรือ เครื่องใช้ (tools) แต่ในจดหมายฝากเปาโลมักจะใช้คำนี้ในความหมายเฉพาะเจาะจงว่า “อาวุธ” (เปรียบเทียบ รม. 13:12; 2 คร. 6:7; 10:4; และอีกข้อพระธรรมหนึ่งในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่คือ ยอห์น 18:3 ที่ใช้ในความหมาย “อาวุธ”) (Moo, 1996: p.384 footnote 167)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

การวิเคราะห์เรื่องบัพติศมาในพระธรรมโรม 6:1-14 ผ่านการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) ช่วยให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)กลับมาให้ความสนใจในสิ่งที่ผู้เขียน (เปาโล) ต้องการสื่อสารต่อผู้รับดั้งเดิมมากที่สุด โดยอธิบายถึงประเด็นสำคัญที่เปาโลต้องการสื่อสาร เทคนิควิธีการต่างๆ ที่เปาโลใช้ในการสื่อสารและจงใจให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)เห็นด้วยและตอบสนองในที่สุด

1. วัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอผ่านการกล่าวถึงบัพติศมาในพระธรรมโรม 6:1-14 คือเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ที่อาจคิดว่าจะทำบาปให้มากขึ้น เพื่อให้พระคุณเพิ่มมากขึ้น โดยที่เปาโลกล่าวถึงพิธีบัพติศมาที่ผู้เชื่อมีประสบการณ์จริงนั้น ไม่ได้เป็นเพียงแค่พิธีกรรม แต่มีความหมายสำคัญที่เป็นการนำผู้เชื่อเข้าส่วนในการตาย การถูกฝัง และการเป็นขึ้นจากตายของพระคริสต์ ซึ่งเป็นการยืนยันว่าผู้เชื่อเป็นผู้ที่ตายต่อบาป หลุดพ้นจากอำนาจการครอบงำของบาป อีกทั้งเป็นผู้ที่เข้าส่วนในพระสิริของพระเจ้า เพื่อจะดำเนินชีวิตเหมือนดังเช่นพระเยซูคริสต์ ผู้ทรงเป็นตัวแทนพระสิริของพระเจ้า แต่การเป็นอิสระรอดพ้นอำนาจการครอบงำของบาป ไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ผู้เชื่อจึงต้องตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมในการที่จะดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับความจริงนี้ ด้วยการปฏิเสธที่จะใช้อวัยวะในการรับใช้บาป แต่หันกลับโดยการใช้อวัยวะในการรับใช้องค์พระผู้เป็นเจ้า ดำเนินชีวิตที่เป็นที่ชอบพระทัยของพระเจ้า

2. สังคมไทยมีความผูกพันกับความเชื่อศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนามายาวนาน และศาสนาต่างๆที่คนไทยนับถือมีแก่นและให้ความสำคัญกับพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ความเชื่อศาสนาเดิมที่มุ่งเน้นพิธีกรรมจึงมีอิทธิพลต่อผู้ที่กลับใจเชื่อในองค์พระเยซูคริสต์ภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย ทำให้ความเข้าใจเรื่องบัพติศมาเป็นไปในทางมุ่งเน้นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ เชื่อว่าพิธีบัพติศมานั้นมีผลในการล้างบาป ความเข้าใจบัพติศมาเช่นนี้ อาจมีผลให้ผู้เชื่อดำเนินชีวิตความเชื่อด้วยความมั่นใจว่าความบาปได้รับการล้างสะอาดแล้ว ไม่กลัวเกรงในการทำบาปอีกต่อไปเพราะมีบัพติศมาเป็นเครื่องยืนยันความเชื่อและความรอด ความเข้าใจเช่นนี้ไม่ตรงตามความหมายและจุดประสงค์ที่เปาโลต้องการสื่อสารในเรื่องบัพติศมา มีหน้าซ้ำยังสวนทางกับจุดประสงค์การสื่อสารของเปาโล เพราะผู้เชื่อที่เข้าใจจุดประสงค์และความหมายแท้จริงของการสื่อสารเรื่องบัพติศมาของเปาโล จะยิ่งเพิ่มความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตความเชื่อ รักษาชีวิตที่บริสุทธิ์ โดยไม่คิดที่จะทำบาปอีกต่อไปอย่างแน่นอน

3. ผู้เขียนใช้วิธีการทางวาทศิลป์ (rhetorical techniques) หรือวาทศิลป์ (Rhetoric) หลายอย่างเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของคำสอนในพระธรรมโรม 6:1-14 ซึ่งประกอบด้วย การใช้คำถาม (rhetorical questions) เพื่อเชิญชวนให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)คิดตามในสิ่งที่กำลังนำเสนอ การใช้ภาษาภาพพจน์เปรียบเทียบ หมายถึง การใช้ภาษาที่ทำให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)จินตนาการเรื่องและผู้เขียนนำเสนอที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ส่งผลให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)เข้าใจในเรื่องที่ผู้เขียนนำเสนอชัดเจนมากขึ้น การใช้

คติพจน์ (maxim) เป็นบทสรุปความจริงที่นำเสนอไปด้วยการใช้ข้อความสั้นๆ กระชับ จดจำง่าย การใช้คำซ้ำเพื่อให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)คิด พิจารณา ตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนความคิดนำเสนอสู่เชิงปฏิบัติ การเลือกใช้คำ ที่ไม่เพียงเป็นความสวยงามทางวรรณกรรม แต่ยังเป็นวิธีการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน) จะเข้าถึงตรรกะ (logos) สำหรับจูงใจผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้เชื่อฟัง ทำตามด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้สรรพนาม เพื่อสร้างความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันของสิ่งที่นำเสนอและตัวผู้ฟัง(ผู้อ่าน)หรือการเปลี่ยนไปใช้คำสรรพนาม ที่เป็นการเรียกร้องและออกคำสั่งโดยตรงกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ให้พิจารณาอย่างจริงจังจนนำไปสู่การตัดสินใจในการตอบสนองต่อความจริงที่ได้นำเสนอ การใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม เพื่อให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)เปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งที่นำเสนอ และเห็นความหมายที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อจูงใจผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ตัดสินใจตอบสนองตามความจริงที่นำเสนอด้วยเช่นกัน

และนอกจากนี้การวิเคราะห์พระธรรมด้วยการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) ยังสามารถประยุกต์ใช้ในอีกหลายด้าน เช่น

1. การศึกษาพระคัมภีร์ผ่านการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) สามารถนำมาใช้ในการศึกษาพระคัมภีร์ส่วนตัว การสอนและการเทศนา เพราะการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) จะทำให้ผู้ที่ทำการศึกษาพระคัมภีร์ หรือผู้ที่เตรียมสอนหรือเทศนา สามารถค้นหาประเด็นและจุดประสงค์การสื่อสารของผู้เขียนดั้งเดิม ขณะเดียวกันยังสามารถใช้หลักการทางวาทศิลป์ (rhetoric) ในการสื่อสารกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ในปัจจุบัน ด้วยการใช้วิธีการทางวาทศิลป์ (rhetoric techniques) เช่น การใช้คำถามชวนให้คิด (rhetoric question) การใช้คติพจน์ (maxim) การใช้ภาษาภาพพจน์ (imaginary) ทำให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ได้รับการกระตุ้นความคิด และสามารถเข้าใจเหตุผลและวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนหรือผู้เทศนาต้องการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้ความจริงที่นำเสนอทำให้ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)เปลี่ยนแปลงทัศนคติความคิด นำสู่เชิงปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

2. การศึกษาพระคัมภีร์ผ่านการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) เป็นวิธีการศึกษาพระคัมภีร์ที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาพระคัมภีร์เล่มอื่น หรือวรรณกรรมอื่น เช่น พระธรรมพระกิตติคุณ จดหมายฝากเปาโลเล่มอื่นๆ พระธรรมกิจการ หรือพระธรรมวิวรณ์ เพราะ การศึกษาพระคัมภีร์ผ่านการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) จะช่วยให้ผู้ศึกษาค้นหาประเด็นหลัก และวัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารกับผู้ฟัง(ผู้อ่าน)ผ่านวิธีการทางวาทศิลป์ต่างๆ (rhetoric techniques) นำสู่ความเข้าใจคำสอนของผู้เขียนที่ต้องการสื่อสารในพระธรรมแต่ละเล่ม

การอรรถวิเคราะห์พระธรรมโรม 6:1-14 เรื่อง บัพติศมาด้วยการวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism)

เอกสารอ้างอิง (References)

- วิทเมอร์, จอห์น. เอ. และ โลเวอร์รี, เดวิด. เค. (2549). *โรม 1,2 โครินธ์*. ศูนย์พินันส์.
- มอร์ริส, เจ. เกลน. (2557). *จดหมายฝากโรม*. โรงเรียนคริสต์ศาสนศาสตร์แบ็บติสต์.
- พงศ์ศักดิ์ ลิ้มทองวิรัตน์. (2557). *สารานุกรมคริสต์ศาสนศาสตร์*. สภาคริสตจักรในประเทศไทย.
- วิริยะ ทิพยวารการกูร. (2562). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา พันธสัญญาใหม่ 2 หมวดหนังสือกิจการของอัครทูต หมวดจดหมายฝากเปาโล หมวดจดหมายฝากทั่วไป*. สถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์.
- ศักดิ์ดา กิตติวัฒน์โชติ. (2562). *การวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) ในพระธรรมฮีบรู 6:1-12: การโต้แย้งแนวคิดเรื่องการสูญเสียความรอดในพระธรรมฮีบรู 6:4-6*. สถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์.
- Bruce, F. F. (1985). *The letter of Paul to the Romans: The Tyndale New Testament Commentaries*. Eerdmans.
- Corbett, Edward P. J. (1965). *Classical Rhetoric for the Modern Student*. Oxford University Press.
- Cousar, C. B. (1997). *Interpreting biblical texts: Letters of Paul*. Abingdon Press.
- Dunn, J. D. G. (2015). *Romans 1-8, Volume 38A*. Zondervan.
- Kennedy, G. A. (1984). *New Testament Interpretation through Rhetorical Criticism*. The University of North Carolina Press.
- Kennedy, G. A. (1994). *A new history of classical rhetoric*. Princeton University Press.
- Lloyd-Jones, D. Martyn. (1973). *Romans: An Exposition to chapter 6, the New Man*. Ministry Resources Library.
- Matera, F. J. (2010). *Romans (Paideia: commentaries on the New Testament)*. Baker Academic.
- Moo, D. J. (1996). *The Epistle to the Romans*. Eerdmans.
- Morris, L. (1988). *The Epistle to the Romans*. Eerdmans.
- Walton, S. (1996). "Rhetorical Criticism. An introduction." *Themelios* 21: 4-8.
- Witherington, B., & Darlene H. (2004). *Paul's Letter to the Romans: a socio-rhetorical commentary*. Eerdmans.

**การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลง
ต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน**

***An analysis of Ruangkit Yongpiyakul's Christian songs and
their benefits to the Christian life***

กำชัย อุทัยแสนปรีดา¹

Kumchai Uthaisaenpreeda

อภิชาติ พูลศักดิ์วรสาร²

Apichart Poonsakvorasan

ยังซัน ชิน³

Young Sun Shin

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลงที่มีต่อชีวิตคริสเตียนในด้านการนมัสการ การรับใช้ และการติดตามพระเจ้าท่ามกลางสถานการณ์ช่วงต่าง ๆ ของชีวิต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ผู้ประพันธ์บทเพลงคือ คุณเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และสมาชิกคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) จำนวน 25 คน ซึ่งเลือกมาจากแต่ละช่วงวัยในคณะต่าง ๆ ตั้งแต่ช่วงอายุ 15-60 ปี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้คำถามปลายเปิด และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากผลการวิจัยพบว่า 1) การประพันธ์บทเพลงคริสเตียนของคุณเรื่องกิจ ยงปิยะกุล มีรายละเอียดที่เป็นวิชาการในองค์ประกอบของการสร้างสรรค์บทเพลง จึงมีการคำนวณทุกองค์ประกอบสำหรับบทเพลงทั้งจังหวะ ทำนอง การประพันธ์ และเมโลดี้ที่ใช้ในเพลงนั้น ๆ รวมถึงนักร้องที่เหมาะสมกับแต่ละเพลงเพื่อสื่อไปยังผู้ฟังอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีผลต่อผู้ฟังในด้านบวก 2) แรงบันดาลใจที่มีอิทธิพลต่อการประพันธ์บทเพลงของคุณเรื่องกิจ ยงปิยะกุล มาจากความเชื่อในพระเจ้า เนื้อหาใน

¹ นักวิจัยอิสระ, ศิษยาภิบาลคริสตจักรคลองเตย(สุขุมวิท93) e-mail: kumchai.276@gmail.com

² ศิษยาภิบาลที่ปรึกษาคริสตจักรโมตรีจิต e-mail: apichartjer@yahoo.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
e-mail: youngsunshin5@gmail.com

การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลงต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน

พระคริสตธรรมคัมภีร์ตามหลักข้อเชื่อและจากประสบการณ์ชีวิตคริสเตียน 3) บทเพลงคริสเตียนของคุณเรื่องกิจ ยงปิยะกุล เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียนของสมาชิกคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) ในการติดตามพระเจ้า ในชีวิตประจำวันในการสร้างแรงบันดาลใจและให้กำลังใจในการติดตามพระเจ้า การคิดถึงความรักในพระเจ้าเมื่อเจออุปสรรคปัญหา ท่ามกลางวิกฤตของชีวิตและส่งผลต่อการจดจ่อในช่วงร้องเพลงนมัสการด้วยบทเพลงในช่วงการนมัสการในคริสตจักรมีใจที่จะถวายและรับใช้พระเจ้าเมื่อมีโอกาส

คำสำคัญ บทเพลงคริสเตียน, ชีวิตคริสเตียน, เรื่องกิจ ยงปิยะกุล

Abstract

The purposes of this research were to analyze Christian songs produced by Mr. Ruangkit Yongpiyakul and their benefits to the Christian life, especially on worship, service to God, and being a faithful follower of Christ in various situations of life. This is qualitative research, with the key informant coming from two groups: the producers of song and music, Mr. Ruangkit Yongpiyakul, and a sample group of 25 individuals who are full congregation members of the Khlong Toei (Sukhumvit 93) Church. The sample group was selected from various age groups between the ages of 15 and 60. The data was analyzed using an inductive summary of the content after the data was collected using open-ended questions from the research conducted. The research finding was summarized as follows:

1. In the process of producing songs by Mr. Ruangkit Yongpiyakul, all the academic technicalities played a major part in the creative process of developing a song for Christians. Every element in a song, including the rhythm, melody and composition produced by Mr. Ruangkit Yongpiyakul that are used in each song, as well as the different sounds of each artist's voice for each song which conveyed different messages, have a positive effect on the quality of the song for the listeners/hearers.

2. Mr. Ruangkit Yongpiyakul's primary sources of inspiration was heavily provided to him through his belief in God's Word. The content of the songs came from God's Word, from the doctrines and from various experiences in the Christian life. Thus, the content of the songs has a profound impact for Christians living their lives.

3. Mr. Ruangkit Yongpiyakul's Christian songs have had a significant impact on congregation church members' Christian lives by motivating them to follow God,

creating the motivation to follow God, reflecting on God during obstacles, and firmly holding on to one's faith in the midst of life's crises. Furthermore, during the worship services, where these songs play a major role as they are sung for the members, the songs are heavily emphasized by being sung out loud. The focus is on the song, which has a stronger connection and encourages congregation members to open and pour out their hearts to the Lord in the hope of serving Him whenever the opportunity arises.

Keywords: Christian song, Christian life, Ruengkij Yongpiyakul

บทนำ (Introduction)

บทเพลงกับคริสเตียนเป็นสิ่งที่คู่กันเพราะคริสเตียนใช้บทเพลงทุกช่วงของเหตุการณ์ในชีวิต ในการร้องสรรเสริญยกย่องพระนามพระเจ้าเช่น การนมัสการในวันอาทิตย์ งานแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ กลุ่มเซลล์และในทุกวันของการเฝ้าเดี่ยวส่วนตัว เพลงคริสเตียนนั้นมีรากฐานมาจากเพลงนมัสการพระเจ้าของชนชาติฮีบรู โดยพบว่าการใช้เพลงเริ่มตั้งแต่สมัยกษัตริย์ดาวิด (กษัตริย์องค์ที่สองของอิสราเอล) พระองค์แต่งเพลงเพื่อใช้ในการนมัสการสรรเสริญพระเจ้าและพบบทเพลงมากมายในพระธรรมสดุดี (Psalms) ทำนองที่หลากหลายและเป็นรากฐานของเพลงนมัสการในเวลาต่อมา การพัฒนาในเรื่องของบทเพลงและดนตรีก็มีตลอดในยุคต่าง ๆ จนถึงยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ได้มีการฟื้นฟูความรู้อีกครั้งสำหรับนักคิด ศิลปิน นักเขียน และนักดนตรี มีจำนวนมากขึ้นมากกว่ายุคกลาง และมีการขับร้องประสานเสียงในปลายยุคฟื้นฟู มีนักร้องและนักประพันธ์เพลงที่สำคัญ ๆ เกิดขึ้นหลายคน (ฐาปกรณ์ กระแสทิพย์, 2554, หน้า 24 – 27) เพลงนมัสการมีการปรับเปลี่ยนแนวดนตรีเสมอเพื่อสอดคล้องกับยุคสมัยทั้งการใช้เครื่องดนตรี การกำหนดจังหวะ ทำนอง และเนื้อเพลง บทเพลงจึงเกิดขึ้นในทุก ๆ ที่ที่มีการเผยแพร่ข่าวประเสริฐของศาสนาคริสต์ควบคู่กันโดยมีการแปลจากภาษาหนึ่งสู่ภาษาหนึ่งตามที่เจ้าของภาษานั้น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของคนต่างถิ่น (ปรัชญา ใจภักดี, 2556, หน้า 45 – 46)

เพลงและดนตรีเป็นสื่อที่ทำให้คนรับรู้ถึงความรู้สึกโดยตรงจึงมีพลังในการสื่อความคิดและความรู้สึกได้เป็นอย่างดี เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่ออารมณ์ผ่านจังหวะของบทเพลง เสียงดั่ง – เบาล และดนตรียังเป็นเหมือนยาที่สามารถบรรเทาความเจ็บปวดภายในจิตใจ ดนตรีเป็นมากกว่าแค่การให้ความสุข อารมณ์ที่ดี หรือความไพเราะแก่ผู้ฟังและผู้เล่นเท่านั้น ดนตรียังสามารถบำบัดผู้ป่วยได้ฟื้นฟูสภาพร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา (จิรภรณ์ อังวิทย์ธร, 2560) เป็นการช่วยคนโดยส่งผลกระทบต่อการแสดงออกของอารมณ์กับสิ่งรอบข้าง ดนตรีจึงเป็นมากกว่าแค่ให้ความบันเทิงหรือเพื่อแสดงอัจฉริยะของผู้เล่นเท่านั้นแต่ดนตรีสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้สนใจไม่ว่าจะเป็น สมอง

การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลงต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน

ความรู้สึกรัก จิตใจ และรวมถึงมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี การใช้ดนตรีจึงมีผลกระทบต่อผู้ฟังและผู้เล่น (เด่น วิจักขณ์โยธิน, 2548, หน้า 1) ดนตรีและบทเพลงจึงส่งต่อที่เป็นประโยชน์ต่อทุกเพศทุกวัยและโดยเฉพาะบทเพลงคริสเตียนที่ใช้ในการนมัสการของคริสตจักรจึงเป็นการสื่อสารกับผู้รับอย่างตรงไปตรงมาในความเป็นภาษาสากล บทเพลงที่ใช้ในคริสตจักรเป็นบทเพลงที่มีการสื่อความหมายที่ดีตามหลักความเชื่อของคริสเตียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระเจ้าที่เป็นหัวใจสำคัญและเนื้อหาในพระคริสตธรรมคัมภีร์ และความคาดหวังผ่านบทเพลงที่นำสู่การตอบสนองของชีวิตคริสเตียน (วิจิตรา อัครพิชญธร, 2549, หน้า 63)

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา บทเพลงคริสเตียนในรูปแบบและลักษณะร่วมสมัย ได้เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของคริสตจักรและชีวิตคริสเตียนมากขึ้น เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการนำเพลงนมัสการในคริสตจักรพบว่า บทเพลงที่ถูกประพันธ์โดยคุณเรื่องกิจ ยงปิยะกุล (เหวิน) โปรดิเวเซอร์นักแต่งเพลงและผู้ก่อตั้ง Crossover และ W501 เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมโดยเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและถูกนำมาใช้มากที่สุด ซึ่งรวมถึงพันธกิจการนมัสการพระเจ้าของคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) จึงเกิดเป็นประเด็นสำคัญของการศึกษาวิจัยว่า บทเพลงที่ใช้ดังกล่าวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งที่คริสเตียนใช้ในการนมัสการพระเจ้าได้ส่งผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน และผู้ประพันธ์เพลงมีเบื้องหลังการสื่อสารเรื่องราวความรักของพระเจ้าผ่านผลงานบทเพลงต่าง ๆ จำนวนมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงการประพันธ์บทเพลง และประโยชน์ของบทเพลงต่อกลุ่มผู้ใช้บทเพลงจากผู้ประพันธ์ คุณเรื่องกิจ ยงปิยะกุล ในคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการรับใช้ด้านดนตรีคริสตจักร ในการทำความเข้าใจบทเพลงคริสเตียน การเข้าใจเบื้องหลังการสื่อความหมายผ่านบทเพลงและการใช้บทเพลงคริสเตียนที่เหมาะสมในคริสตจักร สู่การพัฒนาเรื่องของคุณตริคริสตจักรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการประพันธ์บทเพลงคริสเตียนของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล
2. เพื่อศึกษาแรงบันดาลใจที่มีอิทธิพลต่อการประพันธ์บทเพลงของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล
3. เพื่อศึกษาผลจากการใช้บทเพลงคริสเตียนของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล ต่อสมาชิกคริสตจักร

คำถามการวิจัย / สมมติฐานการวิจัย (Research Questions / Hypothesis)

1. แนวทางในการแต่งเพลงของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุลเป็นอย่างไร
2. แรงบันดาลใจที่มีอิทธิพลต่อการแต่งเพลงของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุลเป็นอย่างไร
3. บทเพลงคริสเตียนของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุลส่งผลต่อชีวิตคริสเตียนอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

ข้อมูลจากการศึกษาการประพันธ์บทเพลงคริสเตียนของ เรืองกิจ ยงปิยะกุล จะเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจการประพันธ์บทเพลงโดยเฉพาะบทเพลงคริสเตียนร่วมสมัยสำหรับใช้ในคริสตจักร การสื่อสารผ่านบทเพลงในการนมัสการ หนุนใจกันผ่านทางของพระเจ้าเพื่อเป็นการเรียนรู้และต่อยอดความเข้าใจบทเพลงคริสเตียนในการพัฒนาดนตรีคริสตจักรในพันธกิจด้านการนมัสการของคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) ทั้งการเลือกใช้เพลง การใช้บทเพลงคริสเตียนที่เหมาะสมในคริสตจักรและสุดท้ายเรียนรู้ความสำคัญของบทเพลงคริสเตียนที่ส่งผลต่อชีวิตสมาชิกคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93)

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

ขอบเขตในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเลือกกำหนดขอบเขตเนื้อหาจากบทเพลงที่ประพันธ์โดย เรืองกิจ ยงปิยะกุล จำนวน 9 บทเพลง ซึ่งเป็นบทเพลงที่เป็นที่นิยม มีความบ่อยครั้งในการใช้นมัสการและกิจกรรมต่าง ๆ ของคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเรียงตามลำดับความนิยมและความถี่ในการใช้บทเพลงนั้น ๆ อันได้แก่ (1) พระองค์ทรงสมควร (2) พรุ่งนี้ (3) เราจะเดินในทางของพระเยซู (4) ข้าพเจ้ายกทุกสิ่ง (5) อธิษฐานก่อน (6) พระเจ้าทรงเลี้ยงดู (7) ฝากความหวัง (8) ไม่ใช่ตัวข้าและ (9) มองข้าม

ส่วนด้านการศึกษาประโยชน์ของบทเพลงของ เรืองกิจ ยงปิยะกุลต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียนของสมาชิกคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในประเด็น พฤติกรรมการใช้เพลง ประโยชน์ของบทเพลงที่มีต่อชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์บทเพลงของ เรืองกิจ ยงปิยะกุลและประโยชน์ของบทเพลงต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียนของสมาชิกคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการประพันธ์บทเพลงคริสเตียนของ เรืองกิจ ยงปิยะกุล และศึกษาผลจากการใช้บทเพลงคริสเตียนของ เรืองกิจ ยงปิยะกุล ของสมาชิกคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) โดยผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นสองกลุ่มคือ คุณ เรืองกิจ ยงปิยะกุล ซึ่งเป็นผู้ประพันธ์บทเพลงคริสเตียน และกลุ่มที่สองเป็นสมาชิกสมทบของคริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93) ซึ่งมีอายุระหว่าง 15 - 60 ปี อยู่ในกลุ่มต่าง ๆ กันโดยมีชายและหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน รวมจำนวนทั้งสิ้น 26 คน

การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลงต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องของแนวทางการแต่งเพลง แรงบันดาลใจที่ส่งผลต่อการแต่งเพลงของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล และกลุ่มสมาชิกคริสตจักรผู้ใช้บทเพลงคริสเตียนที่แต่งโดย เรื่องกิจ ยงปิยะกุล จึงกำหนดแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ประพันธ์บทเพลง เกี่ยวกับประวัติส่วนตัวและแรงผลักดันเข้าสู่เส้นทางการรับใช้พระเจ้าในด้านดนตรีและเพลงคริสเตียน และประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการประพันธ์บทเพลงและลักษณะเนื้อหาของบทเพลงต่าง ๆ ส่วนการศึกษาประโยชน์ของบทเพลงของเรื่องกิจ ยงปิยะกุลต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียนของสมาชิกคริสตจักรคลองเตย(สุขุมวิท 93) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ สมาชิกคริสตจักรคลองเตย(สุขุมวิท 93)

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากนั้นจึงเข้าสู่การจัดระเบียบข้อมูล การสร้างรหัสข้อมูล การสรุปข้อมูล การตีความและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Mile and Huberman, 1994 อ้างถึงใน สาณูรักษ์ ฟองวาริน และวันดี วจนะถาวรชัย, 2565)

การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประเด็นที่ศึกษาวิจัย รวมทั้งระยะเวลาของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบล่วงหน้า และยินยอมให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญรับทราบว่า ข้อมูลที่ได้จะเป็นความลับจะไม่ถูกนำมาเปิดเผยพร้อมกับการวิเคราะห์ข้อมูล จะกระทำการวิเคราะห์ในภาพรวม ไม่วิเคราะห์ออกมาในรูปแบบรายบุคคลที่จะสามารถชี้แสดงถึงตัวตนหรือทราบถึงบุคคลผู้ให้ข้อมูลนั้น ๆ ได้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีสิทธิ์ที่จะไม่เข้าร่วมหรือไม่ตอบคำถามใด ๆ และมีสิทธิ์ที่จะทราบผลของการวิจัยหลังจากการวิจัยสิ้นสุดลง เป็นกรณีของสมาชิกคริสตจักร แต่จะปรากฏชื่อของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล ที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์หลัก

ผลการวิจัย (Research Results)

1. แนวทางในการประพันธ์บทเพลงคริสเตียนของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล

การประพันธ์เพลงของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล มีโครงสร้างที่ดีและมีการแบ่งที่ชัดเจน มีการส่งต่อเรื่องราวผ่านท่อนต่าง ๆ ของบทเพลง มีองค์ประกอบต่างๆของการสร้างสรรค์บทเพลง มีรายละเอียด มีเรื่องราว มีการตั้งคำถาม การใช้โวหาร การใช้ไวยากรณ์ของดนตรี การเรียงประโยค การแบ่งวรรคตอน และการเอาใจใส่เรื่องราวเนื้อหาที่จะสื่อสารไปยังผู้ฟัง จึงมีการดำเนินเรื่องและบทสรุปที่ชัดเจนต่อผู้ฟังโดยบุคลิกที่โดดเด่นของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล ทำให้เป็นผู้ประพันธ์เพลงที่ดี มีความเป็นเอกลักษณ์ในการสื่อสาร

ชีวิตคริสเตียนและการนมัสการพระเจ้าผ่านการประพันธ์บทเพลงและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยเพื่อสื่อสารผ่านบทเพลงให้เข้ากับผู้ฟังร่วมสมัยนั้น ๆ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเรื่องของทฤษฎีดนตรี ที่ผ่านการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอทั้งการเล่นดนตรีและการเขียนบทเพลง โดยการแต่งเพลงของ เรืองกิจ ยงปิยะกุล ปรากฏอยู่ใน 3 ลักษณะคือ แต่งจากทำนองก่อนเนื้อร้อง กับแต่งเนื้อร้องก่อนทำนองและแต่ไปพร้อม ๆ กันระหว่างเนื้อร้องและทำนอง

รูปแบบการประพันธ์เพลงเพื่อเป็นเพลงที่ใช้ในนมัสการและหนุนใจโดยแต่งเพลงในรูปแบบดั้งเดิม (Traditional) และแบบร่วมสมัย (Contemporary) ร่วมยุคอยู่ในสมัยเดียวกัน ไม่ได้ทันสมัยมากแต่เป็นเพลงที่แต่งเพื่อทุกวัยสามารถร้องได้ เป็นแนวป๊อป (Popular) ฟังง่ายติดหูหรือในรูปแบบเพลงแห่งชีวิต (Hymn) จังหวะกลาง ๆ ฟังสบายโดยกำหนดจังหวะของเพลง ทั้งเพลงที่มีจังหวะช้า เพลงที่มีจังหวะปานกลาง และเพลงเร็ว มีทำนองที่สดชื่น ทำนองที่สนุกสนาน และทำนองอ่อนหวาน ละมุนในความซาบซึ้งหรือทำนองแบบเศร้าสงบ แต่ทุกๆ เพลงจบลงด้วยความหวัง คือความหวังในพระเจ้า มีคอร์ดและทำนองที่ง่ายต่อการจดจำ

2. แรงบันดาลใจที่มีอิทธิพลต่อการประพันธ์บทเพลงของ เรืองกิจ ยงปิยะกุล

แรงบันดาลใจในการประพันธ์บทเพลงมาจากเนื้อหาจากหลักข้อเชื่อของคริสเตียนในเรื่องพระเจ้า พระลักษณะของพระเจ้า สิ่งที่มีมนุษย์พึงปฏิบัติต่อพระเจ้า และมีการประพันธ์โดยใช้ข้อพระคัมภีร์หรือคัมภีร์จากพระคัมภีร์ จึงมีอิทธิพลต่อผู้เชื่อในการรับการหนุนใจเสริมสร้างความเชื่อผ่านพระคัมภีร์และหนุนใจในยามที่เจอวิกฤติสอดคล้องกับที่ (ภราดา โรจนสุพจน์, 2559, หน้า 34) กล่าวว่า เพลงที่ใช้ในคริสตจักรเป็นเพลงที่มีพื้นฐานมาจากพระวาทะของพระเจ้า คือมาจากพระคัมภีร์ไม่ว่าผู้แต่งเพลงจะแต่งขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์เฉพาะหรือประสบการณ์ส่วนตัว แต่ก็ตั้งอยู่บนสัจธรรมของพระเจ้า จึงเป็นการกำหนดตามพระวาทะของพระเจ้า เพลง ๆ นั้นจึงสามารถใช้ได้กับคริสเตียนทุกคน

การเขียนเนื้อหาของบทเพลงและทำนองเพลงของ เรืองกิจ ยงปิยะกุล เป็นการดำเนินเรื่องราวที่ต่อเนื่อง มีเริ่มจากทั้งตั้งคำถาม หรือเป็นการเล่าเรื่องและจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ มีบทสรุปและมีทิศทางที่ชัดเจนว่าสื่ออะไรสำหรับผู้ฟัง โดยมีทำนองที่สอดคล้องกับเรื่องราวอย่างเหมาะสมในแต่ละบทเพลง ส่วนการกำหนดคีย์ของแต่ละบทเพลงมีการคำนึงถึง 2 อย่าง คือ

- 1) ผู้ฟังทั่วไป ผู้ที่ได้ยินและได้ฟังจะสามารถร้องตามหรือมีคีย์ที่ไม่สูงหรือต่ำเกินไปเพื่อที่เพลงนั้น ๆ จะมีความพอดีสำหรับผู้ฟัง

การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลงต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน

2) นักร้อง สำหรับนักร้อง เรื่องกิจ ยงปิยะกุลได้ยกตัวอย่างเพลง พระองค์ทรงสมควร ที่ขับร้องโดย ปรีชา สุทธิคำ (นก) เป็นการถ่ายทอดให้เหมาะสมทั้งสองอย่าง นี่เป็นข้อดีในการทำคีย์ให้เข้ากับนักร้องเพื่อถ่ายทอดสู่คนฟังให้ดีที่สุด

แต่มีบางเพลงเช่น พรุ้งนี้ ที่แต่งไว้ในคีย์ D สำหรับทั่วไป แต่นักร้องชื่อ ลินซี บุญอิต ร้องในคีย์ E ก็ต้องปรับแต่งให้เข้ากับนักร้อง ฉะนั้นโดยหลักแล้วนอกจากเนื้อหาของเพลง การแต่งเพลงของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล ยังได้คำนึงถึงนักร้องผู้ที่จะสื่ออารมณ์และความหมายของบทเพลงให้ออกมาอย่างดีตามคีย์ที่เหมาะสมทั้งกับนักร้องและผู้ฟัง

สำหรับรูปแบบคีตลักษณ์ในเพลงของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล จะมีการแบ่งท่อนที่เหมือน ๆ กันกับการแบ่งท่อนเพลงทั่วไปคือมีการแบ่งเป็นท่อน ABAB, AABAAB, AABB หรือ AABC เป็นต้น

สำหรับตัวอย่าง 9 เพลงของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล มีแบ่งท่อนเพลง A-B-C แต่ละเพลงที่แตกต่างกันไปแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่ม ABAB เช่นเพลง พระองค์ทรงสมควร

- A: วันเวลาที่เปลี่ยนไป พระองค์ไม่เปลี่ยนแปลง มีความรักและเมตตาอยู่เสมอ
ตัวเราอาจจะหวั่นไหว พระองค์ยังเหมือนเดิม เป็นพระเจ้าของเราอยู่เรื่อยไป
- B: พระองค์ทรงสมควร ที่จะรับการสรรเสริญ
พระองค์ทรงสมควร ที่จะรับการโมทนา
เพราะพระองค์แสนดี และไม่มีใครจะเหมือน
พระองค์ทรงสมควร ที่จะรับการสรรเสริญ
- A: วันที่แดดจะแผดเผา ทรงเป็นเงาร่มเย็น เป็นความหวังเป็นทางรอดอยู่เสมอ
คืนและวันที่เหน็บหนาว พระองค์อยู่ข้างเรา เป็นพระเจ้าของเราอยู่เรื่อยไป

2. กลุ่ม AABB เช่นเพลง พระเจ้าทรงเลี้ยวดู

- A: พระเจ้าทรงเลี้ยวดู เราเรียนรู้ความรักพระองค์
นำเราไปริมน้ำสงบ พื้นวิญญาณของเรา
- A: พระเจ้านำก้าวไป เราไม่เคยขัดสนอะไร
นำเราไปในทางชอบธรรม เพื่อพระนามพระองค์
- B: พระเจ้าจะนำเราไป แม้ทางจะยากเพียงใด
ผ่านเขาเงาอันตราย เราไม่ต้องกลัวอะไร อยู่ในอ้อมแขนพระองค์
- B: พระเจ้าจะนำเราไป แม้ทางจะยากเพียงใด
ความรักและความดีงาม ติดตามเราทุกวินาที
เราอยู่ในน้ำพระทัย ของพระองค์

3. กลุ่ม AAB เช่นเพลง อธิษฐานก่อน AAB

A: ตื่นตอนเช้าให้อธิษฐานกันก่อน ให้พระเจ้าประทานพระพรในวันนี้
ก่อนจะกินจะโมทนาพระคุณพระเจ้าแสนดี ก่อนจะนอนเฝ้าทูลอ่อนวอนทุกทุกที่

A: ทำสิ่งใดให้อธิษฐานกันก่อน อย่าร้อนใจไม่รอพระองค์คงไม่ดี
ไม่สบายทั้งกายและใจพระองค์รักษาทุกที่ สิ่งดี ๆ พระองค์ทรงเตรียมให้เรา

B: เวลาที่อธิษฐานให้อ่อนวอนด้วยสุดใจ

ไม่ต้องมีความสงสัย ไม่ต้องกระวนกระวายสิ่งใด

หากสิ่งที่ขอ พระเจ้าทรงพอพระทัย

ทุกเรื่องที่ฝากเอาไว้ จะพบเจอคำตอบ

4. กลุ่ม AABC เช่นเพลง ไม่ใช่ตัวข้า AABCAA

A: เทียบพระเจ้าในฟ้าสวรรค์ มนุษย์เป็นผู้ใด ที่พระองค์ต้องสนใจตัวข้า

A: แต่พระองค์ไม่เคยทอดทิ้ง และทรงอยู่ไม่ไกล ข้าไม่มีผู้ใดนอกจากพระองค์

B: เมื่อข้าต้องเดินในทางมีดมีดพระองค์สถิตย์ และนำ ชีวิต ให้ผ่านไป

C: ไม่ใช่ความดีที่ข้าเคยทำ แต่เป็นความงามในรักพระองค์ ที่ทรงให้ข้าเข้ามาในทางพระองค์
ไม่ใช่ความดีที่ข้าต้องทำ แต่ข้าจะดำเนินตามพระองค์ (แต่ข้าจะยำเกรงในพระองค์)

ผู้ทรงเป็นความสมบูรณ์ ของตัวข้า

A: เปลี่ยนแผ่นดินที่เคยแห้งแล้ง พระองค์เทฝนพรำ ทำให้ใจได้พบความชุ่มฉ่ำ

A: จากเวลาที่เคยขัดสน พระองค์เติมหัวใจ ข้าไม่มีผู้ใดนอกจากพระองค์

เนื้อหาของเพลงเช่น เพลงข้าพเจ้ายกย่องทุกสิ่ง เขียนเนื้ออ้างอิงจากพระคัมภีร์ฟิลิปปีว่า อย่ากระวนกระวายในสิ่งใดๆ เลย แต่จงทูลพระเจ้าให้ทรงทราบทุกสิ่งที่พวกท่านขอ โดยการอธิษฐานและการวิงวอน พร้อมกับ การขอบพระคุณ แล้วสันติสุขของพระเจ้าที่เกินความเข้าใจ จะคุ้มครองจิตใจ และความคิดของท่านทั้งหลายไว้ในพระเยซูคริสต์ ข้าพเจ้าเผชิญได้ทุกอย่างโดยพระองค์ผู้ทรงเสริมกำลังข้าพเจ้า (ฟป. 4 :6 -7, 13 พระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับมาตรฐาน 2011) เป็นข้อพระคัมภีร์ที่ผู้แต่งชื่นชอบเป็นอย่างมากเพราะยิตว่า “เราสามารถเผชิญทุกสิ่งได้โดยกำลังของพระเจ้าไม่ใช่แค่กำลังของตัวเอง” ดังเนื้อเพลง “ข้าพเจ้ายกย่องทุกสิ่ง โดยพระองค์ผู้เสริมกำลัง ข้าเผชิญทุกอย่างด้วยความหวังในทางพระองค์ ข้าพเจ้ายกย่องทุกสิ่ง จะดีจะร้ายเท่าใด ข้ายินดีและสุขใจ ในทางพระองค์เสมอ”

เพลง พระเจ้าทรงเลี้ยงดู เขียนเนื้อเพลงอ้างอิงในพระคัมภีร์ว่า “¹พระยาห์เวห์ทรงเลี้ยงดูข้าพเจ้าดุจเลี้ยงแกะ ข้าพเจ้าจะไม่ขัดสน ²พระองค์ทรงทำให้ข้าพเจ้านอนลงที่ทุ่งหญ้าเขียวสด พระองค์ทรงนำข้าพเจ้าไปริมน้ำแดนสงบ ³พระองค์ทรงคืนความสดชื่นแก่ชีวิตข้าพเจ้าพระองค์ทรงนำ

การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลงต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน

ข้าพเจ้าไปในทางชอบธรรมเพราะเห็นแก่พระนามของพระองค์⁴ แม้ข้าพระองค์จะเดินฝ่าหุบเขาเงามัจจุราชข้าพระองค์ก็ไม่กลัวอันตรายใด ๆ เพราะพระองค์สถิตกับข้าพระองค์ทาและธารพระกรของพระองค์ปลอบโยนข้าพระองค์⁵ พระองค์ทรงจัดเตรียมโต๊ะอาหารให้ข้าพระองค์ต่อหน้าต่อตาคู่อริของข้าพระองค์พระองค์ทรงเจิมศีรษะข้าพระองค์ด้วยน้ำมันถั่วของข้าพระองค์ก็ล้นอยู่⁶ แม้ที่เดียวที่ความดีและความรักมั่นคงจะติดตามข้าพเจ้าไปตลอดวันคืนแห่งชีวิตของข้าพเจ้าและข้าพเจ้าจะอยู่ในพระนิเวศของพระยาห์เวห์สืบไปเป็นนิรันดร์” (สดด. 23:1-6 ฉบับมาตรฐาน 2011)

“พระเจ้าจะนำเราไป แม้ทางจะยากเพียงใด ผ่านเขาเงามัจจุราช เราไม่ต้องกลัวอะไร อยู่ในอ้อมแขนพระองค์ พระเจ้าจะนำเราไป แม้ทางจะยากเพียงใด ความรักและความดีงาม ติดตามเราทุกวันไป เราอยู่ในน้ำพระทัย ของพระองค์”

3. ผลจากการใช้บทเพลงคริสเตียนของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล ต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน

3.1 ด้านการนมัสการ

บทเพลงคริสเตียนของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล มาจากความเชื่อในพระเจ้าที่มีเนื้อหามาจากข้อพระคัมภีร์และตามหลักข้อเชื่อของคริสเตียนเพื่อเสริมสร้างผู้เชื่อในทางของพระเจ้า มีพระลักษณะของพระเจ้า ในความยิ่งใหญ่ ทรงพระชนม์อยู่ ทรงเป็นความรัก และสิ่งที่มีมนุษย์ตอบสนองต่อพระองค์ ทำให้บทเพลงถูกใช้ในการนมัสการพระเจ้าผ่านบทเพลงในการเฝ้าเดี่ยว ในการนมัสการที่คริสตจักรซึ่งบทเพลงจะเตรียมใจเข้าสู่ท่าทีของการนมัสการได้เป็นอย่างดี

“...ส่วนใหญ่เดินทางก็จะฟังเพลง และคิดใคร่ครวญถึงพระเจ้า พระคุณพระเจ้า และในการทำงานแต่ละวัน ความยุ่ง ๆ แต่เพลงจะดึงเรากลับมาว่า You! อย่าลืมพระเจ้าสิ พระองค์สำคัญที่สุด และส่วนใหญ่แล้ว จะใช้เพลงนำอยู่แล้วในทุก ๆ ครั้งของการเข้ามัสการหรือส่วนตัวเฝ้าเดี่ยว เพลง พระองค์ทรงสมควรที่จะรับการสรรเสริญ บอกถึงพระองค์เป็นผู้เดียวที่สมควรสรรเสริญ...”

(สมาชิกคริสตจักร 2)

“...ส่วนใหญ่จะร้องเพลงช่วงเย็นๆในเวลาเฝ้าเดี่ยวส่วนตัว มักจะใช้กีตาร์ในการเล่นคนเดียวเสมอ ส่วนใหญ่จะก่อนนอน ตอนเย็น ๆ จะร้องเพลงคนเดียวเป็นช่วงเวลาที่ได้ใคร่ครวญ...”

(สมาชิกคริสตจักร 3)

“...บทเพลงเช่นเพลง พระองค์ทรงสมควร,พระเจ้าทรงเลี้ยวดู เวลาเฝ้าเดี่ยวร้องเพลง ขอบพระคุณพระเจ้าเพราะพระได้ประทาน สิ่งที่ดีในชีวิต และใช้ทุก ๆ ช่วงของการเฝ้าเดี่ยวรู้สึกซาบซึ้ง ขอบคุณ เพลงจึงเป็นส่วนที่ช่วยในการสรรเสริญได้อย่างดีจริง ๆ ...”

(สมาชิกคริสตจักร 5)

“...ถ้าในการนมัสการ ก็จะเป็นเพลง พระองค์ทรงสมควร โดยเฉพาะท่อน“พระองค์ทรงสมควรที่จะรับการสรรเสริญ” ใช้บ่อยมากและมีการสัมผัสกับตัวเองดีมาก...”

(สมาชิกคริสตจักร 10)

3.2 ด้านการหนุนใจ

บทเพลงคริสเตียนของ เรืองกิจ ยงปิยะกุล สร้างความประทับใจมีประโยชน์ที่แต่ละใจให้ความหวังและความมั่นใจในพระเจ้า บางท่านประทับใจบทเพลงคริสเตียนและได้รับการหนุนใจเนื่องจากสถานการณ์ของชีวิต เช่น ออกหักเรื่องความรัก ผิดหวังกับครอบครัว เศรษฐกิจในครอบครัว และความเจ็บป่วย แต่ความประทับใจในบทเพลงคือบทเพลงสัมผัสและนำความรู้สึกและใจให้มีความหวังในพระเจ้าอีกครั้งเสมอ

“...การใช้ในชีวิตส่วนตัวในการเดินทางประทับใจที่เนื้อเพลงทำให้คิดถึงพระลักษณะของพระเจ้า เช่นเมื่อหลบแดด ก็คิดถึงพระเจ้าเป็นร่วมเงาให้เราด้วย ดั่งต้นไม้ และในอีกมุมหนึ่งก็ทำให้เราคิดถึง เงาม แสง สักพักก็เปลี่ยน แต่พระเจ้าอยู่ทุกที่และไม่เปลี่ยนแปลง...”

(สมาชิกคริสตจักร 8)

“...ส่วนตัวประทับใจประโยคในเพลง “พรุ่งนี้” “ฟังแล้วอุ่นใจมีความมั่นใจในพระเจ้าว่าพระองค์อยู่กับเรา” ส่วนเพลงข้ามฉลุยทุกสิ่ง “ข้ามฉลุยทุกสิ่ง โดยพระองค์ผู้เสริมกำลัง” เป็นเพลงสำหรับหนุนใจในการเผชิญสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต โดยเฉพาะชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยที่ต้องสู้กับการเรียนและอื่น ๆ ...”

(สมาชิกคริสตจักร 11)

“...ส่วนตัวได้รู้จักพระเจ้ารับบัพติศมาแค่ 4 ปี ประทับใจที่บทเพลงทำให้ได้รับรู้ถึงความรักของพระเจ้า โดยเฉพาะประโยคไหนของเพลงที่แต่ละใจ วันเวลาที่เปลี่ยนไป พระองค์ไม่เปลี่ยนแปลง มีความรักและเมตตาอยู่เสมอ...”

(สมาชิกคริสตจักร 14)

“...บทเพลงย้ำเตือนความเชื่อในพระเจ้าในแต่ละวันของเราว่า ในสิ่งที่ไม่แน่นอนนั้นพระเจ้าแน่นอน หนุนใจให้วางใจในพระเจ้า หนุนใจเวลาเจอปัญหาให้ก้าวต่อด้วยความเชื่อ...”

(สมาชิกคริสตจักร 7)

“...เป็นการหนุนใจมากกว่าในเรื่องของการคิดถึงความเชื่อในทางพระเจ้า หลาย ๆ ครั้งฟังแล้วมีความสุข สดชื่น โดยเฉพาะเพลงคริสเตียน เพลงนมัสการ...”

(สมาชิกคริสตจักร 6)

3.3 ด้านทัศนคติการใช้ชีวิตกับผู้อื่น

บทเพลงคริสเตียนของ เรืองกิจ ยงปิยะกุล มีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันในการทบทวนเรื่องราวของพระเจ้าในความเชื่อและไม่เพียงเท่านั้น บทเพลงทำให้รู้สึกต้องการรับใช้เป็นการตอบสนองต่อพระองค์ ทั้งการมอบถวาย ทั้งการช่วยเหลือ มีส่วนในชีวิตของคนอื่น การมาร่วมรับใช้ในคริสตจักรและที่ทำงานที่จะส่องแสงโดยสำแดงความรักต่อคนอื่น

“...บทเพลงช่วยเตือนตัวเองในการกลับมาหาพระเจ้าและทบทวนถึงชีวิตในพระคุณ ทำทนายทำให้ได้คิดว่า เมื่อเราอยู่ในพระคุณพระเจ้า เราควรทำอะไรต่อในความเชื่อและการรับใช้พระเจ้า...”

(สมาชิกคริสตจักร 4)

การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลงต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน

“...หมุนใจในการดำเนินชีวิตไปกับพระเจ้า ไม่ว่าจะการทำงาน ชีวิต ครอบครัว ลูกๆ เพลงจะหมุนใจและย้ำเตือนในการเดินในเส้นทางของความเชื่อ ยิ่งในเวลาที่ได้ร้องเพลง ได้นมัสการ หรือฟังในช่วงทำงาน...”

(สมาชิกคริสตจักร 3)

“...เนื้อเพลงและทำนองมีผลต่อการใคร่ครวญส่วนตัวในความเชื่อ และแต่เพลงก็ทำให้มีความรู้สึกที่แตกต่างกันไปแต่ทุก ๆ ช่วงจะมีเพลงที่เหมาะสมกับช่วงนั้นๆของชีวิตและเข้ามาหมุนใจเสมอ...”

(สมาชิกคริสตจักร 2)

“...บทเพลงมีส่วนช่วยให้เกิดภาวะใจในการให้ การถวายและการช่วยเหลือ...”

(สมาชิกคริสตจักร 13)

“...เป็นการหมุนใจมากกว่าในการคิดถึงความเชื่อในทางพระเจ้าและการมีส่วนต่องานในคริสตจักร รู้สึกมีคำท้าทายในบทเพลง...”

(สมาชิกคริสตจักร 6)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

บทเพลงคริสเตียนของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล เป็นส่วนหนึ่งในการหมุนใจ สัมผัสใจและนำใจในการนมัสการเช่น “พระองค์ทรงสมควรที่จะรับการสรรเสริญ...” เพลงในการหมุนใจ “พรุ่งนี้ แม้ อาจจะมีร้าย ไม่หวั่น ไม่กลัวแต่ขอวางใจ ให้พระเยซูนำทาง” หรือ “พระเจ้าจะนำเราไป แม้ทางจะยากเพียงใด” หรือบทเพลงในการใคร่ครวญความรักของพระเจ้า “ไม่ใช่ความดีที่ข้าเคยทำ แต่เป็นความงามในรักพระองค์” และยังเป็นบทเพลงที่หมุนใจในการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น “มองข้ามความต้องการของตัวเอง แล้วไปมองว่าคนอื่น เขายังขาดอะไร” บทเพลงคริสเตียนของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุล เป็นบทเพลงที่มีผลต่อชีวิตคริสเตียนในการนมัสการ ในการหมุนใจและในการประกาศเรื่องราวความรักของพระเจ้าและความรักต่อกันและกัน

“ขอบคุณพระเจ้าที่ย้ำความมั่นใจผ่านข้อพระคัมภีร์เช่น อย่าให้ใจของพวกท่านเป็นทุกข์เลย พวกท่านวางใจในพระเจ้า จงวางใจในเราด้วย ในพระนิเวศของพระบิดาเรามีที่อยู่มากมาย ถ้าไม่มีเราคงบอกท่านแล้ว เพราะเราไปจัดเตรียมที่ไว้สำหรับพวกท่าน เมื่อเราไปจัดเตรียมที่ไว้สำหรับท่านแล้ว เราจะกลับมาอีกและรับท่านไปอยู่กับเรา เพื่อว่าเราอยู่ที่ไหนพวกท่านจะได้อยู่ที่นั่นด้วย และท่านรู้จักทางที่เราจะไปนั่น” (ยอห์น 14 : 1 – 4 : ฉบับมาตรฐาน 2011) ทำให้ความสงสัยในเรื่องชีวิตหลังความตายได้รับคำตอบที่ชัดเจนและรู้สึกขอบคุณพระเจ้าที่ช่วยให้เข้าใจและมั่นใจผ่านพระคัมภีร์” (เรื่องกิจ ยงปิยะกุล)

“การทรงเรียกเริ่มจากเมื่อการทำงานที่ประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักของคนมากมายในวงการเพลงและดนตรี แต่ในขณะที่เดียวกันชีวิตส่วนตัวกับพระเจ้ากลับรู้สึกว่าจะต้องมีการรับผิดชอบ คือเริ่มจากชีวิตภายในกับพระเจ้าที่ไม่ใช่แค่ภายนอกที่ดี แต่งดีเป็นพรกิติแล้วแต่ในเวลาเดียวกันชีวิตกับพระเจ้าก็ต้องมีการรับผิดชอบจึงเริ่มด้วยการกลับมาหาพระเจ้า ใกล้ชิดสนิทกับพระองค์และรับการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง”
(เรื่องกิจ ยงปิยะกุล)

เรื่องกิจ ยงปิยะกุล จึงใช้บทเพลงที่มาจากพื้นฐานความเชื่อคริสเตียนและเนื้อหาในพระคัมภีร์ เพื่อสัมผัสและเปลี่ยนแปลงชีวิตคนอื่นมากมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ในการนมัสการควรที่เพลงที่คนอื่นร้องได้ ในการน่านมัสการควรมีการดูสถานที่และวัยที่เข้าร่วมการนมัสการว่าอยู่ในช่วงวัยใด และบทเพลงที่จะใช้เหมาะสมกับวัยที่เข้ามานมัสการพระเจ้าหรือไม่ ดังที่กล่าวไปว่าบทเพลงจะมีประสิทธิภาพมากเมื่อบทเพลงนั้น ๆ ถูกใช้ถูกที่ถูกเวลา จะนำมาซึ่งการร่วมกันร้องเพลงในการนมัสการพระเจ้า มีการให้ความร่วมมือและมีการตอบสนองส่วนตัวของแต่ละบุคคล เช่นเพลงพระองค์ทรงสมควร ก็เหมาะสมในการนมัสการนำใจ แต่สำหรับเพลงเราจะเดินในทางของพระเยซูจะเหมาะสมกับวัยเด็กหรือในกลุ่มเด็กวัยมากกว่าหรือเพลงมองข้ามก็เหมาะสมกับใช้ในการหนุนใจมากกว่าช่วงของการร้องเพลงสรรเสริญพระนาม

ในการนมัสการทุกครั้งควรใช้เพลงนมัสการเป็นหลัก ควรมีการส่งบทเพลงนมัสการใหม่ๆที่มีความหมายดี ๆ ในกลุ่มเพื่อความคุ้นเคยและเมื่อนำเพลงใหม่ ๆ เหล่านั้นมาใช้ในการนมัสการจะช่วยที่ประชุมให้ร้องตามได้ง่ายกว่าการร้องเป็นครั้งแรกในการนมัสการและควรมีเวลาในการสอนบทเพลงคริสเตียนใหม่ขึ้นในคริสตจักรเพื่อการร้องเพลงของสมาชิกจะได้มีความหลากหลายและสามารถหาเพลงหรือมีเพลงที่เหมาะสมมาใช้มากขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1) มีบทเพลงคริสเตียนอีกมากมายจากศิลปินคริสเตียนคนอื่น ๆ ที่มีการสัมผัสใจที่ดีและเหมาะสมสำหรับการใช้ในคริสตจักรเช่นบทเพลงของ บงกช ฮัตสัน มีเพลงนมัสการหลากหลายเช่นเพลงเหนือโลกา “เรายกย่องพระนามพระองค์ ร้องสรรเสริญถึงความยิ่งใหญ่ ไม่มีใคร สิ่งใดเท่าเทียมพระองค์ ผู้ทรงฤทธิ์เกรียงไกร” หรือเพลง “เพียงผู้เดียว” ซาบซึ้งต่อความยิ่งใหญ่และสรรเสริญพระองค์ หรือบทเพลงของ เมธา เกรียงปริญญากิจ มีเพลงหลากหลายเช่นเพลง ทรงเปลี่ยนความเศร้าโศก “พระองค์ดีทรงแสนดี พระองค์ดีเสมอไป พระองค์ดีและความรักมันคงนิรันดร์” หรือเพลง

ราชาแห่งดวงใจ “ข้าจะนมัสการ ด้วยจิตวิญญาณและความจริงเพราะพระองค์คือทั้งสิ่งที่หัวใจข้า
ต้องการ” หรือบทเพลงของ พิชญ ไทรงาม ซึ่งจะพบมากในหนังสือเพลงคริสเตียน Color Song 1-3
ในบทเพลงที่หลากหลายเช่นกันเช่นเพลง ให้พระองค์เป็นหนึ่ง “ขอให้ข้าได้รักพระองค์ ด้วยสิ้นสุด
หัวใจ ให้พระองค์เป็นหนึ่ง เป็นเจ้าชีวิตของข้า” เป็นการเข้ามานมัสการพระเจ้าหรือเพลง ผู้ล่าปาก
เหน็ดเหนื่อย “พระองค์จะเสริมกำลังเรียวแรง ให้เต็มล้นด้วยไฟ พระวิญญาณ เราจะบินไปเหมือน
นกอินทรี” เป็นเพลงหนุนใจให้เราเข้ามาและวางภาระลงที่พระองค์แล้วพระองค์จะเป็นกำลังให้เรา

2) ควรใช้เพลงให้ตรงกับบริบทของช่วงเวลา มีบทเพลงคริสเตียนที่หลากหลายแม้ดังตัวอย่าง
9 เพลงที่ใช้งานวิจัยครั้งนี้ก็มีการมุ่งเน้นกับชีวิตคริสเตียนที่ต่างกันไป เพลงที่กล่าวถึงการสรรเสริญ
พระเจ้า พระเจ้ายิ่งใหญ่ พระองค์สมควรแก่การสรรเสริญ ก็ควรนำมาใช้ในการนมัสการเพื่อนำใจเข้าสู่
การนมัสการด้วยบทเพลง แต่เป็นบทเพลงนมัสการยกย่องพระนามพระเจ้าผู้ทรงพระชนม์ ส่วน
บทเพลงหนุนใจ บทเพลงการประกาศ ควรอยู่ในบริบทของเพลงตอบสนองตามหัวข้อเทศนาหรือเป็น
งานการประกาศ งานค่ายต่างๆรวมถึงการส่งบทเพลงให้กันและกันเพื่อหนุนใจกันก็ควรเป็นเพลงที่มี
เป้าหมายมุ่งสู่การวางใจในพระเจ้า การพึ่งพาในพระเจ้า และการรอคอยพระเจ้าเป็นต้น

3) ควรมีการเอาใจใส่และแนะนำสำหรับผู้นำรุ่นใหม่ในการใช้เพลงและนำความเข้าใจที่
ถูกต้องเพื่อความเข้าใจนี้จะช่วยผู้นำรุ่นใหม่ ๆ มีความเข้าใจและหาบทเพลงให้ตรงกับบริบทตาม
เจตนารมณ์ของผู้แต่งเพลงว่าบทเพลงแต่ละเพลงแต่งเพื่อจุดประสงค์อะไร เมื่อใช้บทเพลงตรงกับ
บริบทและช่วงเวลาก็จะเพิ่มประสิทธิภาพในบทเพลงนั้นให้เข้าถึงใจคนหรือสัมผัสใจคนได้ชัดเจนขึ้นสู่
การตอบสนองในการดำเนินชีวิตคริสเตียน

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป ศึกษาแนวเพลงคริสเตียนของท่านอื่น ๆ ที่ผลิตเพลงออกมามากมายที่ใช้
ในกลุ่มคริสเตียนทั้งในการนมัสการ การหนุนใจ การประกาศเรื่องราวของพระเจ้าและเพลงใคร่ครวญ
ชีวิตคริสเตียน เพื่อช่วยให้เห็นภาพรวมของบทเพลงคริสเตียนที่หลากหลายและมากยิ่งขึ้น รวมถึง
บทเพลงใหม่ ๆ และแนวใหม่ ๆ ที่ออกมาในทุก ๆ วันเพื่อใช้เจาะจงกับกลุ่มต่าง ๆ ในการนมัสการ
เช่นในกลุ่มบทเพลงลูกทุ่งคริสเตียน เพลงฮิปฮอป เพลงแร็ป และเพลงคริสเตียนแนวเพื่อชีวิต เพื่อจะ
พัฒนาการใช้บทเพลงเหล่านี้ให้เหมาะสมกับกลุ่มคนและกับวัยต่าง ๆ เพราะบทเพลงมีผลต่อการ
ดำเนินชีวิตคริสเตียนจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ในการเลือกบทเพลงและการใช้ในช่วงเวลาต่าง ๆ ให้มี
ประสิทธิภาพมากและเรื่องการวิเคราะห์บทเพลงของ เรื่องกิจ ยงปิยะกุลที่มีประโยชน์ต่อคนที่ไม่ใช่
ผู้เชื่อหรือคนที่เชื่อใหม่ที่มาจากการได้ฟังบทเพลงคริสเตียนแล้วตัดสินใจแสวงหาพระเจ้าในกรณีศึกษา
ต่อไปเรื่องของการแต่งเพลงที่จะมีเนื้อหาจากพระคำของพระเจ้าและการใส่ใจรายละเอียดของการ
สื่อสารผ่านบทเพลงแต่ละเพลงนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิรภรณ์ อังวิทยาธร. (2560). *ดนตรีบำบัด*. มหาวิทยาลัยมหิดล. (สืบค้นเมื่อวันที่ 14-11-21)
- ฐาปกรณ์ กระแสทิพย์. (2554). *การสื่อสารผ่านบทเพลงของคริสต์ศาสนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เด่น วิจักขณ์โยธิน. (2007). *ดนตรีกับการสร้างสาวก*. สถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์.
- ปรัชญา ใจภักดี. (2556). *เนื้อหาและการใช้ภาษาในเพลงนมัสการพระเจ้าของคริสเตียน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภารดา โรจนสุพจน์. (2016). *เพลงนมัสการมรดกทางความเชื่อในความรักและพระสิริของพระเจ้า*. สำนักพิมพ์สุริยบรรณ.
- วิจิตรา อัครพิชญธร. (2551). *คุณค่าของการนมัสการ*. สถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์.
- สาณูรักษ์ ฟองวาริน และวันดี วะถาวรชัย. (2565). *ประสบการณ์ผู้ใช้และความต้องการจำเป็นในระยะปกติถัดไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน: กรณีศึกษาคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน*. ใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (บ.ก.) *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 พลิกโฉมนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสุขภาพในยุค Next Normal*, (152-167). มหาวิทยาลัยคริสเตียน..

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิก
คริสตจักรบางบัวทอง

**การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ
ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง**

***Worship Participant in an Online Context and its Impact on the
Spiritual Life of Bangbuathong Church Members***

กิตติ เมืองชื่น¹

Kitti Muangchuen

ทิวาพร ราชรักษ์²

Tiwaporn Racharak

सानุรักษ์ ฟองวาริน³

Sanurak Fongvarin

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง และ 2) ศึกษาผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากประชากรสมาชิกซึ่งเป็นสมบุรณ์ของคริสตจักรจำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในรูปแบบออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง โดยพฤติกรรมการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลที่เกิดขึ้นชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การนมัสการพระเจ้า บริบทออนไลน์ ชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน คริสตจักรบางบัวทอง

---

¹ นักวิจัยอิสระ, ศิษยาภิบาลคริสตจักรบางบัวทอง คริสตจักรภาค 7 แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
e-mail: kittilovegod@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน e-mail: tiwapornr@christian.ac.th

³ กรรมการส่งเสริมงานวิจัย คณะคริสตศาสนศาสตร์ e-mail: sanurakf@christian.ac.th

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the characteristics of worshipping God in the online context of Bangbuathong Church members 2) study the consequences of attending the Lord's Worship Service on the spiritual life in online worship context of Bangbuathong Church members. A questionnaire was used to collect quantitative data from a population of 30 members of Bangbuathong Church. Analyses of quantitative data were conducted using mean, standard deviation, and Pearson product moment correlation. The research findings were summarized as follows:

1. The overall characteristics of the online worship service attendance of Bangbuathong Church members in general practice behavior were rated at a high level.
2. The spiritual life effects of attending God's worship in an online context were rated at a high level, and worshipping behaviors in online contexts that had a positive relationship with the spiritual life outcomes were found statistically significant at the level of .01

Keywords: Worship, Online Context, Christian Spiritual Life, Bangbuathong Church

บทนำ (Introduction)

ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ในมิติทางด้านจิตวิญญาณ จึงมีความสำคัญในระดับปัจเจกบุคคลอย่างมาก โดยหลักคำสอนของศาสนาก่อให้เกิดความเชื่อศรัทธาที่ต่อความมั่นคงทางจิตใจ ลดทอนความทุกข์โศก เป็นเครื่องนำทางชีวิตให้มนุษย์ละเว้นการกระทำความชั่วและส่งเสริมให้กระทำความดี และเป็นแบบแผนพฤติกรรมอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งงามในชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นในทุกศาสนาจึงเน้นเรื่องของระดับจิตใจมากกว่าทางวัตถุ ผ่านความเชื่อศรัทธาทางจิตวิญญาณที่แสดงออกโดยการปฏิบัติพิธีกรรมหรือกิจกรรมอันเกี่ยวกับทางศาสนพิธีนั้น ๆ (พุทธรักษ์ ปราบนอก, 2558 อ้างถึงใน ยุทธภักดิ์ พินิจ และคณะ, 2564)

ชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตทุกด้านของมนุษย์ ความสัมพันธ์ของมนุษย์โดยมีพระเจ้าเป็นศูนย์กลางในชีวิต การมีชีวิตที่สัมพันธ์สนิทกับพระเจ้า และเพื่อนมนุษย์ นับว่าเป็นผลจากประสบการณ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณโดยเกิดขึ้นจากลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าเป็นการส่วนตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งรูปแบบทั่วไปนั้นหมายถึง การใช้ชีวิตตามแบบแผนความเชื่อคริสเตียนซึ่งแสดงออกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อันได้แก่ การอธิษฐาน การอ่านพระคัมภีร์ การนมัสการพระเจ้า การออกไปเป็นพยานเพื่อประกาศเรื่องพระเยซูคริสต์ การถวายทรัพย์ การเข้าร่วม

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิก คริสตจักรบางบัวทอง

กลุ่มสามัคคีธรรมและการทำสังคัมสวดเคราะห์ (Willard, 1999 อ้างถึงใน ยุทธภักดิ์ พินิจ และคณะ, 2564)

การนมัสการพระเจ้าเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้ปฏิบัติกันมาตั้งแต่ในสมัยพันธสัญญาเดิม อันเป็นวิธีการแสดงความเคารพนับถือทางกาย หรือทางจิตใจ หรือทั้งสองอย่าง ซึ่งหมายถึงการแสดงความเคารพบูชา การเชื่อฟังและการปรนนิบัติรับใช้ การนมัสการพระเจ้าของคริสเตียนจึงเป็นประสบการณ์ส่วนตัวในการสร้างความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างผู้นมัสการกับพระเจ้า เป็นช่องทางพิเศษที่มนุษย์ผู้ถูกสร้างที่จะสามารถมีสัมพันธ์ภาพกับพระเจ้าผู้ทรงสร้าง และเป็นการที่มนุษย์ถวายคุณค่าที่ควรชื่นชมสรรเสริญพระเจ้าเพื่อตอบสนองพระคุณของพระองค์ (วิจิตรา อัครพิชญธร, 2558) โดยเมื่อคริสตจักรมีพันธกิจการนมัสการที่เข้มแข็ง ก็พร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจที่มอบหมายจากพระเยซูคริสต์ คือ การสร้างคุณค่าต่อสังคม ซึ่งกระทำโดยการประกาศพระกิตติคุณให้คนกลับมาหาพระเจ้า โดยการปรนนิบัติรับใช้และช่วยเหลือสังคมในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการผดุงความยุติธรรม รักษาความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน จึงเป็นบทบาทสำคัญของคริสเตียนที่ควรพัฒนาคุณค่าการนมัสการของคริสตจักรให้มีคุณค่าต่อสังคมให้มากขึ้นผ่านพันธกิจที่คริสตจักรกระทำ (Block, 2014)

คริสตจักรในยุคปัจจุบันล้วนยึดแนวทางของคริสตจักรในยุคแรกเป็นต้นแบบในกิจกรรมการนมัสการพระเจ้า แต่ก็มีรูปแบบและรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละความเชื่อหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยแบบแผนที่พบเห็นเป็นประจำของคริสตจักรคือ การรวมตัวกันของผู้เชื่อเพื่อแสดงออกถึงการสรรเสริญพระเจ้าด้วยการร้องเพลง การอ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์ การอธิษฐาน การเทศนา การถวายทรัพย์ และการประกอบศาสนพิธีสำคัญต่าง ๆ ฯลฯ การนมัสการพระเจ้าในรูปแบบปัจจุบันมีรูปแบบที่คล้ายกันทั่วโลกที่เกิดขึ้นในสถานนมัสการพระเจ้าและการนมัสการพระเจ้านั้นรวมไปถึงการสามัคคีธรรมตามบ้าน กลุ่มเซลล์ การนมัสการกลุ่มย่อยระหว่างสัปดาห์

นับตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19; โควิด-19) ที่ระบาดอยู่ในหลายประเทศ ซึ่งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้กำหนดเป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ และในเวลาต่อมาได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสนี้เป็นภาวะระบาดใหญ่ (World Health Organization, 2020) และนับเป็นโรคติดต่ออันตรายตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขไทย (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) โดยการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของประเทศไทยในช่วงแรกตลอดปี 2563 สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ดีจากการให้ความร่วมมือและตอบสนองของภาคประชาชนที่มีต่อมาตรการในการดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล การรักษาระยะห่างทางสังคม (social distancing) การจำกัดการเดินทางออกนอกพื้นที่ การทำงานอยู่กับบ้าน จนกระทั่งมีการระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกต่อมากระจายไปยังทุกภูมิภาคของประเทศ และปรากฏให้เห็นแนวโน้มเป็นกลุ่มก้อนของการระบาดใหม่ของเชื้อโรคที่กลายพันธุ์ ในสถานประกอบการ สถานะที่ทำงาน ชุมชนและครัวเรือน ฯลฯ รัฐบาลจึงได้ออก

มาตรการต่าง ๆ เพื่อกำหนดพื้นที่ควบคุมตามรูปแบบการแพร่ระบาด และยกระดับการควบคุมโดยประกาศห้ามประชาชนออกจากเคหสถานในช่วงเวลาที่ชัดเจนและบริเวณพื้นที่ที่กำหนด (กรมควบคุมโรค, 2564) ในการลดผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของประชาชน เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ควบคู่กับสร้างความตระหนักรู้เท่าทันและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการบังคับใช้กฎหมายให้ตรงกับความรุนแรงของปัญหา ตลอดจนวางแนวทางการป้องกัน ควบคุมและช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ (กรมการศาสนา, 2563) แต่การแพร่ระบาดในระลอกนี้ก็ยังคงผลทำให้มีผู้ติดเชื้อสะสมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และเกิดความต้องการจำเป็นพิเศษในภาคสังคม อย่างเช่น ผลกระทบที่เกิดตามมาจากปัญหาสุขภาพทางจิต (The United Nations, 2020)

จากผลกระทบโควิด-19 ยังส่งผลกระทบโดยตรงกับวิถีชีวิตคริสเตียนที่เคยปฏิบัติมาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งสำหรับคริสเตียนแล้วการนมัสการพระเจ้าร่วมกันที่คริสตจักรเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างมากในชีวิตคริสเตียน แต่ในวิกฤตโควิด-19 นี้ ได้สร้างข้อจำกัดในการพบปะกันของผู้เชื่อ (ยุทธภักดิ์ พินิจ และคณะ, 2564) คริสตจักรจำนวนมากได้พยายามปรับตัวและเตรียมความพร้อมของคริสตจักรในพันธกิจการนมัสการโดยใช้ช่องทางออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์ (social network) เป็นเครื่องมือสำคัญ ซึ่งก็เกิดทั้งผลดีและข้อจำกัดในพันธกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่อง เช่น การให้คำปรึกษา เลี้ยงดูชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน และจัดการประชุมกลุ่มย่อย จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมพบว่า คริสเตียนที่เป็นสมาชิกของคริสตจักรยังอาจไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีแต่ภายหลังก็สามารถปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น และช่องทางออนไลน์จึงได้กลายเป็นช่องทางสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการทำงานกับคนรุ่นต่อไป รวมทั้งการเข้าถึงสังคมและคนภายนอกคริสตจักร คริสตจักรจึงได้ใช้วิกฤตนี้พัฒนาช่องทางใหม่ทางออนไลน์มากขึ้น โดยผสมผสานช่องทางเดิมกับช่องทางใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการปรับตัวสำหรับอนาคตที่น่าสนใจยิ่งที่ส่งผลให้คริสเตียนยังคงมีส่วนร่วมและระดับการปฏิบัติในกิจกรรมด้านการนมัสการพระเจ้าอยู่เสมอ (LifeWay, 2020; คณะกรรมการประสานงานคริสตจักรโปรเตสแตนต์แห่งประเทศไทย, 2563) แต่อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ของ Lorgunpai, S. และ Fongvarin, S. (2020) ก็ยังพบว่าผลกระทบของการใช้อินเทอร์เน็ตบนสื่อสังคมออนไลน์ของคริสเตียนไทยที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ก็ทำให้เกิดวิถีใหม่ที่ผู้คนมักหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคนใกล้ชิด และให้ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้คนในชุมชนออนไลน์มากยิ่งขึ้นเช่นกัน จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยครั้งหน้าที่จะสำรวจว่า ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ของคริสเตียนสมาชิกคริสตจักรบางบวทงมีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการณ์การนมัสการ โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพันธกิจการนมัสการพระเจ้าและการดูแลอภิบาลด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณสมาชิกคริสตจักรต่อไป

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิก
คริสตจักรบางบัวทอง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาลักษณะการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง
2. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการน้อมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง

คำถามการวิจัย (Research Questions)

1. ลักษณะการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง เป็นอย่างไร
2. ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทองเป็นอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

1. ผู้ทำการศึกษาจะนำเอาข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้กับการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ ของคริสตจักรบางบัวทอง และส่งเสริมพันธกิจเพื่อการเสริมสร้างสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง
2. ส่งเสริมบทเรียนเพื่อความเข้าใจการน้อมนมัสการพระเจ้าของสมาชิกคริสตจักร พัฒนาชีวิตฝ่ายวิญญาณให้เข้มแข็งผ่านการน้อมนมัสการพระเจ้าอย่างสม่ำเสมอ

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

ขอบเขตด้านประชากร คือสมาชิกคริสตจักร บางบัวทอง ภาคที่ 7 แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย อายุระหว่าง 15 ปี – 85 ปี

ด้านตัวแปร กำหนดตัวแปรที่ศึกษา 2 ตัวแปรคือ 1) การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าบริบทออนไลน์ ได้แก่ การจัดเตรียมเวลาในการน้อมนมัสการ การสรรเสริญพระเจ้าด้วยเพลง การอธิษฐาน การฟังคำเทศนา และการถวายทรัพย์ และ 2) ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายวิญญาณของสมาชิกคริสตจักร ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์สนิทกับพระเจ้า ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ชีวิตการอธิษฐาน และวินัยในการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้า

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การดำเนินการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาลักษณะการน้อมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของ

สมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง โดยประชากรในการวิจัยเป็นสมาชิกสมบูรณของคริสตจักรบางบัวทอง คริสตจักรภาคที่ 7 แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวน 30 คน ที่เข้าร่วมการนมัสการพระเจ้า ในบริบทออนไลน์ ทั้งการถ่ายทอดสดหรือการรับชมย้อนหลัง โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาจาก ประชากรเนื่องจากมีขนาดเล็กและสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้หมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาร่างและพัฒนาขึ้นเพื่อ ศึกษาผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายวิญญาณของการนมัสการพระเจ้าผ่านรูปแบบออนไลน์ที่มีต่อชีวิตสมาชิก คริสตจักรบางบัวทอง มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไป ลักษณะเป็น แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ ได้แก่ข้อมูล เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ที่อยู่อาศัย และเวลาของการเข้า ร่วมนมัสการพระเจ้า ตอนที่ 2 คือแบบสอบถามที่ข้อความเกี่ยวข้องกับ การนมัสการพระเจ้าผ่านบริบท ออนไลน์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ (1) ด้านการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ และ (2) ด้านผลที่เกิดขึ้นฝ่ายวิญญาณ สำหรับตอนที่ 3 เป็นข้อความปลายเปิดเกี่ยวกับด้านความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ เพื่อให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นจากคำถาม ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายวิญญาณ ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Co-efficient alpha) ตามวิธี ของครอนบัค (Cronbach) โดยมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.951 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปเป็น ไฟล์กรอกข้อมูลจาก Google Form เป็นแบบออนไลน์ ถึงสมาชิกคริสตจักร เนื่องจากการเดินทาง และสถานการณ์ COVID-19 ขอความร่วมมือส่งกรอกข้อมูลภายใน 7 วัน จำนวนตัวอย่าง ที่จัดเก็บ ข้อมูล 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ด้วย Google Form กระจายแบบสอบถามผ่าน แอปพลิเคชันไลน์ และเฟซบุ๊ก เนื่องจากการเดินทางและสถานการณ์ COVID-19 ทำการรวบรวม แบบสอบถามและตรวจสอบได้ทั้งสิ้น 30 ชุด จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติเชิงบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 และ 2 กำหนดเกณฑ์ ที่ใช้ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ไว้ดังต่อไปนี้ (Best et al., 2017) ได้แก่

คะแนนเฉลี่ย 4.21–5.00 คือ ระดับการปฏิบัติ /ระดับผลที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.42–4.20 คือ ระดับการปฏิบัติ/ระดับผลที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61–3.40 คือ ระดับการปฏิบัติ/ระดับผลที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81–2.60 คือ ระดับการปฏิบัติ/ระดับผลที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.80 คือ ระดับการปฏิบัติ/ระดับผลที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

และใช้สถิติอ้างอิงเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) และกำหนดค่าระดับ ความสัมพันธ์จากค่า r ไว้ 5 ระดับ (Wiersma & Jurs, 2009) ดังนี้

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิก
คริสตจักรบางบัวทอง

ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง	.01 - .20	หมายถึง	มีระดับความสัมพันธ์ต่ำมาก
ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง	.21 - .40	หมายถึง	มีระดับความสัมพันธ์ต่ำ
ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง	.41 - .60	หมายถึง	มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง
ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง	.61 - .80	หมายถึง	มีระดับความสัมพันธ์สูง
ค่าความสัมพันธ์มากกว่า	.80	หมายถึง	มีระดับความสัมพันธ์สูงมาก

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ผลการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง

ผลการวิเคราะห์การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ที่ปรากฏในตารางที่ 1 เป็นข้อมูลลักษณะการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง พบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติภาวนามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ *เมื่อฉันมีโอกาสถวายทรัพย์ในช่วงนมัสการออนไลน์ ฉันได้ตอบสนองต่อการถวายด้วยใจยินดีอย่างเต็มที่โดยไม่นึกเสียดาย* ($\bar{X} = 4.13$) *เมื่อฉันเข้าร่วมนมัสการพระเจ้า การร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าผ่านระบบออนไลน์ ช่วยให้ฉันใกล้ชิดพระเจ้า* ($\bar{X} = 4.10$) และ *ฉันเข้าใจโดยตระหนักดีว่าการนมัสการเป็นการถวายพระเกียรติพระเจ้า ฉันจึงได้จัดเตรียมเวลาสำหรับการนมัสการพระเจ้าไว้อย่างสม่ำเสมอ* ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

ใน 3 อันดับสุดท้ายซึ่งพบว่ายังอยู่ในช่วงของค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันสองรายการคือ ($\bar{X} = 3.97$) ได้แก่ *ขณะที่ฉันเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ฉันได้ตั้งใจที่จะจดจ่อกับการนมัสการพระเจ้าเท่านั้น เพราะฉันสำนึกในพระคุณด้วยความยำเกรงในพระเจ้า* และ *การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ได้เสริมสร้างบรรยากาศเพื่อการอธิษฐานตามแบบอย่าง que พระเยซูคริสต์ทรงตรัสสอน* ตามด้วย *ฉันได้เตรียมจิตใจด้วยความสงบ เพื่อเกิดความพร้อมที่จะเข้าสู่การอธิษฐานผ่านรูปแบบออนไลน์ร่วมกับพี่น้องสมาชิกคริสตจักรอย่างตั้งใจ* ($\bar{X} = 3.90$) และ *บรรยากาศการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ส่งเสริมให้ฉันมีท่าทีที่ถูกต้องในการถวายใจขอบพระคุณพระเจ้า* ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์	N	Min	Max	Mean	S.D.	แปลผล
1. ฉันเข้าใจโดยตระหนักดีว่าการนมัสการเป็นการถวายพระเกียรติพระเจ้าฉันจึงได้จัดเตรียมเวลาสำหรับการนมัสการพระเจ้าไว้อย่างสม่ำเสมอ	30	2	5	4.07	0.87	มาก
2. ขณะที่ฉันเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ฉันได้ตั้งใจที่จะจดจ่อกับการนมัสการพระเจ้าเท่านั้น เพราะฉันสำนึกในพระคุณด้วยความยำเกรงในพระเจ้า	30	2	5	3.97	0.85	มาก
3. เมื่อฉันเข้าร่วมนมัสการพระเจ้า การร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าผ่านบริบทออนไลน์ ช่วยให้ฉันใกล้ชิดพระเจ้า	30	2	5	4.10	0.96	มาก
4. การนมัสการออนไลน์ยังคงได้ทำให้ฉันจดจ่อกับการสรรเสริญพระเจ้าผ่านบทเพลงเพื่อสะท้อนถึงพระลักษณะของพระเจ้า	30	2	5	4.00	0.91	มาก
5. การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ได้เสริมสร้างบรรยากาศเพื่อการอธิษฐานตามแบบอย่าง que พระเยซูคริสต์ทรงตรัสสอน	30	2	5	3.97	0.89	มาก
6. ฉันได้เตรียมจิตใจด้วยความสงบ เพื่อเกิดความรู้สึกที่ฉันจะเข้าสู่การอธิษฐานออนไลน์ร่วมกับพี่น้องสมาชิกคริสตจักรอย่างตั้งใจ	30	2	5	3.90	0.92	มาก
7. การฟังคำเทศนาในบริบทออนไลน์ ยังคงส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียนของฉันตามแบบอย่างคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์	30	2	5	4.00	0.87	มาก
8. การฟังคำเทศนาในบริบทออนไลน์มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายวิญญาณให้ฉันเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าอย่างต่อเนื่อง	30	2	5	4.00	0.91	มาก
9. บรรยากาศการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ส่งเสริมให้ฉันมีท่าทีที่ถูกต้องในการถวายด้วยใจขอบพระคุณพระเจ้า	30	2	5	3.80	1.00	มาก
10. เมื่อฉันมีโอกาสถวายทรัพย์ในช่วงนมัสการบริบทออนไลน์ ฉันได้ตอบสนองต่อการถวายด้วยใจยินดีอย่างเต็มที่โดยไม่นึกเสียดาย	30	2	5	4.13	0.82	มาก
รวม	30	2	5	3.99	0.80	มาก

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 = มากที่สุด, 3.50 -4.49 = มาก, 2.50 -3.49 = ปานกลาง, 1.50 -2.49 = น้อย, 1.00 -1.49 = น้อยที่สุด

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิกคริสตจักรบางบ้นทอง

2. ลักษณะผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบ้นทอง

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะผลที่เกิดขึ้นชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ คือ การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าสม่ำเสมอช่วยให้มีความเชื่อที่เข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$) มีความเป็นห่วงผู้เชื่อที่รู้จักเมื่อพวกเขาไม่ได้เข้าร่วมนมัสการพระเจ้าอย่างเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.27$) รู้สึกชื่นชมยินดีผู้เชื่อที่ฉันรู้จัก ได้เข้าร่วมนมัสการพระเจ้าอย่างสม่ำเสมอ แม้จะเป็นการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ ($\bar{X} = 4.23$) ตามลำดับ

ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณใน 3 ลำดับสุดท้าย พบว่ายังอยู่ในช่วงของค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ ยังคงรักษาวินัยในการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าแม้จะอยู่ในบริบทออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.90$) สามารถเรียนรู้พระคัมภีร์ได้มากขึ้น และศึกษาเรื่องราวของพระคัมภีร์ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.87$) ได้ติดต่อสมาชิกท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้พบ ในขณะที่เข้าร่วมนมัสการพระเจ้าเพื่อหนุนใจพวกเขา ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์

ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ	N	Min	Max	Mean	S.D.	แปลผล
1. ท่ามกลางปัญหาฉันได้ใช้เวลากับพระเจ้ามากขึ้นในการอธิษฐานและนมัสการพระเจ้าเป็นการส่วนตัว	30	3	5	4.20	0.76	มาก
2. การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าช่วยให้ฉันรักษาความสัมพันธ์ที่ดีของฉันกับพระเจ้า	30	3	5	4.10	0.80	มาก
3. การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าสม่ำเสมอ ช่วยให้ฉันมีความเชื่อที่เข้มแข็ง	30	3	5	4.30	0.79	มาก
4. ฉันรู้สึกชื่นชมยินดีผู้เชื่อที่ฉันรู้จัก ได้เข้าร่วมนมัสการพระเจ้าอย่างสม่ำเสมอ แม้จะเป็นการนมัสการพระเจ้าในรูปแบบออนไลน์	30	3	5	4.23	0.82	มาก
5. ฉันเป็นห่วงผู้เชื่อที่ฉันรู้จัก เมื่อพวกเขาไม่ได้เข้าร่วมนมัสการพระเจ้าอย่างเป็นประจำ	30	3	5	4.27	0.64	มาก
6. ฉันได้ติดต่อสมาชิกท่านอื่น ๆ ที่ฉันไม่ได้พบในขณะที่เข้าร่วมนมัสการพระเจ้าเพื่อหนุนใจพวกเขา	30	2	5	3.70	1.12	มาก
7. ฉันได้อธิษฐานเผื่อผู้เชื่อท่านอื่น ๆ ที่ฉันรู้จักอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพวกเขามีความเชื่อที่เข้มแข็ง	30	2	5	4.03	0.93	มาก

ตารางที่ 2 ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการเข้าร่วมน้สการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ (ต่อ)

ผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ	N	Min	Max	Mean	S.D.	แปลผล
8. ฉันยังคง รักษาวินัยในการเข้าร่วมน้สการพระเจ้าแม้จะอยู่ในรูปแบบออนไลน์ อย่างสม่ำเสมอ	30	2	5	3.90	0.96	มาก
9. ฉันได้เรียนรู้ถึงสันติสุขที่ได้รับจากการได้น้สการพระเจ้าไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม	30	2	5	4.20	0.89	มาก
10. ฉันสามารถเรียนรู้พระคัมภีร์ได้มากขึ้น และศึกษาเรื่องราวของพระคัมภีร์ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง	30	2	5	3.87	0.94	มาก
รวม	30	3	5	4.08	0.73	มาก

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 = มากที่สุด, 3.50 -4.49 = มาก, 2.50 -3.49 = ปานกลาง, 1.50 - 2.49 = น้อย, 1.00 -1.49 = น้อยที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเข้าร่วมน้สการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิกคริสตจักรบางบ้ททอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏรายละเอียดในตาราง 3 พบว่า พฤติกรรมการเข้าร่วมน้สการพระเจ้าในบริบทออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณอย่างมีน้สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพฤติกรรมการเข้าร่วมน้สการพระเจ้าในบริบทออนไลน์มีความสัมพันธ์ภายในเกือบทุกรายการในระดับสูงมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.813 – 0.933 ยกเว้น *การสรรเสริญพระเจ้าด้วยบทเพลง* มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณด้าน *การมอบถวาย* ($r = 0.732$)

เมื่อพิจารณารายคู่ระหว่างพฤติกรรมการเข้าร่วมน้สการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก กล่าวคือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ซึ่งมีจำนวน 5 คู่ ได้แก่ *การฟังคำเทศนา* มีความสัมพันธ์กับ *การศึกษาพระวจนะ* มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.86 รองลงมา คือ *การมอบถวาย* และ *ความสัมพันธ์กับพระเจ้า* ($r = 0.854$) *การอธิษฐานในช่วงน้สการ* และ *การศึกษาพระวจนะ* ($r = 0.845$) *การมอบถวาย* และ *การศึกษาพระวจนะ* ($r = 0.827$) *การมอบถวาย* และ *วินัยฝ่ายจิตวิญญาณ* ($r = 0.87$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังแสดงให้เห็นว่า จากพฤติกรรมการน้สการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ ทั้ง 5 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณในระดับสูง คือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.61 - 0.80 มีเพียงจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ *ชีวิตด้านความเชื่อ* *ความชื่นชมยินดี* *ความห่วงใยผู้อื่น* *การหนุนใจผู้อื่น* *ชีวิตการอธิษฐาน* และ *สันติสุข* โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.630 – 0.799 โดยมีเพียงผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณในด้าน *การเฝ้าเดี่ยว* เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการน้สการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ในระดับ

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิก
คริสตจักรบางบ่วงทอง

ปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.476 – 0.535 ได้แก่ การสรรเสริญพระเจ้าด้วยบทเพลง การอธิษฐานในช่วงนมัสการ การฟังคำเทศนา และ การมอบถวาย ส่วนด้าน ความตั้งใจในการนมัสการพระเจ้า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.445

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง

ความสัมพันธ์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. ความตั้งใจในการนมัสการพระเจ้า	1.000														
2. การสรรเสริญพระเจ้าด้วยบทเพลง	.813**	1.000													
3. การอธิษฐานในช่วงนมัสการ	.846**	.874**	1.000												
4. การฟังคำเทศนา	.837**	.848**	.933**	1.000											
5. การมอบถวาย	.878**	.732**	.876**	.846**	1.000										
6. การเฝ้าเดี่ยว	.445*	.476**	.535**	.546**	.481**	1.000									
7. ความสัมพันธ์กับพระเจ้า	.718**	.854**	.779**	.813**	.634**	.700**	1.000								
8. ชีวิตด้านความเชื่อ	.640**	.732**	.653**	.698**	.678**	.639**	.816**	1.000							
9. ความชื่นชมยินดี	.702**	.762**	.779**	.799**	.630**	.477**	.804**	.685**	1.000						
10. ความห่วงใยผู้อื่น	.695**	.678**	.645**	.650**	.643**	.595**	.685**	.719**	.668**	1.000					
11. การทนุใจผู้อื่น	.773**	.667**	.787**	.778**	.741**	.599**	.687**	.493**	.720**	.694**	1.000				
12. ชีวิตการอธิษฐาน	.716**	.562**	.735**	.768**	.795**	.527**	.597**	.594**	.672**	.740**	.807**	1.000			
13. วินัยฝ่ายวิญญาณ	.807**	.727**	.785**	.743**	.741**	.453*	.774**	.719**	.734**	.607**	.710**	.624**	1.000		
14. สันติสุข	.721**	.662**	.738**	.714**	.769**	.501**	.649**	.842**	.647**	.632**	.514**	.662**	.794**	1.000	
10. การศึกษาพระวจนะ	.827**	.786**	.845**	.866**	.780**	.619**	.797**	.704**	.717**	.694**	.783**	.759**	.752**	.780**	1.000
$\bar{X}$	4.02	4.05	3.93	4.00	3.97	4.20	4.10	4.30	4.23	4.27	3.70	4.03	3.90	4.20	3.87
S.D.	0.80	0.92	0.84	0.87	0.82	0.76	0.80	0.79	0.82	0.64	1.12	0.93	0.96	0.89	0.94

** p = < .01 | * p = < .05

รายการที่ 1 – 5 หมายถึง พฤติกรรมกรรมมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์

รายการที่ 6 – 15 หมายถึง ผลของกรรมมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ที่เกิดขึ้นต่อชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนในแต่ละด้าน

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิก
คริสตจักรบางบ่วง

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์

4.1 ด้านการพัฒนาตนเองในการเป็นคริสเตียนผู้ถวายเกียรติพระเจ้าผ่านการนมัสการใน
บริบทออนไลน์ สมาชิกคริสตจักรมีความคิดเห็นว่าการเป็นคริสเตียนผู้ถวายเกียรติพระเจ้าผ่านการ
นมัสการจะต้องมีการพัฒนาตนเอง โดยสามารถแบ่งเป็นสองลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นรูปแบบที่
ริเริ่มจากตนเองก่อน เช่น การจัดเตรียมเวลาเข้าร่วมนมัสการอย่างสม่ำเสมอ/การสร้างวินัย ซึ่งพบว่า
ผู้กล่าวถึงมากที่สุด และรูปแบบที่สองคือ การกระทำในลักษณะกลุ่ม เช่น การพัฒนาและเสริมสร้าง
ทีมรับใช้ การจัดกลุ่มสวดภาวนา เป็นต้น

ตารางที่ 4 ด้านการพัฒนาตนเองในการเป็นคริสเตียนผู้ถวายเกียรติพระเจ้าผ่านการนมัสการในบริบท
ออนไลน์

ประเภท	จำนวนครั้งที่กล่าวถึง
จัดเตรียมเวลาเข้าร่วมสม่ำเสมอ/สร้างวินัย	8
การอธิษฐาน/การเฝ้าเดี่ยว	5
เสริมสร้างความเข้าใจใคร่ครวญชีวิต	3
ต้องพัฒนาและเสริมสร้างทีมรับใช้	3
ต้องประกาศ	2
ต้องมีกลุ่มสวดภาวนา	1
การจดจำเมื่อนมัสการพระเจ้า	1

4.2 ผลที่เกิดจากชีวิตการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน
ระหว่างสมาชิกคริสตจักร สมาชิกคริสตจักรมีมุมมองด้านผลกระทบหรืออิทธิพลที่เกิดจากชีวิตการ
นมัสการพระเจ้า โดยแบ่งออกเป็นสองด้านคือ การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน เช่น ขาดปฏิสัมพันธ์กับ
พี่น้องท่านอื่น มีผู้กล่าวถึงมากที่สุด ส่วนด้านการเสริมสร้างตนเองพบว่า ได้เรียนรู้พระเจ้าด้วยตนเอง
มากที่สุด

ตารางที่ 5 ผลกระทบหรืออิทธิพลที่เกิดจากชีวิตการนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และการ
เสริมสร้างซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกคริสตจักร

ประเด็น	ประเภท	จำนวนครั้งที่กล่าวถึง
ด้านการเสริมสร้างพี่น้อง	ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องท่านอื่น	12
	การอธิษฐานเพื่อพี่น้องท่านอื่น	4
	หนุนใจพี่น้องช่องทางออนไลน์	3
ด้านการเสริมสร้างตนเอง	เรียนรู้พระเจ้าด้วยตนเอง	4
	ได้เรียนรู้จากคริสตจักรอื่น ๆ	1

4.3 ความต้องการขอรับการช่วยเหลือของสมาชิกคริสตจักรในด้านการส่งเสริมการเติบโตในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณผ่านการนมัสการพระเจ้า สมาชิกคริสตจักรส่วนใหญ่มีความต้องการให้คริสตจักรจัดการนมัสการทั้งในรูปแบบออนไลน์และการนมัสการในสถานที่ในช่วงเวลาเดียวกันแบบคู่ขนาน รองลงมาคือมีความเห็นว่ามีความต้องการนมัสการที่คริสตจักรมากกว่าการนมัสการพระเจ้าในรูปแบบออนไลน์

ตารางที่ 6 ความต้องการขอรับการช่วยเหลือของสมาชิกคริสตจักรในด้านการส่งเสริมการเติบโตในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณผ่านการนมัสการพระเจ้า

ความต้องการ	จำนวนครั้งที่กล่าวถึง
อยากให้มีทั้งการนมัสการพระเจ้าผ่านออนไลน์และนมัสการพระเจ้าที่คริสตจักร (ทำคู่กัน)	8
อยากนมัสการที่คริสตจักรมากกว่า	5
ต้องการให้ช่วยปรับเรื่องระบบภาพและเสียง	3
การลดระยะของการถ่ายทอดสดลง	3
การนมัสการพระเจ้าบริบทออนไลน์มีผลฝ่ายจิตวิญญาณน้อย	2

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในรูปแบบออนไลน์ของสมาชิกคริสตจักรบางบัพทองโดยพฤติกรรมการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.99$)
2. ผลที่เกิดขึ้นชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจากการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.08$) ความสัมพันธ์ในพฤติกรรมการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาวิจัยในประเด็นการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เพื่อให้การนมัสการพระเจ้าช่วยให้สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพระเจ้าและเสริมสร้างชีวิตฝ่ายวิญญาณ ควรดำเนินการเสริมสร้างสมาชิกโดยการจัดให้มีการอบรมเรื่องการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้า แนะนำการใช้สื่อออนไลน์สำหรับการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ และการจัดค่ายอบรมคุณค่าการนมัสการพระเจ้าที่มีผลต่อความเชื่อ เสริมสร้างสมาชิกผ่านกลุ่มสามัคคีธรรมระหว่างสัปดาห์ การนมัสการพระเจ้าไม่ว่าจะเป็นการนมัสการเป็นส่วนตัวหรือ

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิก คริสตจักรบางบัวทอง

นมัสการร่วมกับผู้เชื่อคนอื่น ๆ ก็คือการนมัสการเพียงแตกต่างกันจากบริบทที่เกิดขึ้นเท่านั้น เพราะหัวใจของการนมัสการ คือ สรรเสริญพระเจ้าและถวายเกียรติพระเจ้าในที่สุด ดังนั้นชีวิตคริสเตียนจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการนมัสการพระเจ้า และการได้ใช้เวลาในการใคร่ครวญชีวิต เป็นส่วนที่จะเป็นส่วนผลักดันให้สมาชิกคริสตจักรสามารถมีความพร้อม ความสัมพันธ์ที่ดีและมีการเสริมสร้างความเชื่อให้เข้มแข็งระหว่างกันและกัน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่คริสตจักรสามารถพัฒนาการนมัสการพระเจ้าของสมาชิกคริสตจักรได้ต่อไปในอนาคต

2. ด้านผลที่เกิดขึ้นฝ่ายวิญญาณของสมาชิกคริสตจักรในการนมัสการพระเจ้าบริบทออนไลน์ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับพระเจ้าอย่างที่เกิดจากการนมัสการพระเจ้าอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดส่วนคือ การสร้างชีวิตของตนเองมีระเบียบวินัยในฝ่ายวิญญาณมากขึ้น การอธิษฐานเป็นการส่วนตัว การเฝ้าเดี่ยว การได้ใคร่ครวญชีวิตที่จะติดตามพระเจ้าและการถวายตัวที่จะมีส่วนในการรับใช้พระเจ้า คริสตจักรจึงควรให้ความสำคัญในการออกแบบวิธีการอภิบาลระหว่างสัปดาห์ที่ช่วยพัฒนาชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิกคริสตจักร เช่น พัฒนากิจกรรมด้านวินัยฝ่ายวิญญาณด้วยการตั้งเป้าหมายและใช้เครื่องมือในการติดตามผล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาในประเด็นการเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ โดยอ้างอิงรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในประเด็นของผลที่เกิดขึ้นจากการนมัสการ ดังนั้นเพื่อให้ข้อมูลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการอภิบาลสมาชิกคริสตจักรในด้านอื่น ๆ จึงควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตในฝ่ายจิตวิญญาณหรือวินัยในฝ่ายวิญญาณ เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมพัฒนางานอภิบาลต่อไป

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในประเด็นเรื่องแนวการเลือกรับฟังคำสอนหรือคำเทศนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนมัสการพระเจ้าที่สอดคล้องและถูกต้องกับหลักข้อเชื่อของคริสเตียนเพื่อปกป้องความเชื่อคริสเตียนจากคำสอนผิดที่เผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ต่าง ๆ หรือในสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลกระทบต่อชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกคริสตจักรหลังสถานการณ์ Covid-19 เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวมีผลต่อวิถีชีวิตคริสเตียนในการนมัสการพระเจ้าและยังส่งผลกระทบต่อกิจกรรมอื่น ๆ ของคริสตจักร เช่น การอภิบาลชีวิตคริสเตียนที่เป็นผลมาจากการนมัสการพระเจ้าและกิจกรรมการนมัสการในช่วงระหว่างสัปดาห์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563*. กระทรวงสาธารณสุข
- กรมการศาสนา. (2563). *คู่มือการปฏิบัติพิธีทางศาสนาของแต่ละศาสนาในช่วงเวลาการระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)* [PDF File]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2565. สืบค้นจาก https://www.mculture.go.th/mculture_th60/download/article/article_z_20200502173519.pdf
- คณะกรรมการประสานงานคริสตจักรโปรเตสแตนต์แห่งประเทศไทย (2563). *คู่มือแนวทางภาคปฏิบัติเพื่อเตรียมการเปิดรอบนมัสการในช่วงสถานการณ์โควิด-19* [PDF File]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2565. สืบค้นจาก https://christlike.co/wp-content/uploads/กปท._คู่มือฯ-เตรียมการเปิดรอบนมัสการ.pdf
- วิจิตรา อัครพิชญธร. (2556). *การนัสการและศาสนพิธีของคริสเตียน*. สถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ สถาบันสมทบ มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ยุทธภินท์ พินิจ, วิริยะ ทิพยวารการกูร, สิริพร วีระเศรษฐศิริ และสาธุรักษ์ ฟ่องวาริน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมชีวิตคริสเตียนและผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณตามการรับรู้ของคริสเตียนไทยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 8(12), 244-259.
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (2559). *พระคริสตธรรมคัมภีร์ ฉบับมาตรฐาน 2011*. สมาคมพระคริสตธรรมไทย.
- Best, J. W. et al. (2017). *Research in education* (10th ed.). Pearson.
- Block, D. I. (2014). *For the Glory of God: Recovering A Biblical Theology of Worship*. Baker Academic.
- LifeWay. (2020). *Pastor's Views on How COVID-19 is Affecting Their Church* [PDF File]. Retrieved July 15, 2021 from <http://lifewayresearch.com/wp-content/uploads/2020/04/Pastors-Views-on-COVID19-Impact.pdf>
- Lorgunpai, S., & Fongvarin, S. (2020). Thailand. In Ross, R. R., Alvarez SJ, F. D., & Johnson, T. M. (Eds.), *Christianity in East and Southeast Asia*. (pp. 155-166). EdinburghUniversity Press.

การเข้าร่วมนมัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของสมาชิก
คริสตจักรบางบ้นทอง

The United Nations. (2020). *Social Impact Assessment of COVID-19 in Thailand*.

Retrieved August 30, 2021 from <https://www.unicef.org/thailand/media/5071/file/Social%20Impact%20Assessment%20of%20COVID-19%20in%20Thailand.pdf>

Wiersma, W. & Jurs, S. G. (2009). *Research Methods in Education*. Pearson.

World Health Organization. (2020). *Coronavirus disease (COVID-19) pandemic*.

Retrieved August 30, 2021 from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.

ความเป็นไปได้ของการใช้ *Logos* ในประวัติศาสตร์
จนถึงพระวาทะในพระกิตติคุณยอห์น
Possibility of historical usage of 'Logos' until 'The Word'
in the Gospel of John

วัชระ โพธิ์แก้ว

Vajra Pokaew¹

นรินทร์ สุรนาอวารัตน์

Narin Suranaowarat²

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในประวัติศาสตร์ถึงเหตุผลที่ผู้เขียนพระกิตติคุณยอห์นเลือกใช้คำว่า ‘พระวาทะ’ ในการบอกเล่าเกี่ยวกับพระเยซู หากคำหรือเรื่องของ ‘พระวาทะ’ นั้นเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยมีใครเข้าใจ หรือไม่ปรากฏในกระบวนการคิดของคนทั่วไปเลย การที่พระกิตติคุณยอห์นจะถูกรับชมจากผู้อ่านจำนวนมากก็คงเป็นเรื่องยาก แต่การที่พระกิตติคุณยอห์นได้รับการยอมรับจนถึงขนาดที่ถูกบรรจุเอาไว้ในสารบบก็ทำให้เราพอจะสันนิษฐานได้ว่าพระธรรมเล่มนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง อย่างน้อย ๆ ก็ในหมู่คริสตจักรยุคแรก

การพิจารณาถึงพัฒนาการที่เป็นไปได้ของคำว่า “พระวาทะ” ในประวัติศาสตร์จนถึงพระกิตติคุณยอห์นนี้ จะพิจารณาเกี่ยวข้องกับแนวคิดสองชุดใหญ่ ๆ ที่เป็นไปได้ว่ามีอิทธิพลต่อความเข้าใจเรื่องพระวาทะในยุคของผู้เขียนพระกิตติคุณยอห์น คือแนวคิดของนักปรัชญากรีกสองคนคือ เฮราคลิตุส (Heraclitus) กับ เซโน (Zeno) แห่งเมืองซิติกูม ซึ่งมีการใช้คำว่า *Logos* ในปรัชญาของทั้งสองกลุ่มในความหมายที่เกือบจะใกล้เคียงกัน และต่อมาคือแนวคิดของฟีโล (Philo Judaeus, Philo of Alexandria) นักปราชญ์ชาวยิวที่นำเอาแนวคิดเรื่อง *Logos* ที่มีสภาพเหมือนพระเจ้าในแนวคิดแบบกรีกเข้ามาพยายามแก้ปัญหาเรื่องสถานะอันเป็นไปไม่ได้ของพระเจ้าที่เป็นคำถามของนักคิดในศาสนายูดายบางกลุ่มในเวลานั้น ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่างานเขียนของฟีโล นี้เองมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการคิดในพระกิตติคุณยอห์นซึ่งในภายหลังกลายเป็นหลักข้อเชื่อสำคัญของคริสตชน

¹ นักวิจัยอิสระ e-mail: vajrapokaew@gmail.com

² อาจารย์พิเศษ คณะคริสต์ศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน e-mail: narin_su@gmail.com

อย่างไรก็ดี การสนทนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับพระลักษณะหรือสภาวะของพระเจ้าอันรวมไปถึงเรื่องของ Logos นี้ก็อาจสามารถมองว่าเป็นเรื่องลึกลับแบบรหัสยนิยม (Mysticism) ที่อาจไม่สามารถเข้าใจได้ผ่านการให้เหตุผลอย่างเข้มงวดตามแบบกระบวนการคิดแบบปรัชญาวิเคราะห์ (Analytic philosophy) ซึ่งอาศัยความสามารถในการใช้เหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์ของมนุษย์ แต่จำเป็นต้องคิดในเชิงของอภิปรัชญาแบบที่นักปรัชญาภาคพื้นทวีป (Continental philosophy) เช่นคาปุโตะ (John D. Caputo) ที่กล่าวถึงพระเจ้าผู้เป็นเหตุการณ์หรือมารียง (Jean-Luc Marion) ที่กล่าวถึงพระเจ้าผู้อยู่นอกเหนือกรอบคิดเรื่องการดำรงอยู่ (exist)

คำสำคัญ พระวาหะ พระกิตติคุณ หลักข้อเชื่อ พระบุตร

Abstraction

This article explores the historical possibility of the reason that Gospel of John's writer chose to use the word 'Logos' in order to reveal about the nature of Jesus. If the word or the concept of this 'Logos' is something new, that no one understands and were not present in the general thought of people in his/her time, it would be difficult for this Gospel to be accepted by so many readers. Through the fact that this Gospel has been accepted to such an extent that it has been included into christian canon, we can safely assume that it is widely accepted, at least, among the early churches.

I will consider the possible development of the word "Logos" in ancient history up to this Gospel of John through connection of two broad sets of ideas that "may" have influenced the understanding of the word "Logos" in time of the writer(s) of the Gospel of John. First is the concept of two Greek philosophers, Heraclitus and Zeno of Citium, which uses the term Logos in their philosophies almost identically. And second I will turn to Philo Judaeus (Philo of Alexandria), a Jewish philosopher, who took the Greek concept of God-like Logos in order to try solving the problem of impossibility of the state of God which been asked in Judaism thinkers at that time. It is possible that Philo's writings played an important role in the thought process of the Gospel of John, which later became a key to Christian creed.

However, this discussion on topics related to the nature or the state of God, including Logos, can be viewed as a mysticism which transcended human's reasoning and we may not be able to understand this concept through rigorous reasoning of

Analytic philosophy, which relies on strict human logical reasoning, but requires the metaphysical thinking, that of continental philosophers, such as Caputo, who refer to God as Events or Marion, referring to God as something beyond the concept of existence and being.

Keywords: The Word, Logos, Gospel, Creed, The Son

บทนำ (Introduction)

คำสำคัญคำหนึ่งที่มีบทบาทอย่างยิ่งในคริสต์ศาสนา คือคำว่า “พระวาทะ” หรือ “Logos” จากภาษากรีก ซึ่งปรากฏในพระกิตติคุณยอห์น 1:1 ที่เขียนเอาไว้ว่า “พระวาทะทรงเป็นพระเจ้า” และ 1:14 ที่ว่า “พระวาทะทรงบังเกิดเป็นมนุษย์” ซึ่งเป็นหนึ่งในข้อความสำคัญที่ทำให้คริสต์ศาสนา มองว่าพระเยซูคือองค์พระผู้เป็นเจ้า หลายครั้งคำว่า Logos ในที่นี้ถูกผูกโยงเข้ากับความเชื่อเกี่ยวกับ พระคัมภีร์ในฐานะ “พระวจนะของพระเจ้า” ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการที่คำนี้ถูกแปลเป็น ภาษาอังกฤษว่า “(the) Word” ซึ่งมีความหมายในทำนองที่เป็น “ถ้อยคำ” เป็นผลให้เนื้อหาที่บันทึก อยู่ในพระคัมภีร์นั้นกลายเป็น “ถ้อยคำของพระเจ้า” เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกับตัวตนของ องค์พระผู้เป็นเจ้า เช่นนี้แล้วพระคัมภีร์จึงกลายเป็นสิทธิอำนาจเดียวที่พระเจ้าให้ไว้กับมนุษย์ในฐานะ ตัวแทนของพระองค์เพื่อเปิดเผยให้กับมนุษย์ เห็นได้ชัดว่าคำว่าพระวาทะนั้นมีความเกี่ยวข้องและ เชื่อมโยงอยู่กับชีวิตของคริสตชนอย่างมาก ถึงอย่างนั้นคำว่า Logos เองก็มีความหมายที่กว้างไปกว่า แค่คำว่าถ้อยคำอยู่มากเช่น “เหตุผล” หรือ “หลักการที่อยู่เบื้องหลังสิ่งต่าง ๆ” ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วน ต่อ ๆ ไป Logos ในพระกิตติคุณยอห์นจึงอาจจะมี ความหมายอื่น ๆ ได้มากกว่าแค่ถ้อยคำ (Word) แต่ถึงอย่างนั้นการที่ตัวบทในวลีเริ่มต้นของพระกิตติคุณยอห์นที่กล่าวว่า “ในปฐมกาลพระวาทะทรง ดำรงอยู่” นั้นแปลมาจากภาษากรีก “ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος” ซึ่งวลี “ἐν ἀρχῇ” (ἐν=in + ἀρχῇ=beginning) นั้นเป็นวลีเดียวกับที่ถูกใช้ในพระคัมภีร์ฉบับเซปตัวจินท์เพื่อแปลคำ ‘ใน ปฐมกาล’ จากพระธรรมปฐมกาล 1:1 จากภาษาฮีบรูมาเป็นภาษากรีกซึ่งถูกใช้แพร่หลายในช่วง ศตวรรษที่ 1 ก่อนคริสตกาลจนถึงยุคของพระเยซูและอัครสาวก วลีนี้ในพระกิตติคุณยอห์นจึงดูเหมือน เป็นการนำความคิดไปถึงปฐมกาลอาจนำไปคิดถึงการทรงสร้างขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่สร้างด้วย ถ้อยคำหรือวลี “พระเจ้าตรัสว่า” Logos กับ “ถ้อยคำ” จึงมีส่วนใกล้เคียงกันอยู่บ้าง แต่ถึงอย่างนั้น คำ ἀρχῇ ก็เป็นคำที่ทั่วไปในหมู่นักปรัชญากรีกในการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นใหญ่ เวลาตั้งต้น หรือแม้แต่ สสารตั้งต้นของจักรวาล³ (Aristotle, *Metaphysics book 1*, 983b) ข้อเสนอที่ว่า การเลือกใช้คำ

³ “Most of the earliest philosophers conceived only of *material principles* ([ὡθήθησαν ἀρχὰς](#)) as underlying all things.”

ในการเขียนเพื่อนำไปยังตอนต้นของพระธรรมปฐมกาลก็ยังคงเป็นเพียงสมมติฐานที่ฟังดูสมเหตุสมผลมากกว่าจะเป็นข้อเท็จจริง

อันที่จริงแล้ว ปัญหาหนึ่งซึ่งพบเสมอเกี่ยวกับการศึกษาพระกิตติคุณยอห์นหรือกระทั่งพระคัมภีร์เล่มอื่น ๆ คือเรื่องของผู้เขียน ตามธรรมเนียมคริสตจักรนั้นเชื่อว่าผู้เขียนพระกิตติคุณฉบับนี้คือยอห์นบุตรของเศเบดีที่เป็นหนึ่งในอัครทูตของพระเยซู เนื่องจากยอห์นนั้นมีความสำคัญในพระกิตติคุณสัมพันธ์⁴อย่างมาก ทว่ากลับไม่ปรากฏชื่อของยอห์นผู้นี้ในพระกิตติคุณเล่มนี้เลย แต่ปรากฏเป็นชื่อ “สาวกที่พระองค์ทรงรัก” (Greek: $\mu\alpha\theta\eta\tau\eta\nu\ \delta\upsilon\nu\ \eta\gamma\alpha\pi\alpha$) แทน ซึ่งอาจจะหมายถึงยอห์นและอาจเป็นคำที่ผู้เขียนใช้เพื่อสื่อถึงตัวเอง แต่ถึงอย่างนั้นพระกิตติคุณนี้เองก็ไม่เคยระบุว่าถูกเขียนโดยอัครทูตยอห์น ตัวละครที่เรียกว่าสาวกที่พระองค์ทรงรักก็ปรากฏอยู่แค่ในเยรูซาเล็มแต่กลับไม่ปรากฏในกาลิลีซึ่งเป็นบ้านเกิดของยอห์นบุตรของเศเบดี รวมทั้งความใกล้ชิดกับปรัชญาแบบกรีกที่ปรากฏในเนื้อหาของพระกิตติคุณยอห์นก็ทำให้ข้อสันนิษฐานตามธรรมเนียมที่เชื่อว่ายอห์นบุตรของเศเบดีเป็นผู้เขียนนั้นถูกตั้งคำถาม (Smith, D.Moody, 1999) ถึงอย่างนั้น เหตุผลหลักที่ทำให้พระกิตติคุณเล่มนี้ถูกบรรจุเอาไว้ในสารบบของพันธสัญญาใหม่ตั้งแต่แรกก็น่าจะเป็นเพราะการที่ถูกระบุว่าเขียนโดยยอห์นบุตรของเศเบดี แม้ว่าปัญหาเรื่องผู้เขียนจะไม่ใช่วิธีปัญหาหลักในงานเขียนชิ้นนี้ทว่าก็มีส่วนสำคัญในการศึกษาถึงการใช้คำ Logos ในแง่ของความเป็นไปได้ที่ผู้เขียนจะมีเบื้องหลังที่เกี่ยวกับสำนักคิดทางปรัชญาของกรีกหรือความคิดใด ๆ ในทำนองนี้จึงเลือกใช้คำนี้เพื่อบรรยายถึงพระเจ้าผู้มาบังเกิดเป็นมนุษย์

Logos ในปรัชญากรีก

การให้ความสำคัญกับคำว่า Logos นั้นปรากฏขึ้นในประวัติศาสตร์ปรัชญากรีกก่อนจะปรากฏในพระกิตติคุณยอห์นอย่างน้อย ๆ ก็ราว 500 ปี โดยคนแรก ๆ ที่มีบันทึกเกี่ยวกับการใช้คำว่า Logos เป็นนักปรัชญากรีกไอโอเนียนชื่อเฮราคลิตุสแห่งเอเฟซัส (Heraclitus of Ephesus, 535-475 BCE) แนวคิดทางปรัชญาของเฮราคลิตุสที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของ Logos นั้นเริ่มมาจากการคิดถึงสภาพที่เปลี่ยนแปลงเสมอของจักรวาล วลีที่โด่งดังที่สุดอันหนึ่งของเขาเป็นวลีที่ถูกพูดอ้างอิงถึงโดยโสคราตีสที่เป็นตัวละครในงานเขียนของเพลโตซึ่งกำลังคุยกับแอร์โมเกเนสว่า

---

⁴ พระกิตติคุณสัมพันธ์ (Synoptic Gospel) ได้แก่พระกิตติคุณของมัทธิว มาระโก และลูกา เนื่องจากมีข้อความจำนวนมากที่เขียนเหมือนกัน ต่างไปจากพระกิตติคุณของยอห์นที่มีเนื้อหาแตกต่างออกไปจากอีกทั้งสามเล่มค่อนข้างมาก ทั้งยังมีเส้นเวลาที่ไม่เหมือนกับเล่มอื่น ๆ

“Heracleitus says, you know, that all things move, and nothing remains still, and he likens the universe to the current of a river, saying that you cannot step twice into the same stream.” (Plato, *Cratylus* 402a)

(Λέγει που Ηράκλειτος ότι πάντα χωρεί και ουδέν μένει, και ποταμού ροή απεικαζων τα όντα λέγει ως δις ες τον αυτού ποταμόν ουκ αν εμβαιης)

หมายความว่าเมื่อเรากำลังก้าวเท้าลงไปแม่น้ำสายเก่า แม่น้ำสายนั้นก็เปลี่ยนไปกลายเป็นแม่น้ำสายอื่นแล้ว สายน้ำตรงหน้าของเราเมื่อครู่ไหลไปและถูกแทนด้วยสาระอื่น ถึงอย่างนั้นวลีนี้ก็ตกอยู่ในข้อหาที่ว่าเป็นการตีความของเพลโตต่อเฮราคลิตุสที่ไม่ถูกต้องนักโดยเฉพาะตอนท้ายของวลีที่ชื่อว่า “แม่น้ำ” (*ποταμόν*) เป็นสิ่งเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากในเอกสารร่วมสมัยที่ถูกเขียนโดยคนอื่น ๆ กล่าวถึงวลีของเฮราคลิตุสนั้นมีความแตกต่างออกไปบ้าง เช่นกล่าวว่าเราสามารถเดินลงไป ใน “แม่น้ำ” สายเดิมได้ แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปคือน้ำที่ไหลอยู่ในแม่น้ำซึ่งอาจทำให้เกิดข้อสรุปว่าการดำรงอยู่ของสิ่งหนึ่ง ๆ เกิดขึ้นเพราะมีการเปลี่ยนแปลง เป็นการทำให้ความคงที่กับความเปลี่ยนแปลงกลายเป็นสิ่งเดียวกันแทนที่จะบอกว่าไม่มีสิ่งใดคงที่ อย่างไรก็ตามภาพพจน์นี้ถูกใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของเฮราคลิตุสที่มองว่าสิ่งต่าง ๆ นั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นสภาพที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในจักรวาลเช่น ร้อนเปลี่ยนเป็นเย็น เปียกเปลี่ยนเป็นแห้ง และสำหรับเฮราคลิตุสที่เชื่อในเอกภาพทางวัตถุ (*Materialist Monism*)⁵ แล้วทุกสิ่งก็เกิดจาก “ไฟ” ที่เปลี่ยนสภาพไปเป็นอะไรบางอย่าง เช่นนั้นแล้ว “สิ่งอื่น” จึงเป็นสิ่งเดียวกันทั้งหมดเพียงแต่เปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น คำถามที่ตามมาจากข้อเสนอนี้ของเขาเองก็คือ หากจักรวาลของเราเปลี่ยนแปลงตลอดเช่นนี้ แล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็จะต้องยุ่งเหยิงโดยสมบูรณ์ หากทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงเสมอความหมายที่มั่นคงของสิ่งต่าง ๆ จะเป็นไปได้ได้อย่างไร มีอะไรที่ควบคุมการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปของจักรวาลนี้หรือไม่

⁵ แนวคิดเอกภาพทางวัตถุเป็นแนวคิดทางภววิทยา (Ontology, เกี่ยวข้องกับสภาพการดำรงอยู่ของสิ่งหนึ่ง ๆ) ข้อเสนอลึก ๆ ของแนวคิดเอกภาพทางวัตถุนั้นคือเสนอว่าทุกสิ่งในจักรวาลนี้มีสภาพที่เป็นวัตถุ (*Materialism*) และมีสารตั้งต้นเพียงประเภทเดียว (*Monism*) ข้อสำคัญของภววิทยาทางวัตถุอีกอย่างหนึ่งคือปฏิเสธการมีอยู่ของสิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ (เช่นวิญญาณ หรือหากจะมีวิญญาณ วิญญาณก็ต้องเป็นวัตถุแบบหนึ่งด้วย) อย่างเช่นแนวคิดของเฮราคลิตุสที่กล่าวถึง ซึ่งกล่าวว่าจักรวาลนี้เกิดขึ้นจากไฟ แม้ไฟจะดูเหมือนไม่ใช่วัตถุสำหรับคนในยุคปัจจุบันแต่สำหรับเฮราคลิตุสแล้ว ไฟสามารถเปลี่ยนสถานะเป็นสิ่งอื่น ๆ ได้เช่นน้ำ หรือ แผ่นดิน ทั้งนี้ยังมีนักคิดคนอื่น ๆ ในยุคก่อนโสคราตีส (ศตวรรษที่4-6 ก่อน ค.ศ.) ที่เสนอแนวคิดแบบเอกภาพทางวัตถุซึ่งมีสารตั้งต้นต่างออกไปเช่น ธาเลส (Thales of Miletus) ที่เสนอว่าเป็นน้ำ, อนักซิแมนเดอร์ (Anaximander) เสนอถึงสิ่งที่เรียกว่า *อะเพรอน* (*apeiron*: ไม่มีขอบเขต), อนักซิเมเนส (Anaximenes) เสนอว่าเป็นอากาศ หรือกระทั่ง ลิวซิปปุส (Leucippus) ซึ่งเสนอว่าจักรวาลประกอบไปด้วยสิ่งที่เรียกว่า *อะตอม* (*Atomon*: ไม่สามารถแบ่งแยกได้)

เฮราคลิตุสอธิบายว่า Logos คือหลักการเบื้องหลังที่ควบคุมรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงของทุกสิ่งในจักรวาลเอาไว้ การดำรงอยู่ของความหมายและสิ่งต่าง ๆ ในจักรวาลนั้นเป็นไปได้เพราะมี Logos ในที่นี้ Logos จึงอาจแปลได้ว่าเป็น “กฎธรรมชาติ” ที่คอยควบคุมให้สิ่งต่าง ๆ ดำเนินไปตามทางที่ควรจะเป็น ถึงแม้จะดูเหมือนเพียงกฎในธรรมชาติแต่ วิธีคิดของเฮราคลิตุสในช่วงศตวรรษที่ 4-5 ก่อน ค.ศ. นี้ส่งต่อไปยังสำนักคิดหลักของปรัชญากรีกที่มีอิทธิพลกับนักคิดจำนวนมากคือสำนักสโตอิก (Stoicism)

ผู้ก่อตั้งลัทธิทางปรัชญาที่เรียกว่าลัทธิสโตอิกคือเซโนแห่งเมืองซิติกุม (Zeno of Citium, 336-265 BCE) เซโนมีชีวิตอยู่ช่วงศตวรรษที่ 3-4 ก่อน ค.ศ. คำว่าสโตอิกมีที่มาจากคำกรีกว่า สโตอา (Stoa) ซึ่งแปลว่าระเบียงเนื่องจากนักคิดเหล่านี้เริ่มต้นจากการพูดคุยกันที่ระเบียงบ้าน ซึ่งภายหลังแล้วลัทธินี้ทรงอิทธิพลทางความคิดในกรีกและโรมันเป็นอย่างมาก ปัญหาที่เซโนพยายามจะจัดการคือความทุกข์ที่เกิดขึ้นอย่างแน่นอนของมนุษย์ เซโนเชื่อว่ามนุษย์ไม่สามารถจะพบกับความสุขแท้ (Static Pleasure) แบบที่สอนกันในหมู่นักคิดแบบสุขนิยม (Hedonism)⁶ ได้เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถจะหลุดพ้นจากความ อยากได้ อยากมี อยากเป็น รวมไปถึงความกลัวที่จะต้องสูญเสียสิ่งที่ตนมีอยู่ได้สำหรับเซโนแล้ว การที่มนุษย์จะพ้นจากสภาวะที่ตนต้องทนทุกข์จากความกลัวและความอยากเหล่านี้ได้ก็จำเป็นจะต้องพึ่งพาการดำเนินชีวิตตาม “เหตุผล” เท่านั้น ซึ่งคำว่าเหตุผลนี้เองก็เป็นอีกความหมายหนึ่งของ Logos เช่นที่พบในภาษาอังกฤษว่า Logic แต่สำหรับเซโนนั้น Logos ไม่ได้หมายถึงเพียงกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลของมนุษย์แต่เป็นกฎเกณฑ์สากลของจักรวาลที่มนุษย์มีส่วนร่วมในนั้น Logos จึงเป็นสิ่งยิ่งใหญ่และแผ่ซ่านไปทั่วและปรากฏอยู่ในมนุษย์ เซโนมองว่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งชาวกรีกเคยให้ความหมายว่าเกิดจากเทพเจ้าทั้งหลาย เช่น ท้องฟ้า ดวงอาทิตย์ สายลม เวลา ฯลฯ นั้นก็เป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของการแสดงออกของ Logos หรือ ‘เหตุผล

---

⁶ แนวคิดสุขนิยมเป็นกลุ่มแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของความสุขในชีวิตมนุษย์ว่าเป็นแกนกลางสำคัญของการมีชีวิตอยู่ สำหรับสุขนิยมที่กล่าวถึงในที่นี้เป็นแนวคิดสุขนิยมของเอพิคิวรัส (Epicurean Hedonism, Epicureanism) เป็นหลัก ซึ่งอยู่ร่วมสมัยกันกับเซโน ซึ่งเอพิคิวรัสแบ่งความสุขออกเป็นสองประเภทหลักได้แก่ความสุขแท้ (static: มั่นคง) กับความสุขไม่แท้ (kinetic: เคลื่อนไหว) และเสนอว่าความสุขแบบที่มนุษย์ต้องการแท้จริงแล้วเป็นความสุขแท้ซึ่งได้จากการขจัดความต้องการของมนุษย์เช่นความหิว ความกระหาย หรือความปรารถนาทางเพศออกไป แต่การกิน ดื่ม หรือเพศสัมพันธ์ที่เกินพอดีนั้นไม่ได้เป็นการขจัดความต้องการ ทว่าเป็นการเพิ่มเติมความต้องการที่เกินพอดี เช่นการกินอาหารดี ๆ ในปริมาณมาก ก็จะทำให้มนุษย์ปรารถนาจะกินอาหารดี ๆ ในปริมาณมาก ๆ อีก ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมความต้องการ ดังนั้นแล้วแนวคิดของเอพิคิวรัสจึงจบลงด้วยการเสนอให้ดำเนินชีวิตในรูปแบบที่คล้ายกับทางสายกลาง คือทำสิ่งต่าง ๆ ให้พอดีเพื่อจะรักษาความสุขแท้เอาไว้ สุขนิยมแบบเอพิคิวรัสยังเชื่อในเอกภพทางวัตถุด้วย ดังนั้นจึงไม่เชื่อในสิ่งอื่นที่นอกเหนือไปจากวัตถุ เช่นวิญญาณหรือชีวิตหลังความตาย ดังนั้นความสุขฝ่ายร่างกาย และจิตใจ (ซึ่งเป็นผลผลิตของกิจกรรมทางร่างกาย เช่น สมอง) จึงมีความสำคัญ

สากล' นี้ เช่นนั้นแล้ว 'เหตุผล' ของเฮนหรือโนลัทธิแบบสโตอิกจึงกลายมาเป็น “หลักการสากลที่ปกครองเหนือทุกสรรพสิ่งอยู่”

สำหรับสโตอิกนั้น Logos เป็น “พระเจ้าแท้” เป็นหลักการหนึ่งเดียวแห่งจักรวาล ทว่าผู้ที่สร้างจักรวาลวัตถุนั้นกลับไม่ใช่ Logos นี้แต่เป็นเทพเจ้าที่ต่ำชั้นกว่านั้นคือเดมิเอิร์ก (Demiurge) ซึ่งสร้างจักรวาลผ่านการเลียนแบบ Logos จักรวาลวัตถุนั้นจึงมีความเสื่อมทรามลง ในขณะที่ Logos เป็นสิ่งที่เหนือไปกว่านั้น เหตุผลของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นได้เพราะว่ามนุษย์มีจิตวิญญาณซึ่งวิญญาณของมนุษย์นี้แหละที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของโลกวัตถุนั้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของ Logos อยู่ (Bradley J. Birzer, 2012) ถึงแม้ว่า Logos สำหรับสโตอิกจะไม่มีความเป็นบุคคล (impersonal) ทว่าความเชื่อเรื่องการมีอยู่ของจิตวิญญาณนั้นทำให้การมีอยู่ของสิ่งที่เหนือธรรมชาติกลายเป็นเรื่องจำเป็น Logos จึงไม่ใช่เพียงแค่เหตุผลในทำนองของกฎเกณฑ์แบบฟิสิกส์เท่านั้น แต่มีความเป็นเทพ (Divine Being) อยู่ในตัวด้วย ภาพของเทพเจ้าซึ่งไม่เป็นบุคคลนี้เป็นเรื่องที่เราเข้าใจได้ยากจากมุมมองของศาสนาแบบเทวนิยม โดยเฉพาะหลังการเกิดขึ้นของแนวคิดแบบมนุษย์นิยม เพราะสำหรับมนุษย์ผู้มีสติรู้คิดตัดสินใจ รู้สึก และเคลื่อนไหวได้แล้ว องค์พระผู้เป็นเจ้าผู้จำเป็นจะต้องอยู่เหนือกว่ามนุษย์ขึ้นไปก็จำเป็นจะต้องมีสถานะที่เหนือกว่านี้ กล่าวคือมีสติรู้คิด ตัดสินใจและเคลื่อนไหวได้ยิ่งกว่ามนุษย์ มนุษย์เป็นเจ้าของความสามารถอันเหนือไปกว่าสัตว์ และหากจะมีสิ่งหนึ่งที่เหนือกว่ามนุษย์ ความสามารถเหล่านี้ก็ควรจะปรากฏอยู่ในสภาพที่เหนือกว่ามนุษย์ขึ้นไปอีก

ความคิดที่ปฏิเสธความเป็น “บุคคล” ของพระเจ้าเช่นนี้ในยุคหลังปรากฏอยู่ในคำอธิบายของสไปโนซ่า (Baruch Spinoza)⁷ ซึ่งถูกกล่าวหาว่าไม่เชื่อในการดำรงอยู่ของพระเจ้า รวมทั้งนักคิดอีก

---

⁷ บารุค ดี สไปโนซ่า (Baruch de Spinoza, 1632-1677) นักปรัชญาเชื้อสายยิวที่เกิดในเนเธอร์แลนด์ เดิมโตในชุมชนชาวยิวในเมืองอัมสเตอร์ดัม แนวคิดที่สำคัญของสไปโนซ่าคือการกล่าวถึงพระเจ้ากับธรรมชาติว่าเป็นสิ่งเดียวกัน ทั้งนี้จะต้องไม่สับสนกับแนวคิดแบบสรรพเทวนิยม (Pantheism) บางกลุ่มที่มองว่าพระเจ้าอยู่ในธรรมชาติ สำหรับสไปโนซ่านั้นจักรวาลทั้งสิ้นล้วนเกิดจากสารตั้งต้นเดียวที่แปรสภาพไป (เช่นเดียวกับแนวคิดเอกนิยม, monism ที่กล่าวไปก่อนหน้านี้) ซึ่งสารตั้งต้นนี้มีสภาพไร้จำกัด (infinite) เป็นเหตุแห่งตน และเป็นนิรันดร์ และสไปโนซ่าเรียกสารตั้งต้นนี้ว่า “พระเจ้า” หรือ “ธรรมชาติ” ภายหลังจากเผยแพร่ความคิดนี้ออกไป สไปโนซาก็ถูกขับเป็อกจากชุมชนชาวยิวและถูกตราหน้าว่าเป็นพวกปฏิเสธพระเจ้า (Atheist)

จำนวนไม่น้อยอย่างเช่นคานท์ (Immanuel Kant)⁸ มาริยง⁹, คาปุโต¹⁰ หรือคนอื่น ๆ ที่เสนอศาสนศาสตร์แบบอ่อน (Weakness Theology)¹¹ หรือศาสนศาสตร์เชิงนิเสธ (Negative Theology)¹²

---

⁸ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant, 1724-1804) นักปรัชญาชาวปรัสเซีย (ส่วนหนึ่งของเยอรมัน) วัยเด็กของคานท์นั้นเติบโตในครอบครัวคริสเตียนลูเธอรันที่เคร่งครัด ภายหลังจากงานเขียนของคานท์ที่มีความสำคัญในการทำทาบกับความคิดหลักทางปรัชญาในช่วงเวลานั้นที่มุ่งเน้นอยู่กับการใช้เหตุผลบริสุทธิ์ เช่นหนังสือวิพากษ์เหตุผลบริสุทธิ์ (*Critique of Pure Reason*) ที่พยายามจำกัดขอบเขตว่าเหตุผลบริสุทธิ์นั้นทำงานได้แค่ในขอบเขตเฉพาะ ไม่สามารถใช้ได้กับการคิดในทุก ๆ เรื่องหากปราศจากความช่วยเหลือขององค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ผัสสะ หรือแม้แต่ญาณ งานช่วงบั้นปลายชีวิตของคานท์ที่ไม่โด่งดังนักเล่มหนึ่งคือ ศาสนาในขอบเขตของเหตุผล (*Religion within the limits of Reason*) แม้จะไม่โด่งดังเท่ากับเล่มอื่น ๆ แต่ก็มีส่วนในการทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในหมู่นักคิดหลังจากคานท์ในการกล่าวถึงศาสนา คานท์กล่าวถึงศาสนาที่ถูกออกแบบ (organized religion) ว่าเป็นผู้ขัดขวางศาสนาแท้ (genuine religion) ซึ่งเป็นศาสนาอันประกอบด้วยเหตุผลและบ่มเพาะความมีศีลธรรมในมนุษย์ สังคมอันเป็นศาสนาสำหรับคานท์จึงไม่จำเป็นจะต้องพึ่งพาการอัศจรรย์หรือสิ่งอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือเหตุผลทำให้ดูเหมือนว่าคานท์จะปฏิเสธความจำเป็นในการดำรงอยู่ของพระเจ้า เพราะเป้าหมายของศาสนานั้นกลายเป็นสังคมอันเปี่ยมด้วยศีลธรรมซึ่งเข้าถึงได้ด้วยเหตุผล แต่ถึงอย่างนั้นในหนังสือเล่มนี้คานท์ก็กล่าวว่ามีแนวโน้มที่จะทำชั่วซึ่งเป็นสิ่งที่เกินความเข้าใจ (ซึ่งคานท์กล่าวว่าพระคัมภีร์นำเสนอเรื่องเกินความเข้าใจนี้ผ่านเรื่องเล่าในสวนเอเดน) แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นจริง ยิ่งไปกว่านั้นการที่พระบัญญัติของพระเจ้าตามที่พระคัมภีร์กล่าวถึง เรียกร้องให้มนุษย์ทำดีก็ชี้ให้เราต้องเห็นว่ามนุษย์สามารถไปถึงจุดที่ปราศจากมลทินทางศีลธรรมได้แม้ว่าจะทำด้วยกำลังของตนไม่ได้ก็ตาม ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์ต้องรับเอาความช่วยเหลือจากเบื้องบนเพื่อให้ตนไว้ที่ติทางศีลธรรม

⁹ ฌอง-ลุก มาริยง (Jean-luc Marion, เกิด 1946) มาริยงเป็นนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสและเป็นนักศาสนศาสตร์นิกายโรมันคาทอลิก เคยเป็นลูกศิษย์ของแดร์ริดาร์ (นักปรัชญาคนสำคัญของแนวคิดหลังสมัยใหม่และทฤษฎีรื้อสร้าง (Deconstructionism) ซึ่งเสนอว่าความหมายของสิ่งหนึ่ง ๆ เกิดขึ้นจากสายใยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งนั้นกับสิ่งอื่น ๆ เหมือนใยแมงมุมโดยแทนที่จะบอกว่าความหมายเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ด้วยตัวเอง) งานชิ้นสำคัญของมาริยงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพระลักษณะของพระเจ้าคือ *God without Being* (1995) ซึ่งท้าทายแนวคิดเรื่องสภาวะการดำรงอยู่ (being) ของพระเจ้าด้วยข้อเสนอลักษณะว่า หากพระเจ้าทรงเป็นความรักแล้ว พระเจ้าจะต้องรักมาก่อนพระองค์จะดำรงอยู่ก็ตาม ทั้งนี้คำวก่อนไม่ได้เป็นการสื่อถึงช่วงเวลาก่อนที่พระองค์จะดำรงอยู่ (be) แต่เป็นการตั้งคำถามปฏิเสธการดำรงอยู่ในกรอบคิดแบบภววิทยา (ontology) ทั่วไป เปิดพื้นที่สนทนาเกี่ยวกับพระลักษณะของพระเจ้าแบบอภิปรัชญา (metaphysics) และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิด *การหันกลับทางศาสนศาสตร์* (theological turn) ในฝรั่งเศส (แนวทางปรัชญาในฝรั่งเศสช่วงปลายทศวรรษ 90 เป็นต้นมาที่นำศาสนศาสตร์เข้ามาคิดร่วมกับแนวคิดทางปรากฏการณ์วิทยา (phenomenology) รวมทั้งพัฒนาการของการตีความเชิงวิพากษ์ (critical hermeneutics) ซึ่งสนใจปรากฏการณ์ของการตีความ บทบาท เบื้องหลังของผู้อ่านที่มีส่วนต่อการอ่านและการตีความ)

¹⁰ จอห์น เดวิด คาปุโต (John D. Caputo, เกิด 1940) เป็นนักปรัชญาศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ชาวอเมริกา คาปุโตเป็นตัวละครสำคัญในแนวคิดศาสนศาสตร์หลังสมัยใหม่ (Postmodern Theology) และเป็นผู้นำเสนอศาสนศาสตร์แบบอ่อน (weak theology) ผ่านหนังสือเล่มสำคัญเช่น *The Weakness of God: A Theology of Event*

ซึ่งปรากฏให้เห็นในสำนักศาสนศาสตร์ภาคพื้นทวีป (Continental Theology หรืออาจถูกมองเป็น Postmodern Theology)¹³ แนวคิดในแบบของสไปโนซ่านั้นสรุปว่าการดำรงอยู่ของพระเจ้านั้นเป็นสิ่งจำเป็นในฐานะต้องเหตุของทุกสิ่ง (*Causa Sui*) แต่สิ่งที่สไปโนซ่าพยายามกระทำนั้นคือการนำเอา “ความเป็นมนุษย์” ออกไปจากตัวตนของพระเจ้า (Anti-Anthropomorphism) ซึ่งเป็นแนวทางของนักคิดในศตวรรษที่ 17 ที่มองว่าร่างกาย เนื้อหนัง และความเป็นมนุษย์นั้นเป็นเรื่องของบาป พระเจ้าจึงไม่สามารถจะมีสภาพแบบเดียวกับกับมนุษย์ได้ ทำให้สไปโนซ่าประกาศออกมาว่าพระเจ้าเป็น “เหตุผลสากลอันศักดิ์สิทธิ์ ที่ก่อให้เกิดสิ่งต่าง ๆ” (Divine Animated Principle) (Jousse Emmanuel, 2004)

ความคิดทำนองนี้ก็เคยเป็นที่ชื่นชอบของเหล่าผู้ได้รับการศึกษาในวัฒนธรรมกรีก-โรมันเป็นอย่างมาก ไม่ใช่เพียงเพราะความคิดเรื่องพระเจ้าเท่านั้น แต่ปรัชญาเกี่ยวกับการเมืองและการดำเนินชีวิตแบบที่ลัทธิสโตอิกนำเสนอ นั้นสร้างประโยชน์ให้กับชีวิตมนุษย์และตอบโจทย์คำถามเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิตสำหรับคนในยุคนั้นได้อย่างดี โดยเฉพาะการเน้นย้ำให้ดำเนินชีวิตผ่านทาง Logos

---

(2006) งานเขียนของคาปูโตได้รับอิทธิพลอย่างมากจากแดร์ริดาร์และนักปรัชญาภาคพื้นทวีปคนอื่น ๆ รวมทั้งการหันกลับทางศาสนศาสตร์

¹¹ ศาสนศาสตร์แบบอ่อน (weak theology) เป็นกระบวนการคิดทางศาสนาที่ปฏิเสธพระเจ้าในฐานะที่เป็นตัวตนอันทรงอำนาจ แข็งแกร่ง และคอยบังคับให้สิ่งต่าง ๆ เป็นไปตามความต้องการของตน ซึ่งคาปูโตกล่าวว่าเป็นลักษณะทางศาสนศาสตร์ที่คริสต์ศาสนาระแสหลักทำกันมา และตั้งชื่อเรียกศาสนศาสตร์แบบนี้ว่า ศาสนศาสตร์แบบแข็ง (strong theology) คำว่าพระเจ้าในแบบของศาสนศาสตร์แบบอ่อนนี้ สื่อถึงปรากฏการณ์ (event) และเสียงเรียก (calling) ของปรากฏการณ์เหล่านั้น ซึ่งบีบเค้นอย่างแผ่วเบาให้สิ่งต่าง ๆ ดำเนินไป พระเจ้าจึงไม่ได้ “ดำรงอยู่” ในแบบเดียวกับที่วัตถุหรือสิ่งทรงสร้างดำรงอยู่ในทางฟิสิกส์ คาปูโตเน้นไปที่เรื่องอาณาจักรของพระเจ้าที่เป็นอาณาจักรแบบกลับตาลปัตรเช่นการให้คนอ่อนแอ (คนชายขอบ ถูกหลงลืม) เป็นผู้ปกครอง การให้ค่ากับหนึ่งมากกว่าเก้าสิบเก้า คนต้นเป็นคนปลาย และตีความว่าการมาของอาณาจักรของพระเจ้าคือปรากฏการณ์แห่งความยุติธรรม (event of justice) ที่เรียกร้องให้ผู้ที่ถูกหลงลืมกลับปรากฏขึ้นในการรับรู้ของมนุษยชาติ และคำว่าพระเจ้าคือการเรียก (invoke) ปรากฏการณ์เหล่านี้

¹² ศาสนศาสตร์เชิงนิเสธ (negative theology) ปฏิเสธการกล่าวถึงพระเจ้าด้วยข้อกล่าวอ้างเชิงบวก (positive claim) เช่นการบอกว่าพระเจ้าเป็น a, b, หรือ c ทว่าสำหรับศาสนศาสตร์เชิงนิเสธนั้นเรากล่าวได้เพียงว่าพระเจ้า *ไม่ใช่* เป็น a, b หรือ c เช่นพระเจ้าไม่อยู่ในเวลา พระเจ้าไม่อยู่ในสถานที่ พระเจ้าไม่เป็นสิ่งที่จินตนาการถึงได้ หรือกระทั่งพระเจ้า ไม่ดำรงอยู่ (ซึ่งหมายถึงการดำรงอยู่แบบเดียวกับสิ่งทรงสร้าง แต่ต้องเป็นอะไรบางอย่างที่ก้าวพ้นการดำรงอยู่เชิงภววิทยาไป)

¹³ ศาสนศาสตร์หลังสมัยใหม่ (postmodern theology) กำเนิดขึ้นช่วงปลายศตวรรษที่ 20 โดยมีลักษณะเด่นคือการนำแนวคิดสมัยใหม่หลาย ๆ อย่างเช่น ปรัชญาภาคพื้นทวีป (continental philosophy) ปรากฏการณ์วิทยา, ปรัชญาหลังสมัยใหม่ (post-modernism philosophies) หรือทฤษฎีหรือสร้างมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำศาสนศาสตร์ ซึ่งทั้งมารียิง และคาปูโต ล้วนถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการศาสนศาสตร์หลังสมัยใหม่นี้

แทนที่จะพึ่งพาอารมณ์ที่เกิดจากร่างกาย การที่อิสราเอลถูกผนวกรวมเข้าไปในการปกครองของกรีก-โรม ก็ทำให้รับบีชาวยิวในยุคที่อยู่ในการปกครองของโรมมักต้องผ่านการศึกษาเรื่องปรัชญาเหล่านี้ บุคคลที่สำคัญอย่างมากในการรับแนวคิดเรื่อง Logos มาพัฒนาเข้ากับศาสนศาสตร์ของศาสนายูดาห์โบราณและนำเสนอเป็นความเข้าใจเรื่อง Logos แบบใหม่ที่แตกต่างไปจากสโตอิกอย่างสิ้นเชิงเป็นรับบีชาวยิวนามว่า ฟิโล แห่งเมืองอเล็กซานเดรีย (Philo of Alexandria, Philo the Jewish, 20 BCE - 50 CE)

Logos ของฟิโล

ฟิโลมีชีวิตอยู่ระหว่างราวๆปี 20 ก่อน ค.ศ. จนถึง ค.ศ. 50 แม้จะเป็นตัวเลขจากการคาดเดา ผ่านงานเขียนของฟิโลที่หลงเหลือเป็นชิ้นส่วนจำนวนไม่มากแต่ก็เพียงพอที่จะทำให้เห็นว่าฟิโล เป็นคนที่อยู่ร่วมสมัยกับพระเยซู งานเขียนของฟิโลน่าจะเกิดขึ้นราวๆ ค.ศ. 20-30 คือช่วงก่อนพระเยซูจะกระทำพระราชกิจไม่นานนัก และจากบันทึกอื่น ๆ ก็ทำให้เราทราบว่าฟิโลเสียชีวิตหลังความตายและการเสด็จกลับสู่สวรรค์ของพระเยซูตามความเชื่อในคริสต์ศาสนา

งานเขียนของฟิโลมีจำนวนมากและส่วนใหญ่ก็เกี่ยวข้องกับเบญจบรรณ เป็นรูปแบบการตอบคำถามที่มีต่อเบญจบรรณและความเชื่อแบบยิว ฟิโลนำเสนอว่าสิ่งที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ของยิว ล้วนแล้วแต่ถูกเขียนขึ้นแบบที่เป็นอุปมาอุปไมย (Allegory) คือใช้เรื่องราวเล่าเพื่อนำเสนอความจริงเชิงเปรียบเทียบมากกว่าที่จะเป็นเรื่องราวตามตัวอักษร เช่นเรื่องการสร้างโลกแห่งวัตถุขึ้นมาภายในหกวันในปฐมกาลนั้น ฟิโลก็เสนอว่าเลขหกคือความสมบูรณ์ เป็นการนำตัวเลขสองและสามเข้ามารวม (คูณ)กัน สองคือโลกวัตถุที่ถูกแบ่งออกได้สองส่วนคือฟ้าและแผ่นดิน และสามคือร่างกายที่แบ่งออกได้สามส่วน (Philo, Allegorical Interpretation I: 4-5) คำอธิบายทำนองนี้ถูกใช้อีกหลายครั้งเกี่ยวกับพระคัมภีร์ รูปแบบการตีความเช่นนี้ก็ดูเหมือนจะรับอิทธิพลจากแนวคิดปรัชญากรีกแบบที่เป็นศาสนาลีกัลบอยไม่แน่นอนซึ่งเป็นลักษณะเด่นของปรัชญาสโตอิกในช่วงศตวรรษแรกก่อนค.ศ. ซึ่งมักมีการตีความตัวเลขให้มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ และเป็นความจริงสากลอย่างเช่น เลขหนึ่งหมายถึงจักรวาลทั้งหมด เลขสองหมายถึงฟ้าและแผ่นดิน เป็นต้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อความเชื่อของศาสนายิวพบกับแนวคิดสโตอิกในยุคนี้ คือการที่พระเจ้าสำหรับแนวคิดกรีกรวมทั้งยิวนี้เป็นผู้ที่อยู่สูงเหนือทุกสรรพสิ่ง ส่วนโลกวัตถุกลับเป็นอะไรที่ด้อยต่ำและเสื่อมทราม เช่นนั้นแล้วหากพระเจ้าเข้ามาสัมผัสกับโลกแห่งวัตถุอันเสื่อมทรามนี้ โลกแห่งวัตถุก็ต้องสลายไปในทันทีหรือไม่งั้นพระเจ้าก็จะเป็นมลทิน สำหรับพวกสโตอิกนั้น Logos ไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับโลกนี้ เป็นพระเจ้าที่ไม่ใช่บุคคลจึงไม่มีการเข้ามาแทรกแซงตามประสงค์ แต่สำหรับฟิโลและชาวยิวที่รับเอาอิทธิพลแบบกรีกเข้ามาก็พบกับปัญหาว่า พระเจ้าผู้ไม่ควรจะเกี่ยวข้องกับโลกนี้ถูกบันทึกว่าเข้ามาแทรกแซงในโลกตลอดทั้งพระคัมภีร์ฮีบรูได้อย่างไร

พระเจ้าควรจะไม่เชื่อมต่อกับโลกในกรอบของเวลาและสถานที่ เพราะพระองค์อยู่เหนือทุกสิ่ง พระเจ้าจึงไม่อยู่ภายในสิ่งใด ๆ เลย พระเจ้าไม่มีอารมณ์รับรู้แบบมนุษย์ซึ่งถือเป็นอารมณ์ฝ่ายต่ำ ไม่สามารถถูกระบุสถานะได้ด้วยใจแบบมนุษย์ ไม่มีชื่อ (ชื่อที่ปรากฏในพระคัมภีร์เช่น ตัวอักษรทั้งสี่ที่อ่านกันว่า ‘ยาเวห์’ เป็นเพียงคำอธิบายเท่านั้น)¹⁴ ไม่สามารถถูกรับรู้ได้ ไม่ยึดโยงอยู่กับสิ่งใด ๆ พระเจ้าที่สมบูรณ์แบบของฟีโลจึงควรจะไม่เกี่ยวข้องกับโลกมนุษย์ (Crawford Howell Toy, Carl Siegfried, Jacob Zallel Lauterbach, 2018) ไม่มีการแทรกแซงของพระเจ้า (Divine Intervention) เข้ามาในโลก แต่อย่างที่กล่าวไปแล้วว่าสำหรับชาวยิวที่เคร่งครัดในพระคัมภีร์ ฮีบรูอย่างมากเช่นฟีโลนั้น เหตุการณ์ที่พระเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของมนุษย์เป็นสิ่งที่พบเห็นได้ทั่วไปในคัมภีร์ ดังนั้นพวกเขาจึงต้องหาคำอธิบายมาจัดการกับปัญหานี้ นี่เองที่ทำให้ฟีโลนำเอาแนวคิดของ Logos เข้ามาจัดการกับปัญหาเรื่องนี้

Logos ของฟีโลเป็นการนำเอาความเข้าใจเรื่อง “ปัญญา” (ฮีบรู: Chokmah, **חָכְמָה**) ที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ของชาวยิวหมวดข้อเขียน โดยเฉพาะในพระธรรมสุภาษิตบทที่ 8 ซึ่งเขียนให้เห็นว่า “ปัญญา” มีสถานะที่เป็นบุคคล (Anthropomorphism) ปัญญาฮีบรูอยู่ (8:2) ส่งเสียงเรียก (8:3) มีปากสำหรับพูด (8:6-10) และที่สำคัญนั่นคือพระเจ้าให้กำเนิดปัญญาเป็นสิ่งแรกก่อนสิ่งอื่น ๆ ที่พระองค์กระทำ (8:22-31) ก่อนการทรงสร้าง คำว่าปัญญานี้เมื่อคัมภีร์ฮีบรูถูกแปลเป็นฉบับภาษากรีก (*Septuaginta*) ก็ใช้คำว่า Sophia (โซเฟีย) ซึ่งเป็นคำนามเพศหญิง รวมทั้งในหนังสือปัญญาของซาโลมอนซึ่งภายหลังถูกนับว่าเป็นหนังสือนอกสารบบก็บรรยายถึงปัญญาเอาไว้ในลักษณะที่ยิ่งไปกว่าสุภาษิต ในบทที่ 7:21-30

---

¹⁴ จากบริบทในอพยพ 3:14-15 ประโยคที่พระเจ้าบอกกับโมเสสตอนแรกในข้อ 14 นั่นคือ “เราเป็นผู้ซึ่งเราเป็น” (ฮีบรู: *เอหะเยห์ อะเชร์ เอหะเยห์*) “...ไปบอกชนชาติอิสราเอลดังนี้ว่า ‘พระองค์ผู้ทรงนามว่า เราเป็น(เอหะเยห์) ทรงใช้ข้าพเจ้ามาหาท่าน’ จากนั้นในข้อที่ 15 จึงเปลี่ยนเป็น “...เจ้าจงตรัสแก่ชนชาติอิสราเอลว่า “พระยาห์เวห์” ...ทรงใช้ข้าพเจ้ามา” คำว่า ยาเวห์ในข้อที่ 15 จึงดูเหมือนเป็นการเปลี่ยนจากคำ *เอหะเยห์* ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นเอกพจน์บุรุษที่หนึ่ง ไปเป็นบุรุษที่สาม (เรา เป็น เขา) ทำให้คำนี้จะแปลว่า *เขาเป็น* หรือ *พระองค์เป็น* เป็นการบรรยายถึงลักษณะของพระเจ้ามากกว่าจะเป็นชื่อเฉพาะ ทั้งนี้การผันคำมาเป็น ยาห์เวห์ ก็ยังถูกตั้งคำถามเนื่องจากผิดลักษณะการผันคำตามไวยากรณ์ฮีบรู โดยเฉพาะการที่รากศัพท์แบบสามตัวถูกเปลี่ยน

ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ทุกสิ่งทั้งที่ซ่อนเร้นและที่แจ่มแจ้ง เพราะปัญญาผู้จัดสร้างทุกสิ่งได้สอนข้าพเจ้า
ปัญญาเป็นจิตรอบรู้ คักคัลลิตี เป็นหนึ่งไม่เหมือนใคร...ไร้ราศี...ขัดขืนมิได้...ทำสิ่งใดก็ได้ แลเห็นทุกสิ่ง...

ปัญญาเป็นสิ่งที่ไหลล้นจากพระอานูภาพของพระเจ้า...ไม่มีสิ่งใดที่เป็นมลทินเข้าไปในปัญญา
...เป็นกระจากเงาไร้ราศีส่องการกระทำของพระเจ้า...ปัญญาทำได้ทุกอย่างด้วยตนเอง ปัญญาไม่เปลี่ยนแปลง
...ความชั่วร้ายจะชนะปัญญาไม่ได้เลย

(ปรีชาญาณ 7:21-30 จากพระคัมภีร์คาทอลิกภาษาไทย เปลี่ยนคำว่าปรีชาญาณ (Logos) เป็นคำว่าปัญญา)

การที่หนังสือปัญญาของซาโลมอนถูกแปลรวมอยู่ในพระคัมภีร์ฉบับเซปตัวจินท์ ทำให้ดูเหมือนว่าชาวฮิวใน ช่วง 1-2 ศตวรรษ ก่อน ค.ศ. ยอมรับและมีแนวคิดที่เกี่ยวกับปัญญาตามที่ปรากฏ
ซึ่งเราพบว่ามีสถานะหลาย ๆ อย่างของปัญญาที่ดูเหมือนควรจะเป็นคำบรรยายถึงองค์พระผู้เป็นเจ้า
เอง เช่น การเป็นผู้จัดสร้างทุกสิ่ง บริสุทธิ ไม่เหมือนใคร ทำได้ทุกสิ่งหรือการเห็นทุกสิ่ง

สำหรับฟีโลนั้นคำว่า Logos กับ Sophia ถูกใช้ในความหมายที่แทนที่กันได้ Logos/Sophia
สำหรับฟีโลนั้นเป็นทั้ง “เหตุผล-ปัญญาสากลที่ครอบครองอยู่” ตามแบบปรัชญากรีก แต่มากไปกว่า
นั้นคือการที่ Logos ที่ตอนนี้ถูกเรียกว่าปัญญานี้มีความเป็นบุคคลตามที่บรรยายไว้ในงานเขียนของ
ชาวฮิว เช่น สุภาสิตและปัญญาของซาโลมอน ก็ทำให้ Logos ของฟีโลจึงไม่ใช่เพียงแค่สาระที่เกิน
สถานะทางฟิสิกส์ไปเท่านั้นแต่เป็นพระปัญญาซึ่งเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีเทวะสภาพและคงอยู่มาตั้งแต่
นิรันดร์กาลกับองค์พระผู้เป็นเจ้า

Logos จึงเป็นพระเจ้าผู้ทำการแทนองค์พระผู้เป็นเจ้าในโลกนี้แต่ถึงอย่างนั้นก็ไม่ใช้ตัวตนของ
องค์พระผู้เป็นเจ้าเอง (J.N.D. Kelly, 2004) Logos ถูกบรรยายเอาไว้ว่าเกิดขึ้นเนื่องด้วยการเป็นส่วน
หนึ่งขององค์พระผู้เป็นเจ้าคือเป็นพระปัญญาของพระองค์ ซึ่งแปลว่า Logos นั้นกำเนิดขึ้นตั้งแต่
นิรันดร์กาล ดำรงอยู่ด้วยกันกับองค์พระผู้เป็นเจ้าเนื่องจากพระองค์ทรงมีปัญญาอยู่เสมอ แต่ปัญญา
ขององค์พระผู้เป็นเจ้าก็เป็นบุคคลที่ทั้งแยกออก แต่ก็ไม่ได้อยู่นอกเหนือไปจากองค์พระผู้เป็นเจ้า
ฟีโลเรียก Logos นี้ว่าเป็นบุตรคนแรกขององค์พระผู้เป็นเจ้า (First-born son) การใช้คำว่าบุตร
คนแรกนี้ สื่อให้เห็นว่าพระองค์ “กำเนิด” แต่ไม่ได้ถูก “สร้าง” ขึ้น เพื่อแบ่งแยก Logos ออกจาก
สิ่งอื่น ๆ ที่ถูกสร้าง ความคิดนี้ในงานเขียนของฟีโลไปปรากฏอีกครั้งในงานเขียนของออริเจนแห่งเมือง
อเล็กซานเดรีย (Origen of Alexandria, 184-253) ซึ่งเป็นไปได้ว่าเป็นผลจากการที่ออริเจน
เป็นคริสเตียนชาวอเล็กซานเดรียที่ร่ำเรียนทางด้านปรัชญาแบบสโตอิกมา และแน่นอนว่าวลี
บุตรองค์เดียวที่กำเนิดจากพระบิดา แต่ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นนี้ ก็ปรากฏในพระกิตติคุณของยอห์นด้วย

สภาพการ “กำเนิด” นี้ ก็เป็นสิ่งที่เฉพาะเจาะจงว่าเกิดเฉพาะกับ Logos เท่านั้น ทำให้
Logos มีสภาพเป็นบุตรองค์แรกและองค์เดียวขององค์พระผู้เป็นเจ้า การกำเนิดจากองค์พระผู้เป็นเจ้า
ทำให้ Logos จำเป็นต้องมีเนื้อแท้เดียวกันกับพระองค์ Logos จึงมีความเป็นพระเจ้าแบบเดียวกับ
องค์พระผู้เป็นเจ้า ฟีโลกล่าวถึงปฐมกาล 9:6 วลี “ใครทำให้มนุษย์โลหิตไหล มนุษย์จะทำให้โลหิตผู้นั้น

ไหลเหมือนกัน เพราะพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ ตามพระฉายาของพระองค์” อันเป็นประโยคที่พระเจ้าตรัสกับมนุษย์ ว่าเป็นวลีที่ดูเหมือนจะมีพระเจ้าอื่น ๆ อยู่ แทนที่วลีนี้จะกล่าวว่าพระเจ้าสร้างมนุษย์ตามพระฉายาของพระองค์เองแต่กลับใช้คำพระฉายาของพระเจ้าในภาษาฮีบรูที่ชื่อกออกไปจากตัวของผู้นั้นว่า โฟโลกล่าวว่ามีสิ่งใดในจักรวาลสามารถถูกสร้างตามแบบของพระบิดาสูงสุดแห่งจักรวาล (Supreme Father of the Universe) ได้ แต่ต้องถูกสร้างตามรูปแบบของ “พระเจ้าองค์ที่สอง” (Second Deity) ซึ่งหมายถึง Logos ของพระเจ้าสูงสุด (Philo, Questions and Answers on Genesis 2, 62)

จากปัญหาในแนวคิดทางปรัชญาของโฟโลก่อนหน้านี ที่จำเป็นต้องแยกองค์พระผู้เป็นเจ้าออกจากโลกวัตถุหรือโลกของมนุษย์ซึ่งถือว่าตกต่ำเป็นมลทินจนทำให้การเข้ามาเกี่ยวข้องของพระองค์ต่อโลกนั้นเป็นเรื่องเป็นไปไม่ได้ แต่เมื่อมี Logos ซึ่งไม่ได้ดำรงตำแหน่งแบบเดียวกันกับองค์พระผู้เป็นเจ้าปรากฏขึ้น Logos จึงกลายมาเป็นตัวกลาง (Mediator) ระหว่างองค์พระผู้เป็นเจ้าและโลกวัตถุ การทรงสร้างขององค์พระผู้เป็นเจ้านั้นเกิดจากแบบแผน ซึ่งก็คือความคิดหรือพระปัญญาของพระองค์ ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏขึ้น องค์พระผู้เป็นเจ้าจึงไม่ได้เป็นผู้สร้างด้วยตัวพระองค์เอง แต่พระองค์ “คิด” และการสร้างก็เกิดขึ้นโดยพระปัญญาอันเป็นความคิดของพระองค์ องค์พระผู้เป็นเจ้ากับโลกมนุษย์จึงมีส่วนเชื่อมโยงกันอยู่ที่พระปัญญาหรือ Logos ของพระองค์

แต่แม้เราจะกล่าวว่าโฟโลให้ Logos เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีตัวตนแยกออกจากองค์พระผู้เป็นเจ้า ก็จำเป็นต้องตระหนักไว้ว่าคำว่าบุคคลในที่นี้ ไม่ได้หมายถึงลักษณะความเป็นบุคคลในแง่ของมนุษย์วิทยา เพราะโฟโลเองเขียนงานโจมตีแนวคิดที่มองพระเจ้าว่าเป็นบุคคลของพระเจ้าโดยเฉพาะในแง่ของกายภาพและความรู้สึกนึกคิดแบบมนุษย์ เอาไว้ในหนังสือของเขาเป็นต้นว่า

“ทำไมโมเสสจึงพูดถึงผู้ไม่ถูกสร้าง (พระเจ้า) ว่ามีมือและเท้าและไป ๆ มา ๆ หรือสวมใส่ชุดเกราะเพื่อสู้รบ... และทำไมโมเสสจึงกล่าวถึงพระเจ้าว่ามีความอิจฉา พระพิโรธ รวมถึงความรู้สึกอื่น ๆ อันเป็นของมนุษย์เล่า? แต่สำหรับผู้ที่ยังถามคำถามเหล่านี้ โมเสสตอบพวกเขาว่า ‘สุภาพบุรุษทั้งหลาย... อย่าใส่ลักษณะทั้งหลายของสิ่งที่ถูกสร้างไปที่พระองค์เลย หากท่านทำแบบนี้ก็จะไยยืนยงตามพระคัมภีร์ที่บอกว่า ‘พระเจ้าไม่ใช่มนุษย์’ พระองค์ยังไม่เหมือนทั้งฟ้าสวรรค์และโลกแห่งวัตถุด้วย... สิ่งเหล่านี้เรารับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสภายนอก แต่พระองค์นั้นไม่สามารถจะรับรู้ได้แม้แต่จะใช้จิตใจก็ตามนอกเสียจากจะพูดถึงเรื่องการดำรงอยู่ (existence) ของพระองค์เท่านั้น ความจริงคือเราอาจจะพิจารณาถึงพระองค์ได้ แต่หากนอกเหนือไปจากความจริงที่ว่า “พระองค์ทรงเป็น” แล้ว เราก็ไม่สามารถเข้าใจอะไรได้อีกเลย...” (Philo, Deus Imm 60-62)

นักคิดจำนวนหนึ่งเชื่อว่างานเขียนของฟีโล มีอิทธิพลโดยตรงต่อพระกิตติคุณยอห์นเพราะมีตำนานที่เล่าว่า ฟีโลกลายเป็นคริสเตียนในภายหลัง หลังจากที่ได้พบกับยอห์นอัครสาวก ซึ่งตำนานนี้เริ่มต้นมาจากงานเขียนของยูเซเบียส (Eusebius Pamphilus, 260-339) ในหนังสือ *ประวัติศาสตร์คริสตจักร (Ecclesiastical History)* และอีกครั้งในงานของนักบุญเจอโรม (Jerome of Stridon, 342-420) ชื่อว่า *ว่าด้วยผู้มีชื่อเสียง (De Viris Illustribus)* ที่บอกว่า ฟีโลนั้นเปลี่ยนชื่อจาก ฟีโลจูเดียส (ฟีโล-ชาวยิว) มาเป็น ฟีโล คริสเตียนนุส (ฟีโล-ผู้เป็นคริสเตียน) หลังจากที่ยอห์นได้รักษาภรรยาของเขาให้หายจากโรคเรื้อน (David T. Runia. *Philo in Early Christian Literature*. 1993) แต่ทั้งนี้เราไม่พบแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนมานับถือคริสต์ศาสนาของฟีโล รวมทั้งงานเขียนของฟีโลเองก็ไม่พูดถึงพระเยซูและคริสต์ศาสนาเลยทั้ง ๆ ที่เขาเสียชีวิตหลังพระเยซู ก็ทำให้เราต้องตั้งข้อสงสัยว่าเพราะอะไรถึงไม่เขียนเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ ซึ่งความเงิบของฟีโลนี้เองก็อาจช่วยสนับสนุนให้เกิดการตีความว่าฟีโลได้รับบัพติศมากับยอห์น

Logos ของยอห์น

สำหรับคริสต์ศาสนานั้นแนวคิดเกี่ยวกับ Logos ของฟีโลอาจจะเป็นเรื่องห่างไกลรวมทั้งเป็นถูกมองว่าเป็นการเข้าใจพระเจ้าแบบลัทธิสอนผิดโดยเฉพาะการที่กล่าวว่า Logos นั้น เป็น ‘พระเจ้าองค์ที่สอง’ แนวคิดเรื่อง Logos ที่ปรากฏในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่และเป็นที่คุ้นเคยของคริสตชนนั้นปรากฏอยู่ในพระกิตติคุณของยอห์นและใช้คำแปลภาษาไทยว่า “พระวาทะ” คล้ายกับการแปลในภาษาอังกฤษว่า “The Word” ซึ่งเป็นความหมายหนึ่งที่เป็นไปได้ของคำ Logos แต่ถึงอย่างนั้นก็อาจทำให้ผู้อ่านละเลยความหมายอื่น ๆ ที่เป็นไปได้ของ Logos อย่างที่กล่าวถึงไปในส่วนก่อนหน้า พระวาทะเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกรอบคิดทางด้านศาสนศาสตร์ของคริสต์ศาสนาเกี่ยวกับพระเยซู ตัวบทที่กล่าวถึง Logos นั้นปรากฏตั้งแต่บทที่ 1 ของพระกิตติคุณยอห์น เป็นช่วงเริ่มของเนื้อหาเพื่อที่จะกล่าวถึงพระเยซูมีเนื้อความว่า

ในปฐมกาลพระวาทะนั้นดำรงอยู่ และพระวาทะนั้นอยู่กับพระเจ้า และพระวาทะนั้นเป็นพระเจ้า
พระองค์ดำรงอยู่ในปฐมกาลกับพระเจ้า ทุกสิ่งถูกทำให้เกิดขึ้นผ่านทางพระองค์
และหากปราศจากพระองค์ทำให้เกิดขึ้นแล้วก็ไม่มีความใดเกิดขึ้นเลย
ในพระองค์นั้นมีชีวิต และชีวิตนั้นเป็นแสงสว่างแห่งมนุษย์ทั้งหลาย
ยอห์น 1:1-4 (THSV 2011)

*Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.
Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν.
πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν.
ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων.*

John 1:1-4 (Berean Greek N.T. 2016)

เราเห็นว่าทั้งฟีโลและผู้เขียนพระกิตติคุณยอห์นกล่าวถึง Logos-พระวาทนะ-พระปัญญา ในทำนองเดียวกัน เช่น กำเนิดหรือดำรงอยู่ตั้งแต่นิรันดร์กาล อยู่กับองค์พระผู้เป็นเจ้า เป็นผู้สร้างสรรพสิ่งหรือกระทั่งเป็นพระเจ้าเหมือนกัน ทว่าในแง่ของความเป็นพระเจ้านั้นคำอธิบายของฟีโล ที่มองว่า Logos เป็น “พระเจ้าที่สอง” ทำให้พอจะเข้าใจได้ว่าองค์พระผู้เป็นเจ้า กับ Logos สำหรับฟีโลนั้นมีลำดับชั้นที่ไม่เท่าเทียมกัน องค์พระผู้เป็นเจ้าสำหรับฟีโลแล้วอยู่ในตำแหน่งที่สูงและยิ่งใหญ่กว่า Logos ซึ่งคำอธิบายเช่นนี้คล้ายกับในหมู่คริสเตียนยุคหลังจากนั้นบางกลุ่มที่กล่าวว่าพระเยซูและพระวิญญาณบริสุทธิ์ นั้นอยู่ต่ำกว่าพระบิดาซึ่งเราเรียกแนวคิดเช่นนี้ว่าอนุภาวนิยม (Subordinationism)¹⁵ และถูกนับว่าเป็นลัทธิเทียมเท็จต่อมาในภายหลัง โดยเฉพาะพวกอาเรียน (Arianism)¹⁶ วลี “และพระวาทนะนั้นเป็นพระเจ้า” (*Θεὸς ἦν ὁ Λόγος*) เป็นวลีที่ถูกตั้งคำถามเสมอเนื่องจากคำ *Θεὸς* ที่แปลว่าพระเจ้านั้นไม่ปรากฏคำนำหน้านามแบบเจาะจงและอาจทำให้ตีความว่าคำนี้หมายถึง “เทพเจ้า” (a god) องค์หนึ่งเท่านั้นได้ ทว่า A.T. Robertson ก็อธิบายว่าการขาดหายไปของคำนำหน้านามนี้เป็นความตั้งใจของผู้เขียนเพื่อแยกว่า *ὁ Λόγος* นั้นเป็นคนละบุคคลกันกับ *ὁ Θεὸς* แม้ว่าจะเป็นพระเจ้าเหมือนกันก็ตาม (Robertson, 1934) และคริสตจักรในต่อมาก็ยึดการตีความที่ว่าพระวาทนะกับพระบิดาเป็นพระเจ้าเท่าเทียมกันเป็นหลักข้อเชื่อสำคัญ

ข้อความในส่วนอื่นที่ปรากฏในพระกิตติคุณยอห์นหลังจากตอนต้นนี้โดยเฉพาะจากคำสำคัญที่ปรากฏบ่อยครั้งคือคำที่ถูกแปลว่า “เราเป็น” ที่พระเยซูเป็นผู้กล่าว วลีนี้ในภาษากรีกคือ *Ἐγὼ εἶμι* เป็นลักษณะที่คล้ายกับวลีที่ใช้ในการแปลอพยพ 3:14 ที่พระเจ้าตอบโมเสสว่าด้วยชื่อของพระองค์ว่า “เราเป็นผู้ซึ่งเราเป็น” จากภาษาฮีบรู *אֲנִי אֲהֵא אֲנִי* มาเป็นภาษากรีกในฉบับเซปตัวจินท์ว่า *Ἐγὼ εἶμι ὁ ὢν* วลีนี้ปรากฏอยู่อย่างน้อย 24 ครั้งในพระกิตติคุณยอห์น ซึ่งทุก

¹⁵ แนวคิดอนุภาวนิยม เป็นแนวคิดเกี่ยวกับตรีเอกภาพซึ่งปัจจุบันถือว่าเป็นแนวคิดเทียมเท็จ แนวคิดนี้มองว่าพระบุตรและพระวิญญาณบริสุทธิ์นั้น เป็นรอง (อนุ, sub-ordinate) ลงมาจากพระบิดา ทำให้เกิดลำดับชั้นในตรีเอกภาพขึ้น บิดาคริสตจักรจำนวนหนึ่งเช่นอริเจนและเทอร์ทิเลียเนียนยึดถือทฤษฎีเช่นนี้

¹⁶ พวกอาเรียน เป็นคำที่ถูกเรียกคนที่คิดเหมือนกับ อาริอุส (Arius, 256-336) ซึ่งมีแนวคิดแบบอนุภาวนิยม โดยเฉพาะการกล่าวว่าพระบุตรนั้นกำเนิดจากพระบิดาในเวลาทำให้พระบุตรไม่มีสภาพที่เป็นนิรันดร์ร่วมกับพระบิดาแบบที่กระแสหลักยึดถือ หลังจากมีการประชุมสภาไนเซียครั้งแรกในปี 325 แนวคิดแบบอาเรียนรวมทั้งแนวคิดอนุภาวนิยมทั้งหลายก็ถูกประกาศว่าเป็นแนวคิดนอกรีต

ครั้งถูกกล่าวโดยพระเยซูเพื่อสื่อถึงตัวเอง บางครั้งตามมาด้วยคำบ่งสถานะชัดเจนว่าวลี “เราเป็น” นี้หมายถึงเป็นอะไร เช่น ในบทที่ 6:35 ว่า “เราเป็นอาหารแห่งชีวิต” แต่บางครั้งใช้โดยปราศจากคำบ่งสถานะ กลายเป็นคำที่กล่าวเพื่อแสดงถึงสาระตถะ(essence, เนื้อแท้ หรือสภาพที่แท้จริงของสิ่งหนึ่ง ๆ) เช่นในยอห์น 8:58 ว่า “ก่อนอับราฮัมเกิด เราเป็น” แม้บางครั้งคำกล่าวของพระเยซูในพระกิตติคุณยอห์นว่า “เราเป็น” นี้ จะไม่ได้มีนัยยะสำคัญในการเปิดเผยอะไร (เช่น เรื่องเป็นอาหารแห่งชีวิต) รวมทั้งวลี **Ἐγώ εἰμι** ก็เป็นวลีทั่วไปที่ถูกใช้ในงานเขียนอื่น ๆ แต่การที่ผู้เขียนพระกิตติคุณยอห์นเลือกใช้วลีนี้ซ้ำ ๆ โดยมีพระเยซูเป็นตัวละครหลักที่กล่าวก็อาจจะเป็นการดึงให้ผู้อ่านที่มีพื้นฐานอยู่กับพระคัมภีร์ฮีบรูฉบับเซปตัวจินท์นั้นนึกถึงพระนามของพระเจ้าในอพยพ 3:14 ซึ่งกระบวนการคิดเช่นนี้เป็นหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้คริสตจักรตีความว่าพระวาทะ หรือพระเยซูในที่นี่ แท้จริงแล้วก็คือพระองค์ ผู้อยู่ในพุ่มไม้ไฟ ผู้ที่ตรัสกับโมเสส ผู้นำอิสราเอลออกมาจากอียิปต์และเป็นพระเจ้านิรันดร์ร่วมกันกับพระบิดา

พระกิตติคุณยอห์นบรรยายถึงลักษณะของ Logos เอาไว้เพียงแค่นั้นในตอนต้นเรื่องเท่านั้น แต่ถึงอย่างนั้นก็เป็นการบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงตัวละครสำคัญของเนื้อหาที่จะตามมาต่อจากนี้คือเรื่องของพระเยซูคริสต์ D.A. Carson กล่าวว่าบทพยานี้สรุปถึงการที่ ‘พระวาทะ’ ซึ่งเป็นพระเจ้าผู้อยู่ในปฐมกาลนั้น เข้ามาอยู่ในพื้นที่ของเวลา ประวัติศาสตร์ และพื้นที่อันจับต้องได้ เป็นการที่พระบุตรของพระเจ้ามาบังเกิดเป็นมนุษย์ในประวัติศาสตร์ และส่วนที่เหลือของพระกิตติคุณยอห์นเป็นเพียงการขยายความข้อสรุปในบทพยานี้เท่านั้น (D.A. Carson, 1911)

Jean Vanier บรรยายถึงพระวาทะที่ดำรงอยู่ในทุกสิ่งเพราะทุกสิ่งถูกสร้างขึ้นจากแสงสว่างของพระองค์ พระวาทะจึงทั้งปิดซ่อนและเปิดเผยพระองค์ท่ามกลางสิ่งทรงสร้างในเวลาเดียวกัน ทว่าลักษณะที่เรียกว่าเป็นแสงสว่างแห่งพระวาทะนั้นก็กลับถูกปฏิเสธจากมนุษย์เสมอมา และในท้ายที่สุดจึงมาบังเกิดเป็นมนุษย์อยู่ท่ามกลางมนุษย์ (ยอห์น 1:14 ว่า “พระวาทะทรงบังเกิดเป็นมนุษย์และทรงอยู่ท่ามกลางเรา) ซึ่งวลี “อยู่ท่ามกลาง” แปลตามตัวอักษรได้ว่า “ตั้งเด่นอยู่” (greek: **ἔσκηνωσεν**) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในประวัติศาสตร์ของมนุษย์และเปิดเผยทางให้มนุษย์กลับไปยังสันติสุขของพระเจ้า (Vanier, 2004) ทั้งนี้วลี “พระองค์ทรงเป็นแหล่งชีวิต...ความสว่างของมนุษย์” ก็ทำให้เห็นว่า Logos ในพระกิตติคุณยอห์นนี้มีสภาพที่เป็นสิ่งนามธรรมอยู่ด้วยซึ่งอาจจะคล้ายกับ Logos ในปรัชญาของสโตอิก แต่ก็มีความเป็นบุคคลเหมือนกับในแนวคิดของฟีโลไปด้วยในเวลาเดียวกัน

ดังนั้นจึงดูเหมือนว่า Logos ในพระกิตติคุณของยอห์นนั้นเป็นบุคคลจริง ๆ ที่ดำรงอยู่กับพระเจ้า มีสาระตถะเดียวกับพระเจ้า (ไม่ว่าจะมีสถานะที่ต่ำกว่าหรือไม่) เป็นผู้สร้างทุกสรรพสิ่งขึ้น แต่ก็เป็นสิ่งนามธรรมคือเป็นชีวิตและแสงสว่างไปในเวลาเดียวกัน ทว่าข้อสำคัญของพระกิตติคุณยอห์นที่แตกต่างไปจากทั้งปรัชญาสโตอิกและฟีโลคือการที่ Logos นี้บังเกิดเป็นมนุษย์ ซึ่งหากพิจารณา

ผ่านลักษณะของ Logos ที่เป็นทั้งพระเจ้าที่เป็นบุคคล (personal God) และเป็นสภาวะนามธรรมอย่างชีวิต และแสงสว่างแล้ว การที่สิ่งเหล่านี้ซึ่งเกินความเข้าใจของมนุษย์มารวมกันและบังเกิดเป็นเนื้อหนึ่ง ก็ยังเป็นอะไรที่เข้าใจได้ยากหากมองผ่านวิธีคิดแบบเหตุผลนิยม อย่างไรก็ตามก็ตีลักษณะที่เข้าใจได้ยากและความลึกซึ้งในการอธิบายนี้เองก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พระกิตติคุณของยอห์นถูกผูกเข้ากับแนวคิดแบบไถยนิยม (Gnosticism)¹⁷ ของคริสตจักรในยุคแรกที่ถูกบรรยายเอาไว้ในงาน Against Heresies ของ ไอเรเนียสแห่งลียง (Irenaeus of Lyon) ว่าเป็นการตีความพระกิตติคุณยอห์นอย่างผิด ๆ ของวาเลนตินุส (Valentinus) แต่ถึงอย่างนั้นก็ทำให้เราพอจะเห็นว่ามีวิธีการตีความแบบอื่น ๆ เกี่ยวกับ Logos ในช่วง 2 ศตวรรษแรกที่ต่างออกไปจากธรรมเนียมความเข้าใจที่เชื่อกันว่าเป็นของคริสตจักรกระแสหลัก (Rasimus, 2019) ทว่าการจะพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็อาจจะต้องเขียนยาวกว่าที่ผ่านมาทั้งหมดดังนั้นเราจึงจะไม่พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในบทความอันมีหน้ากระดาษจำกัดนี้

เราอาจจะพอสรุปได้ว่า Logos ที่ปรากฏในพระกิตติคุณของยอห์นมีลักษณะที่หยิบยืมคำอธิบายในประวัติศาสตร์ก่อนหน้านั้นมาใช้เช่นการเป็นแบบแผน-สิ่งนามธรรมในลักษณะของปรัชญาแบบสโตอิกรวมทั้งความเป็นพระเจ้าอันเป็นบุคคลที่แยกออกมาจากความเป็นบุคคลของพระบิดาแต่มีสารัตถะเดียวกัน ทว่าความเป็นบุคคลของ Logos อันเป็นเรื่องสำคัญในคริสต์ศาสนานั้นก็เป็นหัวข้อที่เข้าใจได้ยาก เพราะในขณะที่ Logos ทรงเป็นพระเจ้านั้นเราอาจไม่สามารถใส่ลักษณะอันเป็นมนุษย์เข้าไปในพระองค์ได้เช่นเดียวกับที่ฟีโลหรือกระทั่งสไปโนซาในศตวรรษที่ 17 กล่าวแต่ถึงอย่างนั้นความเป็นบุคคลของ Logos ก็ดูเหมือนจะเป็นศูนย์กลางความคิดในพระกิตติคุณของยอห์นจากการเล่าถึงการมาบังเกิดเป็นเนื้อหนึ่งของพระเยซูเพื่อสำแดงพระสิริของพระเจ้า (1:14) และสำแดงให้มนุษย์ได้เห็นองค์พระผู้เป็นเจ้า (1:15) ทั้งนี้หากจะกล่าวอย่างถึงที่สุด เรื่องของ Logos และการมาบังเกิดเป็นมนุษย์ในฐานะพระเยซูนี้ น่าจะเป็นเรื่องที่ยากที่สุดหรืออาจถึงขนาดเป็นไปได้ที่จะอธิบายตามกรอบคิดแบบเหตุผลนิยม เช่นเดียวกับที่อัครทูตเปาโลเขียนเอาไว้ใน 1 ทิโมธี 3:16 ว่า “เราต้องยอมรับว่าความล้ำลึกแห่งความเชื่อของเรานั้นยิ่งใหญ่มาก คือว่า พระองค์ทรงปรากฏเป็นมนุษย์” และที่กล่าวใน 1 โครินธ์ 2:10-11 ว่าด้วยความล้ำลึกของพระเจ้าที่เกินความเข้าใจของมนุษย์ว่า “พระเจ้าได้ทรงสำแดงสิ่งเหล่านี้กับเราทางพระวิญญาณ เพราะว่าพระวิญญาณทรงหยั่งรู้ทุกสิ่งแม้เป็นความล้ำลึกของพระเจ้า อันความคิดของมนุษย์นั้น จะมีใครหยั่งรู้ได้ถ้าไม่ใช่จิตวิญญาณของมนุษย์คนนั่นเอง พระดำริของพระเจ้านี้ไม่มีใครหยั่งรู้ได้เว้นแต่พระวิญญาณของพระเจ้าเช่นกัน” เช่นนี้แล้ว

¹⁷ แนวคิดไถยนิยมจากชื่อนั้นสื่อถึงแนวคิดที่เชื่อในความรู้ (gnosis) อันเป็นความรู้ลึกลับทางจิตวิญญาณซึ่งนำไปถึงความรอด (หรือเป้าหมายอื่น ๆ ตามแต่ศาสนา) คริสต์ศาสนาแบบไถยนิยม นั้นถูกบรรยายโดยไอเรเนียสว่าสอนให้ผู้เชื่อสนใจเพียงแค่ว่าความรู้แห่งความรอดทางจิตวิญญาณส่วนเนื้อหนึ่งนั้นสามารถทำบาปเท่าไรก็ได้เพราะไม่ใช่สิ่งที่นำไปสู่ความรอดอยู่แล้ว ไอเรเนียสยังกล่าวอีกว่ากลุ่มไถยนิยมนี้เป็นคนกินดิบ ชี้อาหาร และร่วมเพศโดยไม่มีการยับยั้งชั่งใจ

การคิดถึงเรื่องของ Logos-พระวาหะ-พระบุตร อาจเป็นสิ่งที่อยู่พ้นวิสัยการให้เหตุผลของมนุษย์ ไปสู่อาณาบริเวณของอภิปรัชญาที่มีแต่เพียงองค์พระผู้เป็นเจ้าเท่านั้นจะสามารถเปิดเผยให้เข้าใจหรือกระทั่งเปิดเผยให้เกินความเข้าใจได้

การพิจารณา Logos ผ่านทางประวัติศาสตร์นี้อยู่ที่สมมติฐานว่าผู้เขียนพระกิตติคุณยอห์นจะต้องมีความรู้ถึงการใช้งานคำนี้ในประวัติศาสตร์หรือในสำนักคิดต่าง ๆ ซึ่งบางสำนักคิดก็เกิดก่อนตัวของผู้เขียนพระกิตติคุณหลายร้อยปี การมีสติตระหนักว่าตนเองกำลังใช้คำหนึ่ง ๆ เพื่อสื่อถึงความหมายของคำนั้น ๆ เมื่อหลายร้อยปีก่อนหน้าก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก แม้กระทั่งเราในปัจจุบันที่การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ภาษาพัฒนาไปไกลยังไม่ได้ใช้คำในปัจจุบันโดยตระหนักถึงความหมายในอดีต ถึงอย่างนั้นการใช้ในประวัติศาสตร์ก็น่าจะมีส่วนในการหล่อหลอมความหมายในยุคต่อ ๆ มาไม่มากนักน้อย ไม่ว่าจะตระหนักถึงการมีส่วนเหล่านั้นหรือไม่ก็ตาม

เอกสารอ้างอิง (References)

Aristotle, *Metaphysics*. n.d.

Crawford Howell Toy, Carl Siegfried, Jacob Zallel Lauterbach. "Philo Judaeus."

Cuputo, D. John. *The Weakness of God: A Theology of the Event*. Indiana University Press. 2006.

D.A. Carson, *The Gospel According to John*, Grand Rapids Michigan: Eerdmans, 1991.

Marion, Jean-Luc. *God Without Being: Hors-Texte, Second Edition*. University of Chacago Press. 1995, 2012.

Emmanuel, Jousse. "The idea of God in Spinoza's Philosophy." *E-Logos Electronic Journal for Philosophy*. 2004.

Hammadi à 70 ans/Nag Hammadi at 70. 2019.

Hillar, Marian. "Philo of Alexandria." *Internet Encyclopedia of Philosophy*. n.d.

<http://www.jewishencyclopedia.com/articles/12116-philu-judaeus#anchor12>
(accessed April 15, 2018).

<http://nb.vse.cz/kfil/elogos/student/jous104.pdf> (accessed April 12, 2018).

<http://www.iep.utm.edu/philu/#SH11g> (accessed April 20, 2018).

<https://doi.org/10.2307/J.CTV1Q26S26.15>

Jean Vanier. *Drawn into the Mystery of Jesus through the Gospel of John*.

Paulist press, New York. 2004

JewishEncyclopedia.com. n.d.

Kaye Pace. New York: McGraw-Hill, Inc., 1982.

Origen. *De Principiis*. n.d.

Philo. *Allegorical Interpretation I*. n.d.

Philo. *On Providence*. n.d.

Philo. *Deus Imm*. n.d.

Philo. *Questions and Answers in Genesis*. n.d.

Plato, *Cratylus*. n.d.

Rasimus, Tuomas. *Johannine Opponents, the Gospel of John, and Gnosticism*. Nag

Robertson, A. T. *A grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research*. Nashville, TN: Broadman Press, 1934.

Runia, David T. *Philo in Early Christian Literature: A Survey*. Van Goreum;
Minneapolis: Fortress Press, 1993.

Smith, D. Moody. *Abingdon New Testament Commentaries: John*. Abingdon press,
Nashville. 1999.

Stumpf, Samuel Enoch. *SOCRATES to SARTRE: a History of Philosophy*. 3rd. Edited by

Tillich, Paul. *A History of Christian Thought*. Edited by Carl E. Braaten. New York &
Evanston: Harper & Row, 1968.

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

**การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิต
ตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับอนุชนวัยทำงาน**
*Development of Strategy Board Game for Young Adults
for living according to God's Purpose*

พรรณนิดา วุฒิอิน¹

Phannida Wutti-in

ชนันภรณ์ ใจเสาร์ดี²

Chanaporn Jaisaodee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับอนุชนวัยทำงาน โดยพัฒนาเนื้อหาของบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อประยุกต์ใช้เป็นสื่อหรือเครื่องมือในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับอนุชนวัยทำงาน และเพื่อเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณรวมทั้งส่งเสริมแนวความคิดในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่มีกับพระเจ้า โดยวิธีการดำเนินการเป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผน หลักการสร้างและแนวคิดการออกแบบบอร์ดเกม รวมถึงทฤษฎีและแนวคิดเพื่อการพัฒนาส่งเสริมชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกันของกระบวนการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณกับกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทั้งทางฝ่ายจิตวิญญาณและประสบการณ์ผ่านบอร์ดเกม ส่งผลทำให้เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงที่ช่วยทำให้เกิดแนวคิดการเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้า ดังนั้นจึงนำความสัมพันธ์เหล่านี้มาพัฒนาเป็นบอร์ดเกมประเภทวางแผนโดยใช้แนวคิดหลักเป็นความสัมพันธ์ของปัจจัยและองค์ประกอบที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและการเติบโตฝ่ายจิตวิญญาณ ทั้งนี้ประโยชน์ของบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับช่วยในการอภิบาลอนุชนวัยทำงานที่ต้องการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับพระเจ้าในการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระองค์ อีกทั้งสามารถนำไปใช้

---

¹ ผู้ประสานงานฝ่ายประชาสัมพันธ์และงานรณรงค์ e-mail: bienkiz@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคริสตศาสนศาสตร์ วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี
e-mail: thisisoan@gmail.com

เป็นสื่อการสอนหรือเครื่องมือ เพื่อช่วยให้ฟื้นฟูแนวความคิดและเสริมสร้างการจัดระเบียบชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของผู้เชื่อให้ดำเนินตามพระประสงค์ของพระเจ้าได้มากขึ้น

คำสำคัญ บอร์ดเกม การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง การพัฒนาฝ่ายจิตวิญญาณ ชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้า อนุชนวัยทำงาน

Abstract

This independent study aims to develop a strategy board game for young adults for living according to God's purpose. The content of the strategy board game will be developed and applied as a material or a tool to promote the concept of living according to God's purpose, to cultivate spiritual life, and the concept of developing strengthen relationship with God.

The method of this research is applied research by reviewing the literature related to the development of strategy board games, including building principles and board game design concepts, along with theories and concepts for development of spiritual life in living according to God's purpose. This study shows the relationship and connection of the process of enhancing spiritual life according to God's purpose with the process of experiential learning through board games. This entire process of learning leads to the development and enrichment of life according to God's purpose. Therefore, these relationships are made into a strategy board game. The main idea is that relationships of factors and elements that generate the spiritual growth process occur thorough participation in playing a strategy board game.

The benefit of the strategy board game developed in this study is that it can be applied as a tool for the pastoral care ministry to young adults who want to develop their relationship with God. It can also be used as a teaching material or a tool to help pastors revitalize their ideas on how to better strengthen spiritual life of believers to live according to God's will.

Keywords: Boardgames, Transformative Learning, Spiritual life development, God's purpose, young adults

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเครื่องมือสื่อที่ใช้ในการสอนพระคัมภีร์ในชั้นเรียนคริสเตียนศึกษา รวมถึงพันธกิจ
การประกาศ และการเข้ากลุ่มสามัคคีธรรมในกลุ่มคริสเตียนไทยมีจำนวนค่อนข้างน้อย แม้ว่าทาง
หน่วยงานคริสเตียนศึกษาสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่ทำงาน
พันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกาศหรือการอภิบาล ได้ผลิตเครื่องมือสื่อที่เป็นตัวช่วยในการทำพันธกิจ
รวมถึงหลักสูตรคริสเตียนศึกษา แต่ในส่วนที่เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมด้านการพัฒนาความรู้และ
การพัฒนาฝ่ายจิตวิญญาณสำหรับทุกช่วงวัยนั้นยังถือว่ามียังมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นผู้สอนคริสเตียน
ศึกษาผู้อภิบาล หรือผู้นำการอบรมมักจะนำเอากิจกรรมที่อยู่นอกเหนือบริบท หรือแนวคิดแบบ
คริสเตียนมาประยุกต์และปรับเพื่อเชื่อมโยงให้เข้ากับบทเรียนคริสเตียนศึกษา ดังนั้นจึงได้มีการ
วางแผนและออกแบบกิจกรรมเพื่อตอบสนองกระบวนการเรียนรู้และตอบสนองต่อการพัฒนา
ฝ่ายจิตวิญญาณของแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิผล เช่น การตั้งกลุ่มร้องเพลง
สำหรับเด็กวัยการศึกษา การตั้งกลุ่มทำอาหารสำหรับคุณแม่คริสเตียนหรือกลุ่มวัยเกษียณ และการ
สร้างกลุ่มเล่นเกมสำหรับอนุชนเพื่อการสามัคคีธรรม เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้เอง บอร์ดเกมจึงเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งที่ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยให้
คริสเตียนวัยอนุชนสามารถมีส่วนร่วมและเข้าส่วนในการสามัคคีธรรมกับพี่น้องในคริสตจักร อีกทั้งยัง
ได้สร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยผ่านกิจกรรมบอร์ดเกมที่มีวิธีและกฎกติกาการเล่นที่แตกต่าง
กันตามเอกลักษณ์และลักษณะของเกม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเล่นเกมประเภทวางแผนที่ต้อง
อาศัยทักษะการคิดอย่างเป็นระบบและซับซ้อน เพื่อวางแผนกลยุทธ์ส่วนตัวที่ต้องคำนึงถึงปัจจัย
และวิเคราะห์กลยุทธ์ของผู้ที่เล่นคนอื่นในเวลาเดียวกันด้วย แต่ทว่า บอร์ดเกมทั่วไปในปัจจุบันไม่ได้
ช่วยส่งเสริมหรือเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพระเจ้าได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการรวมกลุ่มเพื่อเล่นเกม
จึงไม่ได้มีส่วนช่วยในการส่งเสริมหรือเสริมสร้างการพัฒนาชีวิตฝ่ายวิญญาณหรือความสัมพันธ์ที่ควร
มีกับพระเจ้าให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจึงมีเพียงความสนุกสนานและความสัมพันธ์
ระหว่างผู้เล่นที่มีให้แก่กันและกันเท่านั้น ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากลับไม่ได้รับการส่งเสริม
หรือเสริมสร้างให้มีมากขึ้นอย่างที่ควรจะได้รับ

จากหนังสือ “จัดระเบียบชีวิต” โดย กอร์ดอน แม็คโดนัลด์ ได้กล่าวถึงความต้องการความ
ใกล้ชิดทางกายภาพที่ลดถอยลง แต่การปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ทางจิตใจหรือจิตวิญญาณยังคง
ต้องมียู่ซึ่งจะขาดหายไปไม่ได้ แต่ทว่าสิ่งที่อนุชนคริสเตียนวัยทำงานในปัจจุบันต้องเผชิญกับ
ความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามคือ การต้องต่อสู้กับปัญหาโลกภายนอกที่เป็น
ความสัมพันธ์ทางกายภาพ อีกทั้งยังต้องต่อสู้กับปัญหาโลกภายใน ส่วนตัวที่เรียกว่า “โลกฝ่าย
จิตวิญญาณ” ซึ่งการจัดระเบียบ “โลกส่วนตัว” ที่ยุ่งเหยิงพอกันกับ “โลกภายนอก” เพราะสำหรับ
คริสเตียนถือได้ว่าการจัดระเบียบนี้ “เป็นขบวนการอันยาวนานตลอดชีวิต” และในขณะเดียวกันก็

เป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้น “ทุก ๆ วัน” เพราะ “ความบาป” ที่อยู่ภายในตัวเราจะคอยต่อต้านการทรงสถิตอยู่ของพระเจ้าภายในเรา ทำให้ความเป็นระเบียบที่ควรจะเป็นไปตามน้ำพระทัยพระเจ้ากลายเป็น “ความบาปที่ชอบอยู่กับความไร้ระเบียบ” เป็นที่ที่ชุกซ่อนความคิดและค่านิยมผิด ๆ ที่ต่างจากพระประสงค์ของพระเจ้า (กอร์ดอน แม็คโดนัลด์, 2013) ดังนั้นการจัดการชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบ่อนุชนคริสเตียนวัยทำงาน ที่ต้องอาศัยพลังงานเพื่อจัดการสิ่งรุมเร้าจากภายนอก และความบาปจากภายในที่ต้องพึ่งพาและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับพระเจ้าไว้ให้คงอยู่อย่างมั่นคงเพื่อให้ชีวิตอยู่ในน้ำพระทัยและพระประสงค์ของพระเจ้าตลอดไป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อการสอน คู่มือหลักสูตรพัฒนาชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของคริสเตียนศึกษา รวมไปถึงเครื่องมือสื่อประเภทบอร์ดเกมพบว่ายังมีงานวิจัยใดของคริสเตียนที่นำบอร์ดเกมหรือสร้างบอร์ดเกมเพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาชีวิตเพื่อดำเนินตามพระประสงค์ของพระเจ้า อย่างไรก็ตาม แม้หัวข้อการพัฒนาสื่อบอร์ดเกมหรือการส่งเสริมชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าได้ถูกกล่าวถึงในวรรณกรรมบางส่วน แต่โดยมากจะเป็นการสร้างหลักสูตรหรือคู่มือที่ช่วยในการอภิบาลผู้เชื่อมากกว่าการพัฒนาตัวเกมที่เป็สื่อโดยเฉพาะเจาะจง ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นที่มาของความสนใจในการพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับบ่อนุชนวัยทำงาน โดยการค้นคว้าอิสระนี้มุ่งศึกษาแนวคิด การออกแบบพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการส่งเสริมและสร้างความตระหนักในการดูแลชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ และส่งเสริมการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามน้ำพระทัยและพระประสงค์ของพระเจ้าให้สมบูรณ์ในบริบทของคริสเตียน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

พัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับบ่อนุชนวัยทำงาน

คำถามการวิจัย/ สมมติฐานการวิจัย (Research Questions / Hypothesis)

บอร์ดเกมประเภทวางแผนที่พัฒนาเนื้อหาของเกมที่ไม่ใช่เพื่อความสนุกสนาน และสร้างความสัมพันธ์กับผู้เล่นเท่านั้น แต่เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตสำหรับบ่อนุชนวัยทำงานให้เป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า และเสริมสร้างความสัมพันธ์ของผู้เล่นกับพระเจ้าให้ตระหนัก และเข้าใจถึงจุดประสงค์และพระประสงค์ของพระเจ้าในชีวิตคริสเตียนมากยิ่งขึ้นได้อย่างไร

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

ได้บอร์ดเกมประเภทวางแผนจากแนวคิดของคริสเตียนเพื่อใช้เป็นสื่อในการเสริมสร้างชีวิต
ฝ่ายจิตวิญญาณของกลุ่มอนุชนวัยทำงาน

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าแบบประยุกต์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาบอร์ด
เกมในบริบทคริสเตียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ผลิตสื่อบอร์ดเกมในการเสริมสร้างความเข้าใจ และ
ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับอนุชนวัยทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

1) แหล่งข้อมูลการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
บอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับอนุชน
วัยทำงาน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้วิจัยเป็นแบบประยุกต์ โดยค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมา
ออกแบบเป็นบอร์ดเกมโดยเลือกใช้ทฤษฎีและแนวคิดการสร้างบอร์ดเกม และ ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่าน
ประสบการณ์ กระบวนการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ และรวมถึงทฤษฎีการเรียนรู้สู่การ
เปลี่ยนแปลงซึ่ง เป็นแนวคิดหลักในการเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์

3) วิธีการรวบรวมข้อมูล

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ใช้กระบวนการทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษา
ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของพระประสงค์ของพระเจ้า กระบวนการเติบโตฝ่ายจิตวิญญาณ
กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์กับพระเจ้า ตลอดจนประเด็นปัญหาที่อนุชนวัยทำงานต้องเผชิญ
จากนั้นได้นำมาประยุกต์เข้ากับแนวทางการพัฒนาและออกแบบบอร์ดเกมสำหรับอนุชนวัยทำงาน

4) วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยมาประมวลผล และจัดระบบองค์
ความรู้ โดยใช้แนวคิดการสร้างบอร์ดเกมประเภทวางแผนที่มีระบบการเล่นที่เสริมสร้างทักษะความคิด
และมุมมองผ่านทางประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์ผ่านเกมของผู้เล่น เพื่อให้เข้าใจและได้เรียนรู้
ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณและพระประสงค์ของพระเจ้าที่ต้องการให้
มนุษย์ในช่วงวัยทำงานได้เรียนรู้และเติบโตขึ้น

ผลการวิจัย (Research Results)

ความเกี่ยวข้องกันของกระบวนการพัฒนาชีวิตสู่พระประสงค์ของพระเจ้าและ กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ผ่านบอร์ดเกมด้วยกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล เริ่มจากทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformation Learning) ที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

1. ประสบการณ์เดิม เป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นความขัดแย้งกับประสบการณ์ใหม่ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยช่วงระยะเวลาของความขัดแย้งกันระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้ ผู้เรียนอาจจะยังไม่สามารถแยกแยะประเด็นที่ต้องรับรู้ได้ ดังนั้นเองประสบการณ์เดิมจึงเป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ได้

2. การใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการสะท้อนคิดที่สร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของประสบการณ์นั้น โดยตั้งคำถามกับประสบการณ์นั้นว่า ทำให้ได้เรียนรู้อะไร (What) ผู้เรียนรู้สึกอย่างไร (How) และ เพราะอะไรถึงตอบสนองเช่นนั้น (Why) ซึ่งการใคร่ครวญโดยสะท้อนคิดเช่นนี้ไม่เพียงสะท้อนเรื่องราวและประสบการณ์ที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เท่านั้น แต่การสะท้อนคิดที่ลึกซึ้งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำและเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ชัดเจนภายในตนเอง

3. การสนทนาเชิงวิพากษ์ เป็นกระบวนการตรวจสอบความคิดของตนเองกับผู้อื่น เพื่อขยายมุมมองความคิด ทักษะคิด ความเชื่อและการให้เหตุผลที่แตกต่างกันที่นำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ที่มีความถูกต้องและครอบคลุมมากกว่าเดิม

4. การกระทำ เป็นการพัฒนากรอบความคิดจากเดิมไปสู่สิ่งใหม่จากการที่ผู้เรียนเห็นคุณค่าและผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตของตนเอง จนนำไปสู่ความเข้าใจและใส่ใจในการเป็นมนุษย์จากการประยุกต์เชื่อมสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนรู้กับการปฏิบัติในชีวิตจริง

แนวคิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ผ่านเกมเกิดจาก กลไกของความสัมพันธ์ระหว่างการขับเคลื่อนของผู้เล่นที่ประกอบด้วย ทักษะความรู้ กลยุทธ์วิธีคิดและการตอบสนอง และความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นจากผู้เล่นอื่น กับการขับเคลื่อนของเกมประกอบด้วยเรื่องราวของเกม ระบบกฎเกณฑ์และกลไกของเกม และกรอบแนวคิดของเกม ซึ่งความสัมพันธ์ของทั้งสองสิ่งนี้ทำให้ผู้เล่นเกิดการเรียนรู้ การปรับวิธีคิด การวางกลยุทธ์ต่าง ๆ จากการจำลองสถานการณ์ที่ดำเนินไปตามลักษณะของเกมที่เล่น ทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่และอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านจากเกมที่เล่นนั่นเอง ทั้งนี้ทำให้เห็นว่าการออกแบบเกมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จะต้องมี

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ อนุชนวัยทำงาน

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของเกมที่ชัดเจนสำหรับการออกแบบระบบของเกมที่จะสามารถเอื้อและ
ทำให้เกิดการตอบสนองของผู้เล่นสามารถเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการเล่นเกม

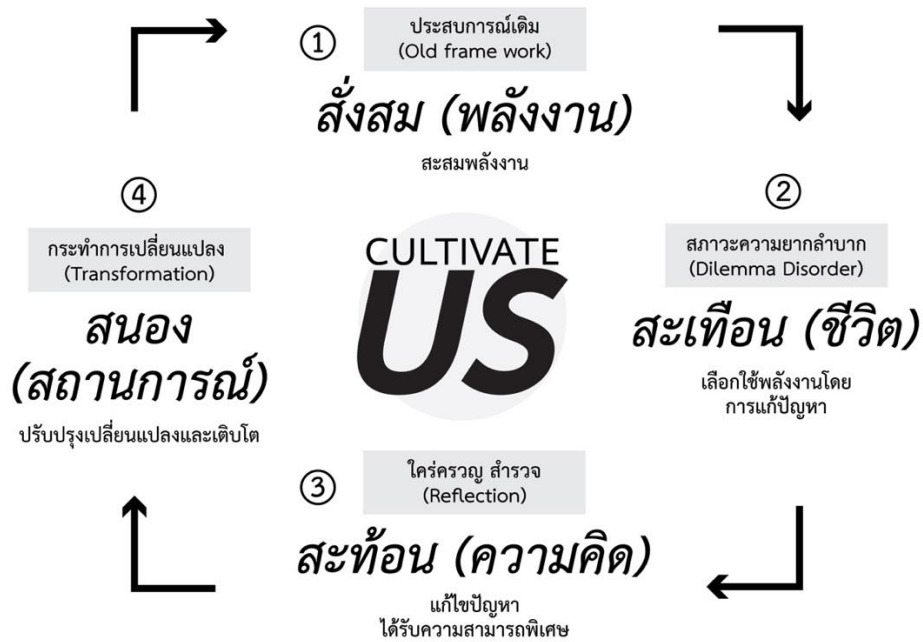
จากนั้นได้นำผลจากการค้นคว้ามาประยุกต์จากแนวคิดและหลักการออกแบบและการสร้าง
บอร์ดเกมประเภทวางแผน กับการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้า ที่อาศัยความสัมพันธ์
ระหว่างผู้เชื่อกับพระเจ้าที่เกิดจากความเชื่อ วางใจจนผู้เชื่อได้มีประสบการณ์ผ่านการดำเนินชีวิตซึ่ง
เป็นกระบวนการเติบโตฝ่ายจิตวิญญาณที่ทำให้ผู้เชื่อดำเนินชีวิตได้เป็นที่พอพระทัยพระเจ้าและเป็นไป
ตามพระประสงค์ของพระองค์ และช่วงเวลาของความสัมพันธ์นี้เองพัฒนาและดำเนินไปจนเป็น
กระบวนการของการดำเนินชีวิต ซึ่งแสดงออกผ่านการกระทำที่ถูกกระตุ้นโดยประสบการณ์การเรียนรู้
จากความสัมพันธ์ฝ่ายจิตวิญญาณและความรู้สึกจากใจของผู้เชื่อกับพระเจ้าที่ตอบสนองออกมาเป็น
การกระทำและแสดงออกถึงผลพระวิญญูญาณ ในทำนองเดียวกันประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่าน
บอร์ดเกม สามารถส่งเสริมให้ผู้เล่นได้รับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านพฤติกรรมและแนวคิด รวมถึง
กระบวนการใคร่ครวญซึ่งได้รับการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงผ่าน
ประสบการณ์จากการเล่นเกม

ด้วยเหตุนี้เอง จากระบบของบอร์ดเกมประเภทวางแผนที่มีส่วนช่วยให้ผู้เล่นได้เข้าใจ
และสามารถใคร่ครวญผ่านการเล่นเกมที่ได้ถูกพัฒนาแนวคิดและเนื้อหาให้สอดคล้องกับ
“ความสัมพันธ์กับการเติบโต” โดยการจำลองกระบวนการเติบโตและการพัฒนาการดำเนินชีวิตตาม
พระประสงค์ของพระเจ้าให้อยู่ในรูปแบบของการเพาะปลูกต้นไม้ให้เติบโตได้อย่างเกิดผล ที่เริ่มจาก
เพาะเมล็ดจนถึงการดูแลให้เติบโตจนเกิดผล ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยและองค์ประกอบจากพลังงาน
ธรรมชาติ สภาพแวดล้อม แร่ธาตุ สารอาหารที่เหมาะสม และสิ่งสำคัญคือช่วงระยะเวลาของ
การเติบโตและการถูกพุ่มฟัก ตัดแต่งอย่างเอาใจใส่ เพื่อให้ต้นไม้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ตามความ
ต้องการของผู้เพาะปลูกต้นไม้ นั่น ซึ่งกระบวนการขั้นตอน และองค์ประกอบปัจจัยของการเพาะปลูก
ต้นไม้ดังกล่าวเป็นไปในทำนองเดียวกันกับการพัฒนาชีวิตหรือการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่
ต้องอาศัยปัจจัยและองค์ประกอบคล้ายคลึงกัน คือ ชุมชนคริสเตียนหรือสภาพสังคมแวดล้อม แร่ธาตุ
สารอาหารคือการเรียนรู้พระวจนะ การสามัคคีธรรม การนมัสการ และสิ่งสำคัญคือความรักหรือ
ความสัมพันธ์สนิทระหว่างพระเจ้ากับผู้เชื่อที่ต้องอาศัยเวลาและกระบวนการเพื่อให้ผู้เชื่อได้ค่อย ๆ
เรียนรู้และเติบโตขึ้นด้วยความรักของพระเจ้า

ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ นำไปสู่การออกแบบบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริม
การดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้า โดยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักของบอร์ดเกม คือ
ระบบของเกมเป็นบอร์ดเกมประเภทวางแผน โดยมีเรื่องราวหรือธีมของเกมคือ “การปลูกต้นไม้
(Cultivate US)” และส่วนประกอบของเกม ซึ่งใช้หลักการและขั้นตอนการสร้างบอร์ดเกม โดยเริ่ม
จากการกำหนดแนวคิดหลักของเกม การสร้างเรื่องราว การออกแบบระบบกลไกของเกม การผลิต
ต้นแบบจนถึงการเผยแพร่ เพื่อทดสอบตัวเกมเพื่อให้ผู้เล่นได้เรียนรู้และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ ปัจจัย

รวมถึงองค์ประกอบและแนวความคิดหลักของกระบวนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าผ่านแนวคิดจากกระบวนการปลูกต้นไม้ซึ่งสอดคล้องกันกับกระบวนการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ

ลำดับการเล่นบอร์ดเกมประเภทวางแผนนี้ แบ่งออกเป็น 4 ช่วง โดยแต่ละช่วงเวลาจะอยู่ในรอบตาของผู้เล่นเกม 1 รอบ ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับตามภาพด้านล่าง และมากกว่านั้นในแต่ละช่วงเวลาแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันกับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงที่จะถูกกระตุ้นผ่านการเล่นบอร์ดเกม โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงดังนี้

1. สังสม (พลังงาน หรือ ทรัพยากร)

จากบริบทของเกมเป็นเกมปลูกต้นไม้ดังนั้นในช่วงเวลาเริ่มเกมจะเป็นช่วงเวลาที่ให้ผู้เล่นได้สะสมทรัพยากรที่เป็นพลังงานโดยได้รับจากการปลูกส่วนประกอบของต้นไม้ที่สามารถนำไปแลกกับการแก้ปัญหาเพื่อเก็บคะแนนจากจำนวนทรัพยากรที่แลกไป ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงจะถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาของการสะสมความรู้ โดยรวบรวมองค์ความรู้เดิมเพื่อเตรียมเข้าสู่ขั้นตอนต่อไป

2. สะท้อน (ชีวิต)

จากขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ในขั้นตอนนี้จะเกิดเป็นขั้นตอนที่ตกอยู่ในสภาวะหรือสถานการณ์ที่ถูกกระทบกระเทือนองค์ความรู้เก่า ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อที่เคยมีหรือทัศนะความคิดที่เคยรับรู้มา และเมื่อเปรียบกับการปลูกต้นไม้ในเกมจะเป็นขั้นตอนที่จำลองสถานการณ์ เมื่อต้องเลือกใช้พลังงานที่เคยสะสมมานำมาแลกกับการดะคะแนน

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

3. สะท้อน (ความคิด)

คือขั้นตอนที่เมื่ออยู่ในกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงจะเป็นช่วงเวลาที่นำเอา
สิ่งเก่าและสิ่งใหม่มาคิดใคร่ครวญ ถือเป็นกระบวนการย่อยความคิด ที่ความถอดความเพื่อนำไปสู่
การแสดงออก และช่วงเวลานี้ของการปลูกต้นไม้ในเกมจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เล่นสามารถใช้ทรัพยากรแลก
กับการแก้ปัญหาและได้รับความสามารถพิเศษมาเพื่อเลือกและตัดสินใจในการปรับแต่งต้นไม้ใน
กระบะเพาะตรงกลาง

4. สนอง (สถานการณ์)

คือการตอบสนองสถานการณ์เมื่อตัดสินใจปรับแต่งต้นไม้ในกระบะเพาะตรงกลาง
ซึ่งตามบริบทในเกม การปรับแต่งนี้สามารถส่งผลกระทบต่อผู้เล่นทั้งหมดและรวมถึงผู้เล่นเองด้วยได้
ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงนี้จึงถือว่าการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทั้งตนเองและชุมชน
ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกันกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงที่
เมื่อคิดใคร่ครวญความรู้เก่าและใหม่ เกิดการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์จนตัดสินใจที่ออกเป็นการ
กระทำ หรือการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดจากภายในสู่ภายนอกนั่นเอง

“เราเป็นเถาองุ่น พวกท่านเป็นแขนง คนที่ติดสนิทอยู่กับเราและเราติดสนิทอยู่กับเขา คนนั้น
จะเกิดผลมาก เพราะว่าถ้าแยกจากเราแล้วพวกท่านจะทำได้สิ่งใดไม่ได้เลย” (ยอห์น 15:5) จากความจริง
4 ประการของความสนิทสนมกับพระเจ้าที่พระองค์ปรารถนาให้มนุษย์รู้จักพระเจ้ายิ่งขึ้น เชื่อวางใจ
และได้รับการเติบโตฝ่ายจิตวิญญาณจากภายใน จนได้แสดงออกถึงพระลักษณะของพระองค์ด้วย
ความเชื่อและไว้วางใจสะท้อนสู่ภายนอก ทั้งนี้ความสนิทสนมกับพระเจ้าไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลา
เพียงเท่านั้นแต่ขึ้นอยู่กับกระบวนการและประสบการณ์ทำให้เกิดความสนิทสนมมากยิ่งขึ้น
มากไปกว่านั้น ด้วยประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้และขั้นตอนที่เป็นไปตามทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้สู่
การเปลี่ยนแปลงที่ได้ลองกระทำผ่านการเล่นบอร์ดเกมประเภทวางแผนด้วยระบบของเกม ทำให้
ผู้เล่นสามารถได้รับประสบการณ์ ได้เรียนรู้ ได้คิดใคร่ครวญในขณะที่เล่นบอร์ดเกม รวมถึงทำให้
เห็นภาพของความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ถึงความเชื่อมโยงกันของกระบวนการเติบโตฝ่าย
จิตวิญญาณกับกระบวนการเพาะต้นไม้ในบริบทคริสเตียน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาบอร์ดเกม
ประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับอนุชนวัยทำงาน โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบอร์ดเกมให้เป็นเครื่องมือสื่อที่อยู่ในบริบทคริสเตียน ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อ
เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับผู้เชื่อหรือคริสเตียน โดยเฉพาะอนุชนวัยทำงาน ให้ได้
ใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์สนิทกับพระเจ้ายิ่งขึ้น รวมถึงสร้างความตระหนักและความเข้าใจถึง

พระประสงค์ของพระเจ้าในการดำเนินชีวิตของตนได้มากยิ่งขึ้นผ่านประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงจากการเล่นเกม

ข้อเสนอแนะต่อพันธกิจ

1. ผู้ที่ทำพันธกิจด้านคริสเตียนศึกษาสามารถนำบอร์ดเกมนี้ไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนในการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องกระบวนการพัฒนาชีวิต และการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้า หรือสามารถนำไปเป็นตัวอย่างสื่อการเรียนรู้ประเภทเกมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์หลักของพระเจ้า และได้เรียนรู้จากประสบการณ์ผ่านบอร์ดเกมเพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับพระเจ้าโดยเฉพาะคริสเตียนศึกษากลุ่มอนุชนวัยทำงาน
2. ผู้ที่ทำพันธกิจด้านการประกาศสามารถนำบอร์ดเกมนี้ไปใช้เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้เชื่อใหม่หรือผู้ที่สนใจมารู้จักพระเจ้ามากขึ้นผ่านบอร์ดเกมนี้ เพื่อให้ผู้เชื่อใหม่หรือผู้ที่สนใจได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์หรือพระประสงค์ของพระเจ้าในการทรงสร้างของพระองค์รวมถึงความสัมพันธ์ของผู้เชื่อกับพระเจ้าที่พระองค์ให้ความรักและความสำคัญในทุกชีวิตและช่วงเวลาของชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะกลุ่มวัยอนุชนวัยทำงาน
3. ผู้ที่ทำพันธกิจด้านการอภิบาลสามารถนำบอร์ดเกมนี้ไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการอภิบาลกลุ่มอนุชนวัยทำงานที่ต้องการการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้า เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการส่งเสริมความเข้าใจถึงความสำคัญและความเชื่อมโยงของปัจจัยและองค์ประกอบของความสัมพันธ์ของตัวผู้เชื่อเองกับพระเจ้าในการพัฒนาชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณและการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามพระประสงค์มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับอนุชนวัยทำงานเป็นการทำวิจัยและศึกษาเพื่อสร้างและพัฒนาบอร์ดเกมให้มีเนื้อหาและแนวคิดหลักตามค่านิยมและหลักพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประมวลผลเพื่อให้การเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสอดคล้องกับระบบการเล่นของบอร์ดเกมประเภทวางแผน เพื่อให้บอร์ดเกมมีความครบถ้วนในด้านแนวคิด หลักการและความสัมพันธ์ผล ประกอบกับข้อจำกัดทางด้านเวลาในการวิจัยจึงไม่สามารถพัฒนาบอร์ดเกมในขั้นตอนการทดลองและเผยแพร่ตามหลักการและขั้นตอนการสร้างและออกแบบบอร์ดเกม อีกทั้งยังไม่ได้มีการทดลองนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาหรือวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

1. ควรมีการนำบอร์ดเกมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มอนุชนวัยทำงานเพื่อประเมิน
และปรับปรุงพัฒนาด้านเนื้อหาและด้านระบบของบอร์ดเกมให้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริม
การดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้า

2. ควรมีการนำบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เพื่อเป็นเครื่องมือต่อยอดในการทำพันธกิจ
การประกาศ พันธกิจคริสเตียนศึกษา พันธกิจอภิบาลและหรือการรวมกลุ่มสามัคคีธรรมในการส่งเสริม
การดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับอนุชนวัยทำงานหรือวัยอื่น ๆ เช่น อนุชนวัยเรียน
หรือวัยผู้ใหญ่ เป็นต้น

3. สามารถนำบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มอนุชนวัยทำงานที่ต้องการการ
ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าเพื่อประเมินประสิทธิภาพของบอร์ดเกมว่า
สามารถส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าได้หรือไม่ และอย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

- ซาน เอ็ดมันด์. (2019) *บ่มเพาะชีวิตภายในของคุณ*. แปลจาก *Cultivating Your Inner Life*. แปล
โดย มรรษ ชีวณิษฐ์. กรุงเทพฯ: กนกบรรณสาร
- สมาคมพระคริสตธรรมคัมภีร์, (2016). *พระคริสตธรรมคัมภีร์ ฉบับมาตรฐาน 2011*. กรุงเทพฯ:
สมาคมพระคริสตธรรมไทย.
- แม็คโดนัลด์ กอร์ดอน. (2013). *จัดระเบียบชีวิต Ordering Your Private World*. กรุงเทพฯ: กนก
บรรณสาร.
- สกุณี เกรียงชัยพร. (2558). *การบูรณาการมิติจิตวิญญาณในหลักสูตรคริสต์ศาสนศาสตร์*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี, มหาวิทยาลัยพายัพ)
- Beltrami Diego. (2020, June 21). *A Board game design process: A game is a system*.
[Blog post]. Retrieved from <https://uxdesign.cc/a-board-game-design-process-a-game-is-a-system-5469dfa4536>
- Hawkinson Eric. (2013). Board Game Design and Implementation for Specific Language
Learning Goals [Electronic version]. *The Asian Conference on Language
Learning 2013 Official Conference Proceedings*, 316-326. Retrieved from
[https://www.academia.edu/7295897/Board_Game_Design_and_Implementatio
n_for_S](https://www.academia.edu/7295897/Board_Game_Design_and_Implementation_for_Specific_Language_Learning_Goals)
- Jensen Rick. (2013). Transformative Learning Theory and the Christian in Gathered
Worship. [Electronics Article]. Retrieved from

https://www.academia.edu/8826071/Transformative_Learning_Theory_and_the_Christian_in_Gathered_Worship

Kriangchaiporn Sakunee. (2015). *The Role of Meditation in Spiritual Learning for Christian Discipleship in Thailand*. (Doctoral dissertation), Biola University.

Kulkittigowit Nuchanong. (18 March 2021). Share 5 process of How to Design. Board games. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://wizardslearning.com/share-how-to-design-proccess-board-game/>

Louder E. James. (1981, Jan 1). *The Transforming Moment: Understanding Convictional Experiences*. New York: HarperCollins Publishers.

Marmon L. Ellen. (2013). Transformative Learning Theory: Connections with Christian Adult Education. *Christian Education Journal: CEJ Area Book Review Editors*. 10(2). 424-431. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/073989131301000212>

การเตรียมตัวด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย
Spiritual Preparation Advice for Patients in the Final Stage of Life

ณัฐพงศ์ ศรีวิชัย³⁸

Nuttapong Sriwichai

บทคัดย่อ

ผู้ป่วยที่มีการดำเนินของโรคเข้าสู่ระยะสุดท้ายของชีวิตเป็นระยะที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ การทำงานของอวัยวะสำคัญในร่างกายที่เป็นหลักในการดำรงชีวิตจะทรุดลงไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งร่างกายไม่สามารถกลับเข้าสู่สภาพปกติได้ รวมทั้งผู้ที่ติดเตียงช่วยเหลือตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย จำเป็นที่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่อบรรเทาอาการทุกข์ทรมานจากอาการปวดและอาการรบกวนอื่น ๆ องค์การอนามัยโลกให้ถือว่าเป็นผู้ป่วยระยะท้าย เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเผชิญกับความเจ็บป่วยที่คุกคามชีวิต จิตวิญญาณ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการให้ความรู้และความเข้าใจในการเตรียมตัวรับมือกับผู้ป่วยระยะสุดท้ายและหนุนใจผู้ดูแล โดยมีคำแนะนำและวิธีการดูแลด้านจิตวิญญาณในมุมมองของคริสต์ศาสนาสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้ายเพื่อการตายดี จากการศึกษาพบว่าผู้ป่วยระยะสุดท้ายและผู้ดูแลต้องมี 4 ส. 1.) การสร้างความสัมพันธ์และการเปิดโอกาส 2.) การสร้างกำลังใจโดยใช้พระคัมภีร์ของคริสเตียน 3.) การสนับสนุนทางพิธีกรรมทางจิตวิญญาณ 4.) การสร้างความหวังโดยการเยี่ยมเยียน ถ้าเรามีการเตรียมความพร้อมด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่ต้องเผชิญกับช่วงสุดท้ายของชีวิต ส่งผลทำให้ผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลเกิดความหวัง ส่วนความกลัวและความสูญเสียที่กำลังเกิดขึ้นจะช่วยให้ผู้ป่วยและครอบครัว ได้ค้นหาความหมายของชีวิต มีความหวัง ทั้งการสร้างกำลังใจ และการให้อภัยในความผิดของตนเอง ผู้อื่น โดยผ่านการปฏิบัติตามหลักศาสนา ตามความเชื่อของผู้ป่วย และ เพื่อเตรียมผู้ป่วยให้สามารถเผชิญกับความตายด้วยความสงบสุข หรือเรียกว่า “ตายดี” ตลอดจนการดูแลครอบครัวและญาติภายหลังการสูญเสียชีวิตตามบริบท

คำสำคัญ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย ชีวิตหลังความตาย จิตวิญญาณ

³⁸ ผู้ช่วยอนุศาสนาจารย์โรงพยาบาลแมคคอร์มิค และผู้อภิบาลคริสตจักรสุริยศรีรังษี

Abstract

Patients whose disease progresses into the end of life is an incurable stage. The functioning of the vital organs in the body that is essential for life will continue to deteriorate until the body is unable to return to its normal state. including those who are bedridden who can help themselves little or not at all Special care is needed to alleviate suffering from pain and other disturbing symptoms so that patients can face life-threatening illnesses.

This article aims to offer guidelines for educating and understanding how to prepare for terminally ill patients and to encourage caregivers. It offers advice and methods of spiritual care from a Christian perspective for terminally ill patients for the good of death. Studies have shown that terminally ill patients and their caregivers must have.

- 1) Building Relationships and Opening Opportunities
- 2) Encouraging Christian Scriptures
- 3) Spiritual Ritual Support

4) Building Hope by Visiting If we have spiritual preparation for terminally ill patients who face the final stages of life, as a result, patients and their caregivers have hope. The fear and impending loss will help patients and their families. They searched for the meaning of life, hope, encouragement, and forgiveness for their own mistakes. through the practice of religion according to the patient's beliefs and to prepare the patient to face death peacefully, known as "Good Death" as well as taking care of family and relatives after the loss of life in local.

Keywords: Patients in the Final stage of life, Life after death, Spiritual.

บทนำ (Introduction)

ผู้ป่วยระยะสุดท้าย หมายถึงผู้ป่วยที่มีการดำเนินของโรคเข้าสู่ระยะสุดท้ายของชีวิตเป็นระยะที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ การทำงานของอวัยวะสำคัญในร่างกายที่เป็นหลักในการดำรงชีวิตจะทรุดลงไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งร่างกายไม่สามารถกลับเข้าสู่สภาพปกติได้และเสียชีวิตในที่สุด การดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง (Palliative Care) หมายถึงกระบวนการหรือวิธีการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยและ ครอบครัวในการเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการเจ็บป่วยที่คุกคามชีวิต รวมถึงการป้องกันบรรเทาความทุกข์ทรมานด้วยวิธีการแยกแยะ ประเมิน/การรักษาอาการปวดและปัญหาอื่น ๆ ทั้งทางกาย จิตใจ จิตวิญญาณ ทั้งนี้กรอบแนวคิดค่านิยมในประเทศไทยให้ความหมายการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง (Palliative Care) ว่าเป็นการดูแลสำหรับผู้ป่วยทุกเพศทุกวัยที่ป่วยด้วยโรคร้ายแรงที่คุกคามชีวิต เป็นการดูแลแบบประคับประคอง เป็นการดูแลแบบองค์รวมโดยมุ่งเน้นการจัดการอาการไม่สบายทั้งร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ รวมทั้งการดูแลผู้ป่วยด้วย สามารถทำร่วมกับการรักษาตัวโรค ซึ่งตอบสนองต่อเป้าหมายการดูแลที่ผู้ป่วยต้องการ โดยมีเป้าหมายหลักคือช่วยให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ทศนิยม ทองประทีป. (2552).

สังเกตเห็นว่าท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกมากมายการตายแบบสงบเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนต้องการโดยเฉพาะผู้ป่วยระยะสุดท้าย เพื่อตอบสนองในความหวังใจอีกทั้งให้เกิดความมั่นใจในชีวิตว่าชีวิตหลังความตายนั้นผู้ป่วยระยะสุดท้ายจะมีความหวังว่าจะได้อยู่ในสวรรค์

ปีเตอร์ คอทเทอร์เรลล์. (2015). ได้ให้แนวคิดถึงการตายอย่างสงบมิใช่จะเกิดขึ้นได้ในทุกคน ปัจจัยที่มีผลต่อการตายอย่างสงบได้แก่ทัศนคติต่อความตายความเชื่อ ค่านิยมของสังคมต่อความตาย ความศรัทธายึดมั่นในศาสนา รวมทั้งความทุกข์ทรมานด้านร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ การตายอย่างสงบขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ทั้งบุคลิกภาพและแนวคิดที่เป็นปัจจัยภายในของบุคคล ผู้ที่ยอมรับความจริงและไม่กลัวความตายย่อมพบกับความตายอย่างสงบและครอบครัวยอมรับการจากไปได้ แต่ในผู้ป่วยที่ไม่มีการเตรียมตัวเตรียมใจมาก่อน จะยิ่งทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ อีกทั้งเป็นความเศร้าโศกเสียใจอย่างยิ่งของครอบครัว กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2557).

ดังนั้นในการเตรียมตัวตายของผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต เพื่อการเตรียมตัวในการตายซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐานของสิ่งที่พึงกระทำในการเผชิญกับภาวะใกล้ตายอย่างมีความหวัง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจในการเตรียมตัวรับมือกับผู้ป่วยระยะสุดท้าย

คำถามการวิจัย (Research Questions)

แนวทางในการเตรียมตัวและดูแลผู้ป่วยในระยะสุดท้ายมีด้านใดบ้าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

โรงพยาบาลแมคคอร์มิค คริสตจักร องค์กร และผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้มีความหวังและเตรียมความพร้อมในการเตรียมตัวในด้านจิตวิญญาณที่มั่นใจในพระเจ้าสำหรับช่วงชีวิตในระยะเวลาสุดท้าย

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

ศึกษาระบวนการเตรียมตัวสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย ด้วยวิธีการศึกษาในด้านของการทำให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้ตายดีต้องเตรียมตัวอย่างไร โดยการวิเคราะห์บริบทและประสบการณ์ร่วมในโรงพยาบาลแมคคอร์มิค

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัย Context analysis เพื่อสรุปการใช้ และความหมายว่าด้วยเรื่องการเตรียมตัวรับมือกับผู้ป่วยระยะสุดท้าย วิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ผลการวิจัย (Research Results)

แนวคิดชีวิตและความตายในคริสต์ศาสนาของผู้ป่วยระยะสุดท้ายเพื่อการตายดี

ความตายเป็นสิ่งที่ทุกคนเคยได้ยินได้ฟัง และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุกคนไม่วันใดก็วันหนึ่ง ไม่ว่าเราจะประกอบอาชีพใด หรือมีบทบาทหน้าที่ใดในสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อการตายอย่างสงบในผู้ป่วยระยะสุดท้าย ประกอบด้วยเหตุผลหรือปัจจัยที่หลากหลายส่งผลต่อผู้ป่วยระยะสุดท้ายและผู้ดูแล รวมถึงญาติพี่น้องคนใกล้ชิดได้เป็นส่วนสำคัญ อาจจะประกอบด้วยด้านทัศนคติต่อความตาย (Attitudes of death) มุมมองของสังคมต่อความตาย (Social aspects of death) ความเชื่อศรัทธาในศาสนา

กล่าวถึงเรื่องความตายบุคคลส่วนใหญ่ไม่ยอมรับความตาย เมื่อถึงวาระใกล้ตายอยากยิ่งที่จะทำใจเนื่องจากความหวาดกลัวความตาย เช่น กลัวจะตายอย่างโดดเดี่ยวอ้างว้าง ต้องพลัดพรากจากสิ่งที่รัก กลัวความเจ็บปวดในขณะที่กำลังจะตาย กลัวสิ่งที่รออยู่เบื้องหน้าหลังการสิ้นลม ความกลัวดังกล่าวสร้างความทุกข์ยิ่งกว่าความเจ็บปวดทางกาย เมื่อเกิดความคิดหรือความรู้สึกเช่นนี้ปฏิกิริยาที่ตอบสนองคือการไม่ยอมรับเมื่อใดก็ตามที่ความตายก้าวเข้ามาใกล้ตัว ทำให้เกิดความทุกข์ใจยิ่งขึ้น ตรงข้ามกับผู้ที่คิดว่าความตายเป็นสัจธรรมของชีวิต เป็นขั้นตอนชีวิตที่ทุกคนต้องก้าวไปถึงไม่วันใดก็วันหนึ่ง ไม่มีใครในโลกที่จะหลีกเลี่ยงพ้นความตายได้ ก็ทำให้เผชิญกับการตายได้ดีขึ้นและลดความทรมานของภาวะใกล้ตายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ใกล้ตาย ญาติ และผู้ให้การรักษาได้

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

ดังนั้นการไม่ยึดติดกับสิ่งผูกพันต่าง ๆ จะต้องปล่อยวางแม้แต่ชีวิตตนเอง โดยการทำให้จิตใจ
สงบ ส่งผลต่ออารมณ์ที่ไม่เศร้าหมอง เพื่อการยอมรับความตายได้ง่าย สิ่งที่ยึดมั่นสนุนให้ผู้ป่วย
ระยะสุดท้ายและญาติพี่น้องของผู้ป่วยได้รับกำลังใจที่สุดคือความเชื่อศรัทธาในศาสนา สิ่งนี้คือพลัง
และส่งผลทำให้เกิดความสงบทางใจ และช่วยเยียวยาอาการทางกายได้ เนื่องด้วยเหตุและผลนี้ทำให้
เราต้องมีการเตรียมชีวิตและจิตวิญญาณ เพื่อการเตรียมชีวิตในการตายดี ดังต่อไปนี้

1. คำแนะนำด้านชีวิตและจิตวิญญาณ

1.1 ความหมายของความตายฝ่ายร่างกาย

ความตาย หรือ การเสียชีวิต เป็นการสิ้นสุดการทำหน้าที่ทางชีวภาพอันคงไว้ซึ่งสิ่งมีชีวิต
ปรากฏการณ์สามัญที่นำมาซึ่งความตาย ได้แก่ โรคชรา โรคร้าย อัศวินบาตกรรม (การฆ่าตัวตาย)
ฆาตกรรม ความอดอยาก การขาดน้ำ และอุบัติเหตุ หรือการบาดเจ็บภายในร่างกาย ร่างกายหรือศพ
ของสิ่งมีชีวิตจะเริ่มเน่าสลายไม่นานหลังเสียชีวิต ความตายถือว่าเป็นโอกาสที่เศร้าหรือไม่น่ายินดี
โอกาสหนึ่ง สาเหตุมาจากความผูกพันหรือความรักที่มีต่อบุคคลผู้เสียชีวิตนั้น หรือการกลัวความตาย
โรคกลัวศพ ความกังวลใจ ความเศร้าโศก ความเจ็บปวดทางจิต ภาวะซึมเศร้า ความเห็นอกเห็นใจ
ความสงสาร หรือความโดดเดี่ยว

การตายทางการแพทย์

ทางการแพทย์ถือว่าบุคคลเสียชีวิตแล้วโดยวัดจากคลื่นสมอง แม้ว่ายังมีการหายใจ หรือหัวใจ
ยังเต้นอยู่ แต่มีนักวิทยาศาสตร์ที่พยายามอธิบายในประเด็นที่ซับซ้อนกว่านั้นโดยนักวิจัยชื่อ ดอกเตอร์
เซอร์วิน นูแลนด์ (Dr. Sherwin Nuland) ได้ตั้งประเด็นว่า สาเหตุของความตายเกิดขึ้นจากการตาย
ของเซลล์ เดิมทีนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่า ผู้ป่วยจะไม่สามารถฟื้นขึ้นมาได้อีกครั้ง หากว่าเนื้อเยื่อสมอง
และเนื้อเยื่อหัวใจ เสียหายอย่างหนักอันเนื่องมาจากการขาดออกซิเจนประมาณ 4-5 นาที และยังไม่
ได้รับการกู้ชีวิตคืนในช่วงเวลานั้น หรือทำให้หัวใจเต้นอีกครั้งในช่วงเวลาถัดมาเล็กน้อย

สาเหตุการตายที่พบบ่อยที่สุดคือโรคหัวใจ ตามมาด้วยโรคหลอดเลือดสมอง และโรคเกี่ยวกับ
เส้นเลือดในสมอง และลำดับที่สามคือภาวะติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจตอนล่าง และอุบัติเหตุ

สำนักงานสาธารณสุขได้ให้ความเห็นที่น่าสนใจว่า ในช่วงนาทีสุดท้ายก่อนตาย ในแง่ของ
วิทยาศาสตร์ความตายสุดท้ายคล้ายกับเวลาที่มนุษย์ง่วงนอนมาก ๆ แล้วสมองก็เริ่มทำงานช้าลง
จากนั้นพอหัวก็ค่อย ๆ หลับไป เวลาใกล้ตายนั้น มนุษย์อาจไม่ได้มีความสามารถเพียงพอที่จะนั่ง
ตระหนักคิดว่าความตายน่ากลัว โดยเมื่อเข้าสู่สภาวะใกล้ตาย สมองจะลดการทำงานส่วนที่ไม่สำคัญ
ลง จนแทบไม่รู้สึกร้อหรืออยู่ในภาวะคล้ายฝันที่เป็นเช่นนั้น เพราะสมองจะถูกใช้ในการทำงานที่
สำคัญที่สุดของร่างกายแทน เช่น รักษาการเต้นของหัวใจ การหายใจ เพื่อให้ร่างกายมีชีวิตรอด
ส่วนอะไรที่ไม่สำคัญ สมองก็จะลดการสั่งการหรือการรับรู้ไป ดังนั้นเมื่อเราใกล้ตาย ประสาทสัมผัส

และความสามารถในการรับรู้ต่าง ๆ ก็ลดหายไปโดยมักเริ่มจากการพูดและการมองเห็น จากนั้นก็จะเป็นการสัมผัสและการได้ยิน และเมื่อร่างกายและสมองค่อย ๆ หยุดทำงาน มนุษย์ก็จะเริ่มเข้าสู่ภาวะสงบ ซึ่งอาจจะพอพูดได้ว่าในช่วงเวลาที่สุดท้ายก่อนตายนั้น ไม่ได้น่ากลัวหรือทรมานอย่างที่มนุษย์คิด

ทั้งนี้หลายคนอาจจะเคยมีประสบการณ์เห็นคนใกล้เสียชีวิตมาและพบว่ามีอาการหายใจติดขัด ดูทรมาน ในทางการแพทย์ เรียกว่าการนี้ว่า Death Rattle โดยเป็นเสียงที่เกิดจากของเหลว เช่น เสมหะ ติดค้างในลำคอหรือทรวงอก แม้จะฟังดูทรมาน แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ป่วยระยะสุดท้ายอาจจะไม่รู้สึกรังไรเลย ทั้งนี้ในมนุษย์ที่กำลังจะตายจริง ๆ สมองอาจจะไม่ได้มีความสามารถเพียงพอที่จะรับรู้ หรือคิดประมวลเรื่องราวต่าง ๆ ได้เลย

ความหมายของชีวิตในคริสต์ศาสนา

ความหมายของชีวิตเป็นคำถามที่หลากหลายคนพยายามที่จะหาคำตอบถึงวิธีการหรือกระบวนการของการดำเนินชีวิตหรือหาความหมายของคำว่าชีวิตแบบสูตรสำเร็จ เป็นเรื่องยากที่จะอธิบายได้อย่างชัดเจนที่จะบอกว่าเราต้องเป็นอะไร เราต้องใช้ชีวิตอย่างไรถึงจะถูกต้อง ซึ่งการที่มนุษย์ไม่ได้เกิดมาพร้อมกับคู่มือความหมายของชีวิต นั่นเป็นสิ่งที่ดีเพราะมนุษย์จะเติมความหมายอะไรลงไปก็ได้ จะมีชีวิตแบบไหน มนุษย์เป็นคนกำหนดคู่มือชีวิตของตนเองได้

คริสต์ศาสนามองว่ามนุษย์ไม่ใช่เจ้าของชีวิตของตน พ่อแม่ก็ไม่ใช่เจ้าของชีวิตที่ตนให้กำเนิด พ่อแม่เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างของพระเป็นเจ้า การให้กำเนิดชีวิตมนุษย์เป็นอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ เมื่อมนุษย์มีความเชื่อพื้นฐานในอำนาจศักดิ์สิทธิ์นอกตนเอง ความเชื่อในอำนาจศักดิ์สิทธิ์จะส่งผลต่อแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวัน การให้ความหมายของชีวิตมนุษย์จึงเป็นความภาคภูมิใจในสิ่งที่เขาเป็น คือเป็นฉายาของพระเจ้า (image of God) ซึ่งไม่ได้อยู่ที่ร่างกายหากแต่อยู่ที่จิตวิญญาณ ดังนั้น เมื่อมนุษย์เกิดมาพิการจึงไม่ใช่การสูญเสียความเป็นมนุษย์ ความพิการเป็นเพียงแต่สิ่งที่ปรากฏในโลกอันไม่จีรังยั่งยืน ชีวิตในโลกเป็นเพียงทางผ่าน เมื่อชีวิตฝ่ายร่างกายจบสิ้นลง หรือได้พบความตายแล้ว จิตวิญญาณจะคงอยู่เป็นนิรันดร์ ร่างกายที่ไม่สมบูรณ์เป็นสภาวะชั่วคราว แต่จิตวิญญาณเป็นนิรันดร์ คือไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เวียนวายตายเกิด โดยมีจุดมุ่งหมายปลายทางคือการมีความสุขอยู่กับพระเจ้าเมื่อวันเวลาแห่งความตายมาถึงชีวิตมนุษย์ที่ประกอบด้วยร่างกายและจิตใจยังไม่สมบูรณ์ สามารถเจ็บป่วยและสุดท้ายอาจตายได้ เพราะเป็นธรรมชาติของมนุษย์และพี่น้องคริสต์ศาสนิกชนเชื่อว่าชีวิตหลังความตายมีอะไรที่น่าสนใจกว่า เรียกว่าอาณาจักรสวรรค์ กล่าวคือทุกคนอยากไปสวรรค์เพราะเชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งความสุข แต่เงื่อนไขของการไปสวรรค์คือการก้าวผ่านชีวิตไปสู่ความตายและการวางใจในพระเจ้า

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

ดังนั้นความหมายของชีวิตในคริสต์ศาสนา สามารถนำเสนอได้แบบนี้ว่า หัวใจของความเป็น
มนุษย์ (พระฉายของพระเจ้า) อยู่ที่จิตวิญญาณซึ่งเป็นอมตะ แต่อยู่ในร่างกายซึ่งเป็นมตะซึ่งจี้รั้ง
อันเป็นกาย (กายที่สัมผัสได้)

1.2 จิตวิญญาณ และความหวัง (Spiritual and Hope.)

จิตวิญญาณเป็นพลังในการผลักดันให้เกิดพฤติกรรม หรือเป็นพลังที่มีอยู่ในตัวตน หรือเป็น
แหล่งของความรอบรู้เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ค้นหาความหมายของชีวิต ซึ่งเป็นด้านบวกของคน รวมทั้ง
การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า จิตวิญญาณเป็นแรงขับภายในของบุคคล จากการที่
บุคคลให้ความหมายต่อชีวิต

การดูแลด้านจิตวิญญาณ หรือ “Spiritual Healing” เป็นคำที่ไม่คุ้นเคยในสังคมไทยเพราะ
โดยปกติแล้วจะใช้คำว่า การดูแลด้านจิตใจโดยใช้พื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยาเป็นส่วนประกอบ และ
มักจะเข้าใจว่าจิตวิญญาณเป็นเรื่องของศาสนา ซึ่งก็ถือได้ว่ามีส่วนถูกแต่ไม่ใช่ทั้งหมด ศาสนาเป็นส่วน
หนึ่งของจิตวิญญาณมนุษย์ แต่จิตวิญญาณก็ได้หมายถึงศาสนาอย่างเดียว มีความหมายกว้างและ
ความครอบคลุมหลายสิ่งหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับความเป็นองค์รวมของมนุษย์

อย่างไรก็ตามเมื่อนำคำว่าจิตวิญญาณมาใช้ในเรื่องของการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ลักษณะ
สำคัญของจิตวิญญาณคือ การแสวงหาความหมาย ของตัวตนภายในของบุคคล เป็นเรื่องของพลังใจ
ความหวัง ความผูกพันระหว่างบุคคลกับบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้เกิดภาวะของความสงบสุข และ
ความพร้อมที่จะเผชิญกับวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรี ด้วยเหตุนี้การให้บริการทางสุขภาพใน
สังคมปัจจุบัน จึงให้ความสำคัญ กับเรื่องของการดูแลด้านจิตวิญญาณมิติที่สำคัญอีกด้านหนึ่งของมนุษย์
ทศนีย์ ทองประทีป, (2552) โดยการใช้หลักคำสอนของศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างความหวัง
กำลังใจ การอภัย และการวางใจ เป็นการสร้างความหวังให้กับตัวผู้ป่วยเอง

ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลผู้ป่วยเพื่อทำความเข้าใจ ประเมินความต้องการและให้
การพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ อารมณ์และจิตวิญญาณของผู้ป่วย ซึ่งไม่สามารถ
แยกจากกันได้ชัดเจนเพราะความต้องการทั้งสองอย่างเป็นนามธรรมและแสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ด้วย
พฤติกรรมและอารมณ์เช่น ความกลัว วิตกกังวล ท้อแท้ โดดเดี่ยว หมดหวัง โกรธ ขาดเครื่องยึดเหนี่ยว
จิตใจ เป็นต้น ดังนั้นบทบาทที่สำคัญของการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายในมิติด้าน
จิตวิญญาณ นอกจากเป็นการเตรียมประคับประคองด้านจิตใจและอารมณ์แล้วยังช่วยให้ผู้ป่วยได้
ค้นหาความหมายของชีวิต การเจ็บป่วย ความหวังและกำลังใจ การอภัย การปฏิบัติตามหลักศาสนา
ความเชื่อและการคงไว้ซึ่งความหวังของผู้ป่วย เพื่อช่วยเตรียมผู้ใกล้จะเสียชีวิตให้สามารถเผชิญกับ
ความตายด้วยความสงบสุข

คำแนะนำสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้ายต้องมีมิติด้านจิตวิญญาณ ดังนี้

1) ยอมรับตนเอง (Self-acceptance) มีสติที่เกิดความเข้าใจในชีวิต ค้นหาความหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของตนเอง เพื่อให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ได้

2) มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือ (Relationship) แสดงออกโดยการนับถือศาสนา ปฏิบัติกิจกรรมหรือพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อของตนเอง การมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยการแสดงออกถึงความรัก ความไว้วางใจ การให้และการรับการอภัยจากสิ่งที่ตนเองมีในความสัมพันธ์นั้น

3) มีความหวัง หรือความรู้สึกที่เป็นไปได้ในอนาคต (Hope) และเชื่อว่าถ้าสิ่งที่ตนเองปรารถนานั้นบรรลุความสำเร็จตามความหวัง จะทำให้ชีวิตจิตวิญญาณในช่วงระยะสุดท้ายของตนเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีความเกี่ยวข้องกับความมั่นใจในชีวิตหลังความตาย อีกทั้งเพื่อการประสบการณ์ส่วนตัวกับพระเจ้า และแสวงหาช่วยเหลือจากองค์พระเจ้า ซึ่งมีประเด็นทางคริสต์ศาสนศาสตร์ที่สำคัญมาเกี่ยวข้องเรื่อง ความหวัง ชีวิตหลังความตาย และชีวิตนิรันดร์ในองค์พระผู้เป็นเจ้า

Highfield (1992) ว่า “มนุษย์มีความต้องการความหวังหรือความรู้สึกที่เป็นไปได้ในอนาคต และเชื่อว่าถ้าสิ่งที่ตนเองปรารถนานั้นบรรลุความสำเร็จตามความหวัง จะทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น” ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจในประเด็นศาสนศาสตร์อย่างถูกต้อง เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายสามารถเผชิญหน้ากับชีวิตหลังความตายได้อย่างมีความหวัง มีความมั่นใจในความหวัง และมั่นใจว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา การนมัสการพระเจ้าที่ปฏิบัติอยู่ จะช่วยทำให้มีมั่นคงในความเชื่อ และมีความเข้าใจในคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องชีวิตหลังความตายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของนภาพร วงศ์ใหญ่ (2542) ที่พบว่า “ผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรมตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองยึดถือมีจิตใจที่เป็นสุข รู้จักปล่อยวาง และยอมรับสภาพความเป็นจริงของชีวิตได้ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายมองเห็นทางสงบ เพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมก่อนจะถึงเวลาที่ จะจากลูกหลานไป”

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความหวังด้านจิตวิญญาณนั้นเป็นความหวังที่แท้จริงหลังจากที่ชีวิตได้ตาย ฝายร่างกาย

1.3 ชีวิตหลังความตายในพระคัมภีร์

สามารถสังเกตได้ว่าเมื่อพระเจ้าทรงเป็นพระผู้สร้างสรรพสิ่งในโลกและจักรวาลรวมทั้งจิตวิญญาณของมนุษย์ พระองค์ย่อมกำหนดระบบและระเบียบของการที่จะให้ส่วนจิตวิญญาณของผู้ใดไปอยู่ ณ ที่ใดในสภาพใดไว้ตั้งแต่ต้น มีคำสอนเกี่ยวกับเรื่องจิตวิญญาณหลังความตายทางร่างกาย

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

ไว้ในพระคัมภีร์พระเจ้าทรงความยิ่งใหญ่สูงสุด ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมอยู่ภายใต้ฤทธิ์อำนาจของพระองค์
ทั้งสิ้น เมื่อพระองค์ตรัสสอนว่ามีสถานที่อยู่ในแผ่นดินของพระองค์ (ยอห์น 14:1-3) ซึ่งเป็นชีวิตนิรันดร์ก็
ต้องมีจริง และมีกฎเกณฑ์สำหรับผู้ที่มีสิทธิ์จะเข้าไปอยู่ในแผ่นดินของพระองค์ คือผู้ที่พระองค์ทรง
โปรดให้ได้รับความรอด หรือการหลุดรอดพ้นจากบาปทั้งสิ้นที่ได้กระทำไว้อีกทั้งไม่ต้องตกอยู่ใน
วิภวสงสารหรือความบาปอีกต่อไป ในพระคัมภีร์พระเยซูคริสต์กล่าวว่า “พระองค์เป็นบ่อเกิดแห่งชีวิต
และเป็นผู้ประทานชีวิต แม้กระทั่งชีวิตหลังความตาย” พระเยซูตรัสว่า “เราเป็นทางนั้น เป็นความจริง
และเป็นชีวิต ไม่มีผู้ใดมาถึงพระบิดาได้นอกจากจะมาทางเรา ถ้าท่านทั้งหลายรู้จักเราแล้ว ท่านก็จะ
รู้จักพระบิดาของเราด้วย ตั้งแต่นี้ไปท่านก็จะรู้จักพระองค์และได้เห็นพระองค์” (ยอห์น 14:6-7) สังเกต
ว่าพระองค์ไม่ได้บอกว่า “เรารู้จักหนทางสู่ชีวิต” พระองค์ตรัสว่า “เราคือชีวิต และเป็นผู้นั้นที่สามารถ
ประทานชีวิต” ฉะนั้นถ้าผู้ใดเชื่อในองค์พระเจ้า ผู้นั้นสามารถจะพบกับความครบบริบูรณ์ในชีวิต คือ
ชีวิตที่มีความหมายในพระองค์ พระเยซูคริสต์ได้ตรัสเป็นคำพูดในฐานะผู้สร้างชีวิตที่ยิ่งใหญ่
ผู้ชนะความตายอีกทั้งเป็นผู้มีฤทธิ์อำนาจยิ่งใหญ่พระองค์เป็นผู้กุมอำนาจแห่งความตายตรัสว่า
“เราเป็นชีวิตและการเป็นขึ้นจากตาย คนที่วางใจในเราจะมีชีวิตอีกแม้ว่าเขาจะตายไป และทุกคนที่มี
ชีวิตและวางใจในเราจะไม่ตายเลย เธอเชื่ออย่างนี้ไหม” (ยอห์น 11:25-26) ดังนั้นในพระคัมภีร์จึงบอกถึง
ลักษณะของสวรรค์หรือภายหลังชีวิตที่สิ้นสุดลงไว้ 4 ประการดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง สวรรค์หรือภายหลังชีวิตที่สิ้นสุดลง คือ สัญญาณของการสิ้นสุดความทุกข์
และที่นั่นไม่มีน้ำตา ไม่มีความโศกเศร้า ไม่มีความตาย ไม่มีการคร่ำครวญหรือความเจ็บปวดอีกเลย
ที่นั่นไม่มีสิ่งเหล่านี้ที่เป็นลักษณะของชีวิตคนมากมายในประวัติศาสตร์ ความทุกข์ทรมานและความ
เจ็บปวดไม่ได้เป็นพระประสงค์ของพระเจ้า หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของการทรงจัดเตรียมจากพระเจ้า
ในสวรรค์เราจะเห็นทุกสิ่งที่พระเจ้าทรงตั้งพระทัยไว้เสมอ คือ คนของพระองค์จะชื่นชมยินดี
ในการปกครองของพระองค์ในโลกที่ปราศจากความทุกข์ทรมาน

ประการที่สอง สวรรค์หรือชีวิตที่สิ้นสุดลง คือ ที่ไม่มีสิ่งชั่วร้าย เรื่องนี้ชัดเจนเพราะจะไม่มี
ความเจ็บปวดและทุกข์ทรมาน ความบาปถูกกำจัด ความบาปของคนของพระเจ้าถูกขจัดโดย
พระผู้ช่วยให้รอดของพวกเขา ส่วนบาปของคนที่ไม่ยอมรับพระผู้ช่วยให้รอดจะไม่มีในสวรรค์ เพราะ
มันจะถูกขจัดไปพร้อมกับคนบาปที่ไม่ยอมสำนึกผิด สิ่งสำคัญที่สุด คือ เมื่อพระเจ้าทรงเป็นศูนย์กลาง
ของสวรรค์ ซาดานผู้ล่อลวงจะถูกกำจัดออกจากสวรรค์อย่างสิ้นเชิง ลักษณะการกำจัดออกไปอย่าง
ถาวรบ่งบอกไว้อย่างชัดเจนจากการที่มารจะถูกโยนทิ้งลงในบึงไฟที่เผาผลาญ

ประการที่สาม สวรรค์หรือภายหลังชีวิตที่สิ้นสุดลงมีแสงสว่างส่องไปทั่ว ไม่มีกลางคืน
มีแต่แสงสว่างบริสุทธิ์จากพระสิริของพระเจ้า

“ท่านได้นำข้าพเจ้าโดยพระวิญญาณขึ้นไปบนภูเขาสูงใหญ่ และได้สำแดงให้ข้าพเจ้าเห็น นครบริสุทธิ์ คือเยรูซาเล็มซึ่งกำลังลอยลงมาจากสวรรค์และจากพระเจ้านครนั้นประกอบด้วยพระสิริของพระเจ้า ไสสว่างดุจแก้วมณีอันหาค่ามิได้ เช่นเดียวกับแก้วมณีโชติอันสุกใสดั่งแก้วผลึก” (วิว. 21:10-11)

อธิบายความมืดหมดสิ้น กลางคืนถูกขจัดไป ความบาปหมดสิ้นไป และวันบริสุทธิ์มาถึง “พระสิริ” นี้ปรากฏหลายครั้งในพระคัมภีร์ โมเสสเห็นพระสิริเมื่อท่านขึ้นภูเขาซีนายเพื่อพบพระเจ้า เปโตร ยอห์น และยากอบ เห็นพระสิริเมื่อพระเยซูเจ้าทรงจำแลงพระกาย สนทนากับโมเสสและเอลียาห์ (ลก. 9:28-36) พระสิริเป็นลักษณะของการอยู่ด้วยของพระเจ้า แต่พระสิริของพระเจ้าในสวรรค์ไม่ได้หมดลง และจะไม่หมดไป สวรรค์เป็นที่ซึ่งสว่างไสวด้วยพระสิริของพระเจ้าชั่วนิรันดร์

ประการที่สี่ สวรรค์หรือชีวิตที่สิ้นสุดลง คือ การเฉลิมฉลอง ในวิวรณ์ 19:9 ทูตสวรรค์ประกาศว่า “พระพรมีแก่คนทั้งหลายที่ได้รับเชิญมาในการมงคลสมรสของพระเมษโปดก” พระคัมภีร์มัทธิวกบทที่ 22 พบคำตรัสของพระเยซูว่า “แผ่นดินสวรรค์อุปมาเหมือนกษัตริย์องค์หนึ่งได้จัดการเลี้ยงเนื่องในพิธีอภิเษกมเหสีให้ราชโอรสของท่าน” จากนั้นพระองค์ทรงบรรยายภาพการฉลองงานเลี้ยงแบบชาวตะวันออก และนี่เป็นภาพของสวรรค์ แต่ยังมีภาระหนักอยู่ที่พระเจ้า ในสวรรค์จะมีการเน้นการเฉลิมฉลองพระเยซู ไม่ใช่แค่การเลี้ยงที่ไม่รู้จัก ที่สวรรค์จะมีคนของพระเจ้าเป็นชุมชน มาชุมนุมกันด้วยความชื่นชมยินดี นมัสการพระเจ้าอย่างอบอุ่นและเป็นครอบครัว ชุมชนครอบครัวนี้ถูกนำมารวมกันในที่มีความสุขเกินจินตนาการได้ นั่นคืองานสมรสในชีวิตหลังความตาย ไม่มีใครหงอยเหงาในงานสมรสนี้ เพราะในที่สุดพระเยซูคริสต์องค์จอมเจ้านายเสด็จมาอยู่กับคริสตจักร (อันเป็นเจ้าสาวของพระองค์) ตลอดนิรันดร์ เป็นความจริงที่คำอธิบายเรื่อง สวรรค์ส่วนใหญ่ใน พระคัมภีร์วิวรณ์เป็นภาษาภาพพจน์ เมืองใหม่แห่งสันติสุข มีถนนทองคำ และเต็มด้วยคณะนักร้องนำโดยนักเล่นดนตรีเป็นทิวแถว จัดเลี้ยงฉลองอย่างไม่มีวันจบสิ้น ข้อสรุปคือ ภาพในพระคัมภีร์พรรณนาหรือบรรยายถึงสวรรค์นั้นถ้าเลิศประเสริฐอีกทั้งทำให้ผู้ที่รักของเจ้ามั่นใจได้ว่าเมื่อเราสิ้นสุดชีวิตลงเราจะได้อยู่ในอ้อมกอดของพระเจ้าและจะได้อยู่กับพระองค์นิรันดร์

2. การดูแลด้านจิตวิญญาณในการเตรียมความเชื่อ / จิตวิญญาณ

เมื่อผู้ป่วยรู้ว่าใกล้เข้าสู่ช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิต ผู้ป่วยจะเริ่มคิดถึงความหมายของชีวิต และชีวิตหลังความตาย สิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจนั้นคือความเชื่อหรือศาสนา คำหนุนใจเพื่อสร้างความหวังให้แก่ผู้ป่วยระยะสุดท้ายซึ่งความหวังเป็นความคาดหวังหรือเป้าหมายที่สำคัญในทางบวกของชีวิต การมีความหวังทำให้มีความสุข ความหวังอาจเปรียบเหมือนน้ำทิพย์ขมิโลมใจของทุกคน ความหวังอาจเป็นความฝัน หรือแรงบันดาลใจ หรือเป็นพลังที่ทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะก้าวไปสู่ความหวัง

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

ดั่งที่ตั้งใจไว้ การเตรียมความเชื่อและจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้ายสามารถทำได้โดยใช้หลัก
ของการดูแลมิติด้านจิตวิญญาณ 4 ส ด้วยกันดังนี้

2.1 การสร้างสัมพันธ์หรือเปิดโอกาส

ผู้ดูแลควรพูดคุยกับผู้ป่วย เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้แสดงความคิดเห็นและทัศนคติต่อเรื่อง
ต่างๆ ความเชื่อ ประสบการณ์ สิ่งที่มีค่ามีความหมายในชีวิต หรือเชิญให้อาจารย์ ศิษยาภิบาล และ
หรือผู้ดูแลด้านจิตวิญญาณ ตามศาสนาที่ผู้ป่วยนับถือเชื่อ มาพบปะสนทนาให้ผู้ป่วยเกิดความผ่อนคลาย
คลายสบายใจ เข้าใจธรรมชาติของการดำรงอยู่ เพื่อเตรียมความพร้อมและทำจิตใจให้สงบเมื่อวันนั้น
มาถึง กล่าวได้ว่าคำสอนของทุกศาสนาเหมือนกันหมดเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ประกอบด้วย อารมณ์
ร่างกาย (body) จิตใจ (mind) และจิตวิญญาณ (spirit) เมื่อตายไปร่างกายกับจิตใจจะสูญสลายไป
ด้วยกัน เพราะจิตใจขึ้นอยู่กับสมอง แต่จิตวิญญาณนั้นยังอยู่ เพราะว่าจิตวิญญาณคือสิ่งที่ทำให้เกิดชีวิต

ผู้ป่วยระยะสุดท้ายไม่เพียงแต่ถูกความเจ็บปวดทางกายรุมเร้าเท่านั้นหากยังถูกรบกวนด้วย
ความกลัว เช่นการกลัวความตาย กลัวถูกทอดทิ้งที่จะตายอย่างโดดเดี่ยวและอ้างว้าง กลัวสิ่งที่รออยู่
ข้างหน้าหลังจากสิ้นลม ทั้งหมดนี้สร้างความทุกข์ให้แก่ตัวผู้ป่วยยิ่งกว่าการเจ็บป่วย ร่างกายก็เป็นได้
ให้ระลึกว่าผู้ป่วยระยะสุดท้ายนั้นมีสภาพจิตที่เปราะและอ่อนแออย่างมาก ซึ่งเขาต้องการใครสักคนที่
พึ่งพาได้ และพร้อมอยู่กับเขาในยามวิกฤต ซึ่งหากมีใครสักคนพร้อมจะให้ความรักแก่เขาได้อย่างไม่มี
เงื่อนไข ผู้ป่วยจะมีกำลังใจเผชิญกับความทุกข์ต่างๆที่เข้ามานานาประการได้ ความสงบและความ
อ่อนโยนของผู้ดูแลจะช่วยให้ผู้ป่วยสงบนิ่งได้ การเตือน การหนุนใจ ด้วยคำพูดและท่าทีของผู้ดูแล
ส่งผลอย่างมาก ซึ่งต้องกระทำหรือแสดงออกทางการความรัก และความอดกลั้นใจ อีกทั้งไม่รู้ว่าจะ
พูดให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยอย่างไรดี เพียงแค่การสัมผัสผู้ป่วยด้วยความอ่อนโยน การกอด การบีบมือ
เบาๆ ก็เป็นการช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกได้ถึงความรักจากเราได้

ดังนั้นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีหรือการเปิดโอกาสให้กับผู้ป่วย เป็นการแสดงออกถึงความ
เอาใจใส่ ความเอื้ออาทร การห่วงใย และเป็นประตูก้าวแรกในการเข้าถึงผู้ป่วยได้ง่าย ผู้ป่วยและญาติ
ผู้ดูแลจะเกิดความมั่นใจ การประเมินโดยอาศัยทักษะการสังเกต การเป็นผู้รับฟังที่ดี จะช่วยค้นหา
จัดการสิ่งที่ค้างคาใจของผู้ป่วยได้ตามความเชื่อ ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม ผู้ป่วยจะได้รับ
การตอบสนองต่อความต้องการยอมรับความตายที่จะเกิดขึ้นได้ และช่วยให้ผู้ป่วยมีความสุขสงบได้

2.2 การสร้างกำลังใจโดยใช้พระคัมภีร์ของคริสเตียน

ความเจ็บป่วยเมื่อเกิดขึ้นแล้ว มิได้เกิดผลกระทบต่อร่างกายเท่านั้นหากยังมีอิทธิพลต่อ
จิตใจด้วย คนที่เจ็บป่วยส่วนใหญ่แล้วจึงไม่ได้มีความเจ็บป่วยทางกายเท่านั้น หากยังมีความเจ็บป่วย
ทางจิตใจอีกด้วย กรณีผู้ป่วยระยะสุดท้ายด้วยความเจ็บป่วยทางจิตใจเป็นสาเหตุแห่งความทุกข์

ทรมานไม่น้อยไปกว่าความเจ็บป่วยทางกาย หรืออาจจะมากกว่าด้วยซ้ำ เพราะสิ่งที่เผชิญเบื้องหน้า เขาคือความตายและการพลัดพรากสูญเสียอย่างสิ้นเชิง ซึ่งกระตุ้นเร้าความกลัว ความวิตกกังวล และความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยวให้ผุดขึ้นมาอย่างเข้มข้นรุนแรงอย่างที่ไม่เคยประสบมาก่อน

ด้วยเหตุนี้ผู้ป่วยจึงต้องการการดูแลรักษาทางจิตใจไม่น้อยไปกว่าการดูแลทางร่างกาย และสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้ายซึ่งแพทย์หมดหวังที่จะรักษาร่างกายให้หายหรือดีขึ้นกว่าเดิมแล้ว การดูแลช่วยเหลือทางจิตใจกลับจะมีความสำคัญยิ่งกว่า เพราะแม้ร่างกายจะเสื่อมถอยลงไปเรื่อย ๆ แต่จิตใจยังมีโอกาสที่จะกลับมาดีขึ้น หายทรมานทรมาย จนเกิดความสงบขึ้นได้แม้กระทั่งในวาระสุดท้ายของชีวิต ทั้งนี้เพราะกายกับใจ แม้จะสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่เมื่อกายทุกซึกไม่จำเป็นว่าใจจะต้องเป็นทุกซึกไปกับกายด้วยเสมอไป เราสามารถรักษาใจไม่ให้ทุกซึกไปกับกายได้

ดังนั้นการช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยใช้พระคัมภีร์หลักคำสอนของคริสเตียนเพื่อการสร้างทัศนคติมุมมอง ความเชื่อของของผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้เข้าใจถึงชีวิตอยู่เสมอว่ามนุษย์เป็นผู้อาศัยอยู่ในโลกใบนี้แต่เพียงชั่วคราว และวันหนึ่งพระเจ้าจะเสด็จมารับกลับสู่บ้านอย่างถาวรและที่ซึ่งพระเจ้าจัดเตรียมนั้นจะไม่มี ความเจ็บปวดอีกต่อไป ดังนั้นการใช้พระคัมภีร์สร้างกำลังใจเพื่อให้ผู้ป่วยเฝ้ารอคอยพระเจ้าด้วยความหวัง มั่นใจในชีวิตก่อนและหลังการมีลมหายใจว่าในวันที่พระเจ้าจะเสด็จมารับกลับสู่บ้านอย่างถาวร คือ วันแห่งความตายด้วยความปีติยินดี ด้วยเหตุนี้คริสตชนจึงไม่กลัวความตาย แต่เตรียมตัวพร้อมเสมอที่จะตาย ขอพระคัมภีร์ที่ใช้ในการหนุนใจผู้ป่วยระยะสุดท้าย

“เหตุฉะนั้นเราจึงไม่ย่อท้อ ถึงแม้ว่ากายภายนอกของเรากำลังทรุดโทรมไป แต่จิตใจภายในนั้นก็ยังคงจำเริญขึ้นใหม่ทุกวัน 17 เพราะว่าการทุกข์ยากเล็กน้อยๆของเรา ซึ่งเรารับอยู่ประเดี๋ยวเดี๋ยวนั้น จะทำให้เรามีศักดิ์ศรีถาวรมากกว่าที่เปรียบมิได้ 18 เพราะว่าเราไม่ได้เห็นแก่สิ่งของที่เรามองเห็นอยู่ แต่เห็นแก่สิ่งของที่มองไม่เห็น เพราะว่าสิ่งของซึ่งมองเห็นอยู่นั้นเป็นของไม่ยั่งยืน แต่สิ่งซึ่งมองไม่เห็นนั้นก็ถาวรนิรันดร์” 2 โครินธ์ 4:16-18 (พระคริสตธรรมคัมภีร์ 1971)

“ผู้ใดเอาใจใส่คนจน ก็เป็นสุขพระเจ้าทรงช่วยกู้เขาในวันยากลำบากพระเจ้าทรงป้องกันเขาและรักษาเขาให้มีชีวิตในแผ่นดินคนเรียกเขาว่า ผู้ที่ได้รับพระพรขอพระองค์อย่างทรงมอบเขาไว้กับศัตรูของเขา ให้ทำตามใจชอบเมื่อเขานอนเจ็บ พระเจ้าทรงค้ำจุนเขาเมื่อเขาป่วยใช้พระองค์ทรงรักษาความเจ็บไข้ทั้งสิ้นของเขาให้หาย” สดุดี 41:1-4 (พระคริสตธรรมคัมภีร์ 1971)

“ดูเถิด พระเนตรของพระเจ้าอยู่เหนือผู้ที่ยำเกรงพระองค์ เหนือผู้ที่หวังในความรักมั่นคงของพระองค์ เพื่อพระองค์จะทรงช่วยกู้จิตวิญญาณของเขาจากมัจจุราช และให้เขาดำรงชีวิตอยู่ได้ในเวลาภัตตาหาร จิตวิญญาณของเราทั้งหลายรอคอยพระเจ้า พระองค์ทรงเป็นความอุปถัมภ์และเป็นโล่ของเรา เออ จิตใจของเราทั้งหลายยินดีในพระองค์เพราะเราวางใจในพระนามบริสุทธิ์ของ

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

พระองค์ ข้าแต่พระเจ้าขอความรักมั่นคงของพระองค์จงอยู่เหนือข้าพระองค์ทั้งหลายตามที่ข้า
พระองค์หวังใจในพระองค์” สดุดี 33:18-22 (พระคริสตธรรมคัมภีร์ 1971)

“บัดนี้ข้าพระองค์จะไม่อยู่ในโลกนี้อีก แต่พวกเขาจะอยู่ในโลกนี้ และข้าพระองค์กำลังจะไป
หาพระองค์ ข้าแต่พระบิดาผู้บริสุทธิ์ ขอพระองค์ทรงโปรดพิทักษ์รักษาบรรดาผู้ที่พระองค์ได้ประทาน
แก่ข้าพระองค์ไว้โดยพระนามของพระองค์ เพื่อเขาจะได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหมือนดังข้าพระองค์
กับพระองค์” ยอห์น 11:17 (พระคริสตธรรมคัมภีร์ 1971)

“มีผู้ใดในพวกท่านเจ็บป่วยหรือจงให้ผู้นั้นเชิญบรรดาผู้ปกครองของคริสตจักรมาและให้
ท่านเหล่านั้นอธิษฐานเพื่อเขาและเจิมเขาด้วยน้ำมันในพระนามขององค์พระผู้เป็นเจ้าและการ
อธิษฐานด้วยความเชื่อจะช่วยให้ผู้ป่วยรอดชีวิตและองค์พระผู้เป็นเจ้าจะทรงโปรดให้เขาหายโรคและ
ถ้าเขาได้กระทำบาปพระองค์ก็จะทรงโปรดอภัยให้ เหตุฉะนั้นท่านทั้งหลายจงสารภาพบาปต่อกันและ
กันและจงอธิษฐานเพื่อกันและกันเพื่อท่านทั้งหลายจะพ้นโรคร้ายค่าอธิษฐานของผู้ชอบธรรมนั้นมีพลัง
ทำให้เกิดผล” ยากอบ 5:14-16 (พระคริสตธรรมคัมภีร์ 1971)

อธิบายได้ว่าพระเยซูทรงทราบว่าอะไรกำลังจะเกิดขึ้น แต่ทรงมองข้ามตัวพระองค์เองเพื่อ
ไปใส่ใจสาวกและสหายของพระองค์ ในยามที่เจ็บป่วยและทนทุกข์ เราคร่ำครวญและต้องการ
การอธิษฐานเพื่อ ซึ่งช่วยเหลือและหนุนใจเรา แต่ขอให้เราเป็นเหมือนองค์พระผู้เป็นเจ้า

2.3 การสนับสนุนพิธีกรรมทางจิตวิญญาณตามความต้องการของผู้ป่วย

1. การตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วยและผู้ดูแลในการประกอบศาสนพิธี เช่น
พิธีมหาสนิทศักดิ์สิทธิ์สำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่เป็นคริสเตียนซึ่งถือว่าขนมปังและน้ำองุ่นเป็น
สัญลักษณ์ของการคืนดีกับพระเยซูคริสต์โดยที่ขนมปังเล็งถึงพระกายของพระเยซูคริสต์และน้ำองุ่น
เล็งถึงพันธสัญญาใหม่โดยพระโลหิตของพระเยซูคริสต์ เป็นสิ่งที่จะสร้างกำลังกาย กำลังใจ และ
จิตวิญญาณ และพิธีบัพติศมาแก่ผู้ป่วยครั้งระยะสุดท้าย(สำหรับผู้ไม่เชื่อ) เพื่อให้รักษาสร้างความ
เชื่อมั่นในชีวิตว่าได้อยู่กับพระเจ้าและเป็นการทำให้จิตใจได้มีสติ สงบ และมองโลกในแง่ดี

2. การจัดหาหนังสือที่ส่งเสริมให้ผู้ป่วยคิดเชิงบวก การจัดกิจกรรมทางศาสนา ตามความ
ต้องการของผู้ป่วยเช่น การฟังดนตรีบรรเลง หรือพระคริสตธรรมคัมภีร์แบบเสียง เป็นต้น

3. การให้ครอบครัวที่ผู้ป่วยรักมีส่วนร่วมในการดูแล เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกถึงความ เชื่อมต่อ
และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เช่น เปิดโอกาสให้ดูแล 24 ชั่วโมง การมีกิจกรรมการพูดคุยให้ผู้ป่วย
ได้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้ป่วยชอบ ใช้กิจกรรมครอบครัว ถ่ายรูปร่วมกับครอบครัว การจัดงานวันเกิด
วันครบรอบแต่งงาน การอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นต้น

4. การจัดกิจกรรม Family meeting เพื่อให้บุคคลในครอบครัวได้ขอสารภาพ ยกโทษ
สิ่งเสียในช่วงระยะสุดท้ายของชีวิต การให้อภัยโดยให้ผู้ป่วยได้ปลดปล่อยสิ่งค้างคาใจ ช่วยทำธุรกรรม

หรือความฝันของผู้ป่วยให้เสร็จเรียบร้อยไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ มรดก หรือความรู้สึกต่างๆ ที่ผ่านมาในอดีต โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนในกิจกรรมครอบครัว

5. สร้างทัศนคติที่เป็นบวก คือ มีการหาห้องเพื่อผู้ป่วยและญาติจะได้ชวนกันให้ผู้ป่วยระลึกถึงความดีที่ตนเองได้กระทำ งานรับใช้ที่ได้รับใช้พระเจ้าเมื่ออยู่ในโลกนี้ ซึ่งไม่ได้หมายถึงการทำกับศาสนาที่เชื่อและหรืออาจารย์ พระสงฆ์ ที่เชื่อเท่านั้น แต่เป็นการให้คิดถึงเรื่องใกล้ตัว เช่น การเลี้ยงดูลูกหลานให้เป็นคนดี การเสียสละ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือความดีและเป็นทัศนคติด้านบวกทั้งหมด

6. การใช้กิจกรรมอื่น ๆ ในการบำบัด เช่น การสัมผัส เทคนิคการผ่อนคลาย การสร้างจินตภาพ หรือการใช้อารมณ์ขัน การคิดเชิงบวก นำผู้ป่วยให้สัมผัสกับธรรมชาติ สามารถออกไปนอกบ้านได้ ชมความสวยงามของธรรมชาติได้

สิ่งสำคัญในการช่วยเหลือผู้ป่วยนั้นนอกจากองค์ความรู้และประสบการณ์ที่มีแล้ว รวมถึงหลักการในพระคัมภีร์แล้ว คุณสมบัติที่ควรมีคือทัศนคติเชิงบวกในการให้เข้าใจผู้ป่วยระยะสุดท้ายและความเห็นใจ มีความปรารถนาดีในการอยากช่วยเหลือและดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายอย่างจริงใจนั่นเอง

2.4 การสร้างความหวังโดยการเชื่อมโยงของแผนกศาสนิก

การสร้างความหวัง (Hope) เป็นการสร้างให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายเกิดความหวังที่ว่าด้วยการมีกำลังใจในการเผชิญกับสภาพหรือสภาวะของจิตใจโดยตรงเพื่อทำให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายเกิดความมั่นใจในช่วงเวลาช่วงสุดท้ายของชีวิต ซึ่งความคาดหวังเป็นสิ่งที่สำคัญทางจิตใจมีทิศทางในทางบวกของชีวิต ซึ่งการมีความหวังทำให้มีความสุข ผู้ป่วยระยะสุดท้ายอาจมีความหวังหลายอย่าง ส่วนใหญ่หวังว่าอาการจะไม่ทรุดลงไปมากกว่านี้และสามารถมีกำลังในการเผชิญอาการที่เป็นอยู่ได้ ความหวังนี้รวมไปถึงชาติหน้า เช่น หวังว่าจะได้กลับมาเกิดเป็นสมาชิกในครอบครัวเดิม ขอให้ชีวิตใหม่ (โลกหน้า) ดีขึ้น ปราศจากทุกขโศกโรครภัยไข้เจ็บหวังว่าจะได้เกิดในสวรรค์สถาน โดยทีมศาสนิกจะมีบทบาทอย่างมากในการสร้างความหวังโดยการเชื่อมโยงและหนุนใจผู้ป่วยระยะสุดท้าย ผู้ป่วยระยะสุดท้ายจะมีท่าทีหรืออาการที่ทีมศาสนิกต้องประเมินสภาพของผู้ป่วยทุกครั้งร่วมกับแพทย์ พยาบาล ญาติพี่น้องหรือผู้ดูแล หลัก ๆ แล้วผู้ป่วยที่เผชิญหน้ากับความตายมักมีความเครียด ความกังวล ความกลัวอยู่ในใจเกือบจะทุกคน ความวิตกกังวลที่มักพบ ได้แก่

1. Organic anxiety เช่น ปวดมาก ทำให้ใจสั่น ปั่นป่วนในท้อง หัวใจเต้นผิดปกติ เป็นต้น
2. Situation anxiety เช่น กลัวเจ็บ กลัวทรมาณ กลัวเดินไม่ได้ กลัวการรักษา เป็นต้น
3. Existential anxiety เช่น กลัวตาย กลัวขาดอิสรภาพ กลัวอยู่คนเดียว ถูกทอดทิ้ง กลัวไม่รู้ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ตายแล้วไปไหน

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

จากปัญหาทางอารมณ์ดังกล่าวข้างต้น อาจส่งผลให้ผู้ป่วยแสดงอารมณ์ไม่เหมาะสม
ไม่ร่วมมือในการรักษาและคิดทำร้ายตัวเองได้นักจิตวิทยาและอนุสาสทหรือทิมศาสนิกจันับว่า
มีบทบาทสำคัญในการสำรวจปัญหา ประเมินสภาพจิตใจของผู้ป่วยและให้การช่วยเหลือตาม
กระบวนการทางจิตวิทยา ดังนี้

1. เยี่ยมเยียนและหนุนใจสร้างกำลังใจในเรื่องพระกิตติคุณของพระเจ้า เรื่องการสารภาพ
ความผิดบาปของตนเอง เพราะผู้ป่วยระยะนี้จะคิดถึงความผิดในอดีตทำให้กังวล หวาดกลัว ศาสนิก
จะอ่านคัมภีร์ตอนที่กล่าวว่าพระเจ้ามีเมตตาให้อภัยลูกตลอดเวลา กล่าวซ้ำๆ เพื่อให้เขาสงบและ
มีความหวังในพระเจ้า ไว้วางใจในพระเจ้า พุดถึงพระเมตตาของพระเจ้าในช่วงสุดท้ายของชีวิต

2. ให้กำลังใจและกำลังใจ โดยอ่านคัมภีร์เกี่ยวกับชีวิต ความหวัง และชีวิตหลังความตาย
ให้ฟัง เพื่อให้มีสติและพยายามเข้าใจในชีวิตปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา

3. พุดคุยและประกาศเรื่องพระกิตติคุณของพระเยซูคริสต์แก่ผู้ดูแล ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง
ผู้เป็นที่รัก และหนุนน้ำใจให้ทุกคนควรจะมาเยี่ยมเยียนให้กำลังใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้
เขารู้สึกอบอุ่น และไม่รู้สึกลัวจากไปคนเดียว

นอกจากการนำคำสอนทางคริสต์ศาสนามาใช้ในผู้ป่วยระยะท้ายแล้ว ผู้ป่วยบางราย
สามารถมีความสามารถรับรู้ และมีความรู้สึก ผู้ทำพันธกิจสามารถสร้างกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการ
ดูแลควบคู่กับการอ่านพระคัมภีร์ได้ เช่น

1. ดนตรีบำบัด ควรเปิดดนตรีในแนวที่ผู้ป่วยชอบ ระหว่างการฟังอาจร้องเพลงคลอไปด้วย
หรืออาจชวนเพื่อนๆและญาติ มาร่วมร้องเพลงก็จะเป็นการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นได้

2. การนวดและสัมผัส การสัมผัสเป็นการสื่อสารความรู้สึกที่ไร้คำพูด หากเราสัมผัสมือหรือ
ลูบแขนผู้ป่วยอย่างอ่อนโยนจะช่วยทำให้ผู้ป่วยรับรู้ได้และรู้สึกดี การนวดหรือสัมผัสด้วยความรักและ
ความอ่อนโยนทำให้ผู้ป่วยรู้สึกสบาย ผ่อนคลาย การนวดช่วยให้กล้ามเนื้อที่ยึดเกร็งจากความปวดได้
คลาย ซึ่งสามารถบรรเทาความเจ็บปวดไปได้บ้าง แต่ต้องระวังไม่นวดบริเวณจุดที่ปวดสิ่งสำคัญในการ
ช่วยเหลือผู้ป่วยนั้นนอกจากองค์ความรู้และประสบการณ์ที่มีแล้ว รวมถึงหลักการในพระคัมภีร์แล้ว
คุณสมบัติที่ควรมีคือทัศนคติเชิงบวกในการให้บริการและความเห็นใจ ปรารถนาดีในการอยาก
ช่วยเหลือและดูแลผู้ป่วยอย่างจริงใจนั่นเอง

2.4.1 การปิดการเยี่ยมเยียน

โดยทั่วไปแล้วแพทย์และญาติผู้ป่วยมักจะคิดถึงการช่วยเหลือทางกายโดยลืมนึกถึงการ
ช่วยเหลือทางด้านจิตใจ สิ่งที่ผู้ป่วยต้องการมากที่สุดได้แก่การช่วยเหลือทางจิตใจ ดังนั้นหากผู้ป่วย
อาการหนักจนหมดหวังจะรักษาชีวิตไว้ได้แล้วญาติผู้ป่วยน่าจะคำนึงถึงคุณภาพหรือสภาวะจิตใจของ

ผู้ป่วยมากกว่า บรรยากาศการใช้เวลาด้วยวาจาที่อ่อนสุภาพรวมถึงความจริงใจของทีมศาสนกิจเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอีกประการหนึ่ง

การกล่าวปิดการเยี่ยมเยียนควรเป็นไปด้วยท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตรและเอื้อเฟื้อและให้โอกาสแก่ผู้ป่วยในทุกศาสนา อย่างลืมหืมกล่าวว่า “ขอพระเจ้าอวยพระพร”

สรุป หัวใจของงานการอภิบาลในโรงพยาบาล คือการออกไปเยี่ยมเยียน พุด คุษ รับฟัง ความทุกข์ของผู้ป่วยและญาติในขณะที่เข้าพักรักษาตัวในหอพักผู้ป่วยใน การเยี่ยมเยียนไม่เพียงเป็นการแสดงความห่วงใย ยังเป็นการช่วยให้ผู้ป่วยได้คลายความวิตกกังวลภายในใจ ผู้ป่วยสามารถถามข้อสงสัย หรือผู้อภิบาลต้องระมัดระวังในเรื่องการพุดคุยกับผู้ป่วย สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่ผู้อภิบาลพุดอะไรกับผู้ป่วย แต่อยู่ที่ผู้ป่วยพุดอะไรกับผู้อภิบาล

ดังนั้น ฟังอย่างตั้งใจ ตาประสานตา ให้เป็นธรรมชาติ ฮาโรลด์ เทเลอร์ (2548) กล่าวว่า “การฟังระดับลึกหรือการฟังด้วยหูที่สาม คือฟังและคิดอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ยินจากผู้ป่วย”

2.4.2 การอธิษฐานขอพระพร (Prayer therapy)

การอธิษฐานเป็นส่วนสำคัญในการเยี่ยมเยียน การอธิษฐานขอการทรงนำจากพระเจ้า ก่อนเข้าเยี่ยมผู้ป่วย ฟลอรา วูเอลเนอร์ (2550) กล่าวว่า “การอธิษฐานก็คือพลังจากพระเจ้าที่ได้รับและปลดปล่อยออกมา” การอธิษฐาน เพื่อให้ผู้ป่วยหรือหากผู้ป่วยเป็นผู้เชื่อในพระเจ้า มีความคุ้นเคยกับการอธิษฐาน และสามารถอธิษฐานได้ แต่สำหรับผู้ที่มีความเชื่อที่แตกต่าง ต้องขออนุญาตก่อนการอธิษฐานขอพรจากพระเจ้า ทุกกรณีแม้กับผู้ที่มีความเชื่อ สำหรับผู้ป่วยคำอธิษฐานให้เป็นบทอธิษฐานสั้นๆ หรือเป็นคำที่ เข้าใจง่ายที่โน้มน้าวใจให้ได้ระลึกถึงพระเจ้า

การอธิษฐาน เพื่อเอาสิ่งที่บดบังหนทางนั้นออกไป เพื่อให้แสงสว่างส่องเข้ามาในชีวิตของเรา สิ่งในโลกนี้เรียกว่า “ปาฏิหาริย์” ในยากอบ 5:14-15 “การอธิษฐานด้วยความเชื่อจะช่วยให้ผู้ป่วยรอดชีวิต และองค์พระผู้เป็นเจ้าจะทรงโปรดให้เขาหายโรค” (พระคริสต์ธรรมคัมภีร์ 1971) ความทุกข์ที่เกิดจากความเจ็บป่วย พระเจ้าสัญญาว่าจะนำการรักษาเยียวยาให้หาย

ขั้นตอนการอธิษฐานกับผู้ป่วยระยะสุดท้าย

1) ก่อนที่ การอธิษฐาน อาจขอให้ผู้ป่วยค่อยๆ หายใจเข้าลึกๆ อย่างผ่อนคลาย (ไม่จำเป็นต้องหลับตา)

2) ขออนุญาต ก่อนการอธิษฐาน ทุกครั้งและทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อ หรือผู้ที่มีความเชื่อต่าง ใช้คำว่า “ขออนุญาตขอพระพรจากพระเจ้า”

การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้าสำหรับ
อนุชนวัยทำงาน

3) ตั้งใจฟังปัญหา ความทุกข์ การระบายความในใจ ความรู้สึกต่างๆของผู้ป่วย และ
นำอธิษฐานเนื้อหาในคำอธิษฐานมุ่งเน้นปัญหาที่ผู้ป่วยกำลังเผชิญอยู่ โดยไม่กล่าวโทษว่าความเจ็บป่วย
เกิดจากความบาป

4) คำอธิษฐาน สั้น ๆ กระชับ ภาษาเข้าใจง่าย

5) ลงท้าย ในพระนามพระเยซูคริสต์เจ้า อาเมน

Devin Atherstone (2019) กล่าวไว้ในงานวิจัยว่า อนุศาสนิกเป็นส่วนหนึ่งของทีมแพทย์
ที่ช่วยสนับสนุนการรักษาของแพทย์ทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณ และเป็นบทบาทที่สำคัญในการ
ช่วยให้ผู้ป่วย ได้มีพลังในการต่อสู้กับความจริงของชีวิต

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

มนุษย์ทุกคนต้องการตายอย่างสงบ แต่มีใครจะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยทุกราย แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัย
หลายประการจากประสบการณ์การเป็นทีมผู้ช่วยระยะสุดท้ายของโรงพยาบาลแมคคอร์มิค ได้นำ
เทคนิค การสื่อสารเพื่อการรักษามาใช้ในการดูแลแบบประคับประคอง เพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี
ได้นั้นผู้ดูแลทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณนั้นต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการประเมิน
ความต้องการและเข้าใจปัญหาด้านจิตวิญญาณ เพื่อให้การช่วยเหลือและการสร้างความหวังได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ เพื่อเกิดประโยชน์ทางด้านจิตใจสูงสุดแก่ผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้อย่างดี โดยอาจจะมี
เทคนิคการใช้บทเพลงบรรเลง ข้อพระคัมภีร์แบบเสียง การภาวนาจากมานาประจำวัน และการเยี่ยม
เยียนโดยผ่านพระคัมภีร์ เพื่อเป็นวิถีสู่การตายดี พบว่าในผู้ป่วยระยะสุดท้ายและครอบครัวที่ยอมรับ
ความตายได้จิตใจจะสงบและตายอย่างปราศจากความทุกข์ทรมาน สิ่งที่สำคัญคือ การเตรียมความ
พร้อมสำหรับการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายในมิติด้านจิตวิญญาณ ที่ได้เสนอแนวคิดทั้ง 4 ส. 1.) การสร้าง
ความสัมพันธ์และการเปิดโอกาส 2.) การสร้างกำลังใจโดยใช้พระคัมภีร์ของคริสเตียน 3.) การ
สนับสนุนทางพิธีกรรมทางจิตวิญญาณ 4.) การสร้างความหวังโดยการเยี่ยมเยียน และจาก
ประสบการณ์ดังที่ได้กล่าวมานั้น เพื่อให้ครอบครัว ตลอดจนผู้ดูแลรวมถึงบุคลากรทีมสุขภาพ
โดยเฉพาะแผนกวิชาซีพีที่เกี่ยวข้อง และแผนกศาสนกิจของทางโรงพยาบาล และผู้อ่านบทความ
วิชาการนี้ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงความต้องการการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้าย
จะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจ รับฟัง และให้โอกาสผู้ป่วยระยะท้ายได้ระบาย บอกเล่าถึงความต้องการของ
ผู้ป่วย ผู้ดูแลญาติผู้เกี่ยวข้องต้องนำผู้ป่วยระยะสุดท้ายเข้าใจถึงชีวิตโลกนี้และชีวิตหลังความตายโดย
ผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้ค้นหาและเข้าใจความหมายของชีวิต และการให้กำลังใจตนเอง การให้อภัยผู้อื่น
การปฏิบัติตามหลักศาสนา ความเชื่อและการคงไว้ซึ่งความหวังของผู้ป่วย ซึ่งครอบครัวและผู้ดูแล
สามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้อย่างดีที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการแพทย์. (2558). *แนวทางการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองระยะท้าย*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
นนทบุรี: กรมการแพทย์.
- ทัศนีย์ ทองประทีป. (2549). *เพื่อนร่วมทุกข์ผู้ป่วยระยะสุดท้าย*. วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์
กรุงเทพฯ: การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (หน้า 5, 63, 86, 97)
- นภาพร วงศ์ใหญ่. (2542). *ความหวังและพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพจิตของผู้สูงอายุจังหวัด
พะเยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปีเตอร์ คอทเทอร์เรลล์. (2015). *รับมือความตายจากมุมมองของคริสเตียน*. (วรรณภา – ชุมแสง
เรื่องเจริญสุข, ผู้แปล). เชียงใหม่: เกวลีพริ้นติ้ง
- พัชรี พรหมสิงห์. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลด้านจิตวิญญาณในผู้ป่วยระยะสุดท้าย
ของพยาบาลวิชาชีพ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่).
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ ไวนิชิกิจ. (2563). *หลักการพยาบาลผู้สูงอายุเล่ม 5 ผู้ป่วยระยะสุดท้าย*.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563. (หน้า 84, 87)
- ศรีเรือน แก้วสังวาล. *จิตวิทยาพัฒนาการทุกช่วงวัย*. (เล่ม 2), (กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ม.ป.ป.), (33-34, 574).
- ศรีเวียง ไพโรจน์กุล และ ปารีชาติเพ็ญสุพรรณ. (2560). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานศูนย์การดูแล
ประคับประคองในโรงพยาบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สถาพร ลีลานันทกิจ. (2548). *คู่มือการดูแลรักษาผู้ป่วยระยะสุดท้าย*. กรุงเทพฯ: การเกษตรแห่ง
ประเทศไทยการพิมพ์ (น.3)
- สันต์ หัตถ์รัตน์. (2552). สุมาลี นิมนานิตย์. (2547). *การดูแลรักษาผู้ป่วยระยะสุดท้าย*.
กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน. (น. 35).
- Highfield MF. (1992). Spiritual health of oncology patient: Nurse and patient
perspectives. *Cancer Nurse*, 15(1), 1-8.

ความหมายของ “เกลือแห่งโลกในมัทธิว 5:13” ตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว

The Meaning of “Salt of the World in Matthew 5:13”

according to the Understanding of the Jewish Community

สิรินทร ทองเนร¹

Sirintorn Thongnen

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายของ “เกลือแห่งโลกใน มัทธิว 5:13” ตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว และต้องการทราบถึงสาเหตุที่พระเยซูคริสต์เปรียบสาวกของพระองค์เป็นเกลือแห่งโลก ด้วยลักษณะชุมชนผู้อ่านพระธรรมมัทธิวในเวลานั้นเป็นชุมชนของผู้เชื่อจำนวนน้อยที่ต้องอาศัยอยู่ท่ามกลางผู้คนจำนวนมาก ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความเชื่อ ภาษา วัฒนธรรม และประเพณี ดังนั้นการเป็นเกลือแห่งโลกของชุมชนผู้เชื่อย่อมมีความหมายสำหรับพวกเขา ในการวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาความหมายและความสำคัญของคำตรัสของพระเยซูคริสต์ต่อผู้เชื่อในขณะนั้น ด้วยการรวบรวมความหมายจากวรรณกรรมและข้อพระคัมภีร์ที่มีความเกี่ยวข้อง มีการศึกษาจากบริบททางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ การดำเนินชีวิต รวมถึงบริบทเชิงวรรณกรรมของข้อพระคัมภีร์แต่ละตอน เพื่อนำมาวิเคราะห์และค้นหาความหมายที่แท้จริง เพื่อให้ทราบว่า “เกลือแห่งโลก” ในพระธรรมมัทธิว 5:13 มีความหมายอย่างไร จากการศึกษา ผู้วิจัยสรุปความเข้าใจของชุมชนชาวยิวต่อการเป็นเกลือแห่งโลกได้ 5 ประการ ดังต่อไปนี้ เกลือเพิ่มรสชาติอาหาร คือการที่ผู้เชื่อต้องมีอิทธิพลต่อโลกด้วยการทำให้โลกน่าอยู่หรือมีชีวิตชีวา เกลือช่วย *ถนอมรักษา* คือการช่วยดูแลรักษาโลกนี้ให้ดีขึ้น เกลือใช้เป็น *เครื่องถวายเป็นบูชา* หมายถึงผู้ที่ติดตามพระเยซูคริสต์ต้องมอบถวายชีวิตแด่พระเจ้าอย่างแท้จริง ในส่วนของพันธสัญญาเกลือนั้นแสดงถึง *พันธสัญญานิรันดร์* คือ พันธสัญญาที่พระเจ้าทรงกระทำไว้กับพวกเขาเหล่านั้นจะไม่มีวันเปลี่ยนแปลง และประการสุดท้ายเกลือเป็นสัญลักษณ์ของ *การแช่งสาป* เกลือทำให้พวกเขาระลึกว่าเมื่อพวกเขาไม่เชื่อฟังพระเจ้าเขาจะพบกับความทุกข์และการแช่งสาป

คำสำคัญ: เกลือ ชุมชนชาวยิว

---

¹ อนุศาสนิก โรงเรียนดาราวิทยาลัย และทีมผู้อภิบาลคริสตจักรตรีมเชียงใหม่

Abstract

The purpose of this independent study is to study the meaning of “Salt of the World in Matthew 5:13” according to the understanding of the Jewish community. This saying of Jesus is recorded only once in the Bible; it is interesting to follow and find the deeper meaning why Jesus Christ compared His disciples to the salt of the world. The group of Jewish believers who have read the Book of Matthew in those days was a minority community living among many people with different beliefs, languages, and traditions. Being the “Salt of the World” in their own community meant a lot to these Jewish believers. Therefore, the study aims to determine the meaning and significance of this saying to Jewish believers at that time. Documentary research methodology was used by collecting and studying the meanings of the scripture and related verses, social context, culture, beliefs, lifestyle, and literary context of the relevant scriptures. Content analysis was used to find the true meaning. The study shows that the Jewish community’s understanding of “Being the Salt of the World” has 5 meanings; Seasoning: the believer has to influence the world by making it alive. Preserving: making the world better. Offering: surrender all things to God. Everlasting Covenant: the salt indicates the covenant that God has made with this people that will never change, and finally Cursing: the salt reminds them that the result of disobedience to God is suffering and cursing.

Keywords: Salt, Jewish Community

บทนำ (Introduction)

เมื่อกล่าวถึง “เกลือ” ผู้คนในปัจจุบันต่างมองว่า เกลือ เป็นหนึ่งในเครื่องปรุงบนโต๊ะอาหารที่แสนธรรมดา แต่ในความเป็นจริง “เกลือ” มีความหมายที่ยิ่งใหญ่ ในฐานะวัตถุที่สามารถเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของมนุษย์ตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน จนมีคำพูดของนักเขียนชาวโรมันที่กล่าวไว้ว่า (Nil utilius sole et sale) “ในโลกนี้ไม่มีอะไรมีประโยชน์มากเท่าดวงอาทิตย์และเกลือ” (Schweizer, 1975, p. 99) เช่นเดียวกับ สลาวิน (2549) กล่าวว่า “เกลือเป็นวัตถุดิบที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่งที่มนุษย์รู้จัก ในโลกยุคโบราณเกลือเป็นสิ่งมีค่าเทียบเท่าทองคำ และเกลือเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต” (หน้า 108) จากบันทึก Talmud ของคนยิว มีการเปรียบเทียบว่า มนุษย์ขาดเกลือไม่ได้ฉันใด ชาวยิวก็ขาดคัมภีร์ Torah ไม่ได้ฉันนั้น นอกจากนี้ยังมีสำนวนอันมีชื่อของชาวยิวที่กล่าวไว้ว่า “sitting

above salt” ซึ่งมีความหมายคือ “การได้นั่งในที่ ๆ มีเกียรติ” (สุทัศน์ ยกส้าน, 2558) ดังนั้นจึงพบว่า ในมุมมองของผู้คนในอดีตเกลือจึงมีความหมายและความสำคัญยิ่งจน โยเมอร์ นักกวีในตำนานของชาวกรีกเรียกเกลือว่า “สสารของพระเจ้า” (เคอร์ตันสกี, 2551, หน้า 14) ขณะที่ผู้คนในอดีตให้ความสำคัญและกล่าวว่าเกลือเป็นสิ่งที่มีความค่าสูง ในมุมมองของผู้คนปัจจุบันแม้จะเห็นว่าเกลือมีประโยชน์ ต้องมีอยู่ในทุกบ้าน และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ แต่ภาพและความหมายของเกลือก็ยังคงเป็นเพียงวัตถุดิบที่มีรสเค็ม สามารถหาซื้อได้โดยง่ายและมีราคาถูก ใช้เกลือสำหรับปรุงแต่งรสชาติอาหาร และมีประโยชน์อย่างอื่นอีกบ้างเล็กน้อยเท่านั้น จนทำให้ผู้คนในปัจจุบันไม่ทราบว่าในอดีตที่ผ่านมาเกลือมีความสำคัญและคุณค่าอย่างไรบ้าง

พระเยซูคริสต์ทรงตรัสกับผู้ที่ติดตามพระองค์จากคำเทศนาบนภูเขาว่า “ท่านทั้งหลายเป็นเกลือแห่งโลก ถ้าเกลือนั้นหมดรสเค็มไปแล้ว จะทำให้กลับเค็มอีกได้อย่างไร ตั้งแต่นั้นไปก็ไม่เป็นประโยชน์อะไร มิแต่จะถูกทิ้งเสียให้คนเหยียบย่ำ” (มธ. 5:13 มาตรฐาน) พระคัมภีร์ข้อนี้เป็นที่รู้จักของคริสเตียนในปัจจุบันเป็นอย่างดี อีกทั้งถูกนำมาเทศนาและกล่าวอ้างบ่อยครั้ง ด้วยเป็นคำสอนของพระเยซูคริสต์ที่ทรงเปรียบสวดของพระองค์ว่าเป็นเกลือแห่งโลก พระเยซูคริสต์ได้ทรงนำ “เกลือ” ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเขารู้จัก รวมทั้งมีความเข้าใจถึงความหมายและเห็นความสำคัญของสิ่งนี้เป็นอย่างดี มาใช้ในการเปรียบเทียบ เพื่อให้พวกเขามีความเข้าใจถึงบรรทัดฐานแห่งการดำเนินชีวิตแบบคนแห่งแผ่นดินของพระเจ้า ในขณะที่ผู้เรียบเรียงพระธรรมมัทธิว ได้บันทึกคำสอนนี้ไว้เพื่อให้ผู้อ่านซึ่งขณะนั้นดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางชุมชนที่มีลักษณะโครงสร้างของชุมชนอันประกอบไปด้วยผู้คนที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านเชื้อชาติและความเชื่อ ซึ่งในขณะนั้นจำนวนผู้เชื่อยังมีจำนวนน้อยเพราะเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ ท่านมัทธิวจึงนำคำสอนของพระเยซูคริสต์ตอนนี้ย้ากับผู้อ่านว่า พวกเขาต้องมองเห็นคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง ในฐานะที่พวกเขาเป็นเกลือแห่งโลก จึงจะสามารถดำเนินชีวิตตามบรรทัดฐานของพระเยซูคริสต์ได้ และเพื่อการสำแดงชีวิตและพลังของผู้เชื่อให้ผู้คนในชุมชนและสังคมได้เห็น สอดคล้องกับคริสเตียนหรือชุมชนผู้เชื่อในประเทศไทยที่มีรูปแบบของการดำเนินชีวิต ด้วยการอาศัยอยู่ท่ามกลางชุมชนที่มีความหลากหลายและมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศไทย ที่มีความคล้ายคลึงกันกับในยุคของพระเยซูคริสต์ หรือยุคของผู้อ่านพระธรรมมัทธิว

การเป็นเกลือแห่งโลกของผู้ที่ติดตามพระเยซูคริสต์ ฟังดูแล้วเป็นประโยคธรรมดาที่พระเยซูทรงตรัสกับผู้ที่ติดตามพระองค์ แต่สำหรับบรรดาสาวกของพระองค์หรือผู้อ่านพระธรรมมัทธิวในเวลานั้น ผู้ที่ได้ฟังมีความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในความหมายอย่างลึกซึ้งซึ่งตามที่พระองค์ต้องการสื่อสาร โดยคำตรัสนี้ก็เพื่อที่จะให้พวกเขามีความพยายามและมีความมุ่งมั่นที่จะสามารถตอบสนองต่อคำตรัสนี้ได้ ในขณะที่ผู้เชื่อในปัจจุบันเมื่อได้ฟังประโยคนี้แล้ว อาจจะคิดถึงเพียงแค่

คุณลักษณะพื้นฐานของเกลือในด้านความเค็ม และประโยชน์เบื้องต้นตามที่มีหนังสืออธิบายพระคริสตธรรมคัมภีร์หลายเล่มได้ตีความ หรืออธิบายไว้แต่เพียงเล็กน้อย โดยไม่ได้อธิบายให้ผู้อ่านทราบถึงความหมาย ความเป็นมา ความเกี่ยวข้อง และความสำคัญของเกลือในบริบทของผู้คนในขณะนั้น หรือในบริบทของพระคริสตธรรมคัมภีร์ หรือตามความหมายที่พระเยซูคริสต์ได้ทรงตรัสไว้มากนัก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียด ถึงความเป็นมาและความหมายอันแท้จริงจากคำตรัสของพระเยซูคริสต์ที่ว่า “ท่านทั้งหลายเป็นเกลือแห่งโลก” อีกทั้งเพื่อทราบถึงจุดประสงค์ที่ผู้เรียบเรียงพระธรรมมัทธิวต้องการสื่อสารกับผู้อ่านด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อผู้เชื่อมีความเข้าใจถึงความเป็นมา การรู้ความหมายที่แท้จริงของการเป็นเกลือแห่งโลกตามความเข้าใจของผู้คนในขณะนั้น ย่อมจะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องต่อการเป็นเกลือแห่งโลกในปัจจุบันด้วยเช่นกัน อันจะนำมาสู่การเห็นความสำคัญ การยอมรับ รวมทั้งการมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามคำตรัสของพระองค์ และถือเป็นบรรทัดฐานสำหรับการดำเนินชีวิตของคริสเตียน หรือของชุมชนผู้เชื่อในปัจจุบันที่จะตอบสนองพระคุณของพระเจ้า ด้วยการดำเนินชีวิตในการเป็นเกลือแห่งโลกได้ตามพระประสงค์ดังคำตรัสของพระเยซูคริสต์ เพื่อถวายเกียรติแด่พระองค์

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

งานวิจัยในหัวข้อ “ความหมายของ ‘เกลือแห่งโลกในมัทธิว 5:13’ ตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว” มีจุดประสงค์ของการศึกษาเพื่อทราบความหมายของการเป็น “เกลือแห่งโลก” จากพระธรรมมัทธิว 5:13 ตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว

คำถามการวิจัย/ สมมติฐานการวิจัย (Research Questions / Hypothesis)

ผู้วิจัยต้องการทราบถึงที่มาในคำตรัสของพระเยซูคริสต์ ที่ทรงเปรียบเทียบผู้ที่ติดตามพระองค์ว่า “ท่านทั้งหลายเป็นเกลือแห่งโลก จากพระธรรมมัทธิว 5:13” มีความหมายอย่างไร เพราะการมีความเข้าใจถึงความหมายอย่างถูกต้องนั้น ย่อมจะมีผลให้ผู้ติดตามพระองค์ได้ดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ของพระเจ้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

- 1) ได้ทราบความหมายของ “เกลือแห่งโลกในมัทธิว 5:13” ตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว
- 2) ได้ทราบถึงสาเหตุที่พระเยซูคริสต์เปรียบสาวกของพระองค์เป็นเกลือแห่งโลก

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

ศึกษาความเข้าใจเรื่องเกลือของชุมชนชาวยิวในพระคริสตธรรมคัมภีร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยผู้วิจัยใช้ Context analysis เพื่อสรุปการใช้ และความหมายของ เกลือ ในบริบทต่างๆ ที่พบในพระคัมภีร์ รวมทั้งใช้การ อรรถวิเคราะห์ข้อพระคัมภีร์เพื่อให้ได้ความหมาย โดยประกอบไปด้วยการศึกษาต้นฉบับของ พระคัมภีร์ การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี สภาพสังคม และหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ การศึกษารูปแบบของวรรณกรรม จากการศึกษาความหมายของศัพท์ การใช้ไวยากรณ์ และการศึกษารูปแบบของบรรณาธิการ แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาเข้าสู่กระบวนการตีความ

ผลการวิจัย (Research Results)

จากบริบทเบื้องหลังของพระธรรมมัทธิว มัทธิวได้เรียบเรียงพระกิตติคุณเล่มนี้สำหรับชาวยิว โดยเฉพาะ โดยมีจุดประสงค์หลักสองประการคือ ประการแรก เพื่อให้พวกเขาเห็นว่าพระสัญญาของ พระเจ้าในเรื่องของพระเมสสิยาห์ กษัตริย์ของชาวยิวในพันธสัญญาเดิมผู้ที่พวกเขารอคอยนั้นสำเร็จ แล้วในพระเยซูคริสต์ชาวนาซาเร็ธ ผ่านทางการอ้างอิงเหตุการณ์และข้อพระคัมภีร์จากพระคริสตธรรม คัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมจำนวนมาก ประการที่สอง มัทธิวต้องการบอกหรือหนุนใจให้ผู้เชื่อชาวยิว มีความเข้าใจในเรื่องอาณาจักรของพระเจ้า (แผ่นดินสวรรค์, แผ่นดินของพระเจ้า) ว่า ผู้ที่จะเข้าไปใน แผ่นดินนั้นควรจะทำอะไร ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมนั้น ชาวยิวได้รับการ ประกาศจากพระเจ้าว่าพวกเขาเป็นอาณาจักรของพระองค์ “พวกเจ้าจะเป็นอาณาจักรปุโรหิต และเป็นชนชาติบริสุทธิ์สำหรับเรา นี่เป็นถ้อยคำที่เจ้าต้องบอกกับคนอิสราเอล” (อพย. 19:6) ดังนั้น ถ้อยคำในพระธรรมมัทธิว จึงเรียกร้องให้ผู้คนที่ได้เข้าไปในแผ่นดินของพระเจ้าตอบสนองต่อการเป็น ประชากรของแผ่นดินของพระองค์ทั้งในด้านจิตใจและการสำแดงออกด้วยชีวิต ซึ่งวิยะดา ทัฬหิกรณ์ (1992) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ สำนวนพระคัมภีร์ใหม่ มัทธิว - กิจการ ว่า ในจำนวนหนังสือกิตติคุณ สัมพันธ์ทั้งสามเล่ม (มัทธิว มาระโก ลูกา) พระธรรมมัทธิวถือว่าเป็นพระธรรมที่คริสตจักรในยุคแรกใช้ อ่าน และได้รับการอ้างอิงมากกว่าเล่มอื่นๆ และด้วยมีการจัดเรียบเรียงเรื่องราวของพระเยซูคริสต์ไว้ อย่างเป็นระบบระเบียบ พระธรรมเล่มนี้จึงมีการนำมาใช้สำหรับการสอน การเทศนา และในการ นมัสการพระเจ้าของคริสตจักรตั้งแต่ยุคแรก นอกจากนี้มีนักวิชาการที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งของพระธรรมมัทธิวคือ มีการบันทึกถึงประเพณีต่างๆ ของชาวยิว โดย ที่ไม่มีคำอธิบายเพิ่มเติม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านต้องมีความเข้าใจถึงสิ่งเหล่านั้นเป็นอย่างดี ทั้งนี้

เนื่องจากผู้อ่านของมัทธิวคือชุมชนคริสเตียนที่ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางชุมชนชาวยิว โดยพวกเขาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน แต่มีความแตกต่างกันชัดเจนในเรื่องความเชื่อที่มีต่อพระเยซูคริสต์ แม้ภายหลังจะมีชาวยิวจำนวนหนึ่งที่ตัดสินใจเชื่อในพระเยซูคริสต์ (ชุมชนคริสเตียนยิว) แต่ก็ยังเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยที่อยู่ท่ามกลางคนยิว ไม่เพียงแต่เท่านั้นจากหลักฐานที่มีการกล่าวถึงว่าผู้อ่านซึ่งผู้เรียบเรียงมัทธิวต้องการสื่อสารด้วยนั้น น่าจะเป็นคริสเตียนยิวที่อาศัยอยู่ในเมืองอันโทโกแห่งแคว้นซีเรีย ทำให้เห็นภาพที่แตกต่างในอีกภาพหนึ่งคือภาพระหว่างคริสเตียนยิว กับคริสเตียนชาวต่างชาติด้วย

ดวงสุตา ศรีบัวอ้าย (2019) อธิบายว่าชุมชนคริสเตียนในกิตติคุณมัทธิวเป็นชุมชนที่เปิดต้อนรับสำหรับชาวต่างชาติ เนื่องจากมีการส่งมิชชันนารีออกไปประกาศกับคนต่างชาติในช่วงแรกๆ ของการก่อตั้งคริสตจักร และแน่นอนว่าในขณะที่อยู่ร่วมชุมชนเดียวกันพวกเขาย่อมพึ่งพาอาศัยกันและกัน ด้วยการเกื้อหนุน แบ่งปัน และช่วยเหลือ แม้จะมีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม การปฏิบัติและความเชื่อ จนบางครั้งนำมาสู่ความขัดแย้งบ้างก็ตาม ดังนั้นนอกจากการให้คริสเตียนชาวยิวเข้าใจว่าพระเยซูคริสต์คือพระเมสสิยาห์ที่พวกเขารอคอยแล้ว มัทธิวยังอธิบายถึงการดำเนินชีวิตในแบบของคนแห่งแผ่นดินของพระเจ้า เพื่อต้องการแก้ไขความขัดแย้งในเรื่องข้อปฏิบัติสำหรับการดำเนินชีวิตระหว่างคริสเตียนยิวกับคริสเตียนชาวต่างชาติ รวมทั้งเพื่อให้ชุมชนคริสเตียนยิวแห่งนี้เปิดใจต้อนรับชาวต่างชาติตามพระมหาบัญชาของพระเยซูซึ่งมัทธิวได้บันทึกไว้

ในการศึกษาถึงเบื้องหลังของหนังสือกิตติคุณสัมพันธที่บันทึกถึงเรื่องเกลือทั้งพระธรรมมัทธิว มาระโก และลูกา พบว่าการบันทึกถึงเรื่องเกลือมีความแตกต่างกัน โดยแต่ละเล่มมีความสอดคล้องกับผู้เขียน ลักษณะการเขียน วัตถุประสงค์ของผู้เขียน และผู้อ่านพระกิตติคุณของแต่ละเล่มอย่างชัดเจนในพระธรรมมัทธิว ผู้เรียบเรียงได้วางเรื่องเกลือไว้ในคำเทศนาบนภูเขาของพระเยซูซึ่ง วิยะดา ทัพทิกอร์น (1992) กล่าวว่าคำเทศนาบนภูเขา เป็นคำสอนอีกตอนหนึ่งของพระเยซูคริสต์ที่สาวกของพระองค์ใช้ท่องจำอยู่เสมอ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่พระเยซูคริสต์ทรงเรียกสาวกของพระองค์แล้ว และพระองค์กำลังอธิบายให้ผู้ติดตามพระองค์ได้เข้าใจถึงรายละเอียดของแผ่นดินสวรรค์ สำหรับวลี “ท่านทั้งหลายเป็นเกลือแห่งโลก” กล่าวถึงเพียงแห่งเดียวคือในพระธรรมมัทธิวเท่านั้น โดยประโยคนี้ไม่ใช่ประโยคคำสั่ง แต่เป็นการระบุอย่างชัดเจนว่าผู้ที่ติดตามพระองค์นั้นเป็นเกลือแห่งโลกโดยธรรมชาติอยู่แล้ว พระธรรมมัทธิวไม่ต้องมีคำอธิบายเพิ่มเติมใดๆ เพราะผู้อ่านคือชาวยิว ซึ่งมีความรู้และเข้าใจถึงความสำคัญและความเป็นมาของเกลือในพระคริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาเดิมเป็นอย่างดี ในขณะที่พระธรรมมาระโกเขียนถึงคริสเตียนใหม่ซึ่งเป็นชาวต่างชาติในกรุงโรม ดังนั้นพระธรรมมาระโกจึงมีการทำความเข้าใจเรื่องเกลือบ้าง เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจว่าการถูกเคล้าด้วยเกลือนั้นคืออะไร เพื่อผู้อ่านซึ่งเป็นผู้เชื่อที่มีจำนวนไม่มากนัก จะเลือกวิถีทางในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากผู้อื่นซึ่งถือเป็นคนกลุ่มใหญ่ คือการรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียว และการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขท่ามกลางชุมชนนั้น และในขณะเดียวกันเพื่อการสื่อสารกับผู้อ่านให้รู้ว่า

พวกเขาต้องพบกับความทุกข์ยากในการกดขี่ข่มเหง พระธรรมมาระโกจึงได้อธิบายถึงเรื่องไฟและเกลือควบคู่ไปด้วยกัน สำหรับพระธรรมลูกา การพูดถึงเรื่องเกลืออยู่ในบริบทที่ต่อเนื่องจากคำตรัสของพระเยซูเรื่องแผ่นดินของพระเจ้า และการเป็นสาวกของพระองค์ด้วยการเสียดสละสิ่งต่างๆ ในชีวิตของตน เพื่อยืนยันความเชื่อและการติดตามพระองค์ ด้วยความละเอียดของผู้เขียนจึงพบว่าในพระธรรมลูกามีการเพิ่มเติมด้วยการกล่าวถึงเกลือที่หมดสภาพคือ เกลือที่ไร้ซึ่งความเค็มมันนั้นต้องถูกทิ้งไป จากการศึกษาถึงความสำคัญของเกลือในยุคโบราณที่ผ่านมา ซีโอฟีลัสผู้อ่านพระธรรมลูกาซึ่งเป็นชาวโรมันซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ย่อมจะทราบและเข้าใจถึงความสำคัญของเกลือได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาคำว่า “เกลือ” ในพระคัมภีร์ฉบับภาษากรีกใช้คำว่า ἅλας (ฮาลาส) ปรากฏอยู่ 5 ครั้ง ส่วนภาษาฮีบรูมาจากคำว่า מֶלַח (เมลาห์) ปรากฏอยู่ 21 ครั้ง มีการกล่าวถึงเกลือในพระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับอธิกรรรม จากสิราค 39:26 ว่า เกลือเป็น 1 ใน 10 สิ่งของความต้องการจำเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของชาวยิว หรือของผู้คนในแถบปาเลสไตน์ในสมัยของพระเยซูคริสต์ ซึ่งได้แก่ น้ำ ไฟ เหล็ก เกลือ แป้งสาลี น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำองุ่น น้ำมันมะกอก และเสื้อผ้า (Brown, 1990)

งานวิจัยฉบับนี้ได้ค้นพบความเข้าใจและความหมายของเกลือตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว 5 ประการ ได้แก่ 1) เพิ่มรสชาติ 2) ถนอมรักษา 3) เครื่องถวายบูชา 4) พันธสัญญาพันธบัตร และ 5) การแข่งขัน โดยผลวิจัยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1) เพิ่มรสชาติ (Seasoning) เกลือเป็นเครื่องปรุงรสอาหารให้มีรสชาติ และเป็นส่วนประกอบในอาหารทุกประเภท เพราะทำให้มีรสชาติที่ดี กลมกล่อม พระธรรมโยบ 6:6 กล่าวว่า “จะกินของจืดโดยไม่ใส่เกลือได้หรือ? หรือใจชาวจะมีรสชาติอะไร?” เกลือเป็นเครื่องปรุงอาหารที่อยู่คู่กับการทำอาหารของมนุษย์มาตั้งแต่ยุคโบราณ แม้แต่ขนมหวานเกือบทุกประเภทก็ยังมีส่วนประกอบของเกลือปนอยู่ด้วย เนื่องจากความเค็มของเกลือช่วยขจัดความหวานของน้ำตาลให้เด่นชัดขึ้น อีกทั้งยังทำให้อาหารมีกลิ่นและรสชาติดีขึ้น

เปาโลได้นำคุณสมบัติของเกลือในข้อนี้ หนุนใจกับผู้เชื่อในเมืองโคโลสีว่า ให้พวกเขาละทิ้งความหวังในการใช้วาจาหรือคำพูดว่า “จงให้ถ้อยคำของท่านทั้งหลายประกอบด้วยเมตตาคุณเสมอ ปรุงด้วยเกลือให้มีรส เพื่อท่านจะได้รู้ว่าควรจะตอบแต่ละคนอย่างไร” (คส. 4:6 มาตรฐาน) สำหรับชาวยิว ด้วยคุณสมบัติของเกลือในข้อนี้ เป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขาได้สำรวจถึงชีวิตของตนเองว่าพวกเขาได้ดำเนินชีวิตแบบเกลือหรือไม่ พวกเขามีอิทธิพลต่อสังคมชุมชนที่เขายู่อย่างไร เขาได้ปฏิบัติต่อคนภายนอกซึ่งหมายถึงผู้ที่ไม่เป็นคริสเตียน ด้วยการใช้อำนาจที่น่าฟัง และเป็นคำพูดที่เป็นประโยชน์ เช่นเกลือหรือไม่ ดังนั้นความเป็นเกลือในความหมายนี้บ่งบอกว่าโลกนี้ไม่สามารถขาดเกลือได้ และการเป็นเกลือที่ดีนั้นต้องสำแดงสรรพคุณออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ ด้วยการมีอิทธิพลหรือมีผลต่อสิ่งที่อยู่รอบข้าง และต้องเป็นอิทธิพลในทางที่ดีเท่านั้น

2) ถนอมรักษา (Preserving) เกลือใช้สำหรับถนอมอาหารให้มีอายุยาวนานขึ้น แม้ไม่มีการบันทึกถึงเรื่องการใช้เกลือถนอมอาหารปรากฏในพระคัมภีร์ แต่จากการบันทึกทางประวัติศาสตร์ของจีนและอียิปต์ได้รับการยืนยันว่าเกลือถูกใช้สำหรับการถนอมรักษาพืชผักและเนื้อสัตว์ให้สดอยู่เสมอมานานมากกว่า 2000 ปี รวมทั้งถูกใช้เป็นยาฆ่าเชื้อหรือรักษาโรค ซึ่งพระธรรมเอเสเคียล บันทึกว่า “พูดถึงการกำเนิดของเจ้า ในวันที่เจ้าเกิดมานั้น เขาไม่ได้ตัดสายสะดือของเจ้า และไม่ได้ล้างเจ้าให้สะอาดด้วยน้ำ ไม่ได้ถูเจ้าด้วยเกลือ และไม่ได้พันเจ้าด้วยผ้า” (อสค. 16:4 มาตรฐาน) การใช้เกลือในการรักษาโรคเป็นเรื่องที่ผู้คนในยุคสมัยนั้นทำกันอย่างปกติ แม้ในปัจจุบันนี้ก็พบว่ายังมีบางชุมชนในประเทศแถบอาหรับที่ยังมีการใช้น้ำเกลือสำหรับเด็กที่เกิดใหม่อยู่ โดยเชื่อว่าน้ำเกลือช่วยในการฆ่าเชื้อโรคเพื่อทำให้สะอาด เกลือช่วยทำให้ผิวแห้ง และเสริมสร้างความแข็งแรง ทำให้ผิวของเด็กเกิดใหม่กระชับ เช่นเดียวกับในพระธรรม 2 พงศกษัตริย์ 2:20-21 เหตุการณ์ที่เอลีซานาเกลือใส่ลงไปที่น้ำพุ เป็นการอัศจรรย์ที่แสดงให้เห็นถึงการบำบัดรักษาจากการไม่เกิดผลและความตาย เป็นการนำความอุดมสมบูรณ์กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

จากการศึกษาในความหมายนี้ เกลือช่วยหรือชะลอในการเสื่อมของเนื้อเยื่อ เกลือรักษาและยับยั้งการแพร่กระจายของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตในความหมายนี้เมื่อพบว่าจากพระคัมภีร์ฉบับคาทอลิกในภาษาไทยมีการแปลพระธรรมมัทธิว 5:13 ว่า “ท่านทั้งหลายเป็นเกลือดองแผ่นดิน” ซึ่งเป็นการระบุและเน้นถึงความหมายคือการถนอมรักษาเพียงอย่างเดียว (มีคำอธิบายเพิ่มเติมพระคัมภีร์ฉบับคาทอลิกจากพระธรรมมาระโก 9:49 ว่า “การดองด้วยเกลือเป็นวิธีถนอมอาหารวิธีหนึ่งเปรียบเสมือนการรักษาความซื่อสัตย์ต่อพระเจ้าแม้ท่ามกลางความทุกข์ยาก”) การเป็นเกลือแห่งโลกในความหมายนี้จึงหมายถึงผู้ที่เชื่อในพระเยซูคริสต์ จะเป็นเกลือที่อยู่ในขวดเฉยๆ ไม่ได้แต่มีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พวกเขามีความรับผิดชอบต่อผู้คนและสังคมรอบข้าง ด้วยการเข้าไปอยู่ในกลไกหรือกระบวนการของการรักษา การยับยั้งความผิดพลาด หรือความบาปที่เกิดขึ้นในโลกนี้ รวมทั้งมีส่วนช่วยซ่อม ช่วยเสริม ช่วยยึดอายุ และช่วยทำให้โลกนี้มีสภาพที่ดีและดำรงอยู่ได้ต่อไป

3) เครื่องถวายบูชา (Offering) เกลือ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการถวายเครื่องเผาบูชาแต่พระเจ้า สำหรับชนชาติยิวแล้วในเรื่องนี้ถือเป็นเรื่องที่พวกเขาต้องปฏิบัติตามเพราะถูกกำหนดไว้ในข้อปฏิบัติของโทราห์ “จงผสมเครื่องหอมปรุงตามวิธีการของช่างปรุง เกลือให้เป็นส่วนหนึ่งของบริสุทธ์และศักดิ์สิทธิ์” (อพย. 30:35 มาตรฐาน) จงถวายเกลือพร้อมกับบรรดาเครื่องบูชาของท่าน” (ลวต. 2:13 มาตรฐาน) นอกจากนี้ยังมีการกล่าวในพระธรรมเอเสเคียลว่า “เจ้าจงนำมาถวายเฉพาะพระพักตร์พระยาห์เวห์ และปุโรหิตจะเอาเกลือโรยลงบนนั้น และถวายเป็นเครื่องบูชาเผาทั้งตัวแต่พระยาห์เวห์” (อสค. 43:24 มาตรฐาน) นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้เกลือสำหรับการถวายเครื่องเผาบูชาของคนอิสราเอลหรือชาวยิวนั้นเป็นที่รู้จักกันไม่เพียงแต่พวกยิวเท่านั้น แม้แต่ชาวต่างชาติก็ทราบและเห็นถึงความสำคัญในการใช้เกลือในกรณีนี้เช่นเดียวกัน (อสสร. 6:9, 7:22)

ในความหมายนี้เมื่อเกลือเป็นเครื่องบูชาถวายแด่พระเจ้า สำหรับชีวิตของผู้เชื่อเมื่อพระเยซูคริสต์ตรัสว่าพวกเขาเป็นเกลือ ชีวิตของผู้เชื่อจึงต้องเป็นชีวิตที่ยอมมอบถวายหมดทั้งชีวิตให้กับพระเจ้าอย่างแท้จริง ติดตามพระองค์แม้พบกับความทุกข์ยาก เพราะการเป็นเกลือแห่งโลกไม่ได้หมายความว่าพวกเขาจะได้รับการยอมรับจากโลกในทุกเรื่อง แต่เกลือต้องยอมสละตนเอง ถูกละลายและยอมถูกเปลี่ยนแปลง เพื่อทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์แบบ

4) พันธสัญญานิรันดร์ (Everlasting Covenant) เกลือเป็นสัญลักษณ์ของพันธสัญญาที่มั่นคงและนิรันดร์ จากการศึกษาถึงเบื้องหลังข้อพระคัมภีร์ที่ปรากฏ พบการใช้เกลือ ในความหมายของพันธสัญญานิรันดร์สองแห่ง ได้แก่ พันธสัญญาที่พระเจ้าทรงทำกับกษัตริย์ดาวิด “พวกท่านรู้แล้วไม่ใช่หรือว่าพระยาห์เวห์พระเจ้าแห่งอิสราเอล ประทานตำแหน่งพระราชอาสน์อิสราเอลเป็นนิรันดร์แก่ดาวิด และบุตรหลานของพระองค์โดยพันธสัญญาเกลือ? (2 พศต. 13:5 มาตรฐาน) และพันธสัญญาซึ่งพระเจ้าได้ทรงกระทำกับอาโรน ในฐานะที่อาโรนเป็นตัวแทนของปุโรหิตและคนเลวี “เครื่องถวายทุกอย่างที่บริสุทธิ์ที่คนอิสราเอลถวายแด่พระยาห์เวห์ เราให้แก่เจ้า และแก่บุตรชายหญิงซึ่งอยู่กับเจ้าเป็นส่วนแบ่งที่กำหนดถาวร เป็นพันธสัญญาเกลือนิรันดร์เฉพาะพระพักตร์พระยาห์เวห์สำหรับเจ้าและพงศ์พันธุ์ของเจ้าด้วย” (กตว. 18:19 มาตรฐาน)

Payne (1988) เสนอความคิดเห็นในเรื่องพันธสัญญาเกลือสรุปได้ว่า การอ้างถึงพันธสัญญาเกลือระหว่างพระเจ้ากับกษัตริย์ดาวิดในพระธรรม 2 พงศาวดาร 13:5 นั้นมีที่มาของความหมายจากพระธรรม 1 พงศาวดาร 17 :12-14 “เขาจะเป็นผู้สร้างนิเวศให้เรา และเราจะสถาปนาบัลลังก์ของเขาไว้ตลอดนิรันดร์ เราจะเป็นบิดาของเขา และเขาจะเป็นบุตรของเรา เราจะไม่นำความรักมั่นคงของเราไปจากเขาเสีย อย่างที่เราเอาไปจากคนที่อยู่ก่อนเขานั้น แต่เราจะให้เขาตั้งอยู่ในนิเวศของเรา และในอาณาจักรของเราตลอดนิรันดร์ เราจะสถาปนาบัลลังก์ของเขาไว้นิรันดร์” นี่จึงเป็นคำอธิบายถึงความหมายของพันธสัญญาเกลือ คือพันธสัญญาที่เป็นนิรันดร์ ซึ่ง ลินด์เซย์ (2009) ก็ให้ความหมายที่คล้ายคลึงกันว่า “ในตะวันออกสมัยโบราณ เกลือเป็นสิ่งที่ถือกันว่าไม่อาจถูกทำลายได้ด้วยไฟ ดังนั้น “พันธสัญญาเกลือ” จึงหมายถึงพันธสัญญาที่ยั่งยืน นานชั่วนิรันดร์” สอดคล้องกับ เคอร์ลินสกี (2556) ที่กล่าวถึงความเชื่อของผู้คนในยุคสมัยเดียวกับพระคริสตธรรมคัมภีร์ไว้ว่า ผู้คนในศาสนาอิสลามและยูดาห์ต่างก็ใช้เกลือประทับบนสัญญาซื้อขาย เพราะเกลือไม่มีวันเปลี่ยนแปลง แม้เกลือจะละลายเป็นของเหลว แต่ก็ยังสามารถระเหยกลับมาเป็นผลึกสีเหลี่ยมได้อีกครั้ง ดังนั้นผู้คนในอียิปต์โบราณ จึงนับให้เกลืออยู่ในเครื่องถวายบูชาด้วยเช่นกัน ในส่วนของชาวอาหรับนั้น เมื่อมีโอกาสทำสัญญาร่วมกัน พวกเขาจะนำเกลือวางลงบนใบมีดของดาบ และผู้ที่ทำสัญญาทุกคนก็จะเอาเกลือเข้าปากของตนเอง การกระทำแบบนี้ถือว่าการสร้างความสัมพันธ์หรือมิตรภาพทางสายเลือดซึ่งจะทำให้พวกเขายังคงรักษาความซื่อสัตย์ต่อกันและกันไว้ แม้จะต้องตกอยู่ในอันตรายถึงชีวิตก็ตาม

เกลือเป็นสัญลักษณ์ของการต้อนรับ มิตรภาพและความสัมพันธ์ ความคงทน ยาวนาน และ ความเชื่อสัตย์ ดังนั้นวลีที่ว่า “พันธสัญญาเกลือ” ซึ่งพบในข้อพระคัมภีร์สองตอนนี่จึงมีความหมายถึง พันธสัญญาที่มีตลอดไป ไม่มีการยกเลิก เป็นพันธสัญญานิรันดร์ ไม่ว่าจะเป็นพันธสัญญาเกลือระหว่าง พระเจ้ากับกษัตริย์ดาวิด หรือพันธสัญญาเกลือระหว่างพระเจ้ากับพงศ์พันธุ์ในตระกูลของอาโรน ในส่วนของชนชาติยิวซึ่งมีความเชื่อมั่นว่าพวกเขาเป็นชนชาติที่ได้รับการทรงเลือกจากพระเจ้าเพื่อให้ เป็นผู้ที่ได้รับพระพรและนำพระพรไปสู่ชนชาติทั่วโลก เมื่อพระเยซูคริสต์ย้ายกับพวกเขาในเรื่อง การเป็นเกลือ เป็นการย้ายและเพิ่มความเชื่อมั่นถึงพันธสัญญานิรันดร์ของพระเจ้าที่มีต่อชนชาติของ พวกเขาอีกครั้งว่า พันธสัญญานี้ยังดำรงอยู่และจะเป็นพันธสัญญาที่ไม่มีวันจบสิ้นหรือหยุดลงได้ นอกจากการได้ระลึกถึงความรักนิรันดร์ของพระเจ้าแล้ว ทำให้พวกเขาย้อนกลับมามองตนเองด้วยว่า พวกเขาได้ปฏิบัติตามและถือรักษาตามพันธสัญญาได้หรือไม่ สำหรับพันธสัญญาที่เป็นนิรันดร์ระหว่าง พระองค์กับอาโรน ซึ่งเป็นตัวแทนบรรดาผู้รับใช้ของพระองค์ เมื่อพวกเขาได้รับใช้พระองค์ด้วยการทำ หน้าที่ดูแลประชากรของพระองค์อย่างสัตย์ซื่อแล้ว พระองค์จะประทานสิ่งที่จำเป็นและพอเพียง สำหรับพวกเขาเสมอ แม้บรรดาปุโรหิตและคนเลวจะไม่ได้รับการแบ่งแผ่นดินเป็นมรดกเช่นเดียวกับ คนอิสราเอลเผ่าอื่น ๆ แต่มรดกของพวกเขาจะยิ่งใหญ่กว่านั้นคือเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าเองที่จะเป็น มรดกของพวกเขา “และพระยาห์เวห์ตรัสกับอาโรนว่า “เจ้าจะไม่ได้รับมรดกในแผ่นดินของพวกเขา และจะไม่มีส่วนแบ่งใด ๆ ท่ามกลางพวกเขาเลย เราเองจะเป็นส่วนแบ่งของเจ้าและเป็นมรดกของเจ้า ท่ามกลางคนอิสราเอล” (กตว. 18:20 มาตรฐาน) ดังนั้นพวกเขาจึงไม่ต้องเป็นห่วงในเรื่องการดำเนิน ชีวิต เพราะพระเจ้าจะทรงจัดเตรียมและดูแลพวกเขาอย่างถาวร “จะเป็นกฎกำหนดถาวรตลอดชาติ พันธุ์ของเจ้า” (กตว. 18:23 มาตรฐาน)

5) การแช่งสาป (Cursing) เกลือเป็นเครื่องหมายของการถูกแช่งสาป จากการศึกษาถึง บริบทและข้อพระคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับเกลือในความหมายนี้ พบว่ามีข้อพระคัมภีร์จำนวน 4 ตอน เกลือเป็นสัญลักษณ์ของการแช่งสาปและการพิพากษาลงโทษ กรณีแรกคือการไม่เชื่อฟังพระเจ้า จาก เหตุการณ์ที่ภรรยาของโลทต้องกลายเป็นเสาเกลือ (ปฐมก. 19) และอีกกรณีคือการลงโทษต่อประเทศที่ พ่ายแพ้สงครามในสมัยนั้น โดยฝ่ายที่ชนะสงครามจะโปรยเกลือลงบนแผ่นดินของฝ่ายที่พ่ายแพ้ สงคราม เพื่อให้แผ่นดินนั้นไม่สามารถมีผู้ได้อาศัยได้อีกเพราะแผ่นดินนั้นจะไม่สามารถเกิดผลผลิต ใด ๆ ได้เลย (ฉธบ. 29, ผวฉ. 9, ยรม 17:6 และ ศพย. 2)

ดังนั้นเองในความเข้าใจของชุมชนชาวยิวต่อเรื่องเกลือนั้น นอกจากเกลือจะเป็นสิ่งที่ทำให้ ชุมชนชาวยิวได้ระลึกถึงพระพรและความรักที่มั่นคงนิรันดร์ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากพระเจ้า แล้ว การเป็นเกลือแห่งโลกยังคงเป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขาได้ระลึกถึงประสบการณ์ที่บรรพบุรุษได้บอกเล่า สืบต่อกันมาถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นถ้าพวกเขาไม่เชื่อฟังพระเจ้าด้วย ดังนั้นเมื่อพระเยซูคริสต์ทรงตรัส กับ พวกเขาว่าพวกเขาเป็นเกลือแห่งโลก จึงเป็นถ้อยคำที่มีคุณค่า มีความสำคัญ และมีความหมายอย่างยิ่ง

เนื่องด้วยในบริบทของพระธรรมมัทธิว 5:13 เกลือมีความหมายที่แสดงถึงลักษณะของผู้เชื่อในพระเยซูคริสต์ จากผลการศึกษาความหมายของเกลือทั้ง 5 ประการ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นเพื่อนำมาอภิปรายเพียง 2 ประการ คือประเด็นคริสเตียนกับการเป็นเกลือแห่งโลก และเกลือที่หมดรสเค็ม

1) คริสเตียนกับการเป็นเกลือแห่งโลก

จากคำตรัสของพระเยซูคริสต์ที่ว่า “ท่านทั้งหลายเป็นเกลือแห่งโลก” คำว่าท่านทั้งหลายในที่นี้หมายถึงใคร ในพระคัมภีร์ฉบับภาษากรีกใช้คำว่า ὅμοιοι (โฮเมส) ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า οὖ (อู) หมายถึง คุณ เธอ โดย ὅμοιοι อยู่ในรูปของพหูพจน์ จึงมีความหมายว่า พวกท่าน หรือพวกคุณ ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับมาตรฐาน เลือกใช้คำว่า ท่านทั้งหลาย Morris (1992) เสนอว่า คำนี้เป็นการกล่าวถึงอย่างเฉพาะเจาะจง โดยพระเยซูคริสต์ไม่ได้หมายถึงประชาชนทั่ว ๆ ไป แต่หมายถึงผู้ที่เปี่ยมอัครสาวกของพระองค์เท่านั้น ในขณะที่ บาร์เบอรี (2004) อธิบายว่า พระเยซูทรงตรัสกับผู้ติดตามพระองค์ซึ่งมีจำนวนมากโดยไม่เน้นเฉพาะอัครสาวกเท่านั้น อ้างจากบริบทของพระธรรมมัทธิว 4:25 ว่า “และมีมหาชนติดตามพระองค์ซึ่งมาจากแคว้นกาลิลี แคว้นทศบุรี กรุงเยรูซาเล็ม แคว้นยูเดีย และแม่น้ำจอร์แดนปากตะวันออก” และจากมัทธิว 5:13 “เมื่อทอดพระเนตรเห็นฝูงชน พระองค์ก็เสด็จขึ้นไปบนภูเขา” คำว่า “เหล่าสาวก” ในมัทธิว 5:13 มีความหมายตรงตัวว่า “ผู้เรียน” สอดคล้องกับในมัทธิว 7:28 “ครั้นพระเยซูตรัสคำเหล่านี้เสร็จแล้ว ประชาชนทั้งปวงก็อัศจรรย์ใจด้วยคำสอนของพระองค์” ดังนั้น เหล่าสาวก ในที่นี้จึงไม่น่าจะหมายถึงอัครสาวกสิบสองคนเท่านั้น เหตุนี้เองผู้เชื่อหรือคริสเตียนทุกคนจึงไม่สามารถปฏิเสธการเป็นเกลือแห่งโลกได้ Stanton (1992) สนับสนุนความคิดนี้โดยกล่าวว่า คำสอนของพระเยซูตอนนี้เล็งไปถึงชนทุกชาติที่ได้ฟังคำตรัสของพระองค์ (มธ. 28:18-20) เช่นเดียวกับที่ พิพเพิร์ท (2007) กล่าวว่า ในคำเทศนาบนภูเขาพระเยซูตรัสว่าเราเป็นเกลือแห่งโลก และทรงท้าทายไม่ให้เราสูญเสียรสเค็มไป มีความหมายคือ เราต้องแข่งขันในฐานะเป็นผู้แทนของพระองค์ในท่ามกลางชาวโลก เราต้องออกมาจากขวดเกลือและเข้าไปอยู่ในชีวิตจริง ไม่ใช่การถูกเหยียบย่ำ” ในงานเขียนนี้ได้อธิบายอย่างชัดเจนและตรงกับความหมายของประโยคที่พระเยซูตรัสว่า การเป็นเกลือแห่งโลกนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เป็นกระบวนการที่ไม่ต้องใช้เทคนิคพิเศษในการเรียนรู้ ไม่ใช่โครงการที่จะประยุกต์ใช้ ไม่ใช่หน้าที่ที่เพิ่มขึ้นสำหรับคริสเตียน ไม่ใช่สิ่งที่ต้องทำ ไม่ใช่สิ่งที่ควรทำ อาจจะทำ ทำได้ หรือจะทำ แต่เป็นธรรมชาติ เป็นวิถีชีวิต หรือเป็นไปเองโดยอัตโนมัติ ดังนั้นความหมายของการเป็นเกลือแห่งโลกนี้จึงหมายถึงผู้ที่เชื่อในพระเยซูคริสต์ หมายถึงคริสเตียนทุกคน

วอร์เรน (2011) กล่าวใน “ชีวิตที่เคลื่อนไปด้วยวัตถุประสงค์” ว่า เราต้องเลือกว่าจะเป็นคริสเตียนระดับโลกหรือจะเป็นคริสเตียนฝ่ายโลก คริสเตียนฝ่ายโลกนั้นเข้ามาพึ่งพระเจ้าเพื่อความพึงพอใจส่วนตัวเท่านั้น แม้พวกเขาได้รับความรอดแต่ก็ยังเห็นแก่ตัว พวกเขาชอบกิจกรรมที่เสริมสร้าง

ตัวเอง รับพระพรของตนเอง และสนใจในความสุขที่ตนเองจะได้รับ โดยไม่สนใจในการนำความรอด และการนำพระพรที่ได้รับไปใช้เพื่อผู้อื่น แต่สำหรับผู้ที่เป็นคริสเตียนระดับโลกคือคริสเตียนที่ใช้ชีวิต และพระพรที่ได้รับทั้งหมดเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกนี้ในทุก ๆ วัน ดังนั้นคริสเตียนระดับโลกในความหมายของ วอร์เรน จึงเป็นคริสเตียนที่ตอบสนองต่อการเป็นเกลือแห่งโลก ซึ่งมีความหมาย คล้ายกับที่ ยูแบงค์ (2555) กล่าวไว้ในหนังสือ เราเป็นทูตของพระคริสต์ ว่า สำหรับการเป็นคริสเตียน เราได้ชื่อว่าเป็นทูตของพระคริสต์ซึ่งในระดับแรกหมายถึงชีวิตส่วนตัวของเรากับพระเจ้า ดิดสนิท และ อยู่ในทางของพระองค์ สำหรับระดับที่สองคือการให้ชีวิตของตนเองเป็นตัวแทนของพระคริสต์ หรือให้ ทุกคนได้เห็นพระคริสต์ในตัวของเรา งานเขียนของทั้งสองท่านได้ช่วยอธิบายให้เห็นภาพของการเป็น เกลือแห่งโลกได้อย่างชัดเจน

2) เกลือที่หมดรสเค็ม

คำว่า “หมดรสเค็ม” ในภาษากรีกใช้คำว่า $\mu\omega\rho\alpha\nu\theta\eta\iota$ (โมแรนเท) มีรากศัพท์มาจากคำว่า $\mu\omega\rho\alpha\iota\nu\omega$ (โมรายโน) คำนี้มีความหมายตรงตัวว่า to be foolish หมายถึง โง่ ฉะฉาน โง่เขลา การทำสิ่งที่โง่ ในภาษาฮีบรูและภาษาอารเมคเป็นการเล่นคำ แปลได้ว่าไร้รสชาติ (จืดชืด) หรือเป็นคน โง่เขลา พบการใช้คำนี้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์เพียง 4 ครั้ง คือใช้ในความหมายของการหมดรสเค็ม หรือการกลายเป็นสิ่งที่จืดชืด จากพระธรรมมัทธิว 5:13 และลูกา 14:34 สำหรับความหมาย โง่เขลา พบในพระธรรมโรม 1:22 “ในการอ้างตัวว่าเป็นคนมีปัญญา เขากลายเป็นคนโง่เขลาไป” และพบใน 1 โครินธ์ 1:20 “พระเจ้าทรงทำให้ปัญญาฝ่ายโลกเป็นความโง่แล้วไม่ใช่หรือ” ธวัช เย็นใจ (2018) กล่าวว่า เกลือที่หมดรสเค็ม คือเกลือมาซิเรีย ซึ่งเมื่อถูกฝนและแดด หรือการเก็บเกลือไว้เป็นเวลานาน จะทำให้ความเค็มเสื่อมลง เช่นเดียวกับ แกรสมิค (2006) ที่อธิบายว่า เกลือหมดรสเค็ม คือเกลือที่ สกปรกและหยาบ ซึ่งเป็นขยะจากนาเกลือที่มักจะถูกทิ้งจนเหลือแต่ซากของผลึกเหมือนเกลือ แต่ไม่มี รสชาติ France (2007) ได้พูดถึงประโยค “เกลือที่หมดรสเค็ม” ว่า เป็นคำพูดที่ดูสับสน (เหมือนกับที่ เราพูดว่า น้ำไม่มีความเปียก) เพราะถ้าเกลือไม่มีรสเค็ม ก็แสดงว่ามันไม่ใช่เกลือ เกลือบริสุทธิ์จะไม่ สูญเสียรสชาติหรือความเค็ม แม้ว่าจะถูกเก็บไว้เป็นเวลานาน แต่กรณีของเกลือที่หมดรสเค็มในเวลา นี้หมายถึงเกลือที่ถูกใช้ในยุคนิวบราณผลิตมาจากทะเลตาย โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการเช่นเดียวกับการ ผลิตเกลือในปัจจุบัน เกลือจึงไม่ได้เป็นเพียงแคโซเดียมคลอไรด์เท่านั้น แต่เต็มไปด้วยส่วนประกอบ ของแร่ธาตุอื่น ๆ เจือปนอยู่ด้วย บางครั้งเกลือที่แท้จริงจะถูกชะล้างออกไป โดยทิ้งไว้เหลือแต่แร่ธาตุ ที่ไร้ประโยชน์ ไม่มีความเค็มหลงเหลืออยู่เลย และไม่มีประโยชน์ที่จะนำไปทำอะไรได้อีกนอกจาก การโยนทิ้งเพียงอย่างเดียว ดังนั้น การเป็นเกลือที่หมดรสเค็ม ผลลัพธ์คือการถูกโยนทิ้ง และไม่มี ประโยชน์อะไรอีกเลย เช่นเดียวกันกับคริสเตียนที่หมดรสเค็ม แม้การเชื่อในพระเยซูคริสต์จะเพียงพอ สำหรับการได้รับความรอด การพ้นจากความผิดบาปนั้นก็เพราะโดยความรักและพระคุณของพระเจ้า แต่สำหรับการเป็นคริสเตียนที่หมดรสเค็มหมายถึง คริสเตียนที่ไม่ได้สำแดงคุณค่าหรือใช้ประโยชน์สิ่ง

ตนได้รับและมีอยู่เพื่อพระเจ้าหรือผู้อื่นเลย เปรียบเสมือนเกลือที่อยู่ในขวดแต่ไม่ได้ถูกเทออกมาจากขวด ในอีกความหมายหนึ่ง เกลือที่หมดรสเค็มก็เปรียบกับชีวิตของคริสเตียนที่ยินยอมให้สิ่งต่าง ๆ ที่ไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตทั้งฝ่ายร่างกาย จิตใจ หรือจิตวิญญาณเข้ามาเกาะติดกับตนเอง หรือการยอมให้สิ่งต่าง ๆ ในโลกเข้ามาเจือปนอยู่ในชีวิตของตนเอง โดยไม่พยายามที่จะสลัดมันออกไปให้พ้น จนทำให้ความเค็มที่มีสูญหายไปหมด ดังนั้นแทนการเป็นเกลือที่จะเข้าไปเปลี่ยนแปลงหรือรักษาสังคมให้ดีขึ้น จะกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความค่า การถูกผู้คนเหยียบย่ำนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ตกต่ำ และแน่นอนว่าไม่เพียงเฉพาะตนเองเท่านั้นที่จะถูกเหยียบย่ำ แต่ทั้งชุมชนคริสเตียนและพระเจ้าก็ไม่ได้รับเกียรติจากชีวิตของคริสเตียนที่หมดรสเค็มด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า สำหรับคริสเตียนที่หมดรสเค็มไปแล้วนั้น เขาจะกลับมาเป็นคริสเตียนที่มีรสเค็มได้อีกหรือไม่ ในการใช้รูปประโยคจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับภาษากรีก พบว่าเป็นประโยคที่อยู่ในรูปของการถูกกระทำ คือ เกลือที่ไม่มีรสเค็มแล้วจะถูกทำให้กลับมาเค็มอีกได้อย่างไร (how can its saltiness be restored?) แสดงให้เห็นว่าเกลือไม่สามารถกลับมามีรสเค็มได้อีกด้วยตนเอง คำตรัสของพระเยซูคริสต์จึงเป็นการเตือนให้ผู้เชื่อระมัดระวังในการดำเนินชีวิตที่จะรักษาความเค็มไว้ คือมีเกลืออยู่ในตัวเสมอ ในทางกลับกันถ้ายอมเป็นเกลือที่หมดรสเค็มก็ต้องยอมรับที่จะพบกับกับความเจ็บปวด การถูกเหยียบย่ำ ความอับอาย และการไม่เกิดผล แต่โดยพระคุณและความรักของพระเจ้าที่โปรดประทานต่อประชากรของพระองค์ ผู้วิจัยเชื่อว่าสำหรับชีวิตของคริสเตียนที่ต้องการเติมเต็ม และกลับมามีรสเค็มอีกครั้งหนึ่งนั้น พระเจ้าทรงให้ออกาสอยู่เสมอ และพระเจ้าทรงเป็นผู้เดียวเท่านั้นที่จะทำให้ผู้ที่หมดรสเค็มนั้นกลับมามีความเค็มได้อีกครั้ง ด้วยกำลัง ด้วยสติปัญญา ความสามารถและความพยายามของเราเอง จะไม่สามารถกระทำได้ แต่ด้วยพันธสัญญาในพันธสัญญาที่พระองค์ทรงประทานให้แก่ผู้ที่เชื่อและวางใจในพระองค์ ผู้เชื่อจึงสามารถดำเนินชีวิตด้วยการเป็นเกลือแห่งโลกนี้ได้อย่างแน่นอน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

งานวิจัยฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อทราบความหมายของ “การเป็นเกลือแห่งโลก” ตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว และทราบถึงสาเหตุที่พระเยซูคริสต์ทรงเปรียบสาวกของพระองค์เป็นเกลือแห่งโลก ผลการศึกษาโดยแบ่งตามลักษณะ ความสำคัญ และการกล่าวถึงเกลือจากข้อพระคัมภีร์ข้างต้น สรุปได้ว่า สำหรับชาวยิว เกลือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากเพราะไม่เพียงแต่จะมาใช้สำหรับปรุงรสอาหารเท่านั้น แต่ธรรมเนียมปฏิบัติยังกำหนดให้ใช้เกลือเพื่อเป็นเครื่องบูชาถวายแด่พระเจ้า อีกทั้งเกลือยังใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคด้วย เกลือนอกจากจะมีประโยชน์มากมายแล้ว เกลือยังมีความหมายถึงการถูกแช่สับและการไม่เกิดผล และสิ่งที่สำคัญสำหรับชนชาติยิวซึ่งเป็นผู้ที่มั่นใจว่าชนชาติ

ของพวกเขาเป็นชนชาติที่พระเจ้าทรงเลือกสรรไว้ให้เป็นชนชาติของพระองค์ พวกเขามีความเชื่อว่าพระเจ้าได้ทรงประทานพันธสัญญาเกลือแก่บรรพบุรุษของเขา ซึ่งเป็นพันธสัญญาที่เป็นนิรันดร์อันนำมาสู่ความหวัง และความเชื่อที่ว่า พระองค์จะทรงเป็นผู้ปกป้อง ดูแล และอวยพระพรชนชาตินี้ตลอดไปเป็นนิรันดร์ จากผลการวิจัยทำให้ทราบความหมายของเกลือ 5 ประการ ดังนี้ 1) เพิ่มรสชาติ 2) ถนอมรักษา 3) เครื่องถวายบูชา 4) พันธสัญญานิรันดร์ และ 5) การแข่งสาป แต่จากการศึกษาถึงเบื้องหลัง บริบทที่เกี่ยวข้องในพระธรรมมัทธิว 5:13 และความคิดเห็นของนักวิชาการพบว่าเกลือในพระธรรมตอนนี้สะท้อนถึงความหมายสี่อันดับแรกอันได้แก่ 1) เพิ่มรสชาติ 2) ถนอมรักษา 3) เครื่องถวายบูชา 4) พันธสัญญานิรันดร์ ซึ่งทุกความหมายมีความเชื่อมโยงกับบริบทและวัตถุประสงค์ของผู้เรียบเรียงพระธรรมมัทธิวตามเหตุผลที่กล่าวในข้างต้น จากผลการวิจัยดังกล่าวนำมาสู่ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) สำหรับคริสเตียน คริสเตียนหลายคนกล่าวว่า “ฉันไม่สามารถเป็นเกลือแห่งโลกได้อย่างแน่นอน ฉันยังมีข้อผิดพลาดมากมาย ฉันขอมิชีวิตแห่งการเป็นคริสเตียนที่อยู่แบบเงียบ ๆ ไม่ยุ่งกับใคร” คำกล่าวนี้แสดงถึงความไม่เข้าใจต่อสิ่งที่พระเจ้าได้ทรงมอบหมายในการเป็นเกลือแห่งโลก แม้เป็นสิ่งที่ยากมากสำหรับคริสเตียนที่จะรักษาหรือดำเนินชีวิตได้ตามมาตรฐานของพระเจ้า แต่ด้วยการทรงนำและการช่วยเหลือจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ คริสเตียนสามารถตอบสนองชีวิตที่เป็นเกลือแห่งโลกด้วยการสำแดงชีวิตที่เป็นพระพร และมีผลกระทบต่อนักอื่นในทางที่ดี มีชีวิตที่แตกต่างจากการดำเนินชีวิตของโลกนี้ และมอบถวายทั้งชีวิตให้กับพระเจ้าโดยยืนหยัดอยู่ในความเชื่อตามคำสอนจากพระวจนะ ในที่นี้ วรณภา เรืองเจริญสุข (2021) อธิบายไว้ในหนังสือ จริยธรรมคริสเตียน ว่า เปาโลเรียกคริสเตียนว่า “ธรรมิกชน” ซึ่งในความหมายภาษากรีก มีความหมายต่อเนื่องจากคำว่า “บริสุทธิ์” ในภาษาฮีบรู ซึ่งมีความหมายว่า “แตกต่าง” ดังนั้นคริสเตียนจึงต้องแตกต่างจากผู้ที่ไม่ได้เป็นคริสเตียน และต้องกระทำให้ได้ไม่เพียงทำตามมาตรฐานของโลกนี้เท่านั้น

2) สำหรับผู้ใช้ของพระเจ้า ในความหมายของเกลือที่แสดงถึงพันธสัญญานิรันดร์กับอาโรน และพงศ์พันธุ์ของท่านั้น ผู้รับใช้ของพระเจ้าจะได้รับพระพรตามพันธสัญญาในการเป็นเกลือแห่งโลกอย่างแน่นอน ผู้รับใช้ต้องมั่นใจในการทรงเลือกและการทรงเรียกเพื่อทำพันธกิจของพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นการรับใช้ในคริสตจักร หน่วยงาน หรือสถาบัน แม้พบอุปสรรคหรือปัญหาใดก็ตาม แต่พระสัญญาที่พระองค์ตรัสไว้ว่าพระองค์จะทรงจัดเตรียมและเลี้ยงดู รวมถึงการปกป้องผู้รับใช้และครอบครัวนั้นถือได้ว่าเป็นพันธสัญญาที่เป็นนิรันดร์ ดังนั้นผู้รับใช้จะไม่หนีหรือละทิ้งจากพันธกิจที่ได้รับมอบหมายจากองค์พระผู้เป็นเจ้า เพียงเพราะขาดหรือไม่มีในสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต แต่จะมั่นคงในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และเรียนรู้ในการกระทำตามและเชื่อฟังพระองค์เสมอ นอกจากการมั่นคงและไว้วางใจในพันธสัญญาที่พระเจ้าทรงให้ไว้แล้ว ผู้รับใช้ต้องสอน แบ่งปัน และหนุนใจผู้อื่นในเรื่องการเป็นเกลือแห่งโลก โดยสอนถึงความหมายในเรื่องนี้อย่างครบถ้วน ไม่ใช่เพียงพูดถึงคุณสมบัติของเกลือที่ใคร ๆ

ก็รู้กันเพียงเป็นเครื่องปรุงอาหาร และช่วยรักษาการบูตเน่า หรือเพียงการใช้ประโยค “ขอให้เราเป็นเกลือแห่งโลก” เป็นข้อสรุปของทุกเรื่องของคำเทศนาหรือการอธิษฐาน โดยปราศจากการอธิบาย หรือให้ความเข้าใจในการเป็นเกลืออย่างถูกต้อง เมื่อสมาชิกในคริสตจักร มีความเข้าใจและเป็นเกลือที่มีความเค็มและใช้การได้ เม็ดเกลือเหล่านั้นจะเข้าไปอยู่และทำหน้าที่ของมันได้อย่างเต็มที่ในทุกชุมชนชน ทุกสังคม ในประเทศไทย และในโลกนี้ต่อไป

3) สำหรับคริสตจักร ผู้เชื่อในคริสตจักรจะสามารถดำเนินชีวิตให้เป็นเกลือของโลกได้นั้น คริสตจักรต้องเห็นความสำคัญในการให้พระวจนะของพระเจ้าตอนนี้สำเร็จในชีวิตคริสเตียน ด้วยการทุ่มเทสอนพระวจนะ เทศนา เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนแก่สมาชิกในคริสตจักรทุกวัย นอกจากนี้ต้องมีแผนงานหรือการดำเนินกิจกรรมกับชุมชน สังคม ที่อยู่รอบข้างด้วย โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ยากลำบากในปัจจุบัน อาจมีคริสตจักรหลายแห่งที่ปิดตัวเงียบ โดยไม่สนใจช่วยเหลือ หรือแบ่งปันให้กับผู้อื่น แต่ขณะเดียวกันมีหลายคริสตจักรที่ได้ใช้วิกฤติการณ์นี้เป็นโอกาสสำหรับส่งต่อพระพร ด้วยการมอบความรัก การช่วยเหลือ และแบ่งปันแก่สังคมชุมชน ในรูปแบบที่แตกต่างกันไป สิ่งเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนถึงความหมายของการเป็นเกลือแห่งแผ่นดินโลก สะท้อนถึงภาพของพระเยซูคริสต์ และภาพของพระเจ้าผู้ทรงเป็นความรักได้ดีกว่าคำสอน หรือการเทศนาในเรื่องความรักแต่เพียงอย่างเดียว

4) สำหรับหน่วยงาน และองค์กรคริสเตียน ด้วยจำนวนคริสเตียนในประเทศไทยมีน้อย จึงส่งผลให้หน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรคริสเตียนต้องรับผู้ต่างความเชื่อเข้ามาปฏิบัติงานในหน่วยงาน และมีนโยบายที่ตอบสนองต่อนโยบายในการประกาศ และเสริมสร้างคุณลักษณะของบุคลากรในหน่วยงานอยู่แล้ว การที่สถาบัน หน่วยงาน หรือองค์กรยังรักษามาตรฐานด้วยการให้ผู้นำสูงสุดเป็นคริสเตียน เป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ในขณะเดียวกันคริสเตียนที่อยู่ในระดับผู้นำต้องมีมาตรฐานในการดำเนินชีวิตแบบคริสเตียนโดยเป็นเกลือมีความเค็มด้วย และไม่เพียงผู้บริหารเท่านั้น บุคลากรคริสเตียนในหน่วยงานถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการที่จะส่งเสริมสนับสนุน หรือเป็นผู้ที่จะทำให้ผู้ต่างความเชื่ออยู่ในฝ่ายตรงข้ามได้เช่นกัน

5) สำหรับสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในอดีตมิชชันนารีเข้ามาประกาศและเผยแผ่พระกิตติคุณในประเทศไทย ผ่านการสำแดงความรัก ความห่วงใยต่อประชาชนชาวไทยด้วยการทำพันธกิจลงสู่ชีวิตของผู้คน ในด้านการรักษาโรค การให้การศึกษา และความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการต่างๆ เป็นการสำแดงถึงการเป็นเกลือแห่งโลกได้อย่างชัดเจน ในปัจจุบันนี้ขณะที่ผู้คนกำลังพบกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก หน่วยงานต่าง ๆ ของสภาคริสตจักรจึงควรให้การสนับสนุนและมีโอกาสได้เข้าไปเยียวยารักษา ทั้งสภาพจิตใจ ร่างกาย เศรษฐกิจ และการดำเนินชีวิตประจำวันอย่าง

ต่อเนื่อง นอกจากการทำพันธกิจแก่ชุมชนสังคมแล้ว สิ่งที่สภาคริสตจักรต้องสำแดงการเป็นเกลือแห่งโลกคือ การสำแดงถึงความรักด้วยการรักษาไว้ซึ่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในองค์กร

เอกสารอ้างอิง (References)

- แกรสมิค, จอห์น. ดี. (2006). *มาระโก*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). แปลโดย ปฎิมา คงสืบชาติ (เอื้อศรี). กรุงเทพฯ: ศูนย์ที่รินนัส.
- เคอร์ลันสกี, มาร์ก. (2551). *ประวัติศาสตร์โลกผ่านเกลือ*. แปลจาก Salt : A World History. แปลโดย เรืองชัย รักศรีอักษร. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ธวัช เย็นใจ. (2018). *เล่าเรื่องเมืองยิว*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันครอบครัวไทย.
- บาร์เบียรี, ลูอิส. (2004). *มัทธิว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). แปลโดย ปฎิมา คงสืบชาติ (เอื้อศรี). กรุงเทพฯ: ศูนย์ที่รินนัส.
- พิพเพิร์ท, รีเบกกา แมนลีย์. (2007). *เขย่าเกลือออกจากขวด*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). แปลโดย สุริย์รัตน์ สมบูรณ์สงค์. กรุงเทพฯ: กนกบรรณสาร.
- ยูแบงค์, อรัญ. (2555). *เราเป็นทูตของพระคริสต์*. เชียงใหม่: วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี่ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- วรรณภา เรื่องเจริญสุข. (2021). *จริยธรรมคริสเตียน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พระคริสต์ธรรมกรุงเทพ (แผนกวรรณกรรม).
- วอร์เรน, ริค. (2011). *ชีวิตที่เคลื่อนไปด้วยวัตถุประสงค์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). แปลจาก The Purpose Driven. แปลโดย วรพงศ์ จริยพฤทธิพงศ์. กรุงเทพฯ: สถาบันคริสเตียนศึกษาและพัฒนาคริสตจักร.
- สลาวิน. (2549). *สสารแปลงกาย*. แปลจาก Transformed. แปลโดย โอภาส อัจฉารมณ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุทัศน์ ยกส้าน. (2558, 2 มกราคม). *บทบาทสำคัญของเกลือในอารยธรรม*. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์] MGRonline, <https://mgronline.com/science/detail/9570000149982>
- Brown, Raymond E. (1990). *The New Jerome Biblical Commentary*. New Jersey: Prentice Hall.
- France, R. T. (2007). *The Gospel of Matthew*. Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Company.
- Morris, Leon. (1992). *The Gospel according to Matthew*. England: Inter-Varsity Press.
- Schweizer, Eduard. (1975). *The Good News According to Matthew*. Atlanta: John Knox Press.

แนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่

Stanton, Graham N. (1992). *A Gospel for a New People: Studies in Matthew*.
Kentucky: Westminster/John Knox Press.

แนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่
Pastoral Care for Children from Broken Families in Lahu Churches

เสาวณีย์ ขจรกิตต์¹
Saowanee Kajornkit

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ ในช่วงอายุ 7-12 ปี เพื่อหาแนวทางที่คริสตจักรสามารถตอบสนองต่อความต้องการการอภิบาลของเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ ช่วยให้คริสตจักรทำการอภิบาลเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ในครอบครัวแตกแยกได้อย่างเหมาะสม

ผู้ให้ข้อมูลในการค้นคว้าอิสระนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานกับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ โดยมีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 10 ท่าน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านพันธกิจเด็กเป็นรายบุคคลตัวต่อตัว แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ที่เหมาะสม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านอารมณ์ ด้านการเข้าสังคม ด้านการศึกษา และด้านจิตวิญญาณนั้น คริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่จำเป็นต้องแลเห็นและตระหนักในความสัมพันธ์ของพันธกิจเด็กก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้เกิดการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในเวลาต่อมา คริสตจักรอาจมีความไม่พร้อมในการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกด้วยตนเอง เนื่องจากไม่มีการทำพันธกิจนี้มาก่อน แต่คริสตจักรสามารถที่จะทำให้เกิดการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกโดยเริ่มจากการหาแนวทางร่วมกับหน่วยครอบครัวของเด็ก และร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการอภิบาลที่เหมาะสมต่อความต้องการของเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่ครอบครัวแตกแยกได้

คำสำคัญ ครอบครัวแตกแยก พันธกิจเด็ก ชาติพันธุ์ลาหู่

---

¹ มหาบัณฑิตสาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์ วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี
e-mail: saowanee.kajornkit@gmail.com

*แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย*

Abstract

The aim of this independent study is to research the ways to pastorally care for children from broken families in Lahu churches. The Hope is to find the possible ways for the church to pastorally care for children who are 7 – 12 years and who are members of the Lahu churches.

The respondents for this independent study were 10 experts who have experiences working with Lahu children for more than 5 years. The researcher collected data for this study by interview individuals, along with taking notes and recording the information. Then analyzed it by adding codes and categorized according to each issue.

The result of the study found that first Lahu churches must recognize the need to minister to the children from these broken families. The Lahu churches understand that they are unprepared to minister to these types of children, but it will never happen if they do not try. The Lahu churches can start by first visiting the families of the children from the broken families. In addition, the Lahu churches can also contact and cooperate with other related organizations to help pastorally care for children from these broken families.

Keywords: broken family, pastoral Care for Children, Lahu

บทนำ (Introduction)

ปัญหาครอบครัวแตกแยกเป็นปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นในระดับสากล เกิดขึ้นกับทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา บ้านจะกลายเป็นบ้านได้ก็ต่อเมื่อบ้านนั้นสร้างเสร็จ และบ้านจะไม่เป็นบ้านอีกต่อไปเมื่อถูกพังทลายลง เมื่อครอบครัวมีการแตกแยกและแยกทางกันก็จะส่งผลให้กลายเป็นเรื่องยากสำหรับทุกคนในครอบครัวที่จะรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อเด็กที่หนักกว่า เพราะความมั่นคงของครอบครัวเป็นรากฐานความก้าวหน้าในชีวิตของเด็ก เมื่อพ่อแม่แยกทางกันความมั่นคงในชีวิตของเด็กก็จะถูกทำลายลงอันจะส่งผลให้เด็กสูญเสียแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวัยของตนและสร้างมุมมองเชิงลบต่อการดำเนินชีวิตที่อาจติดตัวเด็กไปตลอดชีวิตของเขา (Maria Marquiza A. Felisilda, Leandro C. Torreón. 2022) สำหรับคริสเตียนนั้นครอบครัวถือเป็นสังคมแรกที่พระเจ้าทรงสร้างและจะสมบูรณ์ไม่ได้ถ้าประกอบด้วยสมาชิกเพียงคนเดียว ไม่มีปัจจัยใดในชีวิตมนุษย์ที่จะมีความสำคัญเท่ากับครอบครัว (ทิมและเบฟ ลาเฮย์. 2011) ครอบครัวมีความสำคัญมากต่อเด็ก เป็นส่วนประกอบสำคัญในการดำเนินชีวิต เป็นที่ให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้การอบรมเลี้ยงดู ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นแหล่งของความรัก ความเมตตา ความหวังใจ และเป็นที่ยึดอยู่เคียงข้างเด็กในยามประสบกับอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ให้สามารถผ่านไปได้ เมื่อสถาบันครอบครัวเข้มแข็งจะส่งผลดีแก่เด็กผู้เป็นสมาชิกในครอบครัว แต่เมื่อครอบครัวอ่อนแออาจส่งผลทางลบต่อพวกเขา และความสงบสุขของครอบครัวนั้นมีอิทธิพลต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหน่วยอื่น ๆ ในสังคมด้วย แต่ในปัจจุบันนี้มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของจำนวนครอบครัวแตกแยก นับเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอีกประการหนึ่งที่น่าเป็นห่วงและเป็นปัญหาระดับโลกที่ควรตระหนักและให้ความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติบางประการของคู่สมรสในปัจจุบัน อย่างเช่น ค่านิยมที่ว่าด้วยการมองเรื่องการแยกทางกันในครอบครัวนั้นถือเป็นเรื่องปกติมากขึ้น การขาดความอดทนอดกลั้นต่อกันของคนในครอบครัว การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานที่ตามมาด้วยความไม่พร้อมในการรับผิดชอบต่อการมีบุตร ฯลฯ ปรากฏการณ์เหล่านี้พบได้ง่ายมากขึ้นในสังคมทั่วไปทั้งในเมืองและแพร์ระบาดสู่ครอบครัวในชนบทด้วยเช่นกัน และผู้ที่เป็นดั่งเหยื่อในการรับผลกระทบนั้นก็มักจะตกไปอยู่กับเด็กซึ่งเป็นบุตรในครอบครัวที่ล่มสลายนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ที่ตามมาด้วยความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม (หมายเหตุ. จาก “สุขภาวะทางจิตของเด็กวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยก : กรณีศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา,” โดย จิภาดา ผูกพันธ์, ศุทธิณี ปิยะสุวรรณ และ กนกจันทร์ เขม้นการ, 2018)

สำหรับข้าพเจ้านั้นครอบครัวถือเป็นหน่วยที่สำคัญมากที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้าเป็นเหมือนกับแหล่งพลังงานบวกที่จะคอยสนับสนุนให้ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีกำลังใจปราศจากความ

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

เข้าใจหรือการได้รับการเติมเต็มจากครอบครัวแล้วนั้นข้าพเจ้าก็เป็นคนที่อ่อนแอมากๆ จากประสบการณ์ในการใช้ชีวิต 30 ปีที่ผ่านมา และในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นชนเผ่าลาหู่ที่มีโอกาสได้สัมผัสถึงความยากลำบากหรือรวมไปถึงความเจ็บปวดของเด็กจากชาติพันธุ์ตนเองเหล่านี้ที่ต้องรับมือกับปัญหาหรือสภาพครอบครัวแตกแยก ข้าพเจ้าได้เห็นถึงความจำเป็นอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือผ่านการอภิบาลจากคริสตจักรต่อเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน และเพื่อให้เด็กได้รับการเติมเต็มในส่วนที่ขาดและต้องการผ่านการอภิบาลนี้ ทั้งยังเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาการเติบโตไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่เติบโตขึ้นทั้งฝ่ายร่างกายและฝ่ายจิตวิญญาณได้อย่างสมดุลต่อความจำเป็นและเหมาะสมของพวกเขา ในฐานะคริสตจักรที่เป็นครอบครัวในพระคริสต์ร่วมกันนั้น ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะละเลยเด็กกลุ่มนี้ให้ต้องเผชิญและต่อสู้กับความท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตครอบครัวแตกแยกนี้เพียงลำพัง เหมือนอย่างที่ ริค วอร์เรน ได้หนุนใจไว้ในหนังสือ “ฉันอยู่ในโลกนี้เพื่ออะไร” (2014) ว่า “สมาชิกภาพในครอบครัวของพระเจ้าค้นหาใช้สิ่งที่ไม่มียieldต่อเนื่อง หรือสิ่งที่ไม่ต้องการเอาใจใส่ คริสตจักรคือแผนการของพระเจ้าสำหรับโลกนี้” (น.69) และยังได้บรรยายต่อไว้ว่า “ชีวิตคริสเตียนไม่ใช่แค่การอุทิศตัวต่อพระคริสต์ แต่มันรวมถึงการอุทิศตัวต่อคริสเตียนอื่น ๆ” (น.71)

ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องการศึกษาแนวทางการอภิบาลที่เหมาะสมต่อเด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยกในชาติพันธุ์ลาหู่ เด็กเหล่านี้ที่เป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นสมาชิกในครอบครัวคริสตจักรของเราว่าจะสามารถมีส่วนในการช่วยเหลืออย่างไรได้บ้าง และเพื่อที่จะเข้าใจในความต้องการของเด็กได้อย่างตรงจุดเท่าที่จะเป็นไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาแนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่

คำถามการวิจัย/ สมมติฐานการวิจัย (Research Questions / Hypothesis)

การศึกษาค้นคว้านี้ต้องการทราบถึงแนวทางการอภิบาลที่เหมาะสมต่อเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

1. จัดวางแผนการอภิบาลและส่งเสริมเพื่อพัฒนาเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่มาจากครอบครัวแตกแยกได้อย่างเหมาะสม
2. เป็นแนวทางสำหรับคริสตจักรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำพันธกิจอภิบาลเด็กชาติพันธุ์ลาหู่จากครอบครัวแตกแยกได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

งานวิจัยครั้งนี้แบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพันธกิจเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ จำนวน 10 คน เหตุผลที่เลือกศึกษากลุ่มนี้ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานและใกล้ชิดกับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ เข้าใจในกลุ่มเป้าหมายและสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในมูลนิธิเด็ก ศาสนาจารย์ ผู้ให้คำปรึกษาคริสเตียน ครูรรู่วารศึกษา เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหอพัก และนักสังคมสงเคราะห์

2. เนื้อหา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นการศึกษาแนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเพื่อศึกษาแนวทางให้สอดคล้องกับแนวทางการช่วยเหลือเด็กในครอบครัวแตกแยกได้อย่างเกิดผลมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยกำหนดคุณสมบัติผู้เข้าร่วมการวิจัย ดังนี้ 1) เป็นกลุ่มคนที่มีประสบการณ์การทำงานกับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่มากกว่า 5 ปี 2) ทำงานในตำแหน่งเหล่านี้ ได้แก่ ศาสนาจารย์ นักจิตวิทยา ครูรรู่วารศึกษา นักให้คำปรึกษาคริสเตียน เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในมูลนิธิ และนักสังคมสงเคราะห์ 3) อาสาสมัครเข้าร่วมให้ข้อมูลตลอดการวิจัย ผ่านการใช้คำถามแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวเป็นรายบุคคล (personal interview) จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการประมวลข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จัดเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นและ

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

หาความเชื่อมโยงของข้อมูล และสร้างข้อสรุปแบบบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอผลการวิจัยและ
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์

ผลการศึกษา (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีแนวทางที่เหมาะสมสำหรับ
การอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกที่เป็นชาติพันธุ์ลาหู่ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการการอภิบาลด้านครอบครัว

จากผลการวิจัยนั้นพบว่าเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ต้องติดตาม
พ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นหลายครั้งมักจะไม่ได้รับความรักความเอ็นดูจากครอบครัวใหม่
ของพ่อหรือแม่อย่างที่ควร ส่วนเด็กที่ต้องอาศัยอยู่กับปู่ ย่า หรือ ตา ยาย นั้น มักจะไม่ค่อย
ได้รับการเติมเต็มอย่างที่เด็กควรได้รับ และในบางกรณีเด็กกลับถูกล่วงละเมิดทางเพศจาก
บุคคลในครอบครัวเนื่องจากมีเงินมา ทั้งเด็กยังเสี่ยงต่อการคบเพื่อนและพากันไปในทางที่ไม่ดี
เช่น ดิตยาเสพติด อยากรได้เงินก็ไปเป็นเด็กส่งยา เด็กผู้หญิงโตมาหน่อยก็เข้าไปทำงานในร้าน
คาราโอเกะ เนื่องจากอยากรได้อยากมีเหมือนคนอื่น จนไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรควรและ
ไม่ควร ดังนั้นทางออกที่ชาวลาหู่มักจะทำกันคือการส่งเด็กไปอยู่ในที่ที่เห็นว่าเป็นสถานที่
ปลอดภัย และสามารถเติมเต็มความต้องการของเด็กได้มากกว่าการให้เด็กอยู่กับครอบครัวที่
ไม่สมบูรณ์ เช่น หอพักลาหู่คริสเตียน สถานสงเคราะห์เด็กคริสเตียน หรือมูลนิธิเด็กคริสเตียน
แม้กระทั่งคริสตจักรเองก็มักมองว่าการส่งเด็กไปอยู่ในสถานที่ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ดี เนื่องจาก
คริสตจักรนั้นไม่ได้มีความพร้อมในการรับรองเด็กทั้งทางด้านสถานที่และทุนทรัพย์

ในอีกมุมหนึ่งได้มีความเห็นว่าจะเป็นการดีกว่าถ้าให้เด็กได้อยู่กับครอบครัว โดยมี
ชุมชนที่เข้าใจและส่งเสริมเด็กกลุ่มนี้ เพราะแท้จริงในความต้องการลึก ๆ ของเด็กนั้นคือ
“ครอบครัว” ทั้งนี้ทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นทางไหน ทางที่เด็กได้อยู่กับครอบครัว หรือส่งเด็กไปตาม
สถานที่ที่รับรองเด็กได้ตามที่ต่าง ๆ ก็ตาม คริสตจักรมีความสำคัญต่อการเป็นส่วนหนึ่งในการ
อภิบาลเด็กชาติพันธุ์ลาหู่จากครอบครัวแตกแยก ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องครอบครัวที่เป็นสุข
ที่เขียนโดย จอห์น โค เบลนซ์ (2014) โดยมีใจความว่า คุณภาพชีวิตจากครอบครัวจะเป็น
เหมือนกระจกที่สะท้อนสู่คุณภาพ ชีวิตของคริสตจักร เมื่อมีปัญหาและอุปสรรคในครอบครัว
ก็จะมีปัญหาอุปสรรคที่คริสตจักรด้วย ดังนั้นสำคัญอย่างยิ่งที่คริสตจักรจะมีส่วนเสริมสร้างให้
หน่วยครอบครัวเกิดความเข้มแข็ง คริสตจักรควรสอนการเป็นสามีและภรรยาตามอย่างใน
พระคัมภีร์ และการเชื่อฟังพ่อแม่สำหรับเด็ก คริสตจักรช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความ
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และคริสตจักรเป็นส่วนหนึ่งในการสอน ในการฝึกฝนเด็ก ๆ ที่มี

ศักดิ์เป็นลูกร่วมกับครอบครัวของเขา เพื่อนำเด็กให้สามารถดำเนินอยู่ในทางของพระเจ้าได้ เป็นความจริงที่การตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ เพื่อเด็กนั้นเป็นหน้าที่ของครอบครัวนั้น ๆ แต่เด็กจะได้รับการเติมเต็มที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เมื่อคริสตจักรได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการนั้น

ด้วยเหตุนี้คริสตจักรจึงควรอภิบาลเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่มาจากครอบครัวแตกแยก ผ่านการเยี่ยมเยียนเป็นอันดับแรก การเยี่ยมเยียนเป็นอีกจุดอ่อนหนึ่งของคริสตจักรในชาติพันธุ์ ลาหู่ที่จำต้องให้ความสำคัญมากขึ้น เยี่ยมเยียนศึกษาพฤติกรรมของเด็กร่วมกับครอบครัวของเด็ก เด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรกำลังต้องการอภิบาลนี้จากคริสตจักรที่จะยื่นมือเข้าไป เมื่อเด็กทำได้เพียงแค่ออมรับกับเหตุการณ์แยกทางกันระหว่างพ่อแม่ แต่ไม่มีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธไม่ให้เกิดขึ้นได้ ทำให้เด็กกลายเป็นผู้ถูกกระทำที่อ่อนแอหลงในด้านต่าง ๆ และส่งผลกระทบต่อต่าง ๆ ตามมาได้ เมื่อครอบครัวของเด็กกำลังได้รับบาดเจ็บและอาจไม่มีกำลังพอที่จะเยียวยาตัวเอง คริสตจักรในฐานะพระกายของพระคริสต์จึงไม่ควรนิ่งเฉยดูตายอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายที่ได้รับบาดเจ็บอยู่โดยไม่ทำอะไรเลย เพราะสุดท้ายแล้วผลนั้นจะเกิดกับคริสตจักรด้วยเช่นกัน และอีกแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดการเพิ่มจำนวนของเด็กครอบครัวแตกแยกในคริสตจักร คือ การตัดไฟแต่ต้นลม ป้องกันก่อนที่จะเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก นั่นคือ การให้คำปรึกษาเรื่องแนวทางการสร้างชีวิตคู่ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “พันธกิจครอบครัว” ในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่พันธกิจด้านนี้อาจเป็นสิ่งใหม่ที่ต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจและให้ความสำคัญมากขึ้นเพื่อเกิดผลในระยะยาว ปัญหาของเด็กจากครอบครัวแตกแยกนั้นจุดเริ่มต้นคือครอบครัว ดังนั้นจึงควรเริ่มจากพันธกิจครอบครัวควบคู่ไปกับการทำพันธกิจเด็ก

2. ความต้องการการอภิบาลด้านอารมณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นว่า การแยกทางกันของครอบครัวในชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้ว ซึ่งคำว่า “มีมานานแล้ว ไม่ได้เป็นเรื่องใหม่” ได้ให้ความรู้สึกถึงการมีอยู่ควบคู่กับชุมชนมานานจนทำให้ดูเหมือนได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนไปแล้ว อันส่งผลให้ผู้คนมองว่าเป็นเรื่อง “ปกติ” ดังนั้นเมื่อมีการแยกทางกันของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งในชุมชน เด็กในครอบครัวนั้นก็จะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง โดยเฉพาะการส่งผลต่อความรู้สึกและอารมณ์ของเด็ก แต่แล้วอารมณ์และความรู้สึกของเด็กล้วนกลับถูกมองว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคล เป็นความรับผิดชอบของญาติพี่น้องในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบดูแลเด็กต่อจากพ่อแม่ ความเคยชินที่ก่อให้เกิดทัศนคติเช่นนี้ข้างเป็นสิ่งที่อันตรายต่อเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่เผชิญอยู่กับการแยกทางของพ่อแม่อย่างยิ่ง เพราะพื้นฐานของเด็กในวัยนี้ต้องการเวลาและความใกล้ชิดจากพ่อแม่เป็นอย่างมาก ต้องการคำสอนและคำแนะนำให้

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

เด็กรู้จักการควบคุมอารมณ์ของตนเอง เพื่อให้เข้าใจวิธีการควบคุมอารมณ์ของตนใน
สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นธรรมชาติและไม่เกิดปัญหา ทั้งนี้อารมณ์อาจเป็นสิ่งที่ต่างคนก็
ต้องรับมือและจัดการด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่อยู่ข้างใน ไม่ได้แสดงออกมาให้เห็นที่สังเกตเห็นได้
อย่าง ชัดเจนในหลาย ๆ ครั้ง อารมณ์ความรู้สึกมักจะเป็นสิ่งที่เข้าถึงกันได้ไม่ถนัด ดังนั้น
จึงเหมือนได้กลายมาเป็นสิ่งที่คริสตจักรเลือกที่จะไม่ยุ่งเกี่ยว ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม
แต่การไม่สนใจนั้นไม่ต่างกับการละเลย ในฐานะคริสตจักรถ้าละเลยความเจ็บปวดของสมาชิก
จะสามารถเรียกว่าเป็นพระกายของพระคริสต์ได้อยู่หรือ อาจจะเป็นความจริงที่ความรู้สึก
และอารมณ์เป็นสิ่งที่อยู่ข้างในแต่ไม่ได้แปลว่าเป็นสิ่งซึ่งไม่สามารถมองเห็นและสัมผัสได้เลย
การสังเกตและศึกษาพฤติกรรม สีหน้า ท่าทาง สามารถจะช่วยให้เห็นความแตกต่างและ
ความผิดปกติได้ แม้อาจไม่สามารถตัดสินได้ว่าเด็กที่มีพฤติกรรมแตกต่างออกไปนั้นเป็นผล
มาจากการแยกทางของครอบครัวเสมอไป อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อีก เช่นกัน เพราะ
เหตุนี้คริสตจักรจึงจำเป็นต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการอภิบาล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ
ในอารมณ์ของเด็กและสามารถที่เยียวยาได้อย่างเหมาะสมต่อไป เพราะความใส่ใจจากเพียง
ครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยนั้นอาจไม่เพียงพอ

อารมณ์ได้ส่งผลกระทบต่อบุคลิกของเด็ก เด็กชาติพันธุ์ลาหู่จากครอบครัวแตกแยกมีการ
แสดงออกที่แตกต่างกันไป บางคนเรียกร้องความสนใจด้วยการประพุดตัวก้าวร้าว เกรง ต่อ
ต่อต้าน บางคนสับสนในความรู้สึก บางคนมีอาการเหม่อลอย บางคนเจ็บและเก็บตัว ซึ่ง
สอดคล้องกับการศึกษาของ Rohma Shan (2021) ที่พบว่า ดูเหมือนว่าเด็กจากครอบครัว
แตกแยกที่เริ่มโตแล้วไม่ค่อยสนใจการ แยกทางของพ่อแม่เท่าใดนัก แต่แท้จริงแล้วมันไม่ได้
เป็นเช่นนั้นเพราะพวกเขา กำลังสะสมอารมณ์ด้าน ลบไว้กับตัวเอง และแสดงความทุกข์ในใจ
ออกมาผ่านความโกรธ และผ่านพฤติกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ เช่น การแกล้งเพื่อน หรือการ
ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ที่เป็นเช่นนี้เพราะเด็กเหล่านี้ไม่สามารถแสดง ความรู้สึกออกมาเป็น
คำพูดได้ ทั้งยังชี้ให้เห็นว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยกนั้นมีแนวโน้มที่จะ ประสบกับ
ปัญหาทางจิตมากกว่าเด็กทั่วไปถึงห้าเท่า ทั้งนี้พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาในแต่ละคนนั้น
มีความแตกต่างกันไปตามพื้นฐานอารมณ์ของแต่ละคน

การที่คริสตจักรจะสามารถเข้าใจอารมณ์ที่แตกต่างกันไปของเด็กแต่ละคนได้นั้น
คริสตจักรควรมีการจัดตั้งกลุ่มอภิบาลเฉพาะเพื่อช่วยกันเป็นหูเป็นตาศึกษาพฤติกรรมหรือ
อารมณ์ของเด็กในคริสตจักรที่มาจากครอบครัวแตกแยก และอาจมีการเชิญวิทยากรมาให้
ความรู้เกี่ยวกับการจัดการอารมณ์ของตนเองที่เหมาะสมกับเด็ก คริสตจักรเองควรเริ่มสร้าง
ความสัมพันธ์กับเด็กผ่านทางครอบครัวซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ
เด็กเป็นขั้นแรก ในขั้นแรกนี้อาจใช้ระยะเวลาในการผูกมิตรกับเด็ก เนื่องจากเด็กอาจรู้สึก

แปลกและไม่คุ้นชินกับความสัมพันธ์เช่นนี้ และตามอัตลักษณ์ของเด็กจากครอบครัวแตกแยก นั้นเป็นเรื่องยากที่เด็กจะยอมไว้วางใจและเปิดรับผู้หนึ่งผู้ใด เมื่อเกิดความสนิทสนมกับเด็กผ่าน การสร้างความสัมพันธ์ที่ให้ความรู้สึกปลอดภัยกับเด็กได้แล้วจึงศึกษาและสังเกตอารมณ์ของ เด็กที่มีต่อการแยกทางของพ่อแม่ผ่านทางพฤติกรรมของเด็ก รวมไปถึงการสนทนาผ่าน คำถามกับเด็กโดยตรงไปตรงมาเป็นขั้นที่สอง ต่อมาคริสตจักรพูดคุยหนุนใจให้กับเด็กตาม กำลังที่ตนทำได้ ให้เด็กได้ตั้งคำถามในสิ่งที่ตนอยากรู้ และพาเด็กพบกับจิตแพทย์หรือผู้ให้ คำปรึกษาเฉพาะที่สามารถช่วยเยียวยาเด็กได้(ในกรณีเห็นว่าเด็กรายนั้นมีความจำเป็นใน การพบจิตแพทย์) เพื่อให้เด็กสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ต่อไปเป็นขั้นที่สาม โดยในแต่ละขั้นนั้นคริสตจักรมีส่วนในการเป็นผู้อภิบาลที่ควบคู่ไปกับ ปัจจัยอื่น ๆ ตามความเหมาะสมต่อไป เช่น ดำเนินการติดต่อกันนัดหมายกับผู้ให้คำปรึกษา เฉพาะให้กับเด็ก ดูแลเรื่องการเดินทาง และค่าใช้จ่ายตามความเป็นไปได้ เป็นต้น

3. ความต้องการการอภิบาลด้านการเข้าสังคม

การที่เด็กต้องกลายมาเป็นเด็กจากครอบครัวแตกแยกนั้นไม่ได้เป็นเรื่องง่าย ไม่ใช่ เรื่องเล็กสำหรับเด็ก การปรับตัวใหม่ไม่เคยเป็นเรื่องง่ายเลย โดยเฉพาะเด็กวัยที่กำลังจะเข้าสู่ วัยอนุชนและกลายเป็นผู้ใหญ่ในที่สุด เมื่อครอบครัวซึ่งเป็นพื้นที่แห่งความมั่นคงทางจิตใจได้ แตกสลาย ปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมก็มักจะตามมา ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือใน หนังสือแนวทางการสอนบุตร เรื่องสัมพันธ์ภาพของครอบครัวกับบุตร เขียน โดย เจสซี ยาร์ดี (1979) ได้กล่าวไว้ว่า การเติบโตขึ้นของเด็กนั้นเปรียบเสมือนต้นอ่อนของพืช ต้องการผู้ที่คอย ดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักและความเข้าใจ เด็กจึงจะสามารถเติบโตเป็นเป็นคนที่มีกิจกรรมายาท ที่ดี เป็นที่ถวายเกียรติให้แก่พระเจ้าได้ รวมไปถึงยังเป็นเด็กที่นำมาซึ่งความชื่นชมจากคนรอบ ข้างและสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ พ่อแม่ที่แยกทางกันนั้นส่งผลให้เด็กจะขาดสวัสดิภาพในชีวิต และเกิดความรู้สึกผิดหวังในตัวพ่อแม่ได้ การที่พ่อและแม่มีความรักเป็นหนึ่งเดียวกันใน ครอบครัวนั้นส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กที่เป็นลูกของตนอย่างมากเช่นไร เช่นนั้นที่ ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กนั้นก็มีความสำคัญมากเช่นกัน

สังคมของเด็กชาติพันธุ์ลาหู่จากครอบครัวแตกแยกนั้นมีปัญหาในเรื่องของการ ปรับตัวเข้ากับกลุ่ม โดยเมื่อต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของครอบครัว นั้นก็มักจะนำมาซึ่งการเปรียบเทียบชีวิตจากเพื่อนที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ที่มีทั้งพ่อและ แม่ เห็นได้ว่าเด็กจากครอบครัวพ่อแม่แยกทางนั้นมีความอ่อนไหวต่อคำพูดได้ง่ายกว่า เด็กจากครอบครัวแตกแยกมักเป็นเป้าถูกโจมตีในเรื่องของการถูกรังแกผ่านทางคำพูดที่ก่อให้เกิด เด็กรู้สึกเจ็บปวดจนทำให้เด็กต้องการจะหลีกเลี่ยงหนีจากสังคมที่ตนอาศัยอยู่นั้น และหนึ่งใน

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

วิธีการหนีจากปัญหาของเด็กนั้น คือ การหาที่พึ่งทางใจหรือบุคคลที่ทำให้ตนรู้สึกปลอดภัยนั้น คือการมีแฟน การมีแฟนตั้งแต่อายุน้อยส่งผลให้เกิดการหย่าร้างที่ง่ายมากขึ้นและโอกาสในการเพิ่มขึ้นของเด็กจากครอบครัวแตกแยกก็มีมากขึ้นด้วยเช่นกัน เด็กจากครอบครัวแยกบางคนเลือกที่จะใช้ชีวิตในสังคมโดยการเป็นฝ่ายที่กระทำต่อผู้อื่น เช่น การใช้คำพูดที่ทำร้ายเพื่อนหรือผู้อื่นอย่างที่ตนเคยได้รับมา เพราะรู้สึกว่าจะไม่ยากเป็นผู้ที่ถูกกระทำอยู่ฝ่ายเดียว อย่างไรก็ตามเด็กชาติพันธุ์ลาหู่จากครอบครัวแตกแยกสามารถยอมรับความเป็นจริงในสภาพของครอบครัวของตนได้มากขึ้นเมื่อตนนั้นได้อยู่ในสังคมที่มีเพื่อนมีสภาพครอบครัวเหมือนกับตน นั่นก็คือสถานะสภาพครอบครัวพ่อแม่แยกทางกัน เมื่อได้อยู่ร่วมกับเพื่อนที่เป็นเหมือนกับตนก็จะช่วยให้ตนรู้สึกแตกต่างน้อยลง แต่ช่วยให้รู้สึกว่าคุณนั้นมีพรรคพวก มีกลุ่ม หรือมีสังคม รู้สึกเป็นที่ยอมรับในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และมีความสุขกับชีวิตมากขึ้น สิ่งนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าเด็กจะสามารถรับมือกับสถานการณ์ความยากลำบากในการเข้าสังคมได้มากขึ้นเมื่อรู้สึกว่าคุณนั้นไม่ได้เป็นผู้ที่ผิดทาง ไม่ได้เป็นผู้ที่มีชีวิตน่าอับอาย หรือเป็นความแตกต่างในสังคมเพื่อให้เด็กชาติพันธุ์ลาหู่จากครอบครัวแตกแยกสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าจริงๆแล้วพวกเขาต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคมเช่นเดียวกับเด็กคนอื่น ๆ

ในส่วนของคริสตจักรกับแนวทางการอภิบาลการเข้าสังคมสำหรับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอว่าทางคริสตจักรควรที่จะหาแนวทางร่วมกันกับครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่เพื่อสังเกตและศึกษาพฤติกรรมของเด็กร่วมกัน เพราะเด็กมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งที่ดีและไม่ดี ทั้งการเข้าหาเด็กเพื่อให้การอภิบาลนั้นจำต้องอาศัยความ สนิทและคุ้นเคยกับเด็กก่อน 1.) คริสตจักรควรเข้าไปพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเข้าสังคมของเด็กกับครอบครัวที่รับหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบเด็กอยู่นั้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เสี่ยงต่อด้านสังคมและเพื่อหาทางอภิบาลเด็กร่วมกันให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กสูงสุด 2.) คริสตจักรอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกผ่านทางชั้นเรียนรวีวารศึกษา ในการได้รับความร่วมมือจากครูวีเพื่อช่วยกันสังเกตดูการตอบสนองต่อการเข้าสังคมของเด็กจากครอบครัวแตกแยกกว่าสามารถเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนได้หรือไม่ มีการต่อต้านหรือแยกตัวออกจากเพื่อนหรือไม่อย่างไร ทั้งสร้างบรรยากาศของการเป็นครอบครัวในชั้นเรียน สร้างความไว้วางใจต่อกันระหว่างเด็ก และช่วยให้เด็กรับรู้ว่ามีปัญหาหรือความไม่สบายใจใด ๆ ในการใช้ชีวิตนั้น ครูวีนั้นเป็นอีกผู้หนึ่งที่พร้อมจะรับฟังและอยู่เคียงข้างพวกเขาในการเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในการรับมือกับคำถามต่าง ๆ ที่พ่อแม่ได้สร้างไว้ให้กับตนและเพื่อทำลายกำแพงความกังวลต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม อย่างไรก็ตามครูวี ไม่ได้มีเจตนาที่จะเข้าไปแทนที่หรือเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวของเด็ก แต่ในฐานะ

ของการเป็นพระกายเดียวกันในพระคริสต์และเป็นชุมชนร่วมกันในคริสตจักรเดียวกัน เพื่อเสริมสร้างชีวิตของกันและกัน อันสอดคล้องกับคำกล่าวของ ริค วอร์เรน(2014) ได้หนุนใจในเรื่องการเป็นส่วนหนึ่งไว้ว่า “ไม่ใช่แค่คุณเท่านั้นที่ต้องเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักร แต่คริสตจักรเองก็ต้องการคุณเช่นเดียวกัน คุณเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรสากลของพระคริสต์”(น.70) โดยมีคำกล่าวเสริมอีกว่า “ไม่มีใครในพวกเราที่มีภูมิคุ้มกันการทดลองพระเจ้าทรงทราบเรื่องนี้ ดังนั้นพระองค์จึงทรงมอบหมายหน้าที่ให้เราแต่ละคนรับผิดชอบดูแลกันและกันให้อยู่ในทางของพระเจ้า”(น.70) และคำกล่าวที่ว่า “ชีวิตคริสเตียนไม่ใช่แค่การอุทิศตัวต่อพระคริสต์ แต่มันรวมถึงการอุทิศตัวต่อคริสเตียนอื่นๆ”(น.71)

4. ความต้องการอภิบาลด้านการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาหาแนวทางการอภิบาลสำหรับคริสตจักรว่า ในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ นั้นมองว่าทางคริสตจักรเองมีความจำกัดในด้านทุนทรัพย์และสถานที่ในการรองรับเด็กจากครอบครัวแตกแยก ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าการอภิบาลในมุมมองของคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ นั้นคือการที่คริสตจักรสามารถรองรับเด็กกลุ่มนี้ให้เข้ามาพักอาศัยในพื้นที่ของคริสตจักร(สถานที่)เพื่อรับการศึกษา รวมไปถึงการที่คริสตจักรสามารถให้ทุนทรัพย์เพื่อการศึกษาและการดำรงชีพ นั่นคือความเข้าใจที่คริสตจักรในการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยก ซึ่งเป็นไปได้ว่าคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ นั้นมองเห็นมุมมองการอภิบาลเด็กเช่นนี้จากหอพักคริสเตียน หรือมูลนิธิคริสเตียน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นคริสตจักรจึงมองว่าตนเองไม่มีกำลังในการอภิบาลเด็ก โดยเฉพาะในเรื่องของการให้เด็กได้รับการศึกษานั้น จำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์ที่ค่อนข้างมาก จึงเลือกวิธีการส่งเด็กไปอยู่หอพักหรือมูลนิธิที่รองรับเด็กได้แทน ในมุมมองของหอพักและมูลนิธิคริสเตียนนั้นได้มีมุมมองต่อเรื่องนี้ว่า จะเป็นการดีกว่าถ้าเด็กได้อยู่บ้านกับครอบครัวแล้วไปโรงเรียน เพราะความเป็นจริงแล้วถ้าเด็กเลือกได้เด็กก็อยากอยู่อยู่กับครอบครัว มากกว่าถูกส่งมาอยู่หอพักหรือมูลนิธิ

การที่เด็กจากครอบครัวแตกแยกในชาติพันธุ์ลาหู่ ได้รับการศึกษาที่ทัดเทียมกับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่ครอบครัวพ่อแม่อยู่พร้อมหน้านั้นไม่สามารถยืนยันได้ว่าเด็กจะสามารถมีความสุขและเห็นคุณค่าของการได้เรียนเสมอไป การที่เด็กถูกส่งไปอยู่หอพักหรือมูลนิธิเพื่อจะได้รับการศึกษา เนื่องจากถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่ครอบครัวไม่สามารถส่งเสียให้เรียนได้ด้วยตนเองนั้นไม่ได้ตอบโจทย์ความต้องการอย่างแท้จริงของเด็ก หรือพูดอีกนัยหนึ่งคือเด็กยังไม่ได้รับการแก้ปัญหาที่ถูกต้องเสียก่อน ทำให้หลายครั้งส่งผลให้เด็กตัดสินใจออกจากโรงเรียนเพื่อไปใช้ชีวิตด้วยตนเอง นั่นเป็นเพราะเด็กไม่ได้เห็นความสำคัญของการได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างแท้จริง รวมไปถึงสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่เด็กอยู่นั้นไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กเกิด

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ความตระหนักรู้ในความสำคัญของการศึกษา ดูเหมือนว่าความตั้งใจจริงในการเรียนของเด็ก
นั้นได้ถูกเบี่ยงเบนไปเพราะสภาพจิตใจภายในของเด็กนั้นยังไม่ได้รับการเยียวยาอย่างที่ควร
ส่งผลให้เด็กไม่สามารถจดจ่ออยู่กับการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง แต่กับให้ความสนใจในเรื่องของ
ความน้อยเนื้อต่ำใจจากการที่ต้องกลายเป็นเด็กจากครอบครัวพ่อแม่แยกทาง ซึ่งได้สอดคล้อง
กับการศึกษาของ CAGO, ZULITA, BENLIRO JULZZ, SICAD, DE GUZMAN, ODUYAN,
SABANDO และ HORIKAWA (2019) โดยได้กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหาว่า ปัญหาการ
แยกทางของพ่อแม่ส่งผลต่อการไปโรงเรียนของเด็กด้วย โดยทำให้เด็กไม่สามารถจดจ่อกับ
การเรียนรู้และงานที่ได้รับมอบหมายได้ การที่เด็กต้องอยู่ในบ้านที่ปราศจากพ่อหรือแม่นั้นได้
สร้างความรู้สึกกังวลถึงความรู้สึกที่ไม่มั่นคงและปลอดภัยในการใช้ชีวิตให้กับเด็ก ทั้งกิจกรรม
บางอย่างในโรงเรียนที่พ่อแม่ต้องมีส่วนร่วมนั้นมักจะยิ่งตอกย้ำถึงสภาพครอบครัวแตกแยก
ของตนมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นยังส่งผลทำให้เด็กขาดแรงบันดาลใจในการสร้างอาชีพของตน
ด้วย ยิ่งไปกว่านั้นไม่ใช่เด็กจากครอบครัวแตกแยกทุกคนต้องการจะไปอยู่ในมูลนิธิหรือหอพัก
เสมอไป

ดังนั้นแล้วไม่ใช่เพียงแค่มีสถานที่ให้เด็กได้มีที่พัก หรือมีทุนทรัพย์มากพอให้เด็กเรียน
สูง ๆ เท่านั้นที่เด็กต้องการ แต่เป็นเรื่องของการใส่ใจและการให้กำลังใจเด็กในการเรียนและ
การดำเนินชีวิต คริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการอภิบาลเด็กในชุมชนที่
ครอบครัวแตกแยกได้ผ่านการจัดตั้งกลุ่มสำหรับการอภิบาลเด็ก หรือแลเห็น ให้ความสำคัญ
และสนับสนุนการทำพันธกิจเด็กในคริสตจักรมากขึ้น กลุ่มอภิบาลเด็กด้านการศึกษาของ
คริสตจักรสามารถเริ่มต้นการช่วยเหลือเด็กเพื่อการศึกษาได้โดยเริ่มจากการไปเยี่ยมเยียน
บ้านและครอบครัวของเด็กในครอบครัวแตกแยก พุดคุยหาทางออกร่วมกันกับครอบครัวถึง
ประเด็นการให้การศึกษาของเด็กว่าทางครอบครัว สามารถที่จะสนับสนุนเด็กให้ได้เรียน
หนังสือได้หรือไม่ มีความลำบากหรือไม่ สอดคล้องกับการศึกษา ของ เจเรมีย์ ปีแอร์ และ
ดีแพค เรฐู (2562) ที่ได้ให้คำแนะนำไว้ว่า ศิษยาภิบาลสามารถเป็นฝ่ายเริ่มติดต่อสมาชิก
คริสตจักรที่กำลังเผชิญกับปัญหาในชีวิต เริ่มด้วยการถามไถ่อย่างตรงไปตรงมาด้วยความ
จริงใจ ด้วยความรัก และความอดทน การเริ่มจากสิ่งนี้จะสามารถแตะต้องจิตใจของผู้ที่กำลัง
เจ็บปวด และสิ้นหวังให้ได้พบกับพระคุณความรักของพระเจ้าอย่างที่เราปรารถนาได้
ผลการศึกษานี้ช่วยให้เห็นว่าการอภิบาลนั้นเป็นไปได้ในหลายรูปแบบ และศิษยาภิบาลในที่นี้
อาจเป็นกลุ่มอภิบาลของคริสตจักรก็ได้ บทบาทที่สำคัญต่อการสนับสนุนการศึกษาของเด็ก
คือคริสตจักรจำเป็นต้องคุยกับเด็ก ด้วยเช่นกันว่าเด็กมีความประสงค์จะไปอยู่หอพักหรือไม่
ในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถส่งเสริมเรื่องการศึกษาได้ และเมื่อเด็กตัดสินใจว่าสนใจจะไป
พักอยู่หอพักคริสเตียนหรือมูลนิธิคริสเตียนที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของตนแล้ว

นั่นคริสตจักรควรที่จะเป็นผู้ติดต่อประสานงานและศึกษาข้อมูลของหอพักหรือมูลนิธิที่เด็กกำลังจะไปเป็นส่วนหนึ่งว่ามีความเหมาะสมต่อเด็กมากน้อยเพียงใด ทั้งระหว่างที่เด็กไปอยู่หอพักหรือมูลนิธินั้นทางคริสตจักรยังเป็นสื่อกลางให้กับเด็กและครอบครัวของเด็กถึงความ เป็นอยู่และความต้องการต่าง ๆ ของเด็กให้ครอบครัวได้รับทราบ สำคัญอย่างยิ่งที่คริสตจักร มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อหอพักหรือมูลนิธิที่เด็กในชุมชนของตนอาศัยอยู่นั้น เพื่อการ ติดต่อสื่อสารและอภิบาลร่วมกัน และคริสตจักรก็ควรที่จะติดต่อกับเด็กโดยตรงอย่างสม่ำเสมอในการ ถามไถ่ชีวิตความเป็นอยู่และหัวใจเด็กในการดำเนินชีวิตหรือชีวิตการเรียน ในส่วนของเด็กที่ประสงค์จะอยู่กับครอบครัวนั้นคริสตจักรสามารถสนับสนุนโดยการจัดตั้ง งบประมาณสำหรับทุนการศึกษาของ เด็กที่มีความต้องการและจำเป็นเท่าที่คริสตจักร สามารถทำได้ตามกำลัง รวมไปถึงการที่กลุ่มการอภิบาลเด็กนั้นใส่ใจในความปลอดภัยของ เด็กในการอยู่กับครอบครัวของเด็กหลังจากพ่อแม่ของเด็กแยกทางกันด้วย เพราะหลายครั้ง เด็กอาจกำลังตกอยู่ในสถานการณ์การถูกสมาชิกในครอบครัวคุกคามได้ ยิ่งไปกว่านั้น คริสตจักรควรที่จะอภิบาลเด็กด้านการศึกษาควบคู่ไปกับการอภิบาลด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านการเข้าสังคม ด้านจิตวิญญาณ ด้านอารมณ์ และด้านครอบครัว เป็นต้น

5. ความต้องการการอภิบาลด้านจิตวิญญาณ

เป็นที่น่าสลดใจอย่างยิ่งที่คริสตจักรในชาติพันธุ์ลาหูนั่นไม่ได้เห็นคุณค่าในการเป็น ผู้อภิบาลสำหรับผู้ตกอยู่ในการต่อสู้กับความเจ็บปวดในชุมชนอย่างสมควร ความสำคัญของการดูแลชีวิตจิตวิญญาณของเด็กจากครอบครัวแตกแยกนั้นดูเป็นสิ่งที่ทางคริสตจักรไม่ได้ แลเห็น และให้ความรู้สึกถึงการที่คริสตจักรไม่ได้กำลังพยายามจะทำให้เกิดขึ้น เป็นเรื่อง น่าชื่นชมที่พันธกิจการประกาศและการนมัสการนั้นเป็นพันธกิจที่ชาติพันธุ์ลาหู่ให้ความสำคัญ มาช้านาน แต่ก็เป็นที่น่าผิดหวังที่ไม่ได้ทำพันธกิจอื่นใดนอกเหนือจากสองพันธกิจนี้เลย บางที ยังให้ความรู้สึกถึงการที่คริสตจักรสนใจพันธกิจการประกาศกับผู้ต่างความเชื่อแต่กลับไม่ได้ ใส่ใจชีวิตจิตวิญญาณของเด็กในชุมชนจากครอบครัวแตกแยกที่จิตใจกำลังบอบช้ำ คริสตจักร ได้เคยตระหนักไหมว่าการไม่ได้รับความใส่ใจจากคริสตจักรหรือคนรอบข้างในชุมชนอาจยังเป็น การซ้ำเติมให้เด็กจากครอบครัวแตกแยกในชุมชนของตนรู้สึกด้อยค่าในตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับบทความของ Carol P. Clemons (2009) ที่ได้ศึกษาเรื่อง MINISTERING TO YOUTH FROM BROKEN HOMES (การทำพันธกิจกับอนุชนที่มาจากครอบครัวแตกแยก) ว่าการเห็นคุณค่าของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่เชื่อมกับการมีสุขภาพที่ดีทั้งการเห็นคุณค่า ในตนเองและการมีสุขภาพที่ดีนั้นเป็นผลจากการได้รับความรักและการถูกยอมรับว่าตนเป็น การทรงสร้างของพระเจ้า สิ่งนี้ได้เชื่อมโยงและแสดงออกผ่านทางเรามีพ่อแม่ที่อยู่กับเด็ก

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ตั้งแต่คลอดจนถึงตลอดชีวิตของเขา แต่แล้วเมื่อการแยกทางของพ่อแม่ได้เกิดขึ้น เด็กในทุกวัยจะรู้สึกว่าเป็นปัญหา รู้สึกด้อยค่าในตนเอง รู้สึกว่าถูกทอดทิ้งและรู้สึกว่าตนไม่เป็นที่ถูกยอมรับอีกต่อไป เมื่อพ่อแม่ได้แยกทางกันไปเด็กจะรู้สึกถึงสูญเสียในทุกด้านของชีวิตนับแต่นั้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วคริสตจักรควร อย่างไรก็ตามที่จะเข้าไปเยียวยาบาดแผลความเจ็บปวดของเด็กในชุมชนของตนเอง เพื่อไม่ให้เด็กรู้สึกว่ามีอะไร เพียงแค่ครอบครัวที่ไม่เห็นค่าของตนแต่คริสตจักรก็ด้วยเช่นกัน

การที่ผู้ให้สัมภาษณ์มักจะกล่าวถึงลักษณะของคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่กับการไม่มีพันธกิจการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกแทนการกล่าวถึงแนวทางการอภิบาลอย่างที่หวังไว้ นั่น เป็นไปได้ว่าในคริสตจักรของชาติพันธุ์ลาหู่เองยังไม่เคยมีการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกโดยเฉพาะในด้านจิตวิญญาณ เมื่อเกิดปัญหากับเด็กและเด็กไม่รู้จักรการเข้าหาพระเจ้าเพื่อขอการพิงพิง และรับการเยียวยา หรือเด็กอาจเพิ่งเล็งความสนใจไปที่ความเจ็บปวดของตนจากการแยกทางของพ่อแม่มากเกินไป จนลืมที่จะดูแลชีวิตฝ่ายวิญญาณของตนเอง ทำให้ชีวิตฝ่ายวิญญาณของเด็กไม่ได้รับการพัฒนาและหลงหายไปจากทางของพระเจ้าในที่สุด เมื่อเด็กโตมาเป็นผู้ใหญ่จึงไม่รู้วิธีการส่งต่อความเชื่อให้กับรุ่นลูกของตนเองปล่อยให้เด็กโตไปตามสภาพแวดล้อมในคริสตจักรท้องถิ่นส่วนมากแล้วจึง ไม่แปลกที่จะเห็นผู้สูงวัยนั่งอยู่ในโบสถ์และแทบจะไม่เห็นรุ่นใหม่ ๆ ที่เป็นอนาคตของคริสตจักรเลย รวมไปถึงการอภิบาลจิตวิญญาณของเด็กจากครอบครัวแตกแยกจะเกิดขึ้นไม่ได้จนกว่าคริสตจักรจะคิดได้และมองเห็นความจำเป็นและความสำคัญในการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกเสียก่อน

เมื่อการอภิบาลจิตวิญญาณของเด็กจากครอบครัวแตกแยกนั้นยังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นน้อยในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ ดังนั้นสิ่งที่ผลักดันให้คริสตจักรตระหนักและเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ได้คือการที่คนในชุมชนหรือสมาชิกคริสตจักรเริ่มที่จะพูดถึงประเด็นความทุกข์ยากด้านต่าง ๆ ของเด็กจากครอบครัวแตกแยกกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น การตระหนักในความสำคัญของเด็กให้เท่ากับความสำคัญของผู้ใหญ่ก็เป็นอีกประเด็นที่คริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ควรมี เมื่อคริสตจักรรู้สึกว่าการอภิบาลจิตวิญญาณของเด็กจากครอบครัวแตกแยกเป็นภาระหนักที่ไม่สามารถแบกไว้ได้เองก็เป็นไปได้ ที่คริสตจักรจะขอความช่วยเหลือจากสมาชิกคริสตจักรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการอภิบาลด้านจิต วิญญาณของเด็ก รวมไปถึงการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในคริสตจักรเองสามารถที่จะส่งเสริมจิตวิญญาณของเด็กจากครอบครัวแตกแยกได้ผ่านทางการจัดตั้งกลุ่มอภิบาลด้านจิตวิญญาณของเด็ก โดยผู้ทำพันธกิจเด็กนั้นเป็นผู้ที่รักในการอภิบาลเด็กมีจิตใจที่เต็มไปด้วยความรักที่พร้อมจะทำเพื่อผู้อื่น และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องพระคำของพระเจ้าไว้

ตามชั้นเรียนรวีวารศึกษาของเด็กในแต่ละอาทิตย์ ยิ่งไปกว่านั้นการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ทุกคนในคริสตจักรย่อมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมจิตวิญญาณของเด็กได้เนื่องจากคริสตจักรเป็นดังครอบครัวในพระคริสต์ เป็นแหล่งเสริมสร้างชีวิตจิตวิญญาณของทุกคนให้แข็งแรงอย่างที่ถูกสอนกันมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับบทความเรื่องเด็กกับพระเจ้า ของเจสซี ยาร์ดี ในหนังสือเรื่องแนวทางการสอนบุตร(1979) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างนิสัยที่ดีให้กับเด็กผ่านความรู้สึกที่ดีได้นั้นสำคัญยิ่งกว่าการสอนหลักความจริงให้แก่เด็ก พฤติกรรมของผู้ปกครองก็สอนเด็กได้ดีกว่าคำพูด การขาดการควบคุมทางการคำพูด ทางอารมณ์ ขาด ความอดทน และมีทัศนคติลบต่อผู้อื่นของผู้ปกครองนั้นกำลังสร้างความรู้สึกผิดหวังให้แก่เด็ก ทำให้เด็กไม่อยากจะเดินตามการเป็นผู้เชื่ออย่างผู้ปกครอง ในทางตรงข้ามกันนี้เมื่อผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างการเป็นผู้มีพระวิญญาณบริสุทธิ์ในชีวิต มีชีวิตที่แสดงออกซึ่งความชื่นชมยินดี มี สันติสุข และเต็มไปด้วยความรักนั้น จะส่งผลให้เด็กมีความจิตใจที่ต้องการรู้จักและสนิทกับพระเจ้า แบบอย่างของผู้ใหญ่นั้นสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

จากการศึกษาแนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่สรุปได้ว่า แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการอภิบาลนั้น ควรตระหนักถึงองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การอภิบาลด้านครอบครัว การอภิบาลด้านอารมณ์ การอภิบาลด้านการเข้าสังคม การอภิบาลด้านการศึกษา และการอภิบาลด้านจิตวิญญาณ

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะต่อผู้ทำพันธกิจเกี่ยวกับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่มาจากครอบครัวแตกแยก

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่มาจากครอบครัวแตกแยกนั้น ควรมีการติดต่อพูดคุยกับทั้งทางครอบครัวของเด็กและคริสตจักรที่เด็กสังกัดก่อนจะรับเด็กเข้ามาดูแล ถึงปัญหาและความต้องการของเด็กว่าเป็นอย่างไร

1.2 วางแผนการอภิบาลและส่งเสริมเพื่อพัฒนาเด็กชาติพันธุ์ลาหู่จากครอบครัวที่แตกแยก

1.3 มีการจัดอบรมครอบครัว โดยมีการประประชาสัมพันธ์ไปยังคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ในที่ต่าง ๆ เพื่อให้คริสตจักรได้บอกกล่าวต่อสมาชิกคริสตจักรต่อไป

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

1.4 จัดส่งเสริมการศึกษา และกิจกรรมพัฒนาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ โดยคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทั้ง 5 ด้านเป็นหลัก คือ ด้านครอบครัว ด้านอารมณ์ ด้านการเข้าสังคม ด้านการศึกษา และด้านจิตวิญญาณ

ทั้งนี้ทั้งนั้นแนวทางการอภิบาลสำหรับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่่นั้นไม่ได้มีแบบแผนเฉพาะเจาะจงในรูปแบบเดียว ผู้ทำพันธกิจกับเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ควรคำนึงถึงการพันธกิจแบบองค์รวมที่เน้นการทำพันธกิจให้ครบทุกด้าน และในความต้องการการอภิบาลแต่ละด้านนั้นอาจมีความแตกต่างกันไปตามกรณีของเด็กแต่ละคน ควรมีการศึกษาความต้องการและความจำเป็นในด้านต่าง ๆ ของเด็กอย่างเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นในการอภิบาลเด็กได้อย่างตรงจุดและเกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กได้อย่างมากที่สุด

2 ข้อเสนอแนะต่อคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่

2.1 คริสตจักรให้ความสำคัญกับเด็กในครอบครัวแตกแยกมากขึ้น ออกไปเยี่ยมเยียนครอบครัวของเด็ก ถามไถ่ความเป็นอยู่ของเด็กจากทั้งตัวเด็กและครอบครัวของเด็ก เพื่อหาแนวทางการอภิบาลเด็กในแต่ละกรณีตามกำลังของคริสตจักร พันธกิจเด็กที่แท้จะไม่มีเลยในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่่นั้น ถึงเวลาที่ควรหันมาให้ความสนใจ และสนับสนุนให้เกิดขึ้น

2.2 คริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่หยุดด้อยค่าตนเองว่าไม่มีกำลังในการอภิบาลเด็กจาก ครอบครัวแตกแยก สถานที่ของโบสถ์และทุนทรัพย์ไม่ใช่ปัจจัยเพียงสองสิ่งที่สามารถทำให้เกิดการ อภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยกได้ การลงแรง การเยี่ยมเยียน การใช้คำพูดในการหนุนใจ การทำพันธกิจผ่านชั้นเรียนรวี การเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้ใหญ่ การเข้าไปพูดคุยทักทายกับเด็ก การหาช่องทางติดต่อองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับการช่วยเหลือ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้สามารถเป็น หนึ่งในจุดเริ่มต้นของการอภิบาลเด็กได้ และในฐานะของการเป็นคริสตจักร ๆ หนึ่งนั้นเท่ากับว่ามีสมาชิกคริสตจักรอีกหลายคน มีความหลากหลายทางอาชีพและมุมมอง ถ้าคริสตจักรมีความตั้งใจจริงในการตอบสนองต่อความต้องการการอภิบาลของเด็กจากครอบครัวแตกแยกนั้น เชื่อว่าคริสตจักรมีกำลังมากพอและสามารถที่จะให้เกิดขึ้นได้ อย่างน้อยก็เริ่มจากการระดมความคิดจากผู้นำของ คริสตจักรเพื่อหาทางอภิบาลที่เป็นไปได้ร่วมกันต่อไป คริสตจักรไม่จำเป็นต้องมีทุกอย่างในการสนับสนุนได้ และไม่สามารถเกิดการเคลื่อนไหวของพันธกิจด้านนี้ได้เลยหากคริสตจักรเองยังคงยึดความคิด มุมมอง หรือทัศนคติเช่นเดิม คริสตจักรสามารถที่จะตอบสนองต่อพันธกิจผ่านการหาข้อมูล ถามไถ่ผู้รู้ ติดต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางเยียวยาที่เหมาะสมกับกรณีของเด็ก ซึ่งผลลัพธ์นั้นดีกว่าการนิ่งเฉยและให้เด็กรักษาตัวเองหรือเผชิญกับปัญหาด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2.3 คริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่สนับสนุนให้เด็กมีบทบาทในคริสตจักรมากขึ้น เห็นในความสำคัญของเด็กไม่ต่างจากความสำคัญของผู้ใหญ่ในคริสตจักร เพื่อให้เด็กรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวคริสตจักร เพราะเด็กในวันนี้คืออนาคตของคริสตจักรในวันข้างหน้า แบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ในคริสตจักรในวันนี้จะสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็กในวันข้างหน้าผ่านทางเด็กที่มองเห็นในวันนี้ โดยเฉพาะแบบอย่างในการเป็นผู้อภิบาลที่ดี ด้วยความหวังที่ว่าเด็กชาติพันธุ์ลาหู่ที่มาจากครอบครัวแตกแยกเมื่อพวกเขาได้รับความรัก ความสนใจ ได้มีประสบการณ์ชีวิตในการเป็นผู้ถูก เยียวยาสภาพจิตใจและความต้องการในด้านต่าง ๆ เมื่อพวกเขาเติบโตขึ้นในอนาคตที่พวกเขาสามารถเป็นผู้ที่ส่งต่อความรักเช่นนี้ให้แก่เด็กรุ่นหลังที่มีความทุกข์ยากในด้านต่าง ๆ ที่เติบโตตามพวกเขามาได้ด้วยเช่นกัน

2.4 คริสตจักรให้ความสำคัญกับชั้นเรียนรวีวารศึกษามากขึ้น จัดสรรให้สามารถแยกเป็นชั้นเรียนตามวัยของเด็กและสนับสนุนส่งเสริมให้มีจำนวนครูวิมากพอต่อความต้องการของคริสตจักร นอกจากนี้คริสตจักรให้ความสำคัญกับพันธกิจครอบครัวมากขึ้น เนื่องจากจุดเริ่มต้นของการเกิดเด็กในครอบครัวแตกแยกนั้นเป็นผลมาจากพ่อแม่ทั้งสองของเด็กตัดสินใจเริ่มชีวิตคู่ด้วยกัน ดังนั้นคริสตจักรควรมีการให้คำแนะนำสมาชิกคริสตจักรตั้งแต่การเริ่มอธิษฐานขอความมั่นใจ ในการตกลงเป็นแฟนกัน จนถึงการตัดสินใจแต่งงานและชีวิตหลังแต่งงาน เนื่องจากชาวลาหู่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ค่อนข้างมาก จึงเป็นการดีที่คริสตจักรเริ่มปลูกฝังค่านิยมในการสร้างครอบครัวที่ถูกต้องตามอย่างในพระคัมภีร์ตั้งแต่แรก คริสตจักรศึกษาและสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในสังคมมากขึ้น เช่น สถานสงเคราะห์เด็กในด้านต่าง ๆ ศูนย์พิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก มูลนิธิคริสเตียนที่ทำงานหลากหลายในด้านต่าง ๆ องค์กรที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพจิต หรือจะเป็นจิตแพทย์เด็ก นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ให้คำปรึกษาคริสเตียน เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำพันธกิจในด้านต่าง ๆ ของคริสตจักรต่อไป

การเพิกเฉยและไม่เริ่มลงมือใส่ใจเด็กเหล่านี้ในวันนี้ วงจรปัญหาในการเกิดครอบครัวแตกแยกในชุมชนหรือในสังคมของชาติพันธุ์ลาหู่ก็ยังคงดำเนินต่อไปด้วยจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจำนวนเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเรื่องนี้ก็ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน

3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอให้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางหรือปัจจัยที่สามารถส่งเสริมคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ให้สามารถตระหนักในความสำคัญของการทำ “พันธกิจครอบครัว” และ “พันธกิจเด็ก” ในคริสตจักรมากขึ้น เพื่อที่ชาวลาหู่จะได้ตระหนักในความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเริ่มคบหาดูใจ การแต่งงาน และเห็นความสำคัญของการรักษาชีวิตคู่หลังแต่งงาน แม้ต้องเจอกับปัญหาต่าง ๆ ก็ตาม เพื่อลดปัญหาการแตกแยกในชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่และไม่มองว่าการแยกทางกันของคู่สมรสเป็นเรื่องปกติในชุมชนอีกต่อไป ทั้งยังสามารถเป็นแนวทางการสร้าง

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ความตระหนักให้คริสตจักรเห็นความสำคัญของเด็กในคริสตจักรและชุมชนมากขึ้น ให้เด็กได้รู้สึกถึง
การมีตัวตนและการเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรมากขึ้น

การเริ่มจากการทำพันธกิจนี้อาจเชื่อมโยง และต่อยอดไปถึงการอภิบาลเด็กในด้านอื่น ๆ
ได้อีกด้วย เช่น พันธกิจเด็กซิมเสร์้า พันธกิจเด็กพิการ พันธกิจเด็กพัฒนาการล่าช้า เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- จอห์น โคเบลนซ์. (2014). *ครอบครัวที่เป็นสุข* [Christian Family Living] (พิมพ์ครั้งที่ 1) (ประพันธ์
หน่อราช, ผู้แปล). เชียงใหม่: พันธกิจฐานพระพร
- เจเรมี ปีแอร์ และ ดีแพค เรอู. (2562). *ศิษยาภิบาลและการให้คำปรึกษา พื้นฐานการเลี้ยงดูสมาชิกที่
ต้องการความช่วยเหลือ*. กรุงเทพฯ : BSC Books ในมูลนิธิคริสตจักรแบ็บติสต์.
- เจสซี ยาร์ดี. (1979). *แนวทางสอนบุตร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กองคริสเตียนบรรณศาสตร์
ทิมและเบป ลาเฮย์. (2011). *Spirit-Controlled Family Living* [ครอบครัวที่ประกอบด้วยพระ
วิญญาณบริสุทธิ์]. กรุงเทพฯ : สถาบันคริสเตียนศึกษาและพัฒนาคริสตจักร.
- แบรอนดอน ลิงเกิล. (2022). *การเลี้ยงลูกที่มีข่าวประเสริฐเป็นจุดศูนย์กลาง*. พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ริค วอร์เรน. (2014). *ฉันอยู่ในโลกนี้เพื่ออะไร*. กรุงเทพฯ: สถาบันคริสเตียนศึกษาและพัฒนา
คริสตจักร.
- CAGO, ZULITA, BENLIRO JULZZ, SICAD, DE GUZMAN, ODUYAN, SABANDO และ
HORIKAWA. (2019, March). Effects of Broken Family the Academic
Performance, Attitude, and Social Status of JHS Students of North Davao
Colleges-Panabo. ACADEMIA. Retrieved from
https://www.academia.edu/41303420/EFFECTS_OF_BROKEN_FAMILY_THE_ACADEMIC_PERFORMANCE_ATTITUDE_AND_SOCIAL_STATUS_OF_JHS_STUDENTS_OF_NORTH_DAVAO_COLLEGES_PANABO?auto=download
- Carol P. Clemans. (2009, 16 September). Ministering to Youth From Broken Homes.
Life Enrichment Ministries. Retrieved from
<https://miemieclemansof2.wordpress.com/2009/09/16/ministering-to-youth-from-broken-homes/html>

Maria Marquiza A. Felisilda, Leandro C. Torreon. (2020, 31 October). Effects of Broken Family on Pupil's Behavioral Development and Academic Success.

International Journal of Research GRANTHAALAYAH.

https://www.granthaalayahpublication.org/journals-html-galley/28_IJRG20_B09_3755.html

Rohma Shan. (2021, 29 July). Effects of broken family on a child's psyche. *Medium.*

Retrieved from <https://medium.com/@rohmaasad2/effects-of-broken-family-on-a-childs-psyche-25d6a5835bb0>

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

**แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่น
ที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย**

*Self-supporting church guide: A case study of selected self-supporting
churches under Church of Christ in Thailand*

ไพฑูรย์ แซ่ไคว²

Phaitoon Saekhow

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรท้องถิ่นใน
ความหมายของการไม่รับการช่วยเหลือด้านการเงินจากแหล่งภายนอก โดยศึกษาจาก คริสตจักร
ท้องถิ่นภายใต้สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบ
วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ใน
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแนวทางคำถามกึ่งโครงสร้าง วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง
(Purposive sampling) ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนในการทำพันธกิจ
คริสตจักรท้องถิ่นที่กำลังเลี้ยงตนเองในคริสตจักรภาคที่ 1 และภาคที่ 14 ซึ่งประกอบด้วย ศิษยาภิบาล
และประธานคณะกรรมการคริสตจักรจำนวนทั้งสิ้น 10 คน ศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นแนวทางการ
เลี้ยงตนเองด้วยการส่งเสริมสมาชิกใน 3 ด้าน ซึ่งนำเสนอผลวิจัยโดยอาศัย “หลัก 3H” หรือ
“3 สร้าง” ได้แก่ 1) Head (สร้างความเข้าใจ) ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงตนเอง ตระหนักถึง
บทบาทความจำเป็นที่ต้องเลี้ยงตนเองของคริสตจักร 2) Heart (สร้างภาระใจ) แบ่งปันนิมิตแก่สมาชิก
ของคริสตจักรในการทำพันธกิจที่ยั่งยืน 3) Hand (สร้างระบบปฏิบัติ) มีการวางแผนการเลี้ยงตนเอง
จัดสรรทรัพยากร และกระทำต่อเนื่องเป็นระบบ

คำสำคัญ แผนการเนเวียส คริสตจักรที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ สภาคริสตจักรในประเทศไทย

---

² ศิษยาภิบาลคริสตจักรสายสัมพันธ์ช่วงเปา จ.เชียงใหม่ e-mail: myway4phaitoon@gmail.com

Abstract

This research aims to study how local churches can support themselves, focusing on the 1st and 14th district under the Church of Christ in Thailand. The method used in this study is qualitative research with an in-depth interview. The participants are pastors and leaders of the self-supporting local churches consisting of 10 informants. The research results yield the three-dimension for promoting a self-supporting church or “3Hs Model” which includes 1) Head (promoting conceptual understanding) concerning the importance and necessity for the church to support themselves. 2) Heart (building attitude) by sharing the vision of how and why to be a self-supporting church 3) Hand (developing practical systems) by planning and managing resources for church growth.

Keywords: Nevius plan, Self-supporting church, Church of Christ in Thailand

บทนำ (Introduction)

นโยบายการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรท้องถิ่นเป็นหนึ่งในสามข้อของแผนการรับผิดชอบตนเองของคริสตจักรท้องถิ่น ได้แก่ 1) เลี้ยงตนเอง 2) ปกครองตนเอง 3) ประกาศพระกิตติคุณด้วยตนเอง แนวคิดนี้ริเริ่มโดย เวนน์และแอนเดอร์สัน (Terry, Smith, and Anderson, 1998) หลังจากนั้น จอห์น ลิฟวิงสตัน เนเวียส (1829-1893) เป็นผู้สนับสนุนแนวคิด ขยายรายละเอียดเพิ่มเติม และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง จนได้มีการเผยแพร่เป็นหลักการของเนเวียสในตอนปลายของศตวรรษที่ 18 ที่ประเทศจีน แนวคิดการรับผิดชอบตนเองในแผนเนเวียสคือการให้ผู้เชื่อในท้องถิ่นดูแลคริสตจักรของตนและพึ่งพามิชชันนารีจากตะวันตกให้น้อยที่สุด ด้วยเหตุผลที่ว่า การที่คนท้องถิ่นดูแลคริสตจักรของตนจะช่วยให้คริสตจักรสามารถดำเนินพันธกิจต่อไปได้หากมิชชันนารีต้องกลับประเทศหรือถอนตัวออกจากพันธกิจนั้น

สำหรับประเทศไทย เป็นนโยบายที่กำหนดโดยสภาคริสตจักรในประเทศไทยมาตั้งแต่ปี 1895 โดยมีมิชชันนารีอเมริกันเพรสไบทีเรียนพยายามเร่งเร้าให้ทุกคริสตจักรจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ศิษยาภิบาลของตนเองจากที่เคยได้รับจากมิชชันนารีมาตลอด นโยบายทั้งสามนี้ได้ระบุไว้ในธรรมนูญแห่งสภาคริสตจักรฯ ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบันเพื่อให้สมาชิกมีความตระหนักว่าพันธกิจของสภาคริสตจักรฯ เป็นเรื่องของทุกคนที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ เมื่อเริ่มแรกที่ใช้แผนการนี้ในคริสตจักรภายใต้สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยไม่ประสบผลสำเร็จในเวลานั้นเนื่องจากปัจจัยและขาดการ

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

เตรียมพร้อมที่ดี และยังส่งผลให้เกิดความไม่ลงรอยกันในกลุ่มมิชชันนารีและผู้รับใช้พระเจ้า อย่างไรก็ตาม
แม้ว่าผลที่ได้จะไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง แต่ก็เพิ่มความตระหนักถึงความสำคัญและตื่นตัวที่จะเห็น
คริสตจักรไทยดำเนินการและสนับสนุนตนเอง โดยทั่วไป นโยบายด้านการปกครองตนเองและ
การประกาศด้วยตนเองสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านการเลี้ยงตนเองนั้น หลายฝ่าย
เห็นว่ายังจำเป็นต้องศึกษาให้มากยิ่งขึ้นเพื่อหาแนวทางและวิธีการเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การเลี้ยงตนเองของคริสตจักรมีความหมายว่าคริสตจักรไม่พึ่งพาแหล่งความช่วยเหลือจาก
ภายนอก การเลี้ยงตนเองของคริสตจักรท้องถิ่นจำเป็นที่จะต้องตระหนักการเลี้ยงดูผู้รับใช้พระเจ้า
และผู้ที่มีส่วนในการทำพันธกิจคริสตจักร โดยเฉพาะศิษยาภิบาลประจำคริสตจักรท้องถิ่น และจัดสรร
งบประมาณสำหรับการทำพันธกิจคริสตจักรในด้านต่างๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาแหล่งทุนภายนอกซึ่งอาจ
ส่งผลกระทบต่อคริสตจักรเนื่องจากไม่สามารถพัฒนาและทำพันธกิจต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
และขาดความรู้สึกของการเป็นเจ้าของที่ได้จากการมีนิมิตและภาระใจ และแบกแอกของกันและกัน
(Elliott, 2020)

เนื่องจากผู้วิจัยมีประสบการณ์การเป็นศิษยาภิบาลของคริสตจักรในสังกัดสภาคริสตจักรใน
ประเทศไทย และได้เห็นถึงปัจจัยที่ท้าทายของการที่คริสตจักรจะเลี้ยงตนเอง เช่น บริบทที่แตกต่าง
หลากหลายของคริสตจักรท้องถิ่นในสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย ตลอดจนถึงสถานะทาง
การเงิน สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของคริสตจักรแต่ละแห่ง เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ ล้วนแต่ส่งผลต่อ
การทำพันธกิจและการบริหารของคริสตจักรในการเลี้ยงตนเอง และส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึง
การเติบโตของพันธกิจของคริสตจักร จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางให้คริสตจักร
สามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของตน จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ
เลี้ยงตนเองของคริสตจักรในประเทศไทยที่ผ่านมา ได้มีการพูดถึงวิธีการเลี้ยงตนเอง เช่น การถวาย
ทศทางค์ (คะแสง นานานิคม, 2552) ปัจจัยการเติบโตคริสตจักร (อาสกรณ์ นาปัง, 2552) ปัจจัยที่ทำให้
แผนเนเวียส ประสบผลสำเร็จ (วีระเดช กัณฑ์พันธ์, 2564) อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องการเลี้ยงตนเอง
ของคริสตจักรยังจำเป็นต้องมีศึกษาให้หลากหลายและยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อคริสตจักรตามบริบท
เฉพาะแห่ง จึงเป็นที่มาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาหาแนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรในบริบทที่
เฉพาะเจาะจง ได้แก่ คริสตจักรท้องถิ่นที่เลี้ยงตนเองในภาคที่ 1 และ 14 สังกัดสภาคริสตจักรใน
ประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาแนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรท้องถิ่นสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย
โดยเลือกศึกษาจากคริสตจักรที่เลี้ยงตนเองในภาคที่ 1 และ 14

คำถามวิจัย (Research Questions)

การศึกษานี้มุ่งศึกษาแนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรภาคที่ 1 ภาคที่ 14 โดยศึกษาจากการทำพันธกิจของคริสตจักรต่างๆในภาคที่ 1 ภาคที่ 14 และวิเคราะห์ว่ามีแนวทางในการเลี้ยงตนเองอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่เกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

1. คริสตจักรภาคที่ 1 และ 14 และคริสตจักรอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงสามารถนำข้อเสนอแนะไปเป็นแนวทางพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการทำพันธกิจของพระเจ้าให้เติบโตยิ่งขึ้น
2. คริสตจักรทั่วไปที่ต้องการเลี้ยงตนเองสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหรือปรับใช้ตามบริบทของคริสตจักรท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาในคริสตจักรภาคที่ 1 และ 14 ที่เลี้ยงตนเอง โดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้นำของคริสตจักรที่มีส่วนร่วมในการวางแผนสนับสนุนการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรท้องถิ่นของตน ได้แก่ ศิษยาภิบาลและประธานธรรมกิจของคริสตจักรท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รายบุคคล ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ศิษยาภิบาลและประธานธรรมกิจจากคริสตจักรในภาคที่ 1 และ 14 ของคริสตจักรที่เลี้ยงตัวเอง จำนวนทั้งหมด 10 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามจุดมุ่งหมายของผู้วิจัยคือเป็นผู้ที่เข้าใจความหมาย เห็นความสำคัญ และเป็นผู้นำของคริสตจักรที่เลี้ยงตนเอง ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการใส่รหัสจัดหมวดหมู่เพื่อตอบคำถามการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ประเด็นหลักที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือกระบวนการและวิธีการส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการเลี้ยงตนเอง ผู้วิจัยนำเสนอผลวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ “3H” หรือ “3 สร้าง” Head (สร้าง ความเข้าใจ) Heart (สร้าง ภาวะใจ) และ Hand (สร้าง ระบบปฏิบัติ)

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

1) Head (สร้างความเข้าใจ)

จากการวิจัยพบว่า แม้ว่าสภาพของคริสตจักรท้องถิ่นทั่วไปมีบริบทที่มีความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจ ด้านภูมิศาสตร์ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านความเชื่อ ด้านความสัจซื่อ ความเข้าใจในเรื่องของการถวาย แต่สิ่งที่ทุกแห่งมีความเหมือนกันคือคริสตจักรต้องเข้าใจความหมายและเหตุผลของการที่คริสตจักรควรเลี้ยงตนเอง ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในกลุ่มศิษยาภิบาล และประธานคณะกรรมการจะตระหนักถึงบทบาทความจำเป็นของการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรท้องถิ่นที่จะต้องปกครองเลี้ยงดูตนเอง ประกาศพระกิตติคุณด้วยตนเอง อีกทั้งตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลศิษยาภิบาลเพื่อสนับสนุนให้ศิษยาภิบาลรับใช้เต็มเวลาในคริสตจักรได้อย่างเต็มที่ และจัดสรรงบประมาณสำหรับการทำพันธกิจคริสตจักรในด้านต่างๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจากผู้นำคริสตจักรจะเห็นความสำคัญแล้ว การอธิบายและช่วยให้สมาชิกทุกคนเข้าใจถึงบทบาทความสำคัญ และความจำเป็นในการเลี้ยงตนเอง ตลอดจนการดูแลผู้รับใช้ของพระเจ้าเป็นสิ่งที่ช่วยให้คริสตจักรสามารถเลี้ยงตนเอง อีกทั้งสามารถมีผู้รับใช้พระเจ้าที่สามารถขับเคลื่อนพันธกิจได้อย่างต่อเนื่อง

2) Heart (สร้างภาระใจ)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าคริสตจักรที่เลี้ยงตนเองมีการใส่ภาระใจแก่สมาชิกด้วยการแบ่งปันนิมิตให้ขับเคลื่อนคริสตจักรสู่การเลี้ยงตนเอง ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าความรู้ความเข้าใจยังไม่เพียงพอ แต่ต้องมีภาระใจ มีความรักต่อคริสตจักร และต้องการเห็นคริสตจักรเลี้ยงตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก รวมถึงให้ผู้เชื่อยึดมั่นในการทำพันธกิจแห่งข่าวประเสริฐ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ใช้คำต่างๆ ที่แสดงให้เห็นภาพที่พวกเขามีต่อคริสตจักรและมีความเป็นเจ้าของคริสตจักร เช่น คริสตจักรที่มีศิษยาภิบาล คริสตจักรที่มีชีวิตอยู่ คริสตจักรที่ขับเคลื่อนพันธกิจของพระเจ้า คริสตจักรที่มีการอภิบาล คริสตจักรที่ประกาศพระกิตติคุณของพระเจ้า คริสตจักรที่เป็นแสงสว่างของชุมชนและโลก เป็นต้น เหล่านี้แสดงให้เห็นภาระใจต่อคริสตจักร รวมถึงบทบาทของคริสตจักรในการทำพันธกิจต่อชุมชน นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าคริสตจักรเองควรเป็นขับเคลื่อนพันธกิจโดยไม่อาศัยการบริหารจัดการจัดภายนอก แนวทางส่งเสริมให้คริสตจักรเลี้ยงตนเองด้วยการให้สมาชิกมีภาระใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการขับเคลื่อนพันธกิจของคริสตจักรเป็นสิ่งที่คริสตจักรที่เลี้ยงตนเองทุกแห่งมีเหมือนกัน

3) Hand (สร้างระบบปฏิบัติ)

ในคริสตจักรที่เลี้ยงตนเองมีการวางแผนและลงมือทำ เช่น การคืนทศทางค์ การถวายการจัดตั้งกองทุน การทำสัญญาถวาย การหารายได้เพื่อคริสตจักร การหาผลผลิตจากสวนไร่นาของคริสตจักร เป็นต้น เหล่านี้ล้วนแต่เป็นการนำทรัพยากรต่างๆ ของคริสตจักร ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน ทรัพยากรบุคคล สิ่งที่คริสตจักรมี มาลงมือเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพื่อให้คริสตจักรสามารถเลี้ยงตนเองและเพื่อให้พันธกิจของพระเจ้าขับเคลื่อนไปอย่างยั่งยืน ไม่พึ่งพาแหล่งทุนภายนอก ผู้ให้สัมภาษณ์เห็น

ว่าขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากนอกเหนือจากการมีความรู้และภาระใจ หากปราศจากการลงมือทำการ เลี้ยงตนเองของคริสตจักรก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่าในทางกลับกันหากลงมือปฏิบัติโดยปราศจากความรู้ ความเข้าใจ และภาระใจแล้วก็คงไม่ได้ผลลัพธ์ที่ดี และถูกต้องเช่นกัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

จากการวิจัยในหัวข้อแนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร โดยศึกษาจากคริสตจักรท้องถิ่น ในภาคที่ 1 และ 14 สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่สามารถเลี้ยงตนเองได้นั้น คริสตจักรท้องถิ่น จำเป็นที่จะต้องตระหนักการเลี้ยงดูผู้รับใช้พระเจ้าและผู้ที่มีส่วนในการทำพันธกิจคริสตจักร โดยเฉพาะศิษยาภิบาลประจำคริสตจักรท้องถิ่น และจัดสรรงบประมาณสำหรับการทำพันธกิจ คริสตจักรในด้านต่างๆ ให้สามารถขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยสรุปโดยอ้างอิงจากแนวคิด “3H” หรือ “3 สร้าง” คือ 1) Head (สร้างความเข้าใจ) ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงตนเอง ตระหนักถึงบทบาทความจำเป็นที่ต้องเลี้ยงตนเองของคริสตจักร 2) Heart (สร้างภาระใจ) ภาระใจในการเลี้ยงตนเอง แบ่งปันนิมิตแก่สมาชิกของคริสตจักรในการทำพันธกิจที่ยั่งยืน 3) Hand (สร้างระบบปฏิบัติ) เป็นการหาช่องทาง รวมถึงมีการวางแผนการเลี้ยงตนเอง จัดสรรทรัพยากร และกระทำต่อเนื่องเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะต่อคริสตจักร

จากผลที่ได้จากการวิจัย คริสตจักรควรมีแนวทางทั้ง 3 ด้านเพื่อนำคริสตจักรเข้าสู่การเลี้ยงตนเอง ได้แก่ สร้างความเข้าใจ สร้างภาระใจ สร้างระบบปฏิบัติ เช่น ส่งเสริมให้สมาชิกคริสตจักรทำหน้าที่ตามธรรมเนียมและระเบียบปฏิบัติอย่างเต็มที่ สอนสมาชิกให้ค้นหาตัวเองอย่างถูกต้อง สร้างความเข้าใจให้แก่สมาชิกคริสตจักรก่อน เป้าหมายคริสตจักรสามารถเลี้ยงตนเอง ต้องให้ความสำคัญกับการสอนพระวจนะของพระเจ้า สมาชิกคริสตจักรผู้เชื่อต้องเรียนรู้ เข้าใจ และเติบโตขึ้น และหยั่งรากลึกลงในความเชื่อด้วยพระวจนะของพระเจ้าเป็นรากฐาน เน้นการสร้างสาวก คริสตจักรจำเป็นต้องเลี้ยงดูศิษยาภิบาลอย่างเต็มที่เต็มกำลัง นอกจากนี้คริสตจักรควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อผู้รับใช้พระเจ้า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อสภาคริสตจักรในประเทศไทย

การเลี้ยงตนเองไม่ใช่เป็นภาระของคริสตจักรหนึ่งคริสตจักรใดเท่านั้น การกำหนดนโยบายในการเลี้ยงตนเองอย่างถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริม และพัฒนาให้คริสตจักรมีการเลี้ยงตนเองอย่างยั่งยืนและทั่วถึง สภาคริสตจักรฯ ควรให้ความสำคัญในกระบวนการขับเคลื่อนให้คริสตจักรท้องถิ่นสามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม

แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ภายใต้
สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

เห็นความสำคัญ และเข้าไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้สภาคริสตจักรฯ สามารถมีส่วนส่งเสริมให้
คริสตจักรสามารถเลี้ยงตนเองได้ด้วยการจัดการให้ความรู้ ถ่ายทอดนิมิต และจัดอบรมทักษะที่จำเป็น
ต่างๆ ในการช่วยให้คริสตจักรสามารถมีรายได้เพื่อการเลี้ยงตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร:กรณีศึกษาคริสตจักร
ท้องถิ่นสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำ
พันธกิจในด้านการบริหารจัดการในคริสตจักรได้อย่างเหมาะสม โดยการทำการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจาก
การสัมภาษณ์ในคริสตจักรบริบทใกล้เคียงเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในคริสตจักรที่มี
บริบทแตกต่างกัน หรือจากคณะนิกายต่างๆ เพื่อความหลากหลายที่มากขึ้น

นอกจากนี้ผู้สนใจศึกษาอาจทำการวิจัยในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากการวิจัยเชิงคุณภาพ
เช่น วิจัยและพัฒนา วิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

คะแสง นานานิคม. (2552). *ทศวรรษกับการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรลาหู่ ภาคที่ 6 สภาคริสตจักรใน
ประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพระคริสต์
ธรรมแมคกิลวารี, มหาวิทยาลัยพายัพ).

ชยันต์ หิรัญพันธุ์. (2549). *การถวายนทศวรรษกับการเลี้ยงตนเองของคริสตจักรในสภาคริสตจักรใน
ประเทศไทย. กรณีศึกษา : คริสตจักรศิริวัฒนา และคริสตจักรสุริยะชัยพร คริสตจักรภาค
ที่หนึ่ง*. (วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี, มหาวิทยาลัยพายัพ).

ชมรมนักคิดคริสเตียนไทย. (2021). *ถาม-ตอบ เรื่องลึกลับและการถวายนของคริสเตียน*. กรุงเทพฯ:
Thai Christian Thinkers.

ธรรมนูญแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยคริสต์ศักราช 1998. (1998). กรุงเทพฯ: สภาคริสตจักรใน
ประเทศไทย.

ระเบียบข้อบังคับการบริหารหน่วยงานและสถาบันของสภาคริสตจักรในประเทศไทยและมูลนิธิแห่ง
สภาคริสตจักรในประเทศไทย ค.ศ.2004. (2004). กรุงเทพฯ:สภาคริสตจักรในประเทศไทย.

- วีระเดช กันทิพันธ์. (2564). ศึกษาเปรียบเทียบผลการทำพันธกิจมิชชั่นโดยกระบวนการแผนเนเวียสในประเทศไทยกับประเทศเกาหลีใต้, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมนำเสนอผลงานวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย (หน้า 68-82). เชียงใหม่: วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี.
- อาสกรณ์ นาปัง. (2552). การวิเคราะห์การเจริญเติบโตคริสตจักรวังธรรม เขตอภิมณฑลที่ 3 คริสตจักรภาค ที่ 2 เชียงราย สภาคริสตจักรในประเทศไทย(ค.ศ.2003-2007). (พันธกิจนิพนธ์หลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี, มหาวิทยาลัยพายัพ).
- Elliott, M. (2020). Dependency versus sustainability in missions in the Russian and African contexts. *Missiology: An International Review*, 48(1), 83-89.
- Terry JM., Smith E., and Anderson J, eds. (1998) *Missiology: An Introduction to the Foundations, History, and Strategies of World Missions*. Nashville: TN: Broadman and Holman.

ศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณ

Arts and Spirituality

อรพรรณ โพธิ์ทอง¹

Oraphun Potong

สกุณี เกรียงชัยพร²

Sakunee Kriangchaiporn

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณจากมุมมองของศิลปินคริสเตียนไทย 2) เพื่อศึกษาบทบาทของศิลปะที่มีต่อความเชื่อตามความเข้าใจของศิลปินคริสเตียนไทย โดยผู้ให้สัมภาษณ์คือศิลปินคริสเตียนไทยในสาขาทัศนศิลป์จำนวนทั้งหมด 7 คน วิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์รายบุคคลโดยใช้คำถามกึ่งโครงสร้าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่ผลิงานด้านศิลปะ ทั้งที่เป็นอาชีพและงานอดิเรก มีผลงานศิลปะเผยแพร่ในพื้นที่สาธารณะ และเป็นผู้ที่สามารถอธิบายกระบวนการของงานศิลปะที่มีต่อผู้คนในด้านจิตวิญญาณได้

ผลที่ได้จากการวิจัยนำเสนอให้เห็นเป็นแผนภาพ C-ARTS อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าโดยมีศิลปะเป็นสื่อกลาง พระเจ้า (Creator) สื่อสารกับมนุษย์ (Creatures) ผ่านศิลปะ ผลวิจัยชี้ให้เห็น 3 บทบาทที่พระเจ้ากระทำผ่านศิลปะ ได้แก่ 1) create (สร้าง) 2) conceptualize (สำแดงพระองค์) 3) come & See (เชื้อเชิญ) จากนั้นมนุษย์ (creatures) ตอบสนองต่อพระเจ้าโดยการใช้ศิลปะเป็นสื่อเชื่อมต่อ (connect) มนุษย์ตอบสนองพระเจ้าผ่านทางศิลปะมีดังนี้ 1) co-create (ร่วมสร้าง) 2) contemplate (พิเนิจภาวนา) และ 3) commune (เสริมสร้างชุมชน)

คำสำคัญ ศิลปะ ชีวิตจิตวิญญาณ คริสต์ศาสนา

---

¹ ครุศาสนาประจำคริสตจักรที่หนึ่งเชียงใหม่ e-mail: aslan.azer75@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์ วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ e-mail: sakunee_k@payap.ac.th

Abstract

The purpose of this research is to explore 1) the relationship between arts and spiritual life of Thai Christian artists, and 2) the role of arts in Christians' lives. The participants of this research are Thai virtual artists consisting of 7 persons. The study employed a qualitative approach utilizing ground theory. The data was collected face-to-face interviews. Purposive sampling was used in order to help answer research questions. The participants are artists who produce artworks to the society and can also serve as good informants.

The central understanding that emerged from this study is C-ARTS model which describes the relationship between the creator and creatures through arts as a medium. Also, the study revealed the role of the arts. There are 3 aspects through which God does to arts: 1) create 2) conceptualize 3) come & see. On the other side, human creatures respond by connecting to him by 1) co-create 2) contemplate, and 3) commune.

Keywords: Arts, Spirituality, Christianity

บทนำ (Introduction)

ศิลปะกับศาสนาเชื่อมโยงกันมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นสาขาคณตรี วรรณกรรม การแสดง จิตรกรรม ปรัชญากรรม สถาปัตยกรรม และอื่นๆ ศิลปะเป็นสื่อที่ใช้สื่อสารความเชื่อผ่านทางสัญลักษณ์ และการสร้างความหมายให้กับงานศิลปะ อิทธิพลของศาสนาที่มีต่อศิลปะแสดงให้เห็นได้ปรากฏให้เห็นมาตลอดประวัติศาสตร์ทั้งส่งเสริมและต่อต้านศาสนา ในทางตรงข้าม ศิลปะของมีอิทธิพลต่อผู้เชื่อ ศรัทธาในศาสนาด้วยเช่นกันในการช่วยให้ผู้คนหยั่งรู้และลึกซึ้งซึ่งความหมายของความเชื่อและความเข้าใจฝ่ายวิญญาณอันเป็นนามธรรม

ประวัติศาสตร์คริสต์จักรชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับศิลปะ มาร์ติน ลูเธอร์ ผู้นำการปฏิรูปศาสนาได้ใช้ศิลปะเพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อสารความจริงของพระเจ้า โดยเห็นว่าศิลปะและดนตรีสามารถช่วยให้ผู้คนเข้าใจศาสนศาสตร์ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับศิลปะ เช่น Glaspey (2021) กล่าวว่าศิลปะสามารถนำมาใช้ในการอธิบายความจริงฝ่ายวิญญาณ นอกจากนี้ Sokolove (2013) ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับจิตวิญญาณของมนุษย์ว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นการปฏิบัติฝ่ายวิญญาณแบบหนึ่ง ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการค้นพบตนเอง ได้สังเกตความคิด อารมณ์ความรู้สึกขณะที่กำลัง

ทำงานศิลปะ และเป็นการได้เชื่อมต่ออย่างลึกซึ้งกับพระเจ้าหรือผู้มีอำนาจเหนือกว่าตัวศิลปินเองโดยมีศิลปะเป็นสื่อ Beggie (2000) เชื่อว่าคริสต์ศาสนศาสตร์และศิลปะส่งเสริมกันและกันให้แข็งแกร่งและงดงามยิ่งขึ้น ทั้งยังเห็นว่าการทำงานศิลปะเป็นมากกว่าเพื่อความบันเทิงหรือการแสดงออกของตัวตน แต่ยังเป็นการเปิดเผยสำแดง การเปิดโลกอันเป็นเอกลักษณ์ของศิลปิน โดยมีศิลปะเป็นพาหนะที่ใช้ในการสำรวจค้นหาตัวตนภายใน

คริสเตียนเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างสรรค์สรรพสิ่งทั้งปวงอย่างงดงาม ความงดงามในสรรพสิ่งที่ถูกสร้างนั้นสะท้อนถึงความยิ่งใหญ่และความงดงามอันเป็นพระลักษณะของพระเจ้า ผลงานการสร้างที่สำคัญที่สุดของพระเจ้าก็คือมนุษย์ “ซึ่งเป็นฝีพระหัตถ์ของพระองค์” (อพ. 2:10) นอกจากนี้พระคริสตธรรมคัมภีร์ยังแสดงให้เห็นในการสร้างพระวิหารอันงดงามที่พระเจ้าทรงออกแบบอย่างละเอียดถี่ถ้วนและสง่างาม (อพย. 24-31) นอกจากพระเจ้าจะเป็นผู้สร้างสรรค์ศิลปะแล้ว พระองค์ยังชื่นชมและให้ความสำคัญกับศิลปะด้วย พระองค์ชื่นชอบเมื่อมนุษย์ร้องเพลงและเล่นดนตรี พระธรรมสดุดีหลายตอนได้แสดงให้เห็นถึงความจริงในข้อนี้ ยิ่งไปกว่านั้นพระองค์ยังไว้วางใจและมอบหมายงานสำคัญแก่ผู้มีทักษะในงานช่างให้นำแบบแผนของพระองค์ไปทำให้เป็นรูปธรรม (อพย. 31:3)

จากที่กล่าวข้างต้น ศิลปะกับศาสนา ความเชื่อ รวมถึงจิตวิญญาณของมนุษย์เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เมื่อศึกษาวรรณกรรมและจากการสังเกตพบว่า ศิลปะในความเข้าใจของคริสตจักรและผู้เชื่อโดยมากมักเกี่ยวกับกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงาน การแสดงตัวตน ความคิดสร้างสรรค์ การผ่อนคลาย ซึ่งล้วนแต่มีจุดประสงค์ที่ดีและมีประโยชน์ แต่การศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของศิลปะที่มีผลต่อชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของผู้เชื่อยังมีไม่มากนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทคริสเตียนไทย ทั้งยังมีข้อสังเกตว่าศิลปินไม่ได้แสดงถึงการเชื่อมโยงกับงานศิลปะอย่างเด่นชัด ในแง่ของการสะท้อนความรู้ ความเข้าใจฝ่ายจิตวิญญาณผ่านทางงานศิลปะ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์งานศิลปะที่บอกเล่าเรื่องราวในพระคัมภีร์ผ่านเอกลักษณ์ เทคนิค ตลอดจนความสามารถของศิลปินคริสเตียนไทย แต่ยังคงขาดการเชื่อมโยงเรื่องราวความเชื่อและประสบการณ์ของตัวศิลปินที่ถ่ายทอดออกมาสู่งานศิลปะ ตลอดจนยังไม่เห็นเด่นชัดถึงความเข้าใจของศิลปินคริสเตียนที่มีต่อความเชื่อ การตีความหมายพระคัมภีร์ อารมณ์ความรู้สึกและความคิดที่มีต่อพระเจ้าองค์ตรีเอกานุภาพที่อาจนำมาถ่ายทอดในงานศิลปะเพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกและประสบการณ์ร่วม และช่วยให้เกิดความเข้าใจฝ่ายจิตวิญญาณ

จากช่องว่างทางวรรณกรรมที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณของศิลปินคริสเตียนไทย โดยมีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณจากมุมมองของศิลปินคริสเตียนไทย 2) เพื่อศึกษาบทบาทของศิลปะที่มีต่อความเชื่อตามความเข้าใจของศิลปินคริสเตียนไทย ผลที่ได้จากการวิจัยจะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ และพัฒนาและส่งเสริมการใช้ศิลปะเพื่อชีวิตจิตวิญญาณของผู้เชื่อทั้งในระดับบุคคลและคริสตจักร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) ความหมายคำว่า ศิลปะคริสเตียน

ชลูต นิมเสมอ ได้ให้ความหมายว่าคำว่าศิลปะเชื่อมโยงกับมนุษย์ว่า “ศิลปะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ปัญญา ความคิดหรือความงาม” (สงกรานต์ สุธอม, 2011, น. 20) ศิลปะตามความหมายโดยทั่วไปหมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยใช้จินตนาการและทักษะซึ่งมีความงดงาม หรือสิ่งที่แสดงออกถึงความคิดหรืออารมณ์ที่สำคัญ ส่วนคำว่า *ทัศนศิลป์* (Visual arts) เป็นศิลปะประเภทหนึ่งที่เป็นรูปภาพหรือรูปทรง รับรู้ผ่านการมองเห็นด้วยประสาทสัมผัสทางตา

ความหมายของศิลปะข้างต้นเป็นความหมายที่ใช้โดยทั่วไป ส่วนคำว่า *ศิลปะคริสเตียน* มีความหมายเฉพาะเจาะจง กว้าง โดยในการศึกษาคำนี้ศิลปะคริสเตียนถูกสร้างสรรค์โดยผู้เชื่อ โดยมีโลกทัศน์ที่มีพระเจ้าเป็นศูนย์กลาง มีแรงจูงใจในการนมัสการและถวายเกียรติยศแด่พระเจ้า

2) ชนิดและบทบาทของศิลปะในคริสต์ศาสนา

George Capps (ม.ป.ป.) แบ่งบทบาทหรือหน้าที่ของศิลปะที่มีต่อความเชื่อศรัทธาในคริสต์ศาสนาไว้ 4 ประเภทดังนี้

- a. *Sacred* ศิลปะที่มีไว้เพื่อนมัสการพระเจ้า ให้สัมผัสถึงความศักดิ์สิทธิ์ และกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเคารพยำเกรง
- b. *Devotional* เป็นศิลปะเพื่อส่งเสริมการใคร่ครวญภาวนา ช่วยให้เกิดการสัมพันธ์สนิทกับพระเจ้า
- c. *Historical* ศิลปะที่มีไว้เพื่อย้ำเตือนเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์แห่งการไถ่ และเพื่อเป็นการให้ความรู้ถึงรายละเอียดข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในอดีตโดยถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ให้ปรากฏต่อสายตาผู้คนในรูปแบบงานศิลปะ
- d. *Bible-as-Literature* ศิลปะบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์แห่งความเชื่อศรัทธาในคริสต์ศาสนา อาจเป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะสามกลุ่มข้างต้น แต่สิ่งที่เน้นคือการถ่ายทอดความคิดและความหมายลงสู่งานศิลปะมากกว่าจะเน้นที่ฉากเรื่องราวในเชิงข้อเท็จจริง อาจเป็นภาพที่เกินจริงหรือภาพเชิงอุดมคติ

3) ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณ

จากการสำรวจแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับศิลปะคริสเตียน ทุกแหล่งมีความเห็นตรงกันว่าพระเจ้าทรงเป็นผู้สูงสุดในการสร้างสรรค์ศิลปะ สิ่งที่สร้างนั้นสะท้อนถึงพระฉายของพระองค์ ทั้งพระปัญญา ความงาม และความดีงามทั้งปวง อีกทั้งเป็นมาตรฐานของความงาม (Fujimura, 2021; Sokolove, 2013; Ryken, 2006)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีความเห็นร่วมกันถึงความสำคัญของศิลปะที่มีต่อจิตวิญญาณ แต่บทความจากการประชุมโลซานน์ได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่ชุมชนผู้เชื่อละเลยในศิลปะ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น ความเข้าใจในเชิงศาสนศาสตร์และวิถีคิดเกี่ยวกับชีวิตจิตวิญญาณ แต่เมื่อไม่นานมานี้ก็ได้มีสัญญาณให้เห็นว่ามีความสนใจด้านศิลปะและมีการขับเคลื่อนการใช้ศิลปะในคริสตจักรตะวันตกมากขึ้น นอกจากนี้การประชุมโลซานน์ยังเน้นให้เห็นประเด็นที่ว่า ภารกิจการประกาศพระกิตติคุณเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร และศิลปะก็เป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งด้วย ซึ่งเป็นสื่อกลางที่มีเอกลักษณ์แต่ก็ทรงพลังในการเข้าถึง ช่วยเหลือ และขับเคลื่อนให้ผู้เชื่อได้เห็นสิ่งต่างๆ ด้วยสายตาใหม่ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาและวรรณกรรมที่กล่าวถึงบทบาทของศิลปินที่จะเป็นผู้ทำพันธกิจในการเชื่อมโยงระหว่างศิลปะกับผู้เชื่อผ่านงานด้านศิลปะ

จากหนังสือ *Windows into the Soul: Art as Spiritual Expression* เขียนโดย Sullivan (2006) ชี้ให้เห็นว่าศิลปะสามารถช่วยในการเชื่อมสัมพันธ์กับพระเจ้าได้อย่างลึกซึ้ง เป็นวิธีอธิษฐานและใคร่ครวญภาวนา ผู้ทำงานศิลปะมิได้เป็นเพียงศิลปินแต่เป็นผู้แสวงหาจิตวิญญาณ ยิ่งไปกว่านั้นศิลปินยังสามารถช่วยให้ผู้อื่นได้สำรวจสิ่งที่อยู่ลึกภายในจิตใจ ผู้เขียนหนังสือเล่มดังกล่าวได้พรรณนาประสบการณ์ของตนเองว่า “ผมเห็นว่า เครื่องหมาย สัญลักษณ์ และภาพเปรียบเทียบที่เป็นศิลปะสามารถปลดปล่อยจิตวิญญาณเป็นอิสระ ศิลปะช่วยให้ผมค้นพบสถานที่ภายในที่ผมไม่เคยจินตนาการหรือรู้มาก่อน นั่นคือสถานที่แห่งความสร้างสรรค์ซึ่งบุคคลที่อยู่ภายในตัวผมจะได้ปลดปล่อยบทเพลงใหม่ด้วยถ้อยคำหรือวลีที่มีเพียงผมเท่านั้นที่รู้ได้ แต่ด้วยท่วงทำนองที่คนอื่นๆ จะเข้าใจ การสร้างสรรค์ศิลปะเปิดให้ผมได้ปลดปล่อยสิ่งกีดขวางและโอบกอดความรักสุดซึ้งในการทรงสร้างของพระเจ้าและสถานที่ของผมที่อยู่ภายในนั้นในฐานะเป็นสิ่งทรงสร้างอันเป็นที่รัก” (หน้า xiv)

สำหรับบริบทไทยก็ได้มีการนำศิลปะไทยมาใช้ในการประกาศพระกิตติคุณด้วย เนื่องจากคนไทยมักมีแนวคิดที่คริสตศาสนาเป็นของชาวตะวันตกจึงทำให้พระกิตติคุณเข้าถึงคนไทยได้ยาก ไสว ชินวงศ์ ผู้เป็นศิลปินไทยร่วมสมัยได้ใช้ศิลปะไทยเพื่อสื่อสารพระกิตติคุณ และยังตีพิมพ์ในรูปแบบหนังสือเพื่อการประกาศพระกิตติคุณที่มีชื่อหนังสือ *คนนั้นแหละที่มาอยู่กับเรา* หรือชื่อภาษาอังกฤษคือ *That Man Who Came to Us* (ไสว ชินวงศ์ และ พอล ฮ. ดันย, 2010)

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

- 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณจากมุมมองของศิลปินคริสเตียนไทย
- 2) เพื่อศึกษาบทบาทของศิลปะที่มีต่อความเชื่อตามความเข้าใจของศิลปินคริสเตียนไทย

คำถามการวิจัย (Research Questions)

- 1) ศิลปินไทยเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณอย่างไร
- 2) บทบาทของศิลปะที่มีต่อชีวิตของตนเองและคริสเตียนไทยเป็นอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการใช้ศิลปะเพื่อเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของตนเองและผู้เชื่อ
2. เป็นองค์ความรู้ในสาขาคริสต์ศาสนศาสตร์ว่าด้วยเรื่องศิลปะ

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ศิลปินคริสเตียนในสาขาทัศนศิลป์ โดยเป็นผู้ที่ผลิงานด้านศิลปะภาพวาด ทั้งที่เป็นอาชีพและงานอดิเรก มีผลงานศิลปะเผยแพร่ในพื้นที่สาธารณะ และเป็นผู้ที่สามารถอธิบายกระบวนการของงานศิลปะที่มีต่อจิตวิญญาณของผู้เชื่อได้

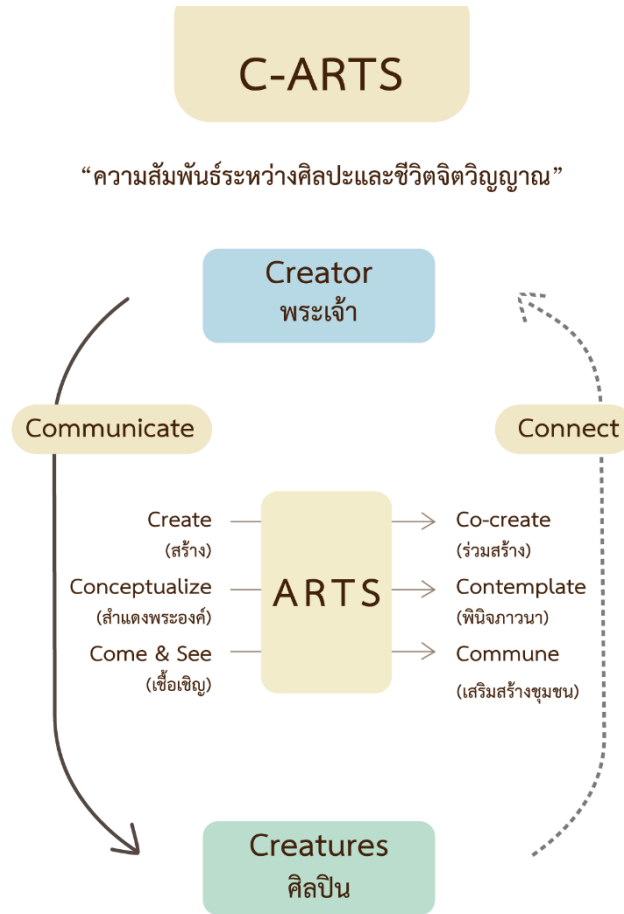
วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล (In-depth interview) ผู้ให้สัมภาษณ์คือศิลปินคริสเตียนไทยในสาขาทัศนศิลป์ จำนวน 7 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่ผลิงานด้านศิลปะ ทั้งที่เป็นอาชีพและงานอดิเรก มีผลงานศิลปะเผยแพร่ในพื้นที่สาธารณะ และเป็นผู้ที่สามารถอธิบายกระบวนการที่ศิลปะมีต่อผู้คนในด้านจิตวิญญาณ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการใส่รหัสจัดหมวดหมู่ และนำเสนอเพื่อตอบคำถามวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลที่ได้จากการวิจัยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าโดยมีศิลปะเป็นสื่อกลาง พระเจ้าผู้สร้าง (Creator) สื่อสาร (communicate) กับมนุษย์ผู้ถูกสร้าง (creatures) ผ่านทางศิลปะ พระองค์เป็นผู้ไม่มีขีดจำกัด (เส้นที่บ) สื่อสารกับมนุษย์ผู้มีความจำกัด มนุษย์จึงไม่สามารถเข้าใจสาระที่พระเจ้าต้องการเปิดเผยได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ศิลปะเป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งระหว่างพระเจ้ายกกับมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน กระบวนการและบทบาทของศิลปะระหว่างพระเจ้าและมนุษย์แสดงดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ 1 C-ART: ศิลปะกับจิตวิญญาณ

1. พระเจ้าสื่อสารกับมนุษย์ผ่านศิลปะ

พระเจ้าทรงเป็นผู้สร้างสรรค์ศิลปะ (create) ที่สำแดงพระองค์เอง (conceptualize) ทั้งพระลักษณะ พระราชกิจ และพระประสงค์ของพระองค์ ศิลปะเป็นทั้งสื่อและสารที่พระองค์ใช้เพื่อเชิญชวน (come & see) มนุษย์ให้มารู้จักและมีสัมพันธ์ภาพกับพระองค์

1.1 Create (สร้าง)

พระเจ้าเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของศิลปะ แม้แต่พระองค์เองก็เป็นศิลปินที่สร้างสรรค์สิ่งขึ้นมามีอย่างงดงาม พระองค์ประทานสรรพสิ่งทุกอย่างที่เป็นทรัพยากร และวัสดุให้แก่มนุษย์ในการนำไปใช้สร้างสรรค์งานศิลปะ ทุกขั้นตอนที่พระเจ้าทรงสร้างทุกอย่างนั้นเปรียบเสมือนกับขั้นตอนในการทำงานศิลปะ ไม่มีความบังเอิญในพระเจ้า พระองค์ทรงคิดและตกผลึกออกมาผ่านทางสิ่งทรงสร้างของพระองค์ สิ่งทรงสร้างที่งดงามและแสดงให้เห็นความเป็นศิลปินของพระองค์มากที่สุดก็คือมนุษย์ ศิลปินก็เป็นสิ่งทรงสร้างของ

พระองค์ที่มีความคิด ปัญญา ทักษะ รวมถึงความปรารถนาและแรงจูงใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วย

การที่ศิลปินตระหนักว่าพระเจ้าเป็นพระผู้สร้างเช่นนี้ทำให้เขาสร้างงานศิลปะเพื่อสะท้อนพระองค์ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนตระหนักว่าพระเจ้าทรงเป็นพระผู้สร้าง และตระหนักว่าการเป็นศิลปินเปรียบเสมือนของประทานที่พิเศษจากพระเจ้า เป็นส่วนหนึ่งของพระฉายของพระเจ้า และศิลปินได้รับการทรงสร้างตามพระฉายของพระเจ้าที่มีบทบาทในการเป็นผู้สร้างสรรค์อย่างชัดเจน ประสบการณ์ในการทำงานศิลปะได้นำพวกเขาไปสู่ความเข้าใจเรื่องพระเจ้าในบทบาทผู้สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ทำให้มีความซาบซึ้งในการทรงสร้างของพระเจ้า

นอกจากนี้ข้อมูลยังชี้ให้เห็นว่า ศิลปะของคริสเตียนแตกต่างจากงานศิลปะทั่วไปคือการรู้วาทานศิลปะของตนเองนั้นเกิดขึ้นโดยพระเจ้า และมาจากพระเจ้าไม่ใช่จากความสามารถของตนเอง ศิลปะเปรียบเสมือนตัวแทนของผู้ที่สร้างสรรค์ และช่วยในการสื่อสาร ความคิด ความรู้สึก และตัวตนของผู้นั้น ความสามารถทางศิลปะและความคิดสร้างสรรค์มาจากพระเจ้า เพราะพระองค์ทรงเป็นผู้ริเริ่มสร้างสิ่งสรรพ และพระองค์ประทานความสามารถเหล่านี้กับศิลปิน ดังนั้นศิลปินจึงถวายเกียรติแด่พระเจ้าด้วยงานศิลปะนั้น ๆ

1.2 Conceptualize (สำแดงพระองค์)

ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าพระเจ้าทรงสำแดงพระองค์ ทั้งพระลักษณะ พระราชกิจ และพระประสงค์ของพระองค์ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ และศิลปินเป็นผู้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับพระเจ้าออกมาในงานศิลปะ มีอิทธิพลต่อความคิด ความเข้าใจของทั้งผู้สร้างสรรค์และผู้ชม นอกจากนี้ยังมีพลังในการเปลี่ยนแปลงแนวคิด รวมถึงกำหนดทิศทางของงานศิลปะได้ด้วย ศิลปินสร้างสรรคงานศิลปะจากฐานความคิดในพระคริสตธรรมคัมภีร์ โดยเห็นว่าพระคัมภีร์เป็นถ้อยคำของพระเจ้าที่บรรจุนี้อาเรื่องราวของพระเจ้า หากปราศจากพระคัมภีร์ คนก็ไม่สามารถรู้จักพระเจ้าได้ สารของพระคัมภีร์คือการทำให้มนุษย์มีปัญญาและความเข้าใจ ก่อรากฐานความคิด ความเชื่อ และเรื่องราวที่ปรากฏบนงานศิลปะ ดังนั้นศิลปะจึงเป็นเครื่องมือที่พระเจ้าเล่าเรื่องของพระองค์เอง รวมถึงพระลักษณะ พระราชกิจ และพระประสงค์ของพระเจ้าต่อผู้คนในโลกนี้ และยังช่วยให้ผู้คนรู้จักพระเจ้าผู้สร้างมากยิ่งขึ้น มีอิทธิพลทางความคิด ความเข้าใจและยังเปลี่ยนแปลงแนวคิด รวมถึงทิศทางของงานศิลปะด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งยกตัวอย่างงานศิลปะของตนเองที่สะท้อนถึงแนวคิดที่พระเจ้าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตและทำให้มุมมองชีวิตเปลี่ยนไป โดยงานศิลปะชุดนี้ประกอบด้วยจิตรกรรมจำนวน 5 ชิ้น ภาพแรกเป็นภาพตึกในเมืองที่เต็มไปด้วยลายเส้นที่แสดงถึง

ความวุ่นวาย ความยุ่งเหยิง ภาพต่อๆ มาลายเส้นเหล่านั้นเริ่มจางหายไป จนภาพสุดท้ายกลายเป็นภาพนามธรรมประกอบด้วยสีเหลือง ชมพู ไม่เหลือเค้าโครงของความวุ่นวายอีกต่อไป งานศิลปะชิ้นนี้ให้แนวคิดในเรื่องสภาพความเป็นจริงของชีวิตที่วุ่นวาย แต่แม้ในท่ามกลางความวุ่นวายนั้น มีความสงบของพระเจ้าอยู่ด้วย งานศิลปะชุดนี้จึงได้สะท้อนมุมมองชีวิตที่มีสันติสุขในพระเจ้าแม้อยู่ท่ามกลางปัญหา เป็นการนำแนวคิดจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับการสงบและไว้วางใจแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาพวาด

นอกจากนี้ข้อมูลยังแสดงให้เห็นถึงกระบวนการนำแนวคิดในพระคริสตธรรมคัมภีร์มาใช้ในการผลิตงานศิลปะโดยใช้ข้อพระคัมภีร์ที่สอดคล้อง หรือตอบสนองต่อปัญหาสังคมนั้นมาผ่านกระบวนการคิด ตีความและหาข้อมูล เพื่อที่จะสื่อสารสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมผ่านทางงานศิลปะ ยกตัวอย่างงานศิลปะของศิลปินคนหนึ่งที่มีแนวคิดเรื่องความกังวล ในภาพประกอบด้วยมือที่กำลังกุมแน่นแสดงถึงความกังวล แต่ในขณะที่เดียวกันมีแสงสว่างเล็ก ๆ ได้ส่องเข้ามาในภาพที่มีมืดมนนั้น แสดงให้เห็นถึงความหวังที่มีอยู่ในพระเจ้า

อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าพระเจ้าสำแดงเนื้อหาสาระเพื่อให้ศิลปินนำไปใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งสร้างงานศิลปะชิ้นเพื่อสะท้อนแนวคิดในพระคัมภีร์ โดยยกตัวอย่างงานชิ้นหนึ่งที่ใช้กระจกตัดเป็นชิ้นเรียงต่อกัน เป็นรูปแบบงาน *Installation Art* หรือ *ศิลปะแบบจัดวาง* โดยมีจุดเริ่มต้นจากตรงกลาง และขยายออกไปเป็นวงกลมกว้าง ซึ่งสื่อความหมายว่าถึงเรื่องความบาปในพระคัมภีร์ที่ขยายเป็นวงกว้าง วัสดุที่คนนี้เลือกใช้นั้นเป็นกระจก ซึ่งให้ความรู้สึกแหลมคม บาดลึก และทิ่มแทง เช่นเดียวกับความบาปที่ส่งผลทุกคน รวมถึงสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ บนโลกใบนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้นำเอาเอกลักษณ์ของศิลปะไทยมาประยุกต์กับเรื่องราวในพระคัมภีร์ และเรื่องราวชีวิตคริสเตียน โดยศิลปินท่านนี้สนใจและชื่นชอบในงานศิลปะไทย โดยเฉพาะเทคนิคลายรดน้ำ ซึ่งเป็นหนึ่งในเทคนิคโบราณของไทย และยังได้เป็นพยานถึงประสบการณ์ที่พระเจ้าตอบ คำอธิษฐานโดยการที่พระเจ้าให้แรงบันดาลใจ ให้ความสามารถ และทรงนำในการเขียนงานศิลปะไทยแบบคริสเตียน โดยภาพแรกที่เขียนนั้นเป็นเรื่องราวในพระคัมภีร์ตอน *The Last supper (อาหารมื้อสุดท้าย)* ผู้ให้สัมภาษณ์คนนี้ได้เขียนภาพอาหารมื้อสุดท้ายในมุมมองที่พระเยซูบอกว่าให้ระลึกถึงพระองค์ โดยตั้งใจเขียนภาพให้ผู้ชมได้รับการหนุนใจ สะท้อนสิ่งที่พระองค์ทำ บรรยากาศ รวมถึงความอบอุ่นที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ซึ่งมีความแตกต่างจากภาพของ ลีโอนาโด ดา วินชี ที่ภาพเป็นเหตุการณ์ว่าใครเป็นคนทรยศพระเยซู หลังจากนั้นจึงมั่นใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะไทยที่สื่อสารถึงเรื่องราว ของพระเจ้า และยังได้อธิบายอีกว่าศิลปะทุกแขนงเป็นของพระเจ้ารวมถึงศิลปะไทย การนำศิลปะไทยมาใช้ในการสื่อสารเรื่องราวของ

พระเจ้า เป็นการนำศิลปะไทยกลับคืนสู่พระเจ้า และเป็นการถวายเกียรติแด่พระเจ้าผู้สร้างซึ่งเป็นเจ้าของสรรพสิ่ง

กล่าวโดยสรุป ศิลปินผู้ให้ข้อมูลทั้ง 7 คน ได้อธิบายถึงแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มาจากเรื่องราวในพระคัมภีร์ ซึ่งได้ผ่านการตีความ กระบวนการคิดต่าง ๆ และถูกถ่ายทอดผ่านมุมมองของศิลปินจนกลายเป็นผลงานศิลปะ อีกทั้งศิลปินแต่ละคนมีวิธีการสื่อสารเรื่องราว และแนวคิดเรื่องพระเจ้าในวิธีการที่หลากหลาย ตามความสนใจ ความชอบและประสบการณ์ส่วนตัว แม้แต่ละคนมีจุดเน้นในเรื่องราวที่แตกต่างกันไป แต่ทุกคนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ สื่อสารเรื่องราวของพระเจ้าตามที่พระองค์สำแดงไว้แล้ว นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่าทุกคนได้ใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเรื่องราวแนวคิด รวมถึงชีวิตฝ่ายวิญญาณที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองก่อน แล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ

1.3 Come & See (เชื่อเชิญ)

คำเชิญเชิญของพระเยซูคริสต์ที่ตรัสว่า “มาดูเถิด” (come & see) ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับงานศิลปะ ซึ่งเป็นเหมือนบัตรเชิญสามารถเป็นองค์ประกอบที่นำผู้คนมากมายให้ได้มีโอกาสรู้จักพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด ศิลปะเป็นการเชื่อเชิญด้วยสิ่งที่มองเห็นได้ (visual) และสามารถกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึก อีกทั้งยังนำใจของผู้ชมให้ได้เข้าไปใกล้แนวความคิดและจิตวิญญาณของศิลปินโดยที่มีพระเจ้าเป็นฉากหลังได้

นอกเหนือจากการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อเสริมสร้างผู้เชื่อในพระเยซูคริสต์แล้ว ศิลปินท่านหนึ่งเห็นว่างานศิลปะเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ได้พูดเรื่องราวพระกิตติคุณแก่ผู้ที่ยังไม่เชื่อด้วยเช่นกัน โดยยกตัวอย่างการสร้างสรรคงานศิลปะคริสเตียนแบบ *Expressionism* หรือศิลปะที่แสดงออกถึงความรู้สึกอันแรงกล้า ผสมผสานกับรูปแบบศิลปะนามธรรม (abstract) โดยการทวัดฝีแปรงด้วยความรวดเร็วจนเกิดมิติต่างๆ ในรูปภาพจากการทับซ้อนกันหลายชั้นของเนื้อสี งานศิลปะเปรียบเสมือนตัวแทนที่สื่อสารถึงเรื่องราวของพระเจ้า โดยเรียกความสนใจของผู้ชมที่มักจะมีคำถามถึงที่มาของภาพศิลปะเหล่านั้น จึงทำให้มีโอกาสได้เป็นพยานพูดคุยเรื่องของพระเจ้า ประสบการณ์คล้ายกันนี้คือการที่ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งจัดแสดงผลงานศิลปะชุดหนึ่งในแกลอรี มีผู้ชมที่ประทับใจและรู้สึกร่วมในผลงานโดยทำให้เห็นมุมมองเรื่องพระเจ้าในแบบที่ไม่เคยคิดมาก่อน

2. Connect (มนุษย์เชื่อมต่อกับพระเจ้าผ่านศิลปะ)

มนุษย์ (creatures) โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปิน ได้รับรู้สิ่งต่างๆ จากพระเจ้าในรูปแบบความคิดทางศิลป์ เมื่อได้มีประสบการณ์กับพระเจ้ก็ตอบสนองและสะท้อนประสบการณ์นั้นด้วยการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจที่มีต่อพระเจ้าโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลาง ศิลปินมีบทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์ของตนให้แก่ผู้เชื่อหรือผู้เสพศิลป์ ดังนั้นศิลปินจึงมีบทบาทในฐานะเป็นสื่อกลางในฐานะที่ผลิตผลงานศิลปะที่สะท้อนถึงความเข้าใจที่เขามีต่อพระเจ้าหรือต่อตนเอง ทั้งศิลปินและผู้เชื่อโดยทั่วไปได้ใช้ศิลปะเพื่อ (connect) กลับไปหาพระเจ้าโดยการนำทรัพยากรพื้นฐานที่พระเจ้าสร้างไว้แล้วในธรรมชาติมาสร้างให้เกิดศิลปะในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็สิ่งที่อยู่ใธรรมชาติ สติปัญญา ทักษะ ความสามารถ เวลา ฯลฯ ดังนั้น งานศิลปะจึงเป็นการร่วมสร้างระหว่างพระเจ้าและมนุษย์ (co-create) นอกจากนี้มนุษย์ยังใช้ศิลปะเพื่อเป็นสื่อและสารในการเข้าถึงพระเจ้าด้วยการพิงจภวานาศิลปะนั้น (contemplate) นอกจากสองประการที่มนุษย์ใช้เพื่อสื่อสารถึงพระเจ้าแล้ว ศิลปะยังผูกพันชุมชนผู้เชื่อด้วยการสร้างความทรงจำร่วมกันในการติดตามพระองค์ (commune)

2.1 Co-create (ร่วมสร้าง)

พระเจ้าทรงเป็นต้นกำเนิดของศิลปะ พระองค์สร้างทุกสิ่งที่จะให้มนุษย์ผลิตงานศิลปะขึ้นมาได้ ไม่ว่าจะเป็ธรรมชาติ ปัญญา ความคิด ทักษะ พระวจนะ ฯลฯ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์แบบลูกโซ่ในงานศิลปะว่า “พระเจ้าสะท้อนพระลักษณะของพระองค์ผ่านทางสิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง มนุษย์ถูกสร้างขึ้นตามพระฉายาของพระองค์ มนุษย์จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน ดังนั้นขณะที่ศิลปินสร้างสรรคงานศิลปะก็เป็ความสัมพันธ์ที่ศิลปินมีต่องานศิลปะของตนเอง ศิลปินสร้างงานศิลปะและสะท้อนตัวตนความรู้สึกนึกคิดของตนเองโดยใช้ปัญญาและสรรพสิ่งที่พระเจ้าสร้างไว้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเล่าเรื่องย้อนกลับไปเมื่อทำงานศิลปะคริสเตียนชิ้นแรก ว่าตนได้รับรู้ถึงแรงจูงใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่เกิดขึ้นภายใน ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่รู้แนซ้ช้ว่าไม่ได้มาจากความต้องการของตนเอง แต่มาจากพระเจ้าผู้ประทานให้ พระเจ้าทรงนำในการสร้างสรรค์งานศิลปะ และเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ตัดสินใจให้พระเจ้าเป็นผู้ถือบังเหียนชีวิต คือ การยอมจำนนให้พระองค์ใช้ชีวิต และความสามารถตามพระประสงค์ของพระองค์ นอกจากนั้นคนนี้ยังเลือกใช้ทองคำเป็วัสดุในงานศิลปะของตนเอง โดยเชื่อว่าเป็นเทคนิคที่ยากและมีค่ามากที่สุดที่ตนเองจะสามารถทำได้ สะท้อนถึงความบริสุทธิ์ความยิ่งใหญ่ของพระเจ้าผู้สมควรได้รับเกียรติ และสมควรได้รับสิ่งที่ดีที่สุดจากชีวิตที่อุทิศถวายให้กับพระเจ้า

ในการร่วมสร้างงานศิลปะนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า “การรู้จักพระเจ้าและการเติบโตฝ่ายวิญญาณส่งผลต่อกระบวนการกลั่นกรองและถ่ายทอดแนวคิดต่างๆ ให้คมชัดยิ่งขึ้น กล่าวคือ ศิลปินเป็นอย่างไรก็ย่อมถ่ายทอดตัวตนออกมาในงานศิลปะ

จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่าทุกคนได้ใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเรื่องราวแนวคิด รวมถึงชีวิตฝ่ายวิญญาณที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองก่อน แล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ

2.2 Contemplate (พินิจภาวนา)

การภาวนาและการอธิษฐานอยู่ในกระบวนการทำงานศิลปะของศิลปินคริสเตียนไทยด้วย โดยการใคร่ครวญภาวนาไม่ได้ถูกจำกัดอยู่ในรูปแบบที่ผ่านการพูดหรือการเขียนเท่านั้น แต่รวมถึงการทำงานศิลปะหลากหลายสาขาที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมต่อกับพระเจ้า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ศิลปินได้ใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการจดจ่อ ใคร่ครวญ ภาวนาในห้วงเวลาที่ผลิตงานศิลปะ ประสบการณ์ชีวิตจิตวิญญาณและความคิดเกี่ยวกับพระเจ้าและตนเองได้ถูกกลั่นกรองเป็นแก่นของความเชื่อของเขาเองแล้วถ่ายทอดสู่งานศิลปะ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งยกตัวอย่างงานของ *โทมัส คินเคด* ซึ่งเป็นศิลปินคริสเตียนผู้มีชื่อเสียงด้านการวาดภาพจิตรกรรม เขาได้รับฉายาว่า “Painter of Light” หรือ “จิตรกรแห่งความสว่าง” อันเนื่องมาจากภาพงานจิตรกรรมของเขานั้นให้อารมณ์และบรรยากาศที่อบอุ่น โดยใช้แสงไฟในภาพเป็นสื่อในการบรรยายอารมณ์ความรู้สึก องค์ประกอบที่อยู่ในภาพนำใจและความคิดของผู้ชมเข้าสู่การคิดใคร่ครวญ โทมัสเองได้บรรยายว่าเขาเองมีเป้าหมายและความตั้งใจในสร้างสรรค์และถ่ายทอดความอบอุ่นผ่านผลงานของเขาเพื่อให้ผู้ชมได้พบกับความสดใสในชีวิตและพบกับความหวังที่มีอยู่จริง³

นอกจากนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยังบ่งชี้ถึงกระบวนการพินิจภาวนาในการสร้างงานศิลปะว่าเกิดขึ้นเมื่อใช้เวลาเฝ้าเดี่ยวกับพระเจ้า อ่านพระคัมภีร์ อธิษฐานใคร่ครวญ และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากพระเจ้านั้น ได้นำมาถ่ายทอดผ่านงานศิลปะ เปรียบเสมือนการบันทึกช่วงเวลาที่สำคัญกับพระเจ้าในแต่ละวัน ศิลปินได้คิด ตกผลึก ร่างภาพออกมาและถ่ายทอดผ่านทางงานศิลปะ นอกจากนั้นเมื่อได้จินตนาการถึงการทรงสร้างของพระเจ้า พระองค์ทรงสร้างสรรพสิ่ง พระองค์ทรงยินดีและชื่นชมสิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง เช่นเดียวกับเวลาที่ศิลปินได้ทำงานศิลปะแล้วเกิดความรู้สึกยินดีและชื่นชมงานศิลปะที่ได้ออกมา นอกจากนี้นี้ยังมีข้อสังเกตด้วยว่า การอุทิศตนกับพระเจ้าเป็นผลที่ได้จากการใคร่ครวญโดยไม่จำเป็นต้องเป็นเหตุกามอันยิ่งใหญ่ แต่อาจเป็นเรื่องการตัดสินใจติดตามพระเจ้า

---

³ Thomas Kinkade, “The Artist” Thomaskinkade, <https://thomaskinkade.com/artist> (accessed July 17, 2017).

ทีละเล็กทีละน้อยในชีวิตประจำวัน โดยงานศิลปะมีส่วนช่วยในการเติบโต ใคร่ครวญและสะท้อน การเติบโตทางฝ่ายวิญญาณกับพระเจ้าอีกวิธีหนึ่ง หรือเรียกว่า “Spiritual Journey”

การสร้างสรรคงานศิลปะสำหรับบางคนเกิดขึ้นเมื่อมีประสบการณ์ส่วนตัวกับพระเจ้า และเมื่อใช้เวลาในการสงบนิ่งภาวนาในสถานการณ์ที่ทุกข์ยากในชีวิตก่อให้เกิดเป็นผลงานศิลปะที่สามารถเยียวยารักษาทางด้านจิตใจ และจิตวิญญาณ ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเล่าถึงช่วงเวลาที่ยากลำบากที่สุดในชีวิตคือ การที่ต้องออกจากงาน เมื่อออกจากงานจึงเก็บตัวอยู่เพียงลำพัง ความรู้สึกเศร้าและความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ ถ้าโถมเข้ามาจนทำให้คิดฆ่าตัวตาย แต่เนื่องจากตนเองชอบใช้เวลาอยู่กับงานศิลปะและการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุต่าง ๆ ในช่วงเวลานั้นศิลปะได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการรักษาจิตใจที่ซึมเศร้า จึงได้ใช้เวลาอยู่กับการทำงานศิลปะ และในขณะที่ทำงานศิลปะนั้นได้นึกถึงเรื่องราวในพระคัมภีร์วิวรณ์ ที่เปิดเผยให้เห็นถึงโลกสวรรค์ที่ไม่มีการร้องไห้คร่ำครวญ และความเจ็บปวดอีกต่อไป ทำให้มีความหวังในการดำเนินชีวิต ศิลปะและการทำงานศิลปะช่วยบรรเทาความเจ็บปวดและช่วยให้ผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤตครั้งนั้นมาได้ เห็นได้ว่าศิลปะเป็นทางออกสำหรับช่วงเวลาที่ยาก และซึมเศร้า ในขณะที่เดียวกันความรู้สึกเหล่านั้นทำให้เกิดงานศิลปะขึ้นมามากมาย ในกระบวนการที่พระเจ้าให้ศิลปะเข้ามามีบทบาทในการเยียวยารักษาจิตใจจนมีความหวังและกลับสู่สภาพที่ดีขึ้นนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในจากการใช้เวลาคิดใคร่ครวญผ่านศิลปะ

การใคร่ครวญในช่วงที่สร้างสรรคงานศิลปะเป็นเหมือนการประกอบเอาสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับรู้มา แล้วแสดงออกเป็นรูปธรรมด้วยความสามารถในการสร้างสรรค์ซึ่งเป็นพระลักษณะของพระเจ้าซึ่งอยู่ในมนุษย์ ดังนั้นกระบวนการผลิตที่เกิดขึ้นซ้ำเหล่านี้เองช่วยให้เห็นถึงพระลักษณะของพระเจ้า ในแง่หนึ่งอาจจะเปรียบเทียบได้กับการนั่งสมาธิ เพียงแต่สิ่งที่จดจ่อในเวลานั้น คือพระลักษณะของพระเจ้า ผู้สร้างและรังสรรค์สิ่งทั้งปวง

อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการพินิจภาวนาที่อยู่ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน โดยผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้อธิบายว่า ในกระบวนการสร้างสรรค์และการแสดงออกทางศิลปะกับการติดตามพระเยซูคริสต์นั้นไม่ได้แปลกแยกต่อกัน แต่กลับประสานกลมกลืน เมื่อทำงานศิลปะจิตใจไม่ได้อยู่ที่ผลงานแต่อยู่ที่องค์พระผู้เป็นเจ้า ความสำเร็จและความผิดพลาดสอนให้รู้ว่าพระองค์เป็นผู้ควบคุมอยู่ด้วยความรักของพระองค์ ช่วงเวลาของการทำงานจึงเป็นช่วงเวลาในการพัฒนาจิตวิญญาณด้วย

2.3 Commune (เสริมสร้างชุมชน)

สำหรับคริสเตียน ศิลปะที่เผยแพร่สู่สาธารณะถือเป็นการถวายเกียรติแด่พระเจ้าและเป็นงานรับใช้ผู้คน การที่ศิลปินสร้างสรรค์ศิลปะและถ่ายทอดความเข้าใจที่มีต่อพระเจ้าในที่สาธารณะเมื่อผู้ชมชื่นชมงานศิลปะก็เป็นการนมัสการและยกย่องพระเจ้า ซึ่งเป็นผู้ทรงเป็นต้นกำเนิดของศิลปะและ

ความงดงาม ในการถ่ายทอดศิลปะสู่ชุมชน บริบททางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลงานแตกต่างของศิลปินแต่ละคนออกมาแตกต่างกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าถึงชีวิตจิตวิญญาณที่เติบโตในพระเจ้าผ่านประสบการณ์ต่างๆ จนยอมจำนนต่อพระเจ้า และยกย่องพระองค์ในฐานะพระเจ้าเที่ยงแท้องค์เดียว เมื่อเขาได้ตระหนักว่าผู้สร้างสรรค์และทรงเป็นจุดเริ่มต้นของความงามทั้งปวง มุมมองต่อศิลปะจึงเปลี่ยนไป จากการใช้ศิลปะเพื่อตนเอง เป็นการใช้ศิลปะเพื่อรับใช้พระเจ้า คือใช้ผลงานศิลปะเป็นสื่อ นำความคิดเรื่องพระเจ้าไปสู่ชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งได้นำเสนอว่า ในฐานะศิลปินเปรียบเสมือนผู้ที่หว่านเรื่องราวของพระเจ้าในใจผู้คน ภาพที่ได้แสดงออกป็นนั้นอาจทำให้เกิดการตั้งคำถาม ความสงสัย ซึ่งทำให้ผู้ที่ได้เห็นนั้นจดจำและหาคำตอบและนำพาผู้คนให้รู้จักพระเจ้า ผู้ให้สัมภาษณ์คนนี้อีกกล่าวว่า งานศิลปะเปรียบเหมือนตัวแทนที่สะท้อนและสื่อสารให้คนอื่น ๆ ได้เห็นถึงชีวิตที่มีพระเจ้าของคริสเตียน

นอกจากนี้ศิลปะที่เผยแพร่สู่สาธารณะยังสะท้อนความเข้าใจถึงศาสนศาสตร์ แล้วถ่ายทอดออกมาในงานศิลปะ ผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่ง ได้ยกตัวอย่างงานศิลปะชิ้นหนึ่งของตนเองที่ชื่อว่า “The Last Judgment (การพิพากษาครั้งสุดท้าย) โดยอธิบายว่าแนวคิดในงานชิ้นนี้คือ พระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่สูงสุด ทรงยุติธรรมและเป็นพระเจ้าที่พิพากษา จากแต่ก่อนแนวคิดในการดำเนินชีวิตคือ การเวียนว่ายตายเกิดไม่มีสิ้นสุด แต่หลังจากศึกษาเรื่องราวความจริงของพระเจ้าผ่านทางพระคัมภีร์แล้วแนวคิดเรื่องชีวิตได้เปลี่ยนไป จึงอยากสื่อสารให้คนอื่นได้เห็นถึงเส้นเวลาของพระเจ้าที่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดชัดเจน

3. ในหนังสือ The Christian Story: Five Asian Artists Today เรียบเรียงบทความโดย John W. Cook (2007) ในหัวข้อ Introducing Asian Biblical Art to A Western Audience ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไทยร่วมสมัย โดยมีอาจารย์ไสว ชินวงศ์ ที่บรรยายถึงกระบวนการตีความเรื่องผู้เลี้ยงที่ดีในพระคัมภีร์ จนกลายมาเป็นภาพวาดจิตรกรรมไทยที่เล่าเรื่องราวผ่านตัวละคร องค์ประกอบ และรูปแบบในบริบทไทย โดยให้สัมภาษณ์ลงในบทความของหนังสือ ดังนี้

ผมมีอิสระในการเขียนภาพเรื่องราวพระกิตติคุณนี้ โดยจัดวางองค์ประกอบที่มีฉากก้อนหินลาดชันอยู่เหนือมหาสมุทร หรือทะเลสาบ ผู้เลี้ยงแกะที่ดีแต่งตัวในผ้าโสร่ง คือ ผ้าที่พันอยู่รอบลำตัว มีผ้าขาวม้าและมีผ้าโพกศีรษะ และเขาถือถุงย่ามที่ใส่สมบัติของตนเอง (น.45)

องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานศิลปะได้แฝงเอกลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวพระกิตติคุณในบริบทของคนไทย ศิลปินคริสเตียนได้สร้างสรรค์งานศิลปะที่

เปรียบเทียบเหมือนสะพานไปสู่ผู้คนในท้องถิ่น โดยสื่อสารความจริงของพระเจ้าในรูปแบบที่ผู้คนในท้องถิ่นสามารถรับรู้และเข้าใจได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดงานศิลปะคริสเตียนที่หลากหลายและแสดงออกถึงเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละบริบท ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงพระเจ้าผู้ทรงพระชนม์อยู่ในแต่ละบริบทวัฒนธรรมนั้น ๆ ด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณที่มีพระเจ้าเป็นศูนย์กลาง และเห็นถึงบทบาทของศิลปะต่อผู้เชื่อ ทั้งตัวศิลปินและผู้ชมผลงาน จากผลวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการใช้ศิลปะในการเสริมสร้างชีวิตจิตวิญญาณ โดยจะนำผลการวิจัยมาอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1) *พระเจ้าเป็นศูนย์กลางของศิลปินและศิลปะ* พระเจ้าทรงเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์มาตั้งแต่ยุคปฐมกาล พระเจ้าทรงเป็นพระเจ้าผู้สร้าง ซึ่งนักศาสนศาสตร์มักเรียกกระบวนการนี้ว่า “Creatio ex nihilo” ซึ่งเป็นการสร้างบางสิ่งบางอย่างจากความว่างเปล่า สิ่งที่พระองค์ทรงสร้างนี้เปรียบเสมือนต้นทุนที่นำไปสู่การสร้างอื่นๆ ของมนุษย์ นอกจากนี้ในพระธรรมอพยพบอกถึงความเป็นผู้สร้างสรรค์ที่เป็นเลิศ เมื่อพระองค์ให้ชาวอิสราเอลสร้างพระวิหารเพื่อนมัสการพระองค์ พระองค์ให้รายละเอียดมากมาย พระองค์ไม่ได้สร้างสิ่งที่เรียบง่าย แต่ตรงข้ามพระองค์เป็นผู้ออกแบบผลงานการก่อสร้างที่วิจิตรตระการตา (2 พศต. 3:6) ทรงเห็นว่าสิ่งเหล่านี้จะชี้แนะให้มนุษย์ได้ระลึกถึงพระองค์ ผู้ทรงสร้างสรรค์ เมื่อศิลปินตระหนักในความจริงนี้ งานศิลปะนั้นจึงทำเพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้า และยังเสริมสร้างชีวิตจิตวิญญาณให้เติบโตด้วย

2) *บทบาทของศิลปิน* ศิลปินเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างพระเจ้ากับผู้คน ผ่านงานศิลปะที่เขาสร้างร่วมกันกับพระเจ้า ผู้คนสัมผัสพระเจ้าผ่านตัวตนที่ลึกซึ้งซึ่งระหว่างศิลปินกับพระเจ้า ศิลปะที่ลึกซึ้งย่อมมาจากตัวศิลปินที่ลึกซึ้งด้วยเช่นกัน ศิลปินเป็นผู้เล่าเรื่องพระคัมภีร์และความเชื่อศรัทธาของพวกเขาผ่านศิลปะด้วยการบอกเล่าเรื่องราวความสัมพันธ์และประสบการณ์ที่พวกเขามีกับพระเจ้าโดยผ่านทางผลิตผลแห่งความเป็นศิลปินของพวกเขา ศิลปะจึงมีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นอีกวิธีที่ใช้เพื่อบอกเล่าถ่ายทอดเรื่องราวความเชื่อและชีวิตจิตวิญญาณ และยังเป็นอีกวิธีที่เราใช้เพื่อเชื่อมโยงผู้ชมงานศิลปะกับพระเจ้าผู้สร้าง ดังนั้น ศิลปินจึงไม่ใช่เพียงผู้สร้างสรรค์ แต่เป็นผู้รับผิดชอบสื่อกลางตัวศิลปินเองควรเปิดรับต่อปัจจุบันขณะด้วยการตื่นรู้ในวิธีการที่พระเจ้าทรงสำแดงต่อเขา ทั้งอารมณ์ความรู้สึก ความปรารถนา ชีวิตภายใน ที่เป็นภาวะที่พระเจ้าใช้นำศิลปะผ่านตัวเขาและสื่อสารไปสู่ผู้อื่น

3) การสร้างสาวกแบบองค์รวม

Wilder และ Hendricks (2020) ในหนังสือชื่อ *The other half of church: Christian community, brain science, and overcoming spiritual stagnation* โดยกล่าวว่าการสร้างสาวกส่วนใหญ่ของคริสตจักรเป็นการเน้นคริสเตียนโดยใช้สมองซีกเดียวคือซีกซ้าย ซึ่งเป็นการเน้นที่การใช้คำ ตรรกะ วิเคราะห์แก้ปัญหา ฯลฯ โดยละเลยสมองซีกขวาที่เน้นด้านอารมณ์ ความรู้สึก ผู้เขียนได้อธิบายว่าพระเจ้าทรงออกแบบสมองของมนุษย์โดยให้มีอิทธิพลต่อการเติบโตฝ่ายวิญญาณ ในฐานะผู้เชื่อ แต่ในความเป็นจริงที่ปรากฏนั้น การสร้างบุคลิกลักษณะอันเป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของคริสตจักรมักถูกควบคุมด้วยสมองด้านขวา ไม่ใช่ด้านซ้าย หากผู้เชื่อต้องการเติบโตและเปลี่ยนแปลงบุคลิกลักษณะให้สำแดงพระเยซูคริสต์จึงควรจะต้องรวมเอากิจกรรมที่กระตุ้นและพัฒนาสมองด้านขวาเข้าไปในกระบวนการสร้างสาวก และตั้งคำถามสำคัญว่า หากการเติบโตฝ่ายวิญญาณถูกควบคุมโดยสมองด้านขวาแล้ว จะทำอย่างไรที่จะช่วยให้ผู้เชื่อได้เติบโตฝ่ายวิญญาณ จากแนวคิดที่ว่านี้ชี้ให้เห็นว่า ศิลปะสามารถมีส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้เชื่อได้มีสัมพันธ์สนิทอย่างลึกซึ้งกับพระเจ้าได้

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

ผลที่ได้จากการวิจัยตอบสนองวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณจากความเข้าใจของศิลปินคริสเตียนไทย และ 2) บทบาทของศิลปะที่มีต่อชีวิตของศิลปินคริสเตียนไทย โดยนำเสนอให้เห็นเป็นแผนภาพ C-ARTS อธิบายความสัมพันธ์สองทางระหว่างศิลปินกับพระเจ้าที่มีศิลปะเป็นสื่อกลาง ได้แก่ พระเจ้า (Creator) สื่อสาร (communicate) กับมนุษย์ (creatures) ผ่านศิลปะ ผลวิจัยชี้ให้เห็น 3 บทบาทที่พระเจ้ากระทำผ่านศิลปะ ได้แก่ 1) create (สร้าง) 2) conceptualize (สำแดงพระองค์) 3) come & See (เชื่อเชิญ) จากนั้นมนุษย์ตอบสนองต่อพระเจ้าโดยการใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางเชื่อมต่อ (connect) ด้วยวิธีการดังนี้ 1) co-create (ร่วมสร้าง) 2) contemplate (พิณิจภาวนา) และ 3) commune (เสริมสร้างชุมชน)

จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าศิลปินคริสเตียนไทยสามารถมีส่วนช่วยผู้เชื่อทั่วไปในฐานะของคนกลางเชื่อมต่อกับพระเจ้าได้โดยผ่านผลงานศิลปะของตน โดยศิลปินคริสเตียนมีบทบาทในการถ่ายทอดและเป็นคนกลางในการใช้ผลงานศิลปะของตนเพื่อช่วยให้ผู้คนได้พบพระเจ้า และช่วยให้ผู้คนได้ใช้ศิลปะในการเชื่อมต่อกับพระเจ้า รวมถึงการใช้ศิลปะเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสาวก

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

- 1) ศิลปินและชุมชนผู้เชื่อควรศึกษาและหาแนวทางในการนำศิลปะคริสเตียนเข้ามา มีบทบาทในด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณมากยิ่งขึ้นดังนี้
  - 1.1) การใช้ศิลปะเพื่อนำไปสู่การนมัสการพระเจ้า ไม่เพียงแต่บทเพลงและท่วงทำนองเท่านั้นที่สามารถใช้นมัสการพระเจ้า แต่ศิลปะเป็นผลจากกลิ่นกรองออกมาจากประสบการณ์ของศิลปินกับพระเจ้าผู้สร้าง (Co-create) ซึ่งผู้ชมสามารถมีประสบการณ์ร่วม ผ่านการพิณิจภาวนา (Contemplate)
  - 1.2) การใช้ศิลปะเพื่อช่วยในการศึกษา และใคร่ครวญพระวจนะ นอกเหนือจากศึกษาพระวจนะผ่านตัวอักษรแล้ว ศิลปะได้ทำหน้าที่เสมือนภาพขยายมิติต่างๆ ทั้งความเข้าใจจินตนาภาพ และความคิดสร้างสรรค์ เป็นสภาพเชื่อมความสัมพันธ์ (Connect) กับผู้เชื่อในวัฒนธรรม และบริบทต่างๆ

- 2) ศิลปินและชุมชนผู้เชื่อควรศึกษาและหาแนวทางในการนำศิลปะคริสเตียนเข้ามา มีบทบาทในชุมชนและสังคมมากยิ่งขึ้นดังนี้
  - 2.1) สนับสนุนให้มีการสร้างสรรค์งานศิลปะคริสเตียนมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่สนับสนุนตัวบุคคล สมาชิกคริสตจักร นักเรียนรวิฯ ให้สร้างสรรค์งานศิลปะคริสเตียน
  - 2.2) สนับสนุนทุนทรัพย์ในการสร้างสรรค์และเผยแพร่งานศิลปะทั้งทางตรงและทางอ้อม (Commune) เช่น พัฒนาสื่อสร้างสรรค์ขององค์กร และคริสตจักร (คริสเตียนศึกษา), เผยแพร่งานศิลปะ สื่อคริสเตียน ผ่านการประชาสัมพันธ์ ช่องทางออนไลน์ (Website), จัดแสดงงานศิลปะ นิทรรศการ Workshop แก่ชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาความสัมพันธ์และบทบาทของศิลปะด้านอื่นๆ เช่น ดนตรี วรรณกรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ ที่มีผลต่อชีวิตจิตวิญญาณ
- 2) จัดทำหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาให้ศิลปะมีบทบาทในการเสริมสร้างชีวิตจิตวิญญาณ เช่น Christian Conceptual Art (แนวคิด/แนวทาง ทางศิลปะคริสเตียนที่สามารถนำมาสู่การพัฒนามิติด้านต่างๆ ทั้งศิลปินและผู้ชม) บนพื้นฐานของคริสต์ศาสนศาสตร์

เอกสารอ้างอิง (References)

- Begbie J. (2001). *Beholding the glory: Incarnation through the arts*. Baker Books.
- Glaspey T. W. (2021). *Discovering god through the arts : How we can grow closer to god by appreciating beauty & creativity*. Moody.
- Kinkade, Thomas. *Thomas Kinkade*. n.d. <https://thomaskinkade.com/artist> (accessed July 17, 2017).
- Pongracz P. Küster Volker Cook J. W. & Museum of Biblical Art. (2007). *The Christian Story: Five Asian artists today*. Museum of Biblical Art; in association with D. Giles ; Distributed in the USA by Antique Collectors' Club.
- Ryken P. G. (2006). *Art for god's sake : A call to recover the arts*. P & R Pub.
- Sokolove D. & Birch B. C. (2013). *Sanctifying art: Inviting conversation between artists theologians and the church*. Wipf and Stock.
- Sullivan M. (2006). *Windows into the soul : Art as spiritual expression*. Morehouse Pub.
- Wilder J. & Hendricks M. (2020). *The other half of church : Christian community brain science and overcoming spiritual stagnation*. Moody.
- พิชญา สุ่มจินดา. เอกสารประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ. เชียงใหม่, 2008.
- สงกรานต์ สุตหอม. เอกสารประกอบการสอนวิชาระเบียบและวิธีการวิจัยศิลปะ. เชียงใหม่, 2011.
- ไสว ชินวงศ์ และ พอล ฮ. ดนัย (2010). *คนนั้นแหละที่มาอยู่กับเรา*. วิลเลียม แครีย์ โลบรารี. แคลิฟอร์เนีย.

ถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021
*Lessons Learned from Ministries of Kaew Mueang Moon Church from
the Beginning to 2021 A.D.*

ทัศนะ แก้วรากมุก¹

Tasana Kaewrakmook

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี ค.ศ. 1888 ถึงปี ค.ศ. 2021 คริสตจักรแก้วเมืองมูล สังกัดคริสตจักรภาคที่ 3 สภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นคริสตจักรที่ดำรงอยู่มาอย่างยาวนาน 133 ปี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของคริสตจักร 133 ปี และอุปสรรคหลักของการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูล ผลการวิจัยพบว่าคริสตจักรแก้วเมืองมูลได้ทำพันธกิจครบทั้ง 5 ด้าน และให้ความสำคัญต่อการทำพันธกิจทั้ง 5 ด้าน ตั้งแต่ยุคบุกเบิก ยุควางรากฐาน และยุคเติบโต พบว่ามีปัจจัยสำคัญของการทำพันธกิจคริสตจักร 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของคริสตจักร 133 ปี ของคริสตจักรแก้วเมืองมูล คือ พันธกิจการสร้างสาวก และพันธกิจการสามัคคีธรรม โดยการทำพันธกิจคริสตจักรอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้านส่งผลต่อการเจริญเติบโตของคริสตจักรทั้งความเชื่อในพระเจ้า การดำเนินชีวิตประจำวัน การรับใช้พระเจ้าในคริสตจักร การส่งต่อความเชื่อจากรุ่นสู่รุ่น ถึงแม้ว่าจะพบปัญหาบ้างในการทำพันธกิจของคริสตจักรในแต่ละยุค แต่ด้วยการทรงนำของพระเจ้า ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคริสตจักรที่มั่นคงในการร่วมรับใช้ขับเคลื่อนพันธกิจได้อย่างต่อเนื่องในแต่ละยุค ส่งผลให้คริสตจักรแก้วเมืองมูลเติบโต เข้มแข็ง พัฒนาขึ้นและดำรงอยู่ เป็นคริสตจักรที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ เสริมสร้างสมาชิกให้เติบโตมั่นคงในความเชื่อ ความรัก ความหวังในพระเจ้า มีส่วนในการเสริมสร้างคริสตจักรภาคที่ 3 ลำปาง สภาคริสตจักรในประเทศไทย และมีส่วนในการบริการรับใช้พัฒนาชุมชน สังคม

คำสำคัญ: พันธกิจคริสตจักร คริสตจักรแก้วเมืองมูล ดำรงอยู่

¹ ศิษยาภิบาล คริสตจักรแก้วเมืองมูล สังกัด คริสตจักรภาคที่ 3 ลำปาง สภาคริสตจักรในประเทศไทย

e-mail: Jeremiahna161991@gmail.com

Abstract

This study explores Lessons Learned from Ministries of Kaew Mueang Moon Church from the Beginning in 1888 A.D. to 2021 A.D. Kaew Mueang Moon Church under the 3th district of the Church of Christ in Thailand. Kaew Mueang Moon Church is It is a church that has been in existence for 133 years. The results of the research revealed that Kaew Muang Moon Church has fulfilled all 5 missions and has given importance to the 5 missions since the pioneering era, the foundation era, the growing era and found that there are two important factors of the church ministry affect the 133-year existence of the church, namely the discipleship mission and the mission of fellowship. The Church continues in every affecting the growth of the church in terms of belief in God, daily life Serving God in the Church and passing on beliefs from generation to generation. This made Kaew Muang Mun Church able to sustainably sustain 133 years. Although there were some problems in the ministry of the church in each era. But with the guidance of God, the solidarity of the church that has continued to work together drives the ministry in each era. As a result, Kaew Muang Moon Church grows strong and develops into a self-sustaining church. Contribute to building members to grow firmly in faith, love, hope in God. And contributed to the strengthening of the Church. Under the district church 3 The Church of Christ in Thailand. And serve community development.

Keywords: Mission Church, Kaew Mueang Moon Church, sustainably sustain

บทนำ (Introduction)

คริสตจักรแก้วเมืองมูล เป็นคริสตจักรที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ได้ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1888 ประสิทธิ์ พงศ์อุดม (2553) ก่อตั้งขึ้นเป็นคริสตจักรที่สองในจังหวัดลำปาง มีรากฐานของการก่อตั้งคริสตจักรโดยมิชชันนารีคณะเพรสไบทีเรียนประเทศสหรัฐอเมริกา มีรูปแบบการบริหาร การอภิบาล และปกครองคริสตจักรโดยคณะผู้ปกครองในรูปแบบของคณะธรรมกิจ สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นคริสตจักรที่สามารถปกครองตนเอง เลี้ยงตนเอง และประกาศพระกิตติคุณด้วยตนเอง ตามนโยบายการก่อตั้งสภาคริสตจักรในประเทศไทย และมีความเข้มแข็งในชุมชนแห่งความเชื่อ อีกทั้งมีกลุ่มก้อนเครือข่ายที่ออกไปอาศัยต่างถิ่นฐาน ตั้งคริสตจักรขึ้น และยังคงผูกพันกับคริสตจักรแก้วเมืองมูลจนถึงปัจจุบัน (ทินกร ศิริธวานากุล, 2556) แม้คริสตจักรได้ผ่านช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย ในการบริหารการปกครองและการสร้างสาวกของคริสตจักรผ่านช่วงเวลายาวนาน ผ่านสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และครั้งที่สอง ผ่านการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไทยจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ผ่านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ตลอดจนถึงการพัฒนาของประเทศจนถึงสมัยปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 133 ปี คริสตจักรยังคงยืนหยัดอย่างมั่นคง ทำพันธกิจที่รับมอบหมายจากพระเจ้า จึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยค้นหาคำตอบ อะไรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ 133 ปีของคริสตจักรแก้วเมืองมูล

สารณัญ บุญเกียรติ และประสิทธิ์ แซ่ตั้ง (2555) ได้กล่าวถึง “คริสตจักร” หมายถึง บรรดาผู้ที่เชื่อผู้ที่ยอมรับว่าพระเยซูคริสต์ทรงเป็นพระเจ้าได้มาร่วมกันเพื่อนมัสการพระเจ้า และรับการสร้างให้มีคุณภาพชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณผ่านทางพระวจนะ และดำเนินชีวิตเป็นเหมือนพระเยซูคริสต์ เพื่อรับการสร้างให้เป็นสาวกของพระเยซูคริสต์ ตอบสนองต่อพระมหาบัญชาของพระเยซูคริสต์ และคริสตจักรมีพันธกิจหลัก 5 ด้าน บนพื้นฐานพระคริสตธรรมคัมภีร์ (มัทธิว 28:18-20 และ มัทธิว 22:37-39) คือ การทำตามพระมหาบัญชา และพระมหาบัญชา ฤค วอร์เรน (2547) กล่าวสรุปว่า คริสตจักรจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้นก็ด้วยการทำพันธกิจหลัก 5 พันธกิจ คือ 1) การประกาศพระกิตติคุณ 2) การสร้างสาวก 3) การสามัคคีธรรม 4) การนมัสการ 5) การรับใช้ผู้คนในสังคม

คริสตจักรแก้วเมืองมูล ได้กระทำพันธกิจทั้ง 5 ด้าน ที่กล่าวข้างต้น จนสามารถทำให้คริสตจักรสามารถดำรงอยู่ในความเชื่อ เป็นเวลาถึง 133 ปี อีกทั้งได้ส่งต่อความเชื่อ ขยายคริสตจักรไปยังที่ต่างๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย จากการถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูล ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021 ได้พบปัจจัยการทำพันธกิจ และปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของคริสตจักรแก้วเมืองมูลในการทำพันธกิจ และได้นำเสนอแนวทางในการทำพันธกิจคริสตจักรที่

ส่งผลต่อการเจริญเติบโต และการดำรงอยู่ของคริสตจักรอย่างยั่งยืนในบริบทของคริสตจักรที่มีความคล้ายคลึงกับบริบทของคริสตจักรแก้วเมืองมุล

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมุลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021

คำถามการวิจัย/ สมมติฐานการวิจัย (Research Questions / Hypothesis)

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมุลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021 โดยศึกษาจากการทำพันธกิจของคริสตจักรแก้วเมืองมุล ซึ่งแบ่งเป็น 3 ยุค คือ ยุคบุกเบิก ยุควางรากฐาน ยุคเติบโต และวิเคราะห์ว่ามีหลักการทำให้พันธกิจอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ 133 ปี ของคริสตจักรแก้วเมืองมุล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

ผู้ได้รับประโยชน์จากการศึกษาในครั้งนี้คือ คริสตจักรแก้วเมืองมุล ศิษยาภิบาล ผู้นำคริสตจักร และคริสตจักรที่มีบริบทใกล้เคียงกับคริสตจักรแก้วเมืองมุล โดยทราบถึงหลักการทำให้พันธกิจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของคริสตจักร แนวทางในการทำพันธกิจคริสตจักรที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโต และการดำรงอยู่ของคริสตจักรอย่างยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตการวิจัย (Scope of the Research)

ศึกษาถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมุลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021 โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารด้านประวัติศาสตร์คริสตจักร และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 10 คน โดยใช้การเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้ โดยแบ่งเป็น 3 ยุค คือ ยุคบุกเบิก ยุควางรากฐาน ยุคเติบโต

- 1) ศิษยาภิบาลของคริสตจักรแก้วเมืองมุล ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จำนวน 3 คน
- 2) ผู้นำคริสตจักรแก้วเมืองมุล ทั้งในอดีต และปัจจุบัน จำนวน 3 คน
- 3) สมาชิกคริสตจักรแก้วเมืองมุล จำนวน 4 คน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาและถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมุลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021 โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างคริสตจักรแก้วเมืองมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) ศิษยาภิบาลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จำนวน 3 ท่าน 2) ผู้นำคริสตจักร จำนวน 3 ท่าน 3) สมาชิกคริสตจักร จำนวน 4 คน โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ได้ผ่านการอนุญาต และรับรองจากคณะกรรมการคริสตจักรแก้วเมืองมูล ให้ข้อมูลในการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021 โดยแบ่งเป็น 3 ยุค คือ ยุคบุกเบิก ยุควางรากฐาน ยุคเติบโต

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีลักษณะดังนี้

- 1.1) การศึกษาวิจัยศิษยาภิบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำพันธกิจในคริสตจักรแก้วเมืองมูล แต่ละยุคสมัยโดยได้เสริมสร้างความเชื่อ และอุทิศชีวิตในการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูล โดยยินยอม และสมัครใจให้ความร่วมมือในการวิจัยตลอดระยะเวลาของการวิจัย
- 1.2) การศึกษาวิจัยผู้นำคริสตจักรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคริสตจักรแก้วเมืองมูล แต่ละยุคสมัย โดยได้สร้าง ถ้ายทอดความเชื่อ และอุทิศชีวิตในการรับใช้จนเป็นที่จดจำของลูกหลานและคนใกล้ชิด ทำให้สามารถมองเห็นวิถีชีวิตแห่งความเชื่อที่ได้รับการสร้างให้เป็นสาวกของพระเยซูคริสต์ได้อย่างชัดเจน โดยยินยอม และสมัครใจให้ความร่วมมือในการวิจัยตลอดระยะเวลาของการวิจัย
- 1.3) การศึกษาวิจัยสมาชิกคริสตจักรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคริสตจักรแก้วเมืองมูล แต่ละยุคสมัย โดยได้สร้าง ถ้ายทอดความเชื่อ และอุทิศชีวิตในการรับใช้จนเป็นที่จดจำของลูกหลานและคนใกล้ชิด ทำให้สามารถมองเห็นวิถีชีวิตแห่งความเชื่อที่ได้รับการสร้างให้เป็นสาวกของพระเยซูคริสต์ได้อย่างชัดเจน โดยยินยอม และสมัครใจให้ความร่วมมือในการวิจัยตลอดระยะเวลาของการวิจัย

2) กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ ริค วอเรน (2547) คริสตจักรเคลื่อนไปด้วยวัตถุประสงค์พันธกิจของคริสตจักรสามารถพบได้ใน “พระมหาบัญชา” (มัทธิว 28:18-20) และ “พระมหาบัญชา” (มัทธิว 22:37-39) ของพระเยซูจากพระคัมภีร์ทั้งสองตอนนี้พบว่า พันธกิจหลักที่คริสตจักรจะต้องทำมีอย่างน้อย 5 พันธกิจ คือ 1) การประกาศพระกิตติคุณ 2) การสร้างสาวก 3) การสามัคคีธรรม 4) การนมัสการพระเจ้า และ 5) การรับใช้ผู้คนในสังคม ในปัจจุบัน อาจมีกิจกรรมที่แตกต่างกันไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของตน แต่ทุกกิจกรรมจะต้องมุ่งไปสู่พันธกิจหลัก 5 ประการนี้

3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและคำตอบที่เป็นจริง ครอบคลุมประเด็นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแนวทางคำถามประเด็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถามศิษยาภิบาลที่เคยรับใช้ในคริสตจักรแก้วเมืองมูล กลุ่มผู้นำคริสตจักร และสมาชิกคริสตจักรแก้วเมืองมูลด้วยตนเองเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยที่ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูลนั้นเป็นผู้กำหนดวันและเวลาที่สะดวกในการให้ข้อมูลในช่วงระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ร่วมกัน การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 30-45 นาที โดยดำเนินการสัมภาษณ์รายบุคคล (personal interview) ในระหว่างสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้จัดบันทึกพร้อมใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลโดยได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

5) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการประมวล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1) นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนเอกสารมาประมวล สรุปจัดหมวดหมู่เพื่อตอบคำถาม การวิจัยถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปีค.ศ. 2021

5.2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประมวล สรุปจัดหมวดหมู่เพื่อตอบคำถาม การวิจัยถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปีค.ศ. 2021

5.3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาสรุป และจัดหมวดหมู่

6) ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้เวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

7) การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง จึงได้กำหนดการป้องกันผลกระทบด้านจริยธรรมที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

7.1) การป้องกันผลกระทบต่อบุคคล โดยการไม่ระบุชื่อและนามสกุล ของผู้ให้สัมภาษณ์ (ข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการวิจัยจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนรวม)

7.2) ผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล หากรู้สึกอึดอัดหรือไม่ต้องการจะตอบในบางคำถาม

ผลการวิจัย (Research Results)

การทำพันธกิจของคริสตจักรแก้วเมืองมุลได้ทำพันธกิจครบทั้ง 5 ด้าน 1) พันธกิจการประกาศพระกิตติคุณ 2) พันธกิจการสร้างสาวก 3) พันธกิจการสามัคคีธรรม 4) พันธกิจการนมัสการพระเจ้า 5) พันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม และมีปัจจัยสำคัญของการทำพันธกิจ 2 ด้านที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของคริสตจักรแก้วเมืองมุล 133 ปี โดยสามารถแบ่งการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมุล ออกเป็น 3 ยุค คือ ยุคบุกเบิก ยุควางรากฐาน และยุคเติบโต

ยุคบุกเบิก ค.ศ. 1888 - 1930

1) พันธกิจด้านการประกาศพระกิตติคุณ

ได้รับการช่วยเหลือจากมิชชันนารี และผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปางเดินทางมาช่วยในการประกาศพระกิตติคุณ และภายในคริสตจักรเน้นการประกาศกับคนในครอบครัว คนใกล้ชิดของสมาชิกคริสตจักร โดยเฉพาะสามีหรือภรรยาที่ยังไม่เชื่อพระเจ้า

2) พันธกิจการสร้างสาวก

มิชชันนารีเดินทางมาช่วยสอนพระคัมภีร์ สอนภาษาอังกฤษ สอนเรื่องของพระเจ้า พร้อมทั้งผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปางมาช่วยเสริมสร้างความเชื่อ และหนุนใจกลุ่มผู้เชื่อในการติดตามพระเจ้า

3) พันธกิจการสามัคคีธรรม

เน้นการสามัคคีธรรม และดูแลเสริมสร้างซึ่งกันและกันในครอบครัวตามบ้านสมาชิกเป็นประจำ และได้รับการดูแล เสริมสร้างจากมิชชันนารี ผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปางที่เดินทางมาเยี่ยมเยียนตามโอกาส หรือตามสถานการณ์ต่างๆ

4) พันธกิจการนมัสการ

การนมัสการในยุคนี้ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน เน้นการนมัสการพระเจ้าที่บ้าน ได้รับการช่วยเหลือจากมิชชันนารี และผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปางเดินทางมาช่วยพัฒนาการนมัสการพระเจ้า ภายหลังมีการปรับการนมัสการให้เข้ากับรูปแบบที่สภาคริสตจักรในประเทศไทยกำหนด

5) พันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม

มิชชันนารีมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนผ่านทาง การให้ความรู้ และการแจกจ่ายยารักษาโรค ส่วนกลุ่มผู้เชื่อกุศมมองในลักษณะต่อต้านถึงการเปลี่ยนความเชื่อ และถูกมองว่าเป็นผีเกาะ จึงไม่มีการทำพันธกิจรับใช้เข้าสู่ชุมชนที่ชัดเจนจากคนในพื้นที่

ยุควางรากฐาน ค.ศ. 1931 - 1990

1) พันธกิจด้านการประกาศพระกิตติคุณ

ภายในคริสตจักรเน้นการประกาศพระกิตติคุณกับครอบครัวสมาชิกคริสตจักร โดยเฉพาะครอบครัวที่มีสามีหรือภรรยาที่ยังไม่เชื่อพระเจ้า และภายนอกคริสตจักรจะมีการประกาศพระกิตติคุณ ผ่านทางการจัดงานตามวาระโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น วันคริสต์มาส และใช้หลากหลายรูปแบบเช่น การแสดงละคร และการเทศนา โดยได้รับการสนับสนุนจากทางผู้นำจากคริสตจักรในเมืองลำปาง

2) พันธกิจการสร้างสาวก

ไม่มีระบบการสร้างสาวกอย่างชัดเจน ส่วนมากเป็นการสอน และพัฒนาชีวิตภายในครอบครัว ที่ผู้อาวุโสสอนบรรดาลูกหลานในการรับใช้พระเจ้า การสอนในลักษณะมีชั้นเรียนยังไม่เกิดขึ้นในสมัยนี้ มากนัก แต่มีผู้นำคริสตจักรจากในเมืองลำปางเดินทางมาหนุนใจอย่างสม่ำเสมอ

3) พันธกิจการสามัคคีธรรม

ส่วนมากเน้นการสามัคคีธรรมกันตามบ้านสมาชิกคริสตจักรในช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งสมาชิกคริสตจักรให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญ ผู้นำคริสตจักรจะนัดรวมตัวกันเพื่อไปเยี่ยมเยียน และหนุนใจแก่สมาชิกที่มีปัญหา หรือมีความเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย เพื่อหนุนใจในการดำเนินชีวิต และอธิษฐานเพื่อให้มีกำลังต่อสู้กับสถานการณ์ต่างๆ ของชีวิตต่อไป

4) พันธกิจการนมัสการ

มีรูปแบบการนมัสการพระเจ้าในภาคเช้าและภาคบ่าย โดยที่การนมัสการพระเจ้าภาคเช้าใช้เพลงไทยนมัสการพระเจ้า และการนมัสการภาคบ่ายใช้เพลงซีวิตคริสเตียน ซึ่งยึดตามแนวทางการนมัสการพระเจ้าตามรูปแบบของสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ และตามวาระโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น วันเกิดสมาชิก พิธีศพ แต่งงาน มอบถวายบ้านใหม่ หรือมอบถวายสิ่งของต่างๆ

5) พันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม

ในสมัยวางรากฐาน คริสตจักรสร้างความสัมพันธ์โดยการเป็นศูนย์ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่ชุมชนขาดแคลน เช่น บ้านของสมาชิกคริสตจักรได้ให้บริการบ่อน้ำสำหรับพี่น้องในชุมชนเพื่อนำไปบริโภค อุปโภค และการสร้างความสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งส่วนขององค์กร บุคคล

ยุคเติบโต ค.ศ. 1991 - 2021

1) พันธกิจด้านการประกาศพระกิตติคุณ

คริสตจักรมีจุดประกาศพระกิตติคุณที่บ้านทุ่งฮ้าง จังหวัดลำปาง เน้นการประกาศพระกิตติคุณกับเด็กในหมู่บ้าน และหมู่บ้านรอบข้างคือ บ้านแจ้คอน บ้านหวังใหม่ เป็นต้น มีการเยี่ยมเยียนเด็กๆ ในโอกาสต่างๆ เน้นการสอนดนตรี ภาษาอังกฤษ และมีการออกไปประกาศพระกิตติคุณกับพี่น้องในชุมชนบ้านสันมะเกลือในลักษณะการช่วยเหลือทางด้านปัจจัยสำหรับการดำรงชีวิต โดยการหนุนใจ เป็นพยาน และอธิษฐานเผื่อพี่น้องในชุมชน

2) พันธกิจการสร้างสาวก

คริสตจักรให้ความสำคัญในการสร้างสาวก โดยการพัฒนาสมาชิกให้เป็นผู้ปกครองของคริสตจักร เป็นมัคทายกของคริสตจักร ในกระบวนการสร้างจะส่งเสริมสมาชิกคริสตจักรเข้ารับการอบรมในด้านต่างๆ ที่ทางคริสตจักรภาคที่ 3 สภาคริสตจักรในประเทศไทยได้จัดการอบรมขึ้น และผลักดันอนุชน เด็กรวีวารศึกษาของคริสตจักรให้มีบทบาทในการรับใช้พระเจ้าในการนำเพลงสรรเสริญ การเล่นดนตรี และมีส่วนรับผิดชอบในการนมัสการพระเจ้าในด้านต่างๆ

3) พันธกิจการสามัคคีธรรม

ศิษยาภิบาล และผู้นำคริสตจักรเน้นในการเยี่ยมเยียนสมาชิกตามบ้าน เป้าหมายเพื่อการเสริมสร้างความเชื่อ หนุนใจสมาชิกสำหรับการดำเนินชีวิต เสริมกำลังผ่านทาง การอธิษฐาน และติดตามสมาชิกที่ห่างเหินไปจากคริสตจักร โดยในยุคปัจจุบันคริสตจักรเพิ่มการดูแล ติดตาม และเสริมสร้างสมาชิกคริสตจักรผ่านทางสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น Line เพจ Facebook ของคริสตจักร และการโทรศัพท์พูดคุยหนุนใจ

4) พันธกิจการนมัสการ

รูปแบบการนมัสการพระเจ้าทั้งภาคเช้า และภาคบ่าย ใช้รูปแบบของสภาคิสตจักรในประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการนมัสการภาคเช้าใช้เพลงไทยนมัสการในการนมัสการ ส่วนการนมัสการภาคบ่ายใช้เพลงชีวิตคริสเตียนในการนมัสการ ในทุกสัปดาห์ เวลา 19.30 น. ของอาทิตย์ที่ 1 และอาทิตย์ที่ 3 ของเดือน มีการนมัสการพระเจ้าร่วมกัน อธิษฐานรวมพลังซึ่งกันและกัน มีการนมัสการพระเจ้าตามวาระโอกาสพิเศษต่างๆ และตามปฏิทินที่สภาคิสตจักรกำหนดไว้

5) พันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม

คริสตจักร ผู้นำ และสมาชิกคริสตจักร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อพี่น้องในชุมชน และการรับใช้ผู้คนในสังคมก็มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามยุคตามสมัย ในยุคปัจจุบัน โดยมีเพียงผู้สูงอายุที่ยังไปพบเจอกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะไม่มีปฏิสัมพันธ์ไปมาหาสู่กันดังเดิม ในส่วนของคริสตจักร ผู้นำ และสมาชิกคริสตจักรให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ในฐานะสมาชิกของชุมชน มีการออกไปเยี่ยมเยียนบ้านของพี่น้องในชุมชนในการสร้างความสัมพันธ์ต่อกันและกันตามวาระโอกาส ต่างๆ ตามสถานการณ์ต่างๆ โดยการอธิษฐานเผื่อ และนำสิ่งของช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีความลำบาก

ปัจจัยสำคัญการทำพันธกิจ ที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของคริสตจักรแก้วเมืองมูล

ผู้วิจัยพบว่า การทำพันธกิจครบทั้ง 5 ด้านของคริสตจักรแก้วเมืองมูลเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงอยู่ของคริสตจักรในแต่ละยุค โดยมีพันธกิจ 2 ด้านที่เด่นและเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ 133 ปี ของคริสตจักรแก้วเมืองมูล

1) พันธกิจการสร้างสาวก

ในยุคบุกเบิกของคริสตจักร เริ่มจากครอบครัวของพ่อเฒ่าแก้วเป็นผู้เชื่อครอบครัวแรกได้รับการดูแล การอภิบาล การสร้างสาวกจากมิชชันนารี และผู้นำคริสเตียนในจังหวัดลำปาง และต่อมามิชชันนารี และผู้นำคริสเตียนในจังหวัดลำปางได้เข้ามาดูแลเสริมสร้างครอบครัวพ่อเฒ่าน้อยปวนกับแม่เฒ่าคำ ฟองรักษ์ ครอบครัวพ่อเฒ่าคำกับแม่เฒ่าจันทร์ฟอง และครอบครัวพ่อเฒ่าน้อยพรหม จนทำให้ครอบครัวทั้ง 4 ครอบครัว มีความเชื่อที่เข้มแข็งมั่นคงในพระเจ้า ลักษณะการสร้างสาวกในช่วงเริ่มต้นจะทำในลักษณะแบบดูแลซึ่งกันและกันในครอบครัว และการรวมกลุ่มพบปะกันเพื่อเสริมสร้างพัฒนาชีวิตในการติดตามพระเจ้า และต่อมาในยุควางรากฐาน ถึงแม้ว่าระบบการสร้างสาวกอาจจะไม่ชัดเจน แต่ก็สามารถพัฒนาชีวิตในการเป็นสาวกของพระคริสต์โดยมีผู้อาวุโสในคริสตจักรได้ทุ่มเทเวลาในการสั่งสอนบรรดาลูกหลานให้มีความเชื่อ ติดตามรับใช้พระเจ้า และรวมถึงชีวิตของผู้นำคริสตจักรที่ดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างที่ดีให้บรรดาลูกหลานในเรื่องความเชื่อ การรับใช้พระเจ้า และใส่ใจในการอภิบาลสมาชิกในคริสตจักร พร้อมทั้งได้ความช่วยเหลือจากผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปาง เดินทางมาหนุนใจ และมาช่วยเสริมสร้างในการทำพันธกิจของคริสตจักรในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และต่อมาในยุคเติบโต คริสตจักรเริ่มมีผู้รับใช้เต็มเวลาเข้ามาอภิบาลสมาชิกคริสตจักร ทำให้คริสตจักรมีการสร้างสาวกที่ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะการเสริมสร้างชีวิตสมาชิกคริสตจักรให้มีบทบาทในการเป็นผู้ปกครองของคริสตจักร เป็นมัคนายกของคริสตจักร เพื่อมีส่วนในการรับใช้พระเจ้าในด้านต่างๆ การทำพันธกิจด้านนี้จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้สามารถส่งต่อความเชื่อ รักษาความเชื่อต่อลูกหลานได้อย่างมั่นคง เกิดผลสู่การรับใช้พระเจ้า และเกิดการสร้างสาวกจากรุ่นสู่รุ่นที่จะขึ้นมาเป็นผู้นำคริสตจักร รับใช้พระเจ้าในบทบาทหน้าที่ต่างๆ ทำให้คริสตจักรสามารถดำรงอยู่ สามารถขับเคลื่อนพันธกิจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2) พันธกิจการสามัคคีธรรม

ในยุคบุกเบิกของคริสตจักร มิชชันนารี และผู้นำคริสเตียนในจังหวัดลำปาง เข้ามาช่วยดูแลเสริมสร้างทั้งความเชื่อ และวิถีการดำเนินชีวิตในการติดตามพระเจ้า การรับใช้พระเจ้า และนำในการขับเคลื่อนพันธกิจด้านการสามัคคีธรรมโดยเน้นดูแลเสริมสร้างซึ่งกันและกันในครอบครัว ให้มีการรวมกลุ่มเพื่อหนุนใจซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เชื่อเข้มแข็งมั่นคงในการติดตามพระเจ้า และสามารถขับเคลื่อนพันธกิจการสามัคคีธรรมได้อย่างต่อเนื่อง

ในยุควางรากฐาน เมื่อมีการสามัคคีธรรมสมาชิกคริสตจักรส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ และให้ความสำคัญสำหรับการสามัคคีธรรมกันตามบ้านสมาชิกคริสตจักรอย่างสม่ำเสมอ เน้นการอ่านพระคัมภีร์และอธิษฐานเผื่อซึ่งกันและกัน และการให้ความสำคัญสำหรับการเยี่ยมเยียนสมาชิกตามบ้าน โดยผู้นำคริสตจักรให้ความสำคัญสำหรับการเยี่ยมเยียน และหนุนใจแก่สมาชิกคริสตจักร

จึงส่งผลให้สามารถขับเคลื่อนพันธกิจการสามัคคีธรรมได้อย่างต่อเนื่องในช่วงยุคนี้ และสามารถส่งต่อความเชื่อ รักษาความเชื่อต่อลูกหลานได้อย่างมั่นคง เกิดผลสู่การรับใช้พระเจ้า

ในยุคเติบโตคริสตจักรยังให้ความสำคัญกับการเยี่ยมเยียนสมาชิกตามบ้าน โดยมีศิษยาภิบาล และผู้นำคริสตจักรรับใช้ร่วมกันในการเสริมสร้างความเชื่อ หนุนใจอธิษฐานเพื่อสมาชิก และสำหรับยุคสมัยปัจจุบัน ดำเนินในแนวทางเดิมเน้นการสามัคคีธรรม การเยี่ยมเยียนหนุนใจตามบ้าน และเพื่อให้ทันยุคสมัยจึงมีการเสริมสร้างสมาชิกคริสตจักรผ่านทางสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น Line เพจ Facebook ของคริสตจักร และการโทรศัพท์หนุนใจ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้สมาชิกคริสตจักรได้รับการอภิบาลให้เข้มแข็งมั่นคงในการติดตามพระเจ้า และสามารถขับเคลื่อนพันธกิจการสามัคคีธรรมได้อย่างต่อเนื่อง ในยุคปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งต่อความเชื่อ รักษาความเชื่อต่อลูกหลานได้อย่างมั่นคง เกิดผลสู่การติดตามรับใช้พระเจ้าในอนาคตต่อไป

บทสรุป และข้อเสนอแนะ (Conclusion and Suggestions)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คริสตจักรแก้วเมืองมูล ได้ทำพันธกิจครบทั้ง 5 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผล และวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ 133 ปี ของคริสตจักรแก้วเมืองมูล โดยแบ่งเป็น 3 ยุค คือ ยุคบุกเบิก ยุควางรากฐาน และยุคเติบโต

ยุคบุกเบิก ค.ศ. 1888 - 1930

คริสตจักรแก้วเมืองมูลได้ทำพันธกิจอย่างครบถ้วนในช่วงยุคบุกเบิก แต่ในการทำพันธกิจมีอุปสรรคทำให้แต่ละพันธกิจไม่สามารถขับเคลื่อนเกิดผลได้อย่างเต็มที่ ซึ่งในด้านการประกาศ พระกิตติคุณก็ต้องรับการช่วยเหลือจากมิชชันนารี และผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปาง และเน้นการประกาศกับสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ด้านการสร้างสาวก ก็ต้องรอมิชชันนารี และผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปางเช่นกัน ด้านการสามัคคีธรรม ก็ดูแลซึ่งกันและกันในครอบครัว ส่วนมิชชันนารี และผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปางก็มาร่วมสามัคคีธรรมในแต่ละครั้งที่มาเยี่ยม ด้านการนมัสการพระเจ้า ใช้บ้านของสมาชิกในการนมัสการพระเจ้า และได้รับการหนุนเสริมในรูปแบบการนมัสการจาก มิชชันนารี และผู้นำคริสตจักรในเมืองลำปาง ด้านการรับใช้ผู้คนในสังคม มิชชันนารีได้ใช้ช่องทาง การให้ความรู้ทางด้านภาษา และยารักษาโรคในการสร้างความสัมพันธ์ แต่ผู้เชื่อในพื้นที่ยังต้องเผชิญ การถูกต่อต้านทางความเชื่อ ทำให้พันธกิจด้านนี้ และการประกาศพระกิตติคุณเป็นไปอย่างยากลำบาก

ยุควางรากฐาน ค.ศ. 1931 – 1990

คริสตจักรแก้วเมืองมูลได้ทำพันธกิจอย่างครบถ้วนในช่วงยุควางรากฐาน การทำพันธกิจทั้ง 5 ด้านได้ขับเคลื่อนเกิดผลขึ้นในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งความร่วมมือของผู้นำและสมาชิกคริสตจักร แต่การขับเคลื่อนในบางพันธกิจยังขาดผู้นำในการหนุนเสริมโดยเฉพาะพันธกิจการสร้างสาวก ซึ่งขณะนั้นคริสตจักรยังไม่มีผู้รับใช้ และขาดผู้ที่มีความรู้ทางพระคัมภีร์ในการขับเคลื่อนพันธกิจด้านนี้ อาศัยผู้สูงอายุในการสอนบรรดาลูกหลาน การประกาศพระกิตติคุณก็สามารถขับเคลื่อนได้ดีขึ้นโดยการประกาศกับคนรอบข้าง และมีการใช้โอกาสในวันสำคัญ เช่น วันคริสต์มาสในการพูดเรื่องพระเจ้า การสวดอธิษฐาน และการนมัสการพระเจ้า ก็มีรูปแบบที่ชัดเจนมากขึ้น โดยจัดให้มีการนมัสการพระเจ้าทั้งภาคเช้า และบ่าย และใช้เพลงไทยนมัสการ เพลงชีวิตคริสเตียนในการนมัสการ สมาชิกคริสตจักรก็ให้ความร่วมมือมากขึ้น ด้านการรับใช้ผู้คนในสังคม สมาชิกที่มีฐานะดีสามารถสร้างความสัมพันธ์โดยการแบ่งปันเครื่องอุปโภค บริโภคแก่ชาวบ้าน และคริสตจักรให้บริการและเป็นศูนย์ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่ชาวบ้าน รวมทั้งการร่วมมือกันในส่วนของหน่วยงาน องค์กรต่าง

ยุคเติบโต ค.ศ. 1991 - 2021

คริสตจักรแก้วเมืองมูลได้ทำพันธกิจอย่างครบถ้วนในช่วงยุควางรากฐาน การทำพันธกิจทั้ง 5 ด้านได้ขับเคลื่อนเกิดผลที่ดี คริสตจักรมีผู้รับใช้เข้ามาในการขับเคลื่อนพันธกิจในด้านต่างๆ ทำให้คริสตจักรสามารถขับเคลื่อนพันธกิจได้อย่างต่อเนื่องในยุคนี้ ในด้านการประกาศพระกิตติคุณ ก็มีจุดประกาศในการประกาศพระกิตติคุณกับเด็กๆ รวมถึงครอบครัวของเด็กๆ โดยใช้การสอนดนตรี และสอนภาษาอังกฤษ รวมถึงการเยี่ยมเยียนหนุนใจ อธิษฐานเพื่อชาวบ้านในชุมชน ด้านพันธกิจการสร้างสาวก คริสตจักรมีผู้นำในการช่วยผู้รับใช้ในการเสริมสร้างสมาชิกคริสตจักรทั้ง รวีวารศึกษา อนุชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ โดยเน้นให้เด็ก และอนุชนมีบทบาทในคริสตจักร ด้านพันธกิจการสวดอธิษฐาน ได้ความร่วมมือกันทั้งผู้รับใช้ และผู้นำคริสตจักรในการเยี่ยมเยียนสมาชิกตามบ้าน หนุนใจ อธิษฐานเพื่อ และใช้สื่อทางออนไลน์ในการเสริมสร้างพบปะ พูดคุยที่สะดวกมากขึ้น ด้านพันธกิจการนมัสการ รูปแบบของการนมัสการมีความชัดเจนตามสภาคริสตจักรในประเทศไทยกำหนด มีนมัสการพระเจ้าในวันอาทิตย์ทั้งภาคเช้า และบ่าย รวมทั้งจัดการนมัสการในวันเสาร์ และตามโอกาสวาระต่างๆ เพื่อนมัสการพระเจ้าร่วมกัน และด้านพันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม คริสตจักร และสมาชิกคริสตจักรได้รับการยอมรับ คริสตจักรกับผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดี จึงสามารถอยู่ร่วมในชุมชนโดยไม่มีความขัดแย้ง มีการร่วมมือซึ่งกันและกันในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนหมู่บ้านสันมะเกลือ

ปัญหาหลักที่พบในการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมุล

- 1) การประกาศตัวต่อตัวมีความยากลำบากในการนำผู้คนในชุมชนมาเชื่อในพระเจ้า อันเนื่องจากหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตของสมาชิกบางส่วนไม่ได้เป็นแบบอย่าง สมาชิกบางส่วนไม่มีของประทานด้านการประกาศพระกิตติคุณ ไม่ได้รับการอบรมการประกาศพระกิตติคุณ
- 2) ไม่มีรูปแบบการสร้างสาวกที่ชัดเจน โดยขาดบทเรียนในการสร้างสาวก และการขาดผู้นำในการอภิบาลสร้างสาวกอย่างต่อเนื่องในช่วงยุคบุกเบิก และยุควางรากฐาน
- 3) สมาชิกบางส่วนที่ไม่เติบโตทางด้านจิตวิญญาณ ยังคงขาดความร่วมมือในการมาร่วมสามัคคีธรรมคริสตจักรซึ่งเกิดขึ้นอยู่เสมอทั้งสามยุค
- 4) ในช่วงยุคบุกเบิก และยุควางรากฐานการจัดการนมัสการพระเจ้ายังไม่ชัดเจน สมาชิกบางส่วนที่ไม่เติบโตทางด้านจิตวิญญาณขาดความร่วมมือในการมาร่วมนมัสการพระเจ้าซึ่งเกิดขึ้นอยู่เสมอทั้งสามยุค
- 5) ผู้นำคริสตจักรไม่ได้ทำงานร่วมกับชุมชนในส่วนตัวอย่างชัดเจน และไม่คอยได้เข้าสู่ชุมชนอย่างชัดเจนในช่วงของยุคบุกเบิก เนื่องจากถูกต่อต้านทางความเชื่อ

ปัจจัยสำคัญการทำพันธกิจ ที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของคริสตจักรแก้วเมืองมุล

ผู้วิจัยพบว่า การทำพันธกิจครบทั้ง 5 ด้านของคริสตจักรแก้วเมืองมุลเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงอยู่ของคริสตจักรในแต่ละยุค โดยมีพันธกิจ 2 ด้านที่เด่นและเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ 133 ปี ของคริสตจักรแก้วเมืองมุล

1) พันธกิจการสร้างสาวก

ในยุคบุกเบิก พ่อเฒ่าแก้วเป็นผู้เชื่อคนแรก ในเวลาต่อได้นำครอบครัวของตนเอง และอีก 3 ครอบครัวมาเชื่อ คือ ครอบครัวพ่อเฒ่าน้อยพวนกับแม่เฒ่าคำ ฟองรักษ์ ครอบครัวพ่อเฒ่าคำกับแม่เฒ่าจันทร์ฟอง และครอบครัวพ่อเฒ่าน้อยพรหม ทั้ง 4 ครอบครัว ได้รับการอภิบาลจากมิชชันนารี และผู้นำคริสเตียนในลำปาง ที่ได้มาเยี่ยมเป็นครั้งคราว แต่หลักๆ คือทั้ง 4 ครอบครัว ได้ดูแลซึ่งกันและกัน รวมกลุ่มพบปะกันเพื่อเสริมสร้างพัฒนาชีวิตในการติดตามพระเจ้าเท่าที่จะทำได้ในช่วงเวลานั้น จึงสามารถส่งต่อความเชื่อมาถึงยุควางรากฐาน ก็ยังคงรูปแบบเดิมคือ ดูแลกัน พบปะกันในครอบครัว แต่จะมีผู้อาวุโสที่เติบโตเป็นหลักในช่วงเวลานั้นคอยสอน เสริมสร้าง หนุนใจบรรดาลูกหลานในการติดตามพระเจ้า ถึงรูปแบบไม่ชัดเจน ไม่มีบทเรียน ไม่มีคู่มือ แต่ความทุ่มเทของผู้อาวุโสในการรับใช้ก็ส่งผลให้สามารถเสริมสร้างซึ่งกันและกันในการเป็นสาวก และยังได้รับการหนุนเสริมจากผู้นำคริสเตียนในลำปางที่เดินทางมาเยี่ยมเยียน จึงสามารถส่งต่อความเชื่อจนถึงยุคเติบโตที่

คริสตจักรได้รับผู้รับใช้เต็มเวลาเข้ามาอภิบาลสมาชิกคริสตจักร ทำให้คริสตจักรมีการสร้างสาวกที่ชัดเจนมากขึ้น ผู้นำได้รับการเสริมสร้าง สมาชิกได้รับการอภิบาลอย่างทั่วถึง จึงส่งผลในการรับใช้ซึ่งกันและกันในบทบาทต่างๆ พันธกิจด้านนี้จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้สามารถส่งต่อความเชื่อ รักษาความเชื่อต่อลูกหลานได้อย่างมั่นคง เกิดผลสู่การรับใช้พระเจ้า และเกิดการสร้างสาวกจากรุ่นสู่รุ่นสู่การเป็นผู้นำคริสตจักร รับใช้พระเจ้าในบทบาทหน้าที่ต่างๆ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้คริสตจักรสามารถดำรงอยู่ และขับเคลื่อนพันธกิจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2) พันธกิจการสามัคคีธรรม

ในยุคบุกเบิกของคริสตจักร เน้นรวมกลุ่มตามบ้านดูแลหนุนใจเสริมสร้างซึ่งกันและกันในครอบครัวผู้เชื่อ และได้รับการหนุนเสริมความเชื่อจากมิชชันนารี และผู้นำคริสเตียนในจังหวัดลำปาง ที่มาเยี่ยมเยียน ทำให้มีความต่อเนื่องในการสามัคคีธรรม จึงสามารถส่งต่อความเชื่อมาถึงยุควางรากฐาน ซึ่งยังเน้นการสามัคคีธรรมตามบ้านเพื่อเสริมสร้าง เยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน โดยมีผู้นำคริสตจักรเป็นผู้ขับเคลื่อนพันธกิจ และสมาชิกส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือ ส่งผลในการขับเคลื่อนพันธกิจอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถส่งต่อความเชื่อ รักษาความเชื่อต่อลูกหลานมาถึงยุคเติบโต การสามัคคีธรรมเปลี่ยนมาใช้คริสตจักรเป็นศูนย์กลาง แต่ยังให้ความสำคัญสำหรับการเยี่ยมเยียนสมาชิกตามบ้าน โดยมีศิษยาภิบาล และผู้นำคริสตจักรรับใช้ร่วมกันในการหนุนใจ เสริมสร้างความเชื่อสมาชิกคริสตจักร และการใช้ช่องทางออนไลน์ต่างๆ ก็ยังมีส่วนทำให้การขับเคลื่อนพันธกิจเข้าถึงสมาชิกได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้คริสตจักรสามารถดำรงอยู่ และขับเคลื่อนพันธกิจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะต่อผู้ทำพันธกิจคริสตจักร

ผู้ทำพันธกิจคริสตจักร สามารถนำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ในการเสริมพันธกิจที่ทำอยู่ โดยเฉพาะการทำพันธกิจครบทั้ง 5 ด้าน โดยไม่เน้นหรือให้ความสำคัญด้านใดด้านหนึ่ง แต่ให้ความสำคัญกับทุกๆ พันธกิจ และเสริมสร้างความเข้าใจในการทำพันธกิจในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้นำและสมาชิกคริสตจักรเห็นความสำคัญต่อการขับเคลื่อนคริสตจักร

2) ข้อเสนอแนะต่อคริสตจักร

คริสตจักรต้องให้ความสำคัญ และทำพันธกิจครบทั้ง 5 ด้าน เนื่องจากปัจจุบันมีความสะดวกสบายของการใช้ชีวิตพื้นฐาน ปัจจุบันคริสตจักรอาจจะขาดผู้ที่ถวายเป็นส่วนร่วมในการขับเคลื่อนพันธกิจ ดังนั้นคริสตจักรควรสร้างกลุ่มผู้นำที่สามารถรวมพลังในการขับเคลื่อนพันธกิจของพระเจ้าในคริสตจักรทั้ง 5 ด้าน ได้อย่างต่อเนื่องเกิดผล เพื่อนำมาสู่การเสริมสร้างซึ่งกันและกันภายในคริสตจักรทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ให้เต็มไปด้วยความรักของพระเจ้าที่จะครอบครองท่ามกลางการทำพันธกิจของคริสตจักร ให้เติบโต เกิดผลสู่ความไพบูลย์ในองค์พระผู้เป็นเจ้าต่อไป

3) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021 พบประเด็นที่น่าสนใจที่ควรมีการศึกษาต่อไปในอนาคตเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำพันธกิจคริสตจักรแก้วเมืองมูล และคริสตจักรอื่นๆ ที่มีการทำพันธกิจคริสตจักรทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ควรศึกษาการทำพันธกิจคริสตจักรทั้ง 5 ด้านในคริสตจักรบริบทชุมชนเมือง ชานเมือง ชนบทและชนเผ่า ว่ามีกระบวนการทำพันธกิจคริสตจักรอย่างไร โดยศึกษาวิจัยจากตัวอย่างคริสตจักรที่มีการทำพันธกิจทั้ง 5 ด้าน อย่างน้อยบริบทละ 3 คริสตจักร
- 2) ควรศึกษาคุณลักษณะผู้นำ ผู้รับใช้ที่ขับเคลื่อนพันธกิจคริสตจักรทั้ง 5 ด้าน ว่ามีผลต่อการเติบโต ส่งต่อและรักษาความเชื่ออย่างไรบ้าง
- 3) ควรศึกษาปัจจัยสำคัญในการอยู่ร่วมกันของคริสตจักรแก้วเมืองมูล และชุมชนบ้านสันมะเกลือมาอย่างยาวนาน อะไรคือปัจจัยสำคัญในการอยู่ร่วมกัน
- 4) ควรศึกษาว่าอะไรคือ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คริสตจักรแก้วเมืองมูลสามารถออกจากโครงการคริสตจักรเลี้ยงตนเอง 1979/2005 และเป็นคริสตจักรที่สามารถเลี้ยงตนเอง ประกาศพระกิตติคุณด้วยตนเอง และปกครองดูแลตนเองจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ทินกร ศิริธวานากุล. (2543). 120 ปี โมทนาพระคุณพระเจ้า คริสตจักรที่ 1 ลำปาง ค.ศ. 1880-2000. ลำปาง: คริสตจักรที่ 1 ลำปาง.
- ริค วอร์เรน. (2547). *คริสตจักรที่เคลื่อนไหวไปด้วยวัตถุประสงค์*. กรุงเทพฯ : สถาบันคริสเตียนศึกษา และพัฒนาคริสตจักร (ซีอีดี).
- เวคแมน เอสเธอร์ และอิฐฐพล ดวงนภา. (2555). *ชีวิตและการทำพันธกิจของคริสตจักรท้องถิ่นในเขตเมืองเชียงใหม่ สังกัดคริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย*. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ, (ฉบับที่ 270), หน้า 14-18.
<https://mcd.payap.ac.th/info/?p=446>.
- สภาคริสตจักรในประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *ธรรมนูญแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยคริสต์ศักราช 1998*. กรุงเทพฯ: สภาคริสตจักรในประเทศไทย.
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย, (2541). *พระคริสตธรรมคัมภีร์ ฉบับปี 1971*. กรุงเทพฯ: สมาคมพระคริสตธรรมไทย.
- सानัญญ บุญเกียรติ และ ประสิทธิ์ แซ่ตั้ง. (2555). *ชีวิตและการทำพันธกิจของคริสตจักรที่หนึ่งเชียงใหม่ สังกัดคริสตจักรภาคที่ 1 แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย*. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ, (ฉบับที่ 263), หน้า 325-337.
<https://mcd.payap.ac.th/info/?p=440>.
- สุพรรณณ กมลเพชร. (ม.ป.ป.). *ลำดับทายาทของตระกูล “กมลเพชร”*. ลำปาง: (ม.ป.พ.).

คริสตจักรคือชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง
The Church: the Gospel-Centered Community

เทวินทร์ ทรงประสพ¹

Tawin Songprasop

สาธัญญ์ บุญเกียรติ²

Satanun Boonyakiat

บทคัดย่อ

บริบทสังคมไทยและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของคริสเตียนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรและการพัฒนาคริสตจักรให้เป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า คือ การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม การเข้าใจข่าวประเสริฐในมิติของปัจเจกบุคคลมากกว่ามิติของชุมชน และการแยกระหว่างมิติทางจิตวิญญาณกับมิติทางสังคมของคริสตจักร อย่างไรก็ตาม การศึกษาหลักคำสอนของพระคริสตธรรมคัมภีร์และหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่นๆ ชี้ให้เห็นว่าคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องคริสตจักรในฐานะของชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลางในบริบทไทย ประกอบไปด้วยความจริง 3 ประการ คือ (1) คริสตจักรคือชุมชนของผู้เชื่อที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น คริสเตียนทุกคนจึงเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรซึ่งเป็นชุมชนที่ดำรงอยู่เพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้า ไม่ใช่อยู่เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง (2) ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลและชุมชน ดังนั้น คริสเตียนจึงเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรอยู่เสมอและควรจัดรูปแบบคริสตจักรให้ผู้เชื่อสามารถเสริมสร้างกันและกันได้อย่างแท้จริง และ (3) ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับมิติทางจิตวิญญาณและมิติทางสังคม ดังนั้น คริสตจักรควรทำพันธกิจแบบเป็นองค์รวมที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในชีวิตของผู้เชื่อและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

คำสำคัญ คริสตจักร ชุมชน ข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง

---

¹ ผู้จัดการชุมชนอรุณนคร คริสตจักรอรุณนคร e-mail: successordemakers@gmail.com

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคคิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ e-mail:

satanun_b@payap.ac.th

Abstract

The Thai Context and misunderstanding of Thai Christians that hinder them from being parts of the church and from developing the church according to God's Will are focusing on one's own benefits, focusing on the individual aspect of the Gospel more than communal aspect, and separating between spiritual and social responsibilities of the church. However, the study of biblical and theological teachings leads a Christian theology of the church as the Gospel-Centered community that has three aspects: (1) The church is a community of believers that is Gospel-centered. Therefore, all Christians are part of the church that exists for giving God glory, not for individuals' benefits. (2) The holistic Gospel consists of individual and communal aspects. Therefore, Christians are always parts of the church, and the church should enable her members to build up one another. (3) The holistic Gospel consists of spiritual and social responsibilities. Therefore, the church should have holistic ministries that promote changes in lives of believers and in the society.

Keywords: Church, Community, Gospel-Centered

บทนำ (Introduction)

“คริสเตียนจำเป็นต้องไปร่วมสามัคคีธรรมในคริสตจักรอยู่หรือไม่?” เป็นคำถามที่คริสเตียนไทยในปัจจุบันให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะหลังจากช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เนื่องจากวิธีการไปคริสตจักรของคริสเตียนทั่วโลกได้เปลี่ยนแปลงไป คริสตจักรเริ่มใช้ช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ในการนมัสการ เทศนา และการสามัคคีธรรม ตามมาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม (social distancing) ต่อมาคริสตจักรใช้ช่องทางการนมัสการและสามัคคีธรรมแบบผสมผสานทั้งผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์และการพบปะกันแบบปกติ เมื่อมีทางเลือกเช่นนี้ ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่า การไม่ได้ไปร่วมสามัคคีธรรมในคริสตจักรนั้นกลายเป็นเรื่องปกติไปเสียแล้ว เพราะคริสเตียนไทยสามารถเลือกรับชมการนมัสการพระเจ้าของคริสตจักรต่างๆ ได้ทั่วประเทศ (และทั่วโลก) และสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับคริสเตียนคนอื่นๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมคริสตจักรท้องถิ่นเป็นประจำเหมือนที่เคยทำมาในอดีต

ในขณะเดียวกัน คำถามดังกล่าวข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นบริบททางสังคมและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของคริสเตียนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรและการพัฒนาคริสตจักรให้เป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า กล่าวคือ (1) สังคมไทยมีความเป็นปัจเจกนิยมเชิงหลวม ทำให้คนไทยเข้าร่วมกับชุมชนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม (2) คริสเตียนไทยเข้าใจข่าวประเสริฐในมิติของปัจเจกบุคคลมากกว่ามิติของชุมชน ทำให้คริสเตียนไทยให้ความสำคัญกับความเชื่อส่วนบุคคลมากกว่าการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และ (3) คริสเตียนไทยแยกแยะระหว่างมิติทางจิตวิญญาณกับมิติทางสังคมของคริสตจักร ส่งผลให้คริสตจักรไทยไม่ได้สำแดงข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อสังคมไทย

บทความนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องคริสตจักรในฐานะของชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลางในบริบทไทย ซึ่งมีใจความสำคัญดังนี้ (1) คริสตจักรคือชุมชนของผู้เชื่อที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น คริสเตียนทุกคนจึงเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรซึ่งเป็นชุมชนที่ดำรงอยู่เพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้า ไม่ใช่อยู่เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง (2) ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลและชุมชน ดังนั้น คริสเตียนจึงควรเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรอยู่เสมอและควรจัดรูปแบบคริสตจักรให้ผู้เชื่อสามารถเสริมสร้างกันและกันได้อย่างแท้จริง และ (3) ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับมิติทางจิตวิญญาณและมิติทางสังคม ดังนั้น คริสตจักรจึงควรทำพันธกิจแบบเป็นองค์รวมที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในชีวิตของผู้เชื่อและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

บริบททางสังคมและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับคริสตจักร

จากการศึกษาบริบทสังคมไทยและแนวคิดของคริสเตียนไทยในปัจจุบัน พบว่ามีบริบททางสังคมและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคริสตจักรให้เป็นชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง ดังต่อไปนี้

1. สังคมไทยมีความเป็นปัจเจกนิยมเชิงหลวม

วัฒนธรรมไทยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความเป็นชุมชน แต่การศึกษาวิจัยพฤติกรรมของคนไทยชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนไทยนั้นเป็นแบบ “ปัจเจกนิยมเชิงหลวม” (the loosely structured social system) ซึ่งหมายถึง การรวมตัวกันโดยเห็นแก่ผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับมากกว่าผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ คนไทยจึงให้ความสำคัญกับตัวเองมากกว่าผู้อื่น ไม่มีระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎหมาย และไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น (Embree, 1950) และ รุจิระ โรจนประภาณต์ (Rojjanaprapayon, 1997) กล่าวเสริมถึงลักษณะทางวัฒนธรรม

แบบนี้ว่า เป็นการที่ประชากรขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่มีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง ไม่มีความเสมอต้นเสมอปลาย และไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนมีคำพูดที่ติดปากว่า “กฏมิไ้แหก” มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เสมอภาค เมื่อใช้กับผู้มีอำนาจหรือสถานะสูงกว่าก็มักมีการผ่อนปรน ในกรณีที่บุคคลต้องรับผิดชอบต่อสังคม การปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับความพึงพอใจส่วนบุคคลมากกว่าหลักเกณฑ์หรือแรงกดดันทางสังคม ถึงแม้ว่าคนไทยจะให้ความสำคัญกับความสามัคคีและความเห็นพ้อง แต่ก็มักจงรักภักดีต่อกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์และการปกป้องที่ตนเองจะได้รับ และแม้คนไทยจะมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมแล้วก็ตาม แต่ก็มีพฤติกรรมความร่วมมือกับผู้อื่นที่จำกัดเฉพาะญาติมิตร คนสนิท หรือเพื่อนฝูงเท่านั้น อีกทั้ง พฤติกรรมต่างๆ มักขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดและการกระทำของผู้อื่นอีกด้วย (Markus & Kitayama, 1991)

ลักษณะดังกล่าวของสังคมไทยส่งผลให้คนไทยมักจะเข้าร่วมกับชุมชนใดชุมชนหนึ่งโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และยังส่งผลให้คริสเตียนไทยมีแนวคิดที่ว่า การเข้าร่วมชุมชนคริสตจักรก็เพียงเพื่อจะได้รับผลประโยชน์จากทางคริสตจักรหรือรับพระพรจากพระเจ้าเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น คริสเตียนไทยไม่น้อยพึงพอใจกับการรับชมการนมัสการพระเจ้าของคริสตจักรต่างๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากได้รับประโยชน์จากการรับฟังบทเพลงนมัสการและคำเทศนา โดยที่พวกเขาอาจไม่คำนึงว่าหากเป็นแบบนี้ต่อไปเรื่อยๆ พวกเขาจะไม่สามารถเป็นพระพรต่อคริสเตียนคนอื่นๆ ในคริสตจักรได้เลย นอกจากนั้น ลักษณะของการปัจเจกนิยมเชิงหลวมยังส่งผลให้คริสเตียนจำนวนหนึ่งจะเข้าร่วมกับคริสตจักรก็ต่อเมื่อตนเองมีปัญหาเท่านั้น ซึ่งทัศนคติเช่นนี้ทำให้คริสตจักรไม่ต่างจากสถานีจ่ายน้ำมัน トラบิตหากพาหนะขับขี่ยังมีน้ำมันอยู่ สถานีจ่ายน้ำมันก็ไม่มีควมสลักสำคัญแต่อย่างไร ต้องรอให้ถึงเวลาที่พาหนะน้ำมันใกล้จะหมดถึงแล้วจึงจะค่อยมาเติม กล่าวโดยสรุป ความเป็นปัจเจกนิยมเชิงหลวมของสังคมไทยนั้นส่งผลไม่มากนักน้อยต่อคริสเตียนไทย ที่นำตัวเองไปเป็นศูนย์กลางของชุมชนแทนที่จะให้ข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลางของคริสตจักร

2. คริสเตียนไทยเข้าใจข่าวประเสริฐในมิติของปัจเจกบุคคลมากกว่ามิติของชุมชน

ข่าวประเสริฐที่คริสเตียนไทยได้รับสืบทอดมาจากคริสเตียนชาวตะวันตกมีใจความสำคัญดังนี้ (1) พระเจ้าทรงสร้างเราและต้องการมีความสัมพันธ์กับเราเป็นการส่วนตัว (2) บาปของเราแยกเราออกจากพระเจ้า (3) พระเยซูคริสต์ทรงรับโทษบาปแทนเรา (4) หากเรากลับใจจากบาปและวางใจในพระเยซูคริสต์ เราจะได้รับ การอภัย ได้เป็นคนชอบธรรม และจะได้กลับไปอยู่กับพระเจ้าบนสวรรค์

ข้อความที่กระชับและเรียบง่ายนี้ช่วยให้คริสเตียนไทยเข้าใจแก่นแท้ของข่าวประเสริฐ แต่ข้อความนี้ถ้าใช้อย่างไม่ระมัดระวังก็อาจเป็นการตัดตอนของข่าวประเสริฐที่กล่าวถึงเฉพาะปัจเจกบุคคล แต่ไม่ได้กล่าวถึงแผนการของพระเจ้าสำหรับชุมชน สังคม และชนทุกชาติ ซึ่งเป็นการจำกัดพระประสงค์ของพระเจ้าให้คับแคบลงจนเหลือขนาดพอดีแคบกับตัวของเราเองเท่านั้น

หากคริสเตียนไทยเข้าใจข่าวประเสริฐในมิติของปัจเจกบุคคลมากกว่ามิติของชุมชน จะส่งผลให้คริสเตียนไทยให้ความสำคัญกับความเชื่อส่วนบุคคลมากกว่าการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยเข้าใจผิดว่า บุคคลหนึ่งสามารถเป็นคริสเตียนโดยไม่ต้องเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรก็ได้ นอกจากนี้ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนนี้ส่งผลให้คริสตจักรเน้นการเสริมสร้าง “ความเชื่อของคริสเตียนแต่ละคน” มากกว่าเน้นการเสริมสร้าง “ความเป็นชุมชนของคริสเตียนหลายคน” ดังตัวอย่างข้างต้นที่คริสเตียนไทยให้ความสำคัญกับการนมัสการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แทนที่จะให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งท่ามกลางสถานการณ์วิกฤต โดยลืมไปว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพียงทางเดียวนั้นจะนำมาซึ่งล้มเหลวในการสร้างชุมชนที่ยั่งยืน เพราะการสร้างสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้นไม่สามารถพัฒนาสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับบุคคลอื่นๆ ได้เลย การนมัสการผ่านสื่อสังคมออนไลน์อาจมีความจำเป็นในช่วงเวลาที่มีสถานการณ์โรคระบาดร้ายแรง แต่การนมัสการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ไม่สามารถทดแทนชุมชนของผู้เชื่อได้ คริสเตียนยังคงต้องการชุมชนที่จะเติมหัวใจให้เต็มอยู่เสมอ เพราะนี่เป็นการออกแบบของพระเจ้าสำหรับคริสตจักรของพระองค์

3. คริสเตียนไทยแยกระหว่างมิติทางจิตวิญญาณกับมิติทางสังคมของคริสตจักร

สังคมปัจจุบันเน้นการแบ่งแยกระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิต (Work Life Balance แบบไหนที่ตอบโจทย์คนทำงานในยุคนี้, 2022, 14 มิถุนายน) สิ่งนี้ส่งผลให้คนไทยแบ่งแยกส่วนต่างๆ ของชีวิตออกจากกันโดยสิ้นเชิง คริสเตียนไทยก็เช่นกัน พวกเขา มักจะแยกระหว่างมิติทางพันธกิจและมิติแห่งชีวิตของชุมชนคริสตจักรออกเป็นส่วนๆ โดยไม่ให้เกี่ยวข้องกันด้วย และมุ่งเน้นพันธกิจเพียงด้านใดด้านหนึ่งตามการจัดลำดับความสำคัญของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น บางคริสตจักรเชื่อว่าการประกาศข่าวประเสริฐผ่านทางคำพูดนั้นสำคัญที่สุดเพราะผู้คนจำเป็นต้องได้รับการช่วยให้รอดในฝ่ายวิญญาณ คริสตจักรจึงเน้นงานพันธกิจการประกาศเท่านั้น ขณะที่บางคริสตจักรเชื่อว่าการประกาศข่าวประเสริฐผ่านการกระทำและดำเนินชีวิตนั้นสำคัญที่สุด เพราะผู้คนจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากปัญหาต่างๆ ในปัจจุบัน คริสตจักรจึงเน้นพันธกิจที่ช่วยเหลือสังคมเท่านั้น

ข่าวประเสริฐเป็นข่าวดีที่จำเป็นต้องได้ยินและได้เห็น เป็นดังคำพยานในศาลที่คำพูดและการกระทำต้องสอดคล้องกันเสมอ ต้องมีทั้งข้อความและหลักฐาน เรามักจะแยกสิ่งเหล่านี้ออกจากกันและจัดลำดับความสำคัญว่า การพูดเรื่องข่าวประเสริฐนั้นสำคัญที่สุด แม่ว่านั้นจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่มันไม่ใช่ภาพทั้งหมดในพระคัมภีร์ของวิธีการสื่อสารข่าวประเสริฐ

หากว่าคริสเตียนไทยยังแยกชีวิตเป็นส่วนๆ อยู่ โดยเฉพาะระหว่างมิติทางจิตวิญญาณกับมิติทางสังคมของคริสตจักร ก็จะทำให้คริสตจักรไทยไม่ได้สำแดงข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อสังคมไทย เนื่องจากเป็นการเน้นพันธกิจด้านหนึ่งแต่ละเลยพันธกิจอีกด้านหนึ่ง จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของมนุษย์อย่างเป็นองค์รวมได้ ดังที่จะได้ศึกษาต่อไปว่า

ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน คือทั้งจิตวิญญาณ ความคิด จิตใจ ร่างกาย และสังคม ดังนั้น มิติทางจิตวิญญาณและมิติทางสังคมของคริสตจักรจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้เลย

คริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องคริสตจักรในฐานะของชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง

กระบวนการสร้างคริสต์ศาสนศาสตร์ประกอบไปด้วยแหล่งข้อมูลสำคัญ 3 ประการ คือ หลักคำสอนพระคริสตธรรมคัมภีร์ หลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่นๆ และบริบทปัจจุบัน (สาธน์ญ บุนยเกียรติ, 2560) จากการพิจารณาบริบทสังคมไทยและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับคริสตจักรของคริสเตียนไทย แล้วเชื่อมโยงกับหลักคำสอนของพระคริสตธรรมคัมภีร์และหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่นๆ สามารถสรุปคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องคริสตจักรในฐานะของชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลางในบริบทไทยได้ดังต่อไปนี้

1. คริสตจักรคือชุมชนของผู้เชื่อที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง

ทิตัส 2:14 กล่าวว่า “พระองค์ประทานพระองค์เองแก่เรา เพื่อให้เราให้พ้นจากการอธรรมทุกอย่าง และเพื่อชำระเราให้บริสุทธิ์ จะได้เป็นประชากรของพระองค์โดยเฉพาะซึ่งมีใจกระตือรือร้นที่จะทำการดี” ข้อความนี้ชี้ให้เห็นว่าพระเยซูคริสต์ได้สิ้นพระชนม์เพื่อบรรดาประชากรของพระองค์ และเราทั้งหลายทุกคนที่เชื่อวางใจในพระองค์ได้รับความรอดและกลายเป็นส่วนหนึ่งของประชากรของพระองค์ การเป็นคริสเตียนจึงหมายถึง “การเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรเรียบร้อยแล้ว” พวกเขาได้รับการยอมรับให้เป็นประชากรของพระเจ้าร่วมกับผู้เชื่อคนอื่นๆ ทันที ดังนั้น ไม่ใช่พวกเขาได้มาเป็นคริสเตียนก่อน แล้วจึงค่อยเลือกที่จะเข้าร่วมกับคริสตจักร ราวกับว่าเป็นสโมสร ชมรม สถาบันหรือกลุ่มคนในโลกเสมือนจริงในสื่อสังคมออนไลน์ที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมก็ได้ แต่คริสตจักรเป็นพระกายของพระคริสต์ พระองค์ก็ทรงเป็นศีรษะของพระกายนั้น (คส. 1:18) คริสเตียนจึงไม่ควรที่จะดำเนินชีวิตที่แยกตัวออกจากชุมชนคริสตจักร ซึ่งถือเป็นการแยกออกจากพระคริสต์ด้วยเช่นกัน

จอห์น สตอท์ (Stott, 2021) กล่าวว่า คริสตจักรถูกตั้งอยู่ที่ศูนย์กลางแห่งวัตถุประสงค์ที่เป็นนิรันดร์ของพระเจ้า ไม่ใช่ความคิดที่เพิ่มเติมขึ้นมาในภายหลังจากสวรรค์ และไม่ใช่อุบัติเหตุทางประวัติศาสตร์ ตรงกันข้าม คริสตจักรเป็นชุมชนของบรรดาผู้ที่บังเกิดใหม่แล้วโดยพระเจ้าตามพระประสงค์ของพระองค์ ซึ่งเป็นพระดำริตั้งแต่ในนิรันดร์กาลที่ล่วงมาแล้ว แนวคิดเรื่องคริสตจักรซ่อนตัวอยู่ในประวัติศาสตร์ของชนชาติอิสราเอล และจะถูกทำให้สมบูรณ์ในนิรันดร์กาลที่กำลังถึงการดำรงอยู่ของคริสตจักรจึงมิใช่เพียงเพื่อช่วยกู้ชีวิตบุคคลที่รู้สึกโดดเดี่ยวหรือดำรงอยู่ด้วยความเหงา แต่เพื่อสร้างคริสตจักรของพระองค์ คริสเตียนได้ถูกเลือกสรรให้ออกมาจากชีวิตแบบคนในโลก ให้เป็นชนชาติของพระเจ้า และเพื่อถวายพระเกียรติสิริแด่พระองค์ ซึ่งสอดคล้องกับ เจ. ไอ. แพคเกอร์

(Packer, 1971) ที่กล่าวว่าคริสตจักรเป็นพันธกิจของพระเจ้าที่จะทรงช่วยคนบาป กล่าวคือ เป็นการงานของทั้งพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ทั้งสามบุคคลในชุมชนตรีเอกภาพ (Trinity community) นี้ ทรงทำงานร่วมกันในสติปัญญา ฤทธิ์อำนาจ และความรัก เพื่อให้แผนการแห่งความรอดต่อมนุษย์ทุกคนนั้นได้รับความสำเร็จ พระบิดาจึงเป็นผู้ทรงเลือกสรร พระบุตรเองก็ทรงทำให้สำเร็จแผนการของพระบิดาสำเร็จโดยการทรงไถ่ และพระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงดำเนินการสานต่อตามวัตถุประสงค์นิรันดร์ของพระบิดาและพระบุตรโดยการทรงสร้างใหม่ คือการทรงนำมนุษย์จากความตายในบาป กลับเข้ามาสู่ชีวิตในพระสิริของพระองค์

ในพันธสัญญาเดิม ภาพของการเป็นคริสตจักรเห็นได้จากภาพของความเชื่อของชนชาติอิสราเอลที่เป็นเรื่องของชุมชนมาโดยตลอด ซึ่งเริ่มต้นจากการที่พระเจ้าทรงนำพวกเขาอพยพออกจากประเทศอียิปต์ ความรอดแบบนี้ไม่ใช่ความรอดแบบปัจเจกบุคคลแต่เป็น “ความรอดแบบชุมชน” เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้ถูกเลือกสรรให้ได้รับการปลดปล่อยจากการเป็นทาส และนำไปสู่ดินแดนที่ทรงมีพระสัญญาไว้ ดังนั้น ภาพความรอดในพันธสัญญาเดิมจึงไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างพระยาห์เวห์กับชาวอิสราเอลที่เป็นรายบุคคล แต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพระยาห์เวห์และชนชาติของพระองค์ (Mathison, 2012) เราเห็นภาพเดียวกันนี้ในพันธสัญญาใหม่ซึ่งกล่าวถึงคริสตจักรโดยใช้คำจากภาษากรีกว่า **ἐκκλησία** (เอคเคลเซีย) ซึ่งมีความหมายว่า “การถูกเรียกออกมา” เป็นภาพเปรียบเทียบของการอพยพจากชุมชนของโลกเดิม เข้าสู่ชุมชนแห่งการทรงสร้างใหม่ของพระเจ้า คำจากภาษากรีกคำนี้ยังใช้ในเรียกการชุมนุมของกลุ่มคนที่ถูกเรียกออกมารวมตัวกันด้วย เช่น การชุมนุมกันที่เมืองเอเฟซัส (กจ. 19:41) หรือชนชาติอิสราเอลถูกเรียกออกมาจากอียิปต์ (กจ. 7:38) เป็นต้น คริสตจักรจึงไม่ใช่ตัวอาคารสถานที่ แต่หมายถึง การเข้ามาสู่ชุมชนของบรรดาผู้ที่เชื่อวางใจในพระเยซูคริสต์ ซึ่งเป็นต้นแบบของคริสตจักรในยุคแรกในเวลาต่อมา ในการใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชนซึ่งใกล้ชิดสนิทสนม ทำให้คนแปลกหน้ากลายเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกันอย่างแท้จริง

อัครทูตเปโตรได้เขียนจดหมายถึงคริสเตียนต่างชาติที่กำลังเผชิญการกดขี่ข่มเหง โดยเรียกพวกเขาว่า “คนแปลกถิ่นและคนต่างด้าว” (1 ปต. 2:11ข) คำนี้มีความหมายตามตัวอักษรว่า “ไม่มีครอบครัว” หรือ “ไม่มีบ้าน” ซึ่งภาษากรีกใช้คำว่า **παροικος** (พารอยคอส) (Jobes, 2005) ในสมัยนั้น จักรวรรดิโรมันถูกมองว่าเป็น “ครอบครัว” ในภาษากรีกใช้คำว่า **οἶκος** (ออยคอส) โดยมีจักรพรรดิซีซาร์เป็นดั่งหัวหน้าครอบครัว แต่ผู้ที่เชื่อวางใจในพระเยซูคริสต์กลับถูกนับว่าเป็นคนนอกครอบครัวของอาณาจักรโรมัน และด้วยความเชื่อแบบนี้ พวกเขาจะถูกกีดกันจากครอบครัวที่ใกล้ชิด และโครงสร้างทางสังคมที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตอย่างปกติด้วย คริสตจักรจึงถูกสร้างให้เป็น **οἶκος** (ออยคอส) ซึ่งแปลว่า “พระนิเวศ” หรือเป็น “บ้าน” หลังใหม่ให้กับคริสเตียนที่ไม่มีบ้านเหล่านั้น (1 ปต. 2:5) ซึ่งในบริบทนี้ อัครทูตเปโตรได้ใช้คำนี้เพื่อเป็นการเล่นคำจากคำเดียวกันที่สามารถใช้ได้หลากหลายความหมาย เพื่อให้ผู้ฟังในเวลานั้นมีความเข้าใจถึงความหมายของ

คริสตจักรที่มากขึ้น ดังนั้น คริสตจักรจึงเป็นชุมชนที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมเหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน เพราะคริสเตียนทุกคนถูกเรียกให้ตอบสนองต่อผู้คนทุกคนรอบๆ ภาย ทั้งคนแปลกหน้า หรือแม้กับผู้ที่ต่อต้านด้วยก็ตามด้วยการกระทำดีต่อพวกเขาเหมือนกับพวกเขาเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน (1ปต. 2:12)

จาก 1 เปโตร 2:4-10 อัครทูตเปโตรชี้ให้ผู้เชื่อเข้าใจเพิ่มเติมว่า พวกเขาได้บังเกิดใหม่แล้วผ่านการเป็นขึ้นมาจากความตายของพระเยซูคริสต์ พวกเขาได้มีความสัมพันธ์ใหม่กับพระเจ้า ตลอดจนได้รับมรดกใหม่และความหวังในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้พวกเขาได้รับการปลดปล่อยจากพระพิโรธของพระเจ้าในวันพิพากษา และท่านยังได้แนะนำเกี่ยวกับอัตลักษณ์ใหม่ของพวกเขา โดยอธิบายธรรมชาติของชุมชนที่พวกเขาได้บังเกิดใหม่ในแง่ของการมีศูนย์กลางใหม่ การดำเนินชีวิตใหม่ และเป้าหมายใหม่ของชุมชนคือการอยู่เพื่อ “ข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์” จากนั้น ท่านได้บรรยายต่อไปถึงภาพของพระเยซูคริสต์ในฐานะศิลาที่มีชีวิต โดยที่พระองค์ได้ถูกปฏิเสธโดยช่างก่อสร้างที่เป็นมนุษย์ แต่ได้รับเลือกและมีคุณค่าสำหรับพระเจ้า ภาพของศิลาที่มีชีวิตที่ถูกสร้างขึ้นในพระวิหารฝ่ายวิญญาณได้กลายเป็นศิลามุมเอกที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนคือพระเยซูคริสต์ ประเด็นที่ถูกหยิบยกมานี้ ยังได้พูดถึงความสำคัญ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชีวิตคริสเตียนทุกคน (Jobes, 2005)

แนวคิดนี้จำเป็นสำหรับการเข้าใจตนเองของคริสเตียนในปัจจุบันด้วย คุณลักษณะหลักของพระวิหารที่อัครทูตเปโตรยกมาในตอนนี ในความคิดของคนในศตวรรษแรกก็คือสถานที่ที่เต็มไปด้วยความศักดิ์สิทธิ์ เพราะถูกแยกออกจากชีวิตประจำวันปกติ ซึ่งมีความเหมือนกับการประทับของพระเจ้าในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม ที่ทำให้วิหารแห่งเยรูซาเล็มถูกชำระให้บริสุทธิ์ ซึ่งในพันธสัญญาใหม่เปรียบได้กับการที่พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงทำให้ชุมชนคริสเตียนถูกชำระให้บริสุทธิ์ โดยแยกให้พวกเขาเป็นของพระเจ้า ความเป็นหนึ่งเดียวของพระวิหารมาจากการทรงสถิตของพระเจ้า ศิลามุมเอกหนึ่งเดียว มีความเป็นเอกภาพของวัตถุประสงค์เดียว และมีพระวิหารเพียงหลังเดียวซึ่งมีความหมายถึงคริสตจักร ที่สามารถสร้างชีวิตของผู้เชื่อทั้งหมดขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้ คริสตจักรจึงเป็นพระวิหารใหม่ฝ่ายวิญญาณที่มีการถวายเป็นชีวิต ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงในชีวิตของผู้เชื่อ เป็นชุมชนแห่งการเสียสละเพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้า และไม่ใช่อุบายอยู่เพื่อตัวเองอีกต่อไป (Stott, 2011)

ดังนั้น หากข่าวประเสริฐไม่ได้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ตัวตนของเราแต่ละคนก็จะกลายเป็นศูนย์กลางแทนในทันที เปรียบเสมือนกับการที่เอาตัวตนของเรา ความสามารถของเรา หรือสติปัญญาของเรามาแทนศิลามุมเอกก่อนนี้ ซึ่งจะทำให้คริสตจักรนั้นแทบจะไม่มีแตกต่างกับชุมชนอื่นในโลกนี้เลย นั่นคือ คริสตจักรจะกลายเป็นชุมชนที่เน้นความพอใจส่วนบุคคลเป็นศูนย์กลาง แต่เมื่อชุมชนคริสเตียนได้นำข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์มาเป็นศูนย์กลางแล้ว ข่าวประเสริฐนั้นจะกลับกลายเป็นพลังขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงจิตใจ เปลี่ยนแปลงชีวิต และเปลี่ยนแปลงสังคมทั้งหมด

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดจะไม่สามารถเกิดขึ้นจากการพยายามให้หนักขึ้น แต่ได้รับจากพระคุณของพระเจ้าผ่านทางข่าวประเสริฐของพระองค์เท่านั้น

2. ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลและชุมชน

แท้จริงแล้ว ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์นั้นเกี่ยวข้องกับทั้งปัจเจกบุคคลและชุมชน การเสด็จมาของพระเยซูคริสต์ผู้ซึ่งดำเนินชีวิตท่ามกลางมนุษย์ ทรงสิ้นพระชนม์ และทรงเป็นขึ้นจากความตาย เพื่อสถาปนาอาณาจักรสุดท้ายของพระองค์ขึ้น และทั้งหมดนั้นหมายถึงวิธีที่เราจะดำเนินชีวิตอยู่ในโลกในฐานะของปัจเจกบุคคลและในฐานะของชุมชนคริสตจักรด้วย ข่าวสารแห่งข่าวประเสริฐนั้นหมายถึง การเป็นของพระเจ้าและการเป็นของชุมชน เราจึงไม่สามารถเป็นคริสเตียนได้หากเราไม่ใช่ชีวิตอยู่ในชุมชน

เริ่มต้นจากการที่พระเจ้าทรงเป็นพระเจ้าแห่ง “ชุมชนตรีเอกภาพ” ที่มีสมาชิกในชุมชนคือ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ พระองค์จึงทรงสร้างให้มนุษย์เป็นเหมือนพระองค์ในแง่ของความสัมพันธ์แบบนี้ด้วย กล่าวคือ แม้พระเจ้าจะทรงเป็นสามบุคคล แต่พระองค์ก็ทรงเป็นชุมชนที่เป็นหนึ่งเดียวกันอย่างสมบูรณ์จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ พระองค์จึงปรารถนาให้บรรดามนุษย์นั้นมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์แบบเดียวกันกับองค์ตรีเอกภาพด้วย (Grenz, 2000) ดังนั้น ผู้เชื่อทุกคนจึงถูกสร้างขึ้นใหม่ในรูปแบบชุมชนตรีเอกภาพด้วยเช่นกัน

จุดประสงค์หลักของการเป็นตามพระฉายาของพระเจ้านั้นก็เพื่อเป็นทูตของพระเจ้า มนุษย์ทุกคนจึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของพระเจ้าต่อกันและกันบนแผ่นดินโลก หากดูรายละเอียดตามการออกแบบของพระเจ้านี้จะพบว่า บรรดามนุษย์นั้นไม่สามารถเป็นตามพระฉายาของพระเจ้าด้วยตนเองตามลำพังได้ พวกเขาต้องพึ่งพากันและกัน และด้วยชุดเหตุผลเดียวกันนี้ พระเจ้าจึงได้ทรงสร้างให้คริสเตียนทุกคนให้อยู่ในชุมชน เพื่อร่วมกันเป็นภาชนะที่จะบรรจุพระองค์ในชีวิต เพื่อที่จะสำแดงพระเกียรติสิริของพระองค์จากชีวิตใหม่ของเราแก่ทุกคนในโลกใบนี้

ชุมชนคริสตจักรในยุคแรกเข้าใจถึงแนวคิดนี้เป็นอย่างดี พวกเขาจึงได้นำหลักการและลักษณะของคริสตจักรที่ควรจะเป็นนำไปใช้ประยุกต์ในชุมชนของพวกเขา (กจ. 2:42-45) ถ้าหากปราศจากชุมชน คริสตจักรยุคแรกก็ไม่อาจจะสะท้อนพระลักษณะของพระเจ้าได้ และคนในโลกนี้อาจไม่เคยได้สัมผัสเกี่ยวกับความเชื่อของคริสเตียนอย่างเป็นรูปธรรมเลย นี่จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะชุมชนคริสตจักรได้ทำให้หัวใจและแก่นแท้ของความเชื่อคริสเตียนที่จับต้องได้ ปรากฏอยู่เบื้องหน้าพวกเขาจากจุดนั้นเป็นต้นมา คริสเตียนจึงได้ละทิ้งโครงสร้างทางสถาบันของพระวิหารและธรรมศาลา ที่ยึดติดกับพิธีกรรม วันเวลา และสถานที่ พวกเขาไม่อนุญาตให้สิ่งเหล่านั้นเป็นศูนย์กลางของชุมชนอีกต่อไป แต่พวกเขาได้ให้ข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์เป็นศูนย์กลาง เหมือนที่อัครทูตเปโตรได้ระบุว่า คริสตจักรเป็นชนชาติอิสราเอลใหม่ (1 ปต. 1:2, 18-19; 2:9-10) และเช่นเดียวกับชนชาติอิสราเอลที่

เป็นชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลางนั้น พวกเขาได้รับเลือกให้มีความโดดเด่นผ่านการเชื่อฟังพระคำของพระเจ้าเพื่อให้โลกเห็นว่า ข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์ได้เปลี่ยนชีวิตของชุมชนของพวกเขาให้สะท้อนถึงว่า พระเจ้าทรงประเสริฐมากขนาดไหนต่อทุกคน (1:2; 2:9-12)

จากความเข้าใจดังกล่าวข้างต้นที่ปรับใช้กับคริสเตียนไทยได้ก็คือ คริสเตียนไทยจึงควรจัดรูปแบบคริสตจักรให้ผู้เชื่อสามารถเสริมสร้างกันและกันในแบบของชุมชนให้มากยิ่งขึ้นจากแบบอย่างของคริสตจักรยุคแรกที่เป็นชุมชนที่มีข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์เป็นศูนย์กลาง (ไม่ใช่บุคคลใด กิจกรรมใด หรือพิธีกรรมใดเป็นศูนย์กลาง) ในเวลานั้น ผู้คนหลายสิบคนในบ้านของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง รวมถึงคนทุกเพศทุกวัยและทุกพื้นเพ จะรับประทานอาหารร่วมกันในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับสมาชิกในชุมชนทุกคนที่โต๊ะอาหาร เพลิดเพลินกับเมนูอาหารง่ายๆ และชื่นชมยินดีในของประทานของกันและกันซึ่งเป็นของขวัญที่ดีจากพระเจ้าต่อชุมชน ผ่านทางการพูดคุยและรับฟัง เริ่มเฉลิมฉลองร่วมกันในสิ่งที่พระวิญญานบริสุทธิ์ได้ทำในชีวิตของเราแต่ละคน อธิษฐานเพื่อความ ต้องการของโลก และสนทนาว่าชุมชนของพวกเขาจะสามารถเป็นพรแก่เพื่อนบ้านรอบข้างชุมชนคริสตจักรในพระนามของพระคริสต์ได้อย่างไร ทั้งมีการศึกษาและพูดคุยเกี่ยวกับพระวจนะของพระเจ้าอย่างเป็นกันเอง แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งหลักการที่มาจากข่าวประเสริฐของพระเยซูอยู่ มีกลุ่มสังคมมากมายในสังคมก็จริง แต่ไม่มีที่ไหนอีกแล้วที่ผู้คนที่หลากหลายเช่นนี้จะมารวมตัวกันด้วยความมุ่งมั่นที่จะเป็นครอบครัว ซึ่งเป็นภาพที่สวยงามที่พระเจ้าทรงออกแบบไว้ตั้งแต่แรก

อย่างไรก็ตาม ทั้งหมดนี้อาจไม่ใช่รูปแบบตายตัวของคริสตจักรในปัจจุบัน ไม่ใช่ทุกคริสตจักรจะเป็นคริสตจักรแบบตามบ้านได้ วิธีการยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน แต่หลักการเดิมนั้นยังคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง อาจจะมีเวลาแล้วที่คริสตจักรไทยในปัจจุบันต้องสำรวจว่าพันธกิจและกิจกรรมต่างๆ ที่กำลังทำอยู่นั้น (ทั้งในช่วงเวลาสามัคคีธรรมหลักในวันอาทิตย์ กลุ่มเซลล์ หรือการพบปะกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ฯลฯ) มีสิ่งใดบ้างที่สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับข่าวประเสริฐและส่งเสริมการเป็นชุมชน? มีสิ่งใดบ้างที่ควรทำเพิ่มเติม? มีสิ่งใดบ้างที่สามารถตัดออกไปได้? ซึ่งเป็นการสร้างคริสตจักรให้เป็นชุมชนได้

นอกจากตั้งคำถามแล้ว ยังคงต้องมีการสำรวจความต้องการและทรัพยากรของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่นของเราด้วย ซึ่งสามารถใช้ได้ในหลากหลายวิธี เช่น การสังเกตเมื่อใช้เวลากับสมาชิก การสัมภาษณ์ การใช้เวลาอย่างไม่เป็นทางการ การพูดคุยเสริมสร้างกันแบบหนึ่งต่อหนึ่ง หรือการทำแบบสำรวจการใช้ของประทานในคริสตจักร เป็นต้น แต่ยังคงต้องระมัดระวังไม่ให้ความต้องการของชุมชนเป็นศูนย์กลาง แต่ต้องให้ข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลางอยู่เสมอ และค่อยๆ ปรับให้ความต้องการและของประทานของชุมชนนั้นให้สอดคล้องกับข่าวประเสริฐ

สำหรับคริสตจักรไทยในหลายๆ แห่ง แนวคิดเรื่องชุมชนมักอยู่ในรูปแบบของกลุ่มเซลล์เล็กๆ ในคริสตจักร ซึ่งกลุ่มย่อยๆ เหล่านี้จำนวนมากเป็นการปฏิบัติตามโครงสร้างใหญ่ประเภทหนึ่ง

กำหนดมาเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มเซลล์ กลุ่มสามัคคีธรรมเฉพาะวัย หรือในชั้นเรียนรวีวารศึกษาในวันอาทิตย์ กลุ่มสตรีหรือกลุ่มบุรุษ เป็นต้น กลุ่มย่อยๆ เหล่านี้จึงควรถูกออกแบบให้มุ่งเน้นชุมชนมากขึ้น และคริสตจักรยังสามารถให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการร่วมออกแบบในการมีส่วนร่วมในพันธกิจได้ด้วยเช่นกัน ไม่ใช่มาจากกลุ่มผู้นำของคริสตจักรเท่านั้น

แม้ว่าพันธกิจกลุ่มย่อยต่างๆ จะถือเป็นแกนหลักของคริสตจักรหลายๆ แห่งแล้ว แต่ความลึกซึ้งในการเข้าส่วนชีวิตกันและกันของชุมชนนั้นยังไม่มี ทำให้บ่อยครั้งเมื่อเราพูดถึงชุมชน ผู้คนหลายๆ คนกำลังเชื่อว่าพวกเขา กำลังเดินอยู่ในชุมชนที่มีสุขภาพดีอยู่แล้ว แต่เมื่อขุดลึกลงไปก็พบว่าเมื่อพวกเขาพบกัน พวกเขากลับไม่ได้เข้าถึงส่วนลึกของจิตใจของกันและกันเลย

เชสเตอร์และทิมมิส (Chester & Timmis, 2007) จึงได้วิเคราะห์ถึงปัญหาเหล่านี้ว่า เป็นไปได้ว่าสิ่งเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจากการสร้างคริสตจักรในโลกตะวันตก พวกเขาค้นพบว่าในวัฒนธรรมตะวันตกมีปัญหาในการแบ่งแยกชีวิตและพันธกิจออกเป็นส่วนๆ ทำให้ทั้งสองเป็นสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกันอย่างสิ้นเชิง สิ่งนี้ทำให้ชาวตะวันตกจำเป็นต้องใช้เวลามากขึ้นในการสื่อสารและทำความเข้าใจข่าวประเสริฐอย่างครบถ้วนในเรื่องของชุมชน ดังนั้น ถึงเวลาแล้วที่จะต้องคิดใหม่เกี่ยวกับการสื่อสารข่าวประเสริฐนั้นว่าเป็นเรื่องของชีวิตในชุมชน มากกว่าการทำให้เป็นเพียงเหตุการณ์เดียว (event) และจบไป และหากไม่ระมัดระวังคริสเตียนไทยที่ได้รับแนวคิดเรื่องข่าวประเสริฐจากโลกตะวันตกเป็นส่วนมาก ก็อาจจะนำแนวคิดนี้มาใช้ในคริสตจักรได้ด้วยเช่นกัน คริสตจักรไทยควรจะต้องตระหนักว่าอัตลักษณ์ของเราในฐานะมนุษย์มีอยู่ในชุมชน ตัวตนของเราในฐานะคริสเตียนก็พบได้ในชุมชนใหม่ของพระคริสต์เช่นกัน และพันธกิจนี้เกิดขึ้นได้ผ่านชุมชนแห่งเกลือและแสงสว่าง ชุมชนคริสเตียนนั้นเป็นส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนพันธกิจของคริสเตียน

เมื่อพันธกิจและชุมชนจึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นสิ่งที่คริสตจักรไทยควรต้องออกแบบก็คือ ชุมชนและพันธกิจที่สามารถอยู่ในพื้นที่เดียวกันได้ ไม่ต้องแยกจากกันภายในพื้นที่หรือโปรแกรมของตนเอง ให้สองสิ่งนี้มาควบคู่กันโดยไม่แบ่งแยก ประสิทธิผลของคริสตจักรจะเพิ่มขึ้นได้เป็นอย่างมาก เพราะชุมชนกับการทำพันธกิจกลับกลายเป็นเรื่องเดียวกันแล้ว สองสิ่งนี้เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกว่าที่เราจะคิดได้ เพราะในขณะที่ผู้คนทำพันธกิจร่วมกับผู้อื่น พวกเขาได้ค้นพบชุมชน และในขณะที่ผู้คนอาศัยอยู่ในชุมชน และเราไม่จำเป็นต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งเหมือนหัวขวานและด้ามขวานที่ต้องอยู่ด้วยกันเสมอเพื่อให้เกิดเนื้องานที่มีประสิทธิภาพได้ ฉะนั้นดังนั้น ถ้ามีเพียงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้นก็ไม่สามารถทำงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ได้เลย

3. ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับมิติทางจิตวิญญาณและมิติทางสังคม

ในขณะที่คริสเตียนมักแยกแยะระหว่างมิติทางจิตวิญญาณและมิติทางสังคมของคริสตจักร อีกทั้งมุ่งเน้นพันธกิจด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น หลักคำสอนของพระคริสต์ธรรมคัมภีร์และผู้เชื่อคนอื่นๆ

ชี้ให้เห็นว่าข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับมิติทางจิตวิญญาณและมิติทางสังคมด้วย ดังนั้น คริสตจักรจำเป็นต้องทำพันธกิจที่เป็นองค์รวมซึ่งส่งเสริมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในชีวิตของผู้เชื่อและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

คริสโตเฟอร์ กรีน (Green, 2006) เสนอว่าโครงสร้างของข่าวประเสริฐที่ผู้เขียนพระกิตติคุณและอัครทูตเปาโลนำเสนอ มี 3 ประการ คือ (1) พระเยซูทรงเป็นพระคริสต์ และทรงเป็นพระบุตรของพระเจ้าที่เสด็จมาในโลกในฐานะผู้รับใช้ในสภาพมนุษย์ (2) พระเยซูได้ทรงชดใช้ความบาปของเรา และทำให้มนุษย์ที่เชื่อวางใจในพระองค์ได้รับความชอบธรรมโดยพระคุณโดยพระชนม์ชีพ การสิ้นพระชนม์ และการทรงเป็นขึ้นจากความตายของพระองค์ ไม่ใช่โดยการกระทำของพวกเขาเอง (3) เมื่อพระเยซูเสด็จกลับมา พระองค์จะทรงฟื้นฟูสิ่งทรงสร้างทั้งหมดใหม่ และจะชุบชีวิตของเราให้ เป็นขึ้นจากความตายเช่นกัน ในทำนองเดียวกัน ดอน คาร์สัน (Carson, 1990) กล่าวว่าข่าวประเสริฐคือ การเสด็จมาของพระเยซูคริสต์ผู้ซึ่งดำเนินชีวิตท่ามกลางมนุษย์ ทรงสิ้นพระชนม์ และทรงเป็นขึ้นมาจากความตาย เพื่อสถาปนาอาณาจักรสุดท้ายของพระองค์ขึ้น และทั้งหมดนั้นหมายถึงวิธีที่เรา ดำเนินชีวิตในฐานะปัจเจกบุคคลและในฐานะคริสตจักรด้วย

เราจึงสรุปได้ว่า พระเจ้าได้ทรงช่วยคนบาปทุกคนที่เชื่อวางใจในพระองค์ให้รอดโดยพระคุณของพระองค์ กล่าวคือโดยผ่านทางสภาพการเป็นมนุษย์ และโดยการทำงานของพระเยซูคริสต์ พระองค์ทรงช่วยพวกเขาให้พ้นจากการพิพากษาบาปกลับเข้าสู่การสามัคคีธรรมกับพระองค์อีกครั้ง เพื่อให้พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนของพระเจ้าคือคริสตจักร และทรงมอบหมายพันธกิจให้พวกเขาเป็นตัวแทนของพระเจ้าต่อทุกคนในโลกใบนี้ และนำทุกคนที่เชื่อวางใจในพระเยซูเข้าสู่การทรงสร้างใหม่ร่วมกัน เพื่อจะได้รับความรอดแบบนี้ คริสตจักรเองก็ต้องกลับใจใหม่และเชื่อในข่าวประเสริฐแบบเดียวกันนี้ด้วยเช่นกัน

ทิม เคลเลอร์ (Keller, 2012) กล่าวถึงมุมมองที่สำคัญเกี่ยวกับข่าวประเสริฐที่เกี่ยวข้องกับคริสตจักรว่า ข่าวประเสริฐทำให้คริสตจักรมีการเคลื่อนไหว เพราะคำว่า “ข่าวประเสริฐ” ในภาษากรีก คือคำว่า **εὐαγγέλιον** (ยูอัจเจลิออน) ซึ่งความหมายของคำนี้ทำให้ข่าวสารของคริสเตียนแตกต่างจากศาสนาอื่น เพราะ **εὐαγγέλιον** หมายถึง “ข่าวสารของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่” เช่น ชัยชนะในสงครามหรือการเสด็จขึ้นครองราชย์ของกษัตริย์องค์ใหม่ เป็นต้น ข่าวสารเหล่านี้จะเปลี่ยนสภาพการของผู้ฟัง และในขณะเดียวกันก็ต้องการการตอบสนองจากผู้ฟังอย่างมีความสมเหตุสมผลอีกด้วย ข่าวประเสริฐจึงเป็นข่าวสารเกี่ยวกับวิธีที่เราได้รับการช่วยชีวิตจากการพิพากษาของพระเจ้า และเป็นรายงานข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงชีวิตซึ่งได้เกิดขึ้นแล้ว หลังจากเหตุการณ์นั้น ข่าวประเสริฐนั้นจึงเป็นข่าวที่ดีที่สุด ไม่ใช่เพียงแค่คำแนะนำที่ดี ข่าวประเสริฐไม่ใช่สิ่งที่เราทำเพิ่มเติมด้วยตนเอง แต่เป็นสิ่งที่ทำเพื่อต้องการตอบสนองต่อความรอดของพระเจ้า

ทิม เคลเลอร์ (Keller, 2017) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า หากจะถามว่าข่าวประเสริฐสำหรับมนุษย์ทุกคนคืออะไร? ก็คือข่าวสารที่กล่าวว่า พระเจ้าได้เข้ามาในโลกในสภาพของพระเยซูคริสต์ที่เป็นมนุษย์ เพื่อบรรลุนิเวศแห่งความรอดที่มนุษย์ไม่สามารถบรรลุได้ด้วยตนเอง ข่าวประเสริฐจึงเป็นการเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลงจิตใจ การเปลี่ยนแปลงชีวิต และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย โดยการพิจารณาถึงหลักการสามประการ คือ (1) ข่าวประเสริฐเป็นข่าวดีของการยอมรับมนุษย์ด้วยพระคุณและพระเมตตาของพระเจ้า (2) ข่าวประเสริฐคือข่าวดีของชีวิตที่ได้รับการเปลี่ยนแปลง (3) ข่าวประเสริฐคือข่าวดีของโลกใหม่ที่กำลังมา ซึ่งข่าวประเสริฐนี้ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงคริสตจักรของพระเจ้าก่อน และทำให้เป็นชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง และค่อยๆ เคลื่อนไหวออกไปเปลี่ยนแปลงผู้คนในโลกใบนี้ที่เคยมีตัวเองเป็นศูนย์กลาง ให้มีข่าวประเสริฐของพระเยซูเป็นศูนย์กลางในชีวิตของพวกเขาเช่นกัน และนี่เป็นจุดเริ่มต้นของทรงสร้างใหม่ในโลกใบนี้ทั้งหมด และถ้าข่าวประเสริฐยังไม่ได้เป็นศูนย์กลางของคริสตจักรแล้ว จอร์จ ดับเบิลยู ทูธท์ (Truett, 1917) กล่าวถึงคริสตจักรแบบนี้ว่าไม่ได้ดีไปกว่าชุมชนของผู้คนภายนอก และไม่สามารถสร้างความแตกต่างได้เลย

ในพันธสัญญาใหม่ คำในภาษากรีกที่ใช้สำหรับชุมชน คือ *κοινωνία* (คอยโนเนีย) ซึ่งมักจะแปลเป็น คำว่า “สามัคคีธรรม” (fellowship) ซึ่งคำนี้มักจะเชื่อมโยงกับคำว่า โดยปกติ, การแบ่งปัน หรือการมีส่วนร่วม (Jobes, 2005) มีตัวอย่างจากพระคัมภีร์ที่ใช้คำนี้ในหลากหลายที่ เช่น เราเป็นชุมชนของพระวิญญาณบริสุทธิ์ (2 คร. 13:14) ในชุมชนกับพระบุตร (1 คร. 1:9) การแบ่งปันชีวิตของเรา (1 ธส. 2:8) แบ่งปันทรัพย์สินของเรา (กจ. 4:32) แบ่งปันในข่าวประเสริฐ (ฟป. 1:5; ฟม. 6) และการแบ่งปันในการทนทุกข์และพระสิริของพระคริสต์ (2 คร. 1:6-7; 1 ปต. 4:13) ดังนั้นการรวบรวมปัจจัยต่างๆ โดยคริสตจักรต่างชาติสำหรับคริสตจักรที่ยากจนในกรุงเยรูซาเล็มนั้นล้วนเป็นการกระทำของการสามัคคีธรรมทั้งสิ้น (รม. 15:26; 2 คร. 9:13)

จากความหมายข้างต้น คริสตจักรจึงจำเป็นต้องเป็นชุมชนที่เป็นความสว่างแก่โลกด้วย ซึ่งหมายถึงการส่องความสว่างให้กับผู้ที่อยู่นอกชุมชนที่อยู่ในโลกที่มีมืดมิด เพราะพระเยซูตรัสว่า “...พวกท่านจงส่องสว่างแก่คนทั้งปวง เพื่อว่าเมื่อเขาทั้งหลายได้เห็นความดีที่ท่านทำ พวกเขาจะได้สรรเสริญพระบิดาของท่านผู้สถิตในสวรรค์” (มธ. 5:16) ชุมชนคริสตจักรจึงเป็นชุดความรับผิดชอบหลักท่ามกลางความรับผิดชอบอื่นๆ อีกมากมายในชีวิต ซึ่งเราคำนึงถึงว่า คริสเตียนไม่เคยต้องแบกรับภาระแห่งพระมหาบัญชาของพระเยซูนี้ไว้คนเดียว (มธ. 28:19-20) แต่เพราะเราได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนตั้งแต่แรกที่เชื่อวางใจในพระเยซูแล้ว ดังนั้นหน้าที่แห่งพระมหาบัญชาของพระเยซูจึงต้องเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนคริสตจักรที่จะรับแบกความรับผิดชอบนี้ร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป คริสตจักรในฐานะของชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลางนั้นเกี่ยวข้องกับทั้งมิติทางจิตวิญญาณและมิติทางสังคม ดังนั้น คริสตจักรไทยจึงไม่ควรเน้นพันธกิจด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

แต่ควรทำพันธกิจอย่างเป็นองค์รวมที่ส่งเสริมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในชีวิตของผู้เชื่อ และนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคม

บทสรุป (Conclusion)

บริบทสังคมไทยและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของคริสเตียนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรและการพัฒนาคริสตจักรให้เป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า คือ การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม การเข้าใจข่าวประเสริฐในมิติของปัจเจกบุคคลมากกว่ามิติของชุมชน และการแยกระหว่างมิติทางจิตวิญญาณกับมิติทางสังคมของคริสตจักร

อย่างไรก็ตาม การศึกษาหลักคำสอนของพระคริสตธรรมคัมภีร์และหลักคำสอนของผู้เชื่อคนอื่นๆ ชี้ให้เห็นว่าคริสต์ศาสนศาสตร์เรื่องคริสตจักรในฐานะของชุมชนที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลางในบริบทไทย ประกอบไปด้วยความจริง 3 ประการ คือ (1) คริสตจักรคือชุมชนของผู้เชื่อที่มีข่าวประเสริฐเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น คริสเตียนทุกคนจึงเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรซึ่งเป็นชุมชนที่ดำรงอยู่เพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้า ไม่ใช่อยู่เพื่อประโยชน์ของตนเอง (2) ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลและชุมชน ดังนั้น คริสเตียนจึงเป็นส่วนหนึ่งของคริสตจักรอยู่เสมอและควรจัดรูปแบบคริสตจักรให้ผู้เชื่อสามารถเสริมสร้างกันและกันได้อย่างแท้จริง และ (3) ข่าวประเสริฐที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวข้องกับมิติทางจิตวิญญาณและมิติทางสังคม ดังนั้น คริสตจักรควรทำพันธกิจแบบเป็นองค์รวมที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในชีวิตของผู้เชื่อและนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- Carson, Don. (1990). *Evangelicals, Ecumenism and the church*.
http://s3.amazonaws.com/tgc-documents/carson/1996_biblical_gospel.pdf
- Chester, T.& Timmis, S. (2007). *Total church: A radical reshaping around gospel and community*. Inter-varsity Press.
- Embree, J. F. (1950). Thailand—A loosely structured social system. *American Anthropologist*. 52(2), 181-193.
- Green, Christopher. (2006). *God's power to save : One gospel for a complex world?*. Apollos.
- Grenz, S. J. (2000). *Theology for the community of God*. Eerdmans.

- H. R., Markus, & S, Kitayama. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*. 98(2), 224–253.
- Jobes, Karen H. (2005). *The identity of God's people*. Baker academic.
- Keller, T. (2017). *Mission church*. Zondervan.
- Mathison, Keith. (2012). *The Church and Israel in the New Testament*.
<https://www.ligonier.org/learn/articles/the-church-and-israel-in-the-new-testament>
- Packer, J. I. (1971). *Introductory essay to John Owen's death of death in the death of Christ*. <http://www.all-of-grace.org/pub/others/deathofdeath.html>
- Rojjanaprayon, R. (1997). *Communication Patterns of Thai People in a Non-Thai Context*. Doctoral dissertation [Unpublished doctoral dissertation]. Perdue University.
- Stott, John. (2011). *The living church: Convictions of a lifelong pastor*. IVP Books.
- Truett, George W. (1917). *A quest for souls*. Harper & Brothers.
- Work Life Balance แบบไหนที่ตอบโจทย์คนทำงานในยุคนี้. (2022, 14 มิถุนายน). Jobsdb.
<https://th.jobsdb.com/th-th/articles/best-new-normal-work-life-balance/>
- สาธัญญ์ บุญเกียรติ. (2017). *คริสต์ศาสนศาสตร์ใกล้ตัว : มุมมองใหม่*. กนกบรรณสาร.

โครงการ

การประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ค.ศ. 2023 เป็นการประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ระดับชาติ ซึ่งจัดขึ้นโดยสมาคมพระคริสตธรรมไทย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันคริสต์ศาสนศาสตร์และองค์กรคริสเตียนต่างๆ ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุมนี้จัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง โดยจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 2017 ณ วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการจัดประชุมแบบออนไลน์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่างๆ สามารถเข้าร่วมการประชุมได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

หลักการและเหตุผล

คริสต์ศาสนศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่มีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน และมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระเจ้า จิตวิญญาณของมนุษย์ สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจมนุษย์ ศีลธรรม และจริยธรรม ผ่านทางคำสอนจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ ซึ่งตลอดประวัติศาสตร์คริสตจักร ได้นำองค์ความรู้ด้านคริสต์ศาสนศาสตร์นี้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม

ถึงแม้ว่าสถาบันในประเทศไทยที่เปิดสอนและให้ความรู้ทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์มีจำนวนน้อย แต่การศึกษาและผลิตผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ในประเทศไทยนั้น มีมาอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุนี้การประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ระดับชาติ จึงเป็นช่องทางที่สำคัญยิ่งให้แก่อาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการจากสถาบันต่าง ๆ ได้ศึกษาและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นช่องทางให้แก่คริสตจักร และบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสนใจด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ได้รับองค์ความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ของอาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการจากสถาบันด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ในประเทศไทย
2. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ให้แก่คริสตจักร และบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสนใจด้านคริสต์ศาสนศาสตร์

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

วันศุกร์ที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2023

สถานที่จัดโครงการ

จัดการประชุมในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom

กลุ่มเป้าหมาย:

อาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการ ผู้นำคริสตจักร และผู้สนใจทั่วไป จำนวน 100 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ:

1. เป็นช่องทางให้อาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการจากสถาบันที่เปิดสอนด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ให้เผยแพร่องค์ความรู้จากการศึกษาและการวิจัยแก่คริสตจักร และบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความสนใจด้านคริสต์ศาสนศาสตร์
2. เป็นจุดเริ่มต้นในการผลักดันการศึกษาด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ให้มีแพร่หลายมากขึ้น ในวงการวิชาการ เป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์ ให้เพิ่มมากขึ้นด้วย

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม
2. จำนวนผลงานวิชาการ
3. คะแนนประเมินโครงการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ:

สมาคมพระคริสตธรรมไทย

สรุปผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ**ผู้เข้าร่วมโครงการ**

อาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการ ผู้นำคริสตจักร และผู้สนใจทั่วไป
รวมทั้งหมด 266 คน (ปีก่อน 220 คน)

ผลงานวิชาการ

อ้างอิงจากเกณฑ์ของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

ตัวบ่งชี้ สกอ. 2.3 ผลงานวิชาการของอาจารย์ประจำและนักวิจัย บทความวิจัยหรือบทความวิชาการฉบับสมบูรณ์ที่ตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ คำนวณน้ำหนัก 0.20 หลักเกณฑ์ ข้อที่ 2 มีบทความที่มาจากหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 3 หน่วยงาน และรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 25

มีผู้นำเสนอผลงานรวม 12 คน จากผู้ส่งบทความ 14 คน

บทความวิชาการ TTAC 2023

1. บทความภายใน	-	บทความ (ร้อยละ 0)
2. บทความภายนอก	12	บทความ (ร้อยละ 100)

ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม = 79 คน

1. การประชาสัมพันธ์งาน	4.05
2. วัน-เวลาในการจัดงาน	4.38
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการนำเสนอบทความ (45 นาที)	4.28
4. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการถาม-ตอบ (15 นาที)	4.37
5. บรรยากาศโดยรวมในช่วงนำเสนอบทความ	4.28
6. บรรยากาศโดยรวมในช่วงถาม-ตอบ	4.25
7. ประโยชน์ที่ได้รับ	4.43
8. การจัดการประชุมในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom	4.42

กำหนดการ

กำหนดการ การประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ค.ศ. 2023 (Thailand Theological Academic Conference 2023)
วันศุกร์ที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2023 เวลา 08.30 – 15.30 น. ณ ห้องประชุมออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom

08.30 - 08.45 น.	ผู้ร่วมประชุมทยอยเข้าสู่ห้องประชุมออนไลน์			
08.45 - 09.00 น.	เปิดประชุมด้วยการอธิษฐาน และ แนะนำรายการ โดย อาจารย์ประจักษ์ ศรีศายุร			
09.00 - 10.15 น. (75 นาที) บรรยาย 45 นาที ถาม-ตอบ 30 นาที	การบรรยายพิเศษ หัวข้อ พันธกิจยุคปัจจุบันอันชั่วร้าย “ในพระคริสต์” : ความรอดในพระธรรมกาลาเทีย โดย อาจารย์วิทยา พุทธิรักษา			
10.15 - 10.45 น.	พัก (30 นาที)			
ห้องบรรยาย	ห้องบรรยาย 1	ห้องบรรยาย 2	ห้องบรรยาย 3	ห้องบรรยาย 4
10.45 - 11.45 น. (60 นาที) บรรยาย 45 นาที ถาม-ตอบ 15 นาที	คริสตจักรคือชุมชนที่มีข่าวประเสริฐ เป็นศูนย์กลาง อ.เทวินทร์ ทรงประสพ ศจ.ผศ.ดร.สาธัญญ์ บุญเกียรติ	การอธิบายวิเคราะห์พระธรรมโรม 6:1-14 เรื่องการบิดเบือน ด้วยการวิพากษ์ เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) อ.สุเมธ แซ่เหยา ศจ.ดร.วิริยะ ทิพยวารการกูร	การพัฒนาบอร์ดเกมประเภทวางแผน เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์ ของพระเจ้าสำหรับอนุชนวัยทำงาน อ.พรรณนิดา วุฒิอิน ศจ.ดร.ชนันภรณ์ ใจเสาวดี	ศิลปะกับชีวิตจิตวิญญาณ คศ.อรพรรณ โพธิ์ทอง ผศ.ดร.สกุณี เกรียงชัยพร
11.45 - 13.00 น.	พักกลางวัน (75 นาที)			
13.00 - 14.00 น. (60 นาที) บรรยาย 45 นาที ถาม-ตอบ 15 นาที	ความเป็นไปได้ของการใช้ Logos ในประวัติศาสตร์จนถึงพระวาจา ในพระกิตติคุณยอห์น อ.วัชระ โพธิ์แก้ว อ.นรินทร์ สุรเนาวรัตน์	การวิเคราะห์บทเพลงคริสเตียนของเรื่องกิจ ยงปิยะกุล และประโยชน์ของบทเพลง ต่อการดำเนินชีวิตคริสเตียน ศจ.กำชัย อุทัยแสนปรีดา ศจ.ดร.อภิชาติ พูลศักดิ์วารสาร ศจ.ดร.ยังชัน ชิน	ถอดบทเรียนการทำพันธกิจคริสตจักร แก้วเมืองมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งถึงปี ค.ศ. 2021 อศจ.ทัศนัย แก้วรากมูข	แนวทางการอภิบาลเด็กจากครอบครัว แตกแยกในคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่ อ.เสาวณีย์ ขจรกิตต์
14.00 - 14.30 น.	พัก (30 นาที)			
14.30 - 15.30 น. (60 นาที) บรรยาย 45 นาที ถาม-ตอบ 15 นาที	ความหมายของ “เกลือแห่งโลกในมัทธิว 5:13” ตามความเข้าใจของชุมชนชาวยิว คศ.สิรินทร ทองเณร	การเข้าร่วมมนัสการพระเจ้าในบริบทออนไลน์ และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของ สมาชิกคริสตจักรบางบัวทอง อ.กิตติ เมืองชื่น ศจ.ดร.ทิวาพร ราชรักษ์ อ.สาธุนันท์ ฟ่องวาริน	การเตรียมตัวด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วย ระยะสุดท้าย อศจ.ณัฐพงศ์ ศรีวิชัย	แนวทางการเลี้ยงตนเองของคริสตจักร : กรณีศึกษาคริสตจักรท้องถิ่นที่สามารถ เลี้ยงตนเองได้ภายใต้สังกัดสภาคริสตจักร ในประเทศไทย ศจ.ไพฑูรย์ แซ่ไคว

คณะกรรมการดำเนินงานและผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ประจักษ์ ตรีทศายุธ	สมาคมพระคริสตธรรมไทย ที่ปรึกษา
ครูศาสนา ดร. ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย	วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย. ที่ปรึกษา
1. ศาสนาจารย์ ผศ. ดร. สาธัญญ์ บุญเกียรติ	วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย. ประธานกรรมการ
2. ศาสนาจารย์ ดร. เสรี หล่อกัณภัย	สมาคมพระคริสตธรรมไทย รองประธานกรรมการ
3. ศาสนาจารย์ ดร. สุรศักดิ์ กิติเรืองแสง	สภาคริสตจักรในประเทศไทย กรรมการ
4. บาทหลวง ผศ.ดร. อภิสัทธี กฤษเจริญ	วิทยาลัยแสงธรรม กรรมการ
5. ศาสนาจารย์ ดร. วันดี วจนะถาวรชัย	มหาวิทยาลัยคริสเตียน กรรมการ
6. ศาสนาจารย์ ดร. นที ตันจันทร์พงศ์	สถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ กรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สกัญญา เกรียงชัยพร	วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย. กรรมการ
8. อนุศาสนาจารย์ ดร. วารุณาฏ เชื้อหน่าย	Langham Partnership Thailand กรรมการ
9. ศาสนาจารย์ ดร. ณรงค์ ทองสุข	The Bible League Thailand กรรมการและเลขานุการ
10. นายนิริวัฒน์ โพธิ์ทอง	วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มพย. ผู้ช่วยเลขานุการ

ภาพบรรยากาศภายในงาน

Recording

พื้นจากยุคปัจจุบันอันชั่วร้าย “ในพระคริสต์”: ความรอด
ในพระธรรมกาลาเทีย

**Liberation from the Present Evil Age “In Christ”:
Salvation in the Epistle to the Galatians**

อ.วิทยา พุทธรักษา / Witthaya Phuttharaksa
อาจารย์ประจำวิทยาลัยพระคริสต์ธรรมเมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ
Lecturer, McGilvary College of Divinity, Payap University
PhD. Candidate, Wycliffe College at the University of Toronto

Zoom Meeting You are viewing Witthaya Phuttharaksa's screen View Options

Recording

ความรอดในเชิงนิติศาสตร์ (Juridical Aspect)

https://www.thetruthstandsforever.com/uploads/2/6/8/6/26865235/judgement-pic_7_orig.jpg

Urmute Stop Video Participants Chat Share Screen Record Reactions Apps Whiteboards Leave

สรุปล

- ความรอดในกาลาเทียถูกอธิบายด้วยภาพทางวิวรณ์ศาสตร์ด้วย
- เปาโลเชื่อว่ายุคปัจจุบันนี้อยู่ภายใต้อำนาจของสิ่งชั่วร้าย
- ความรอด คือ “การปลดปล่อยจากอำนาจชั่วร้าย”
- เราได้รับความรอดผ่านการเข้าส่วน “ในพระคริสต์”
- เราถูกโอนย้ายไปอยู่ในสภาวะการเป็นอยู่ใหม่แล้ว
- ความรอดแบบนี้เกี่ยวข้องกับบริบทความเชื่อไทยมากกว่า

Recording

Participants

Witthaya Phuttharaksa
Suchada Duang...
Suchada Duangnapha
Witthaya Phuttharaksa
Natee Inchanpongsi
Chanaborn Jitabodee
Duangsuksa Sribalalai
Narong Tongrak Srisai
Witthaya Phuttharaksa
Prakich Trigayayuth L...
จอมนง งามชื่น
john dickson
Sumet Srengao
siam
Sakunee Kriangchaipon
SANURAK PONGVARIN
Ittaphon Duangnapha
ทิวสินทร์ธรรม
McGilvary College of D...
Ag
Myway
Kumchara
wichien
Max Mongkolsak
ปานจามะ อรุณรัตน์ จิต...

Recording... You are viewing Sumet Saeyao's screen View Options

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

- มีความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายเรื่องบัพติศมาในโรม 6:1-14
- มีความน่าสนใจในการค้นหาจุดประสงค์ที่แท้จริงของการกล่าวถึงเรื่อง
- การค้นพบจุดประสงค์ของผู้เขียนจะเป็นการนำประโยชน์สู่ผู้ฟัง(ผู้อ่าน)

26 unassigned participants

Namfon
Sumet Saeyao
SANURAK FONGVARIN
Supanee

Recording... You are viewing KITI's screen View Options

ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูล คือสมาชิกคริสตจักร
บางบึงทอง คริสตจักรภาคที่ 7 แห่งสภาคริสตจักรใน
ประเทศไทย อายุระหว่าง 15 ปี - 85 ปี จำนวน 30 คน
เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากประชากร
สมาชิกซึ่งเป็นสมมุติฐานของคริสตจักรจำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์
แบบเพียร์สัน

2 unassigned participants

Unmute Start Video Participants Chat Share Screen Pause/Stop Recording Breakout Rooms Reactions Apps Leave Room

Recording... You are viewing Labiere Phannida's screen View Options

canva.com

LET'S GROW! CULTIVATE US!

การนิเทศาบรรณประเภทวางแผน
เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระประสงค์
ของพระเจ้าสำหรับอบุชนวัยทำงาน

พรรณนิดา ทุตธิ์
TTAC 2023

Labiere Phannida

Zoom Meeting

Nuttakoon Panya

Recording...

ชื่อเสนอต่อคริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่

คริสตจักรให้ความสำคัญกับเด็กในครอบครัวแตกแยกมากขึ้น

คริสตจักรชาติพันธุ์ลาหู่หยุดโดยคำตนเองว่าไม่มีกำลังในการอภิบาลเด็กจากครอบครัวแตกแยก

32°C

Search

14:01 3/2/2566

● ผลการวิจัย

C-ARTS

“ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะและชีวิตจิตวิญญาณ”

Creator พระเจ้า

Communicate

Connect

Create (สร้าง)

Conceptualize (ถ่ายทอดพระองค์)

Come & See (เชื่อเชิญ)

ARTS

Co-create (ร่วมสร้าง)

Contemplate (พิชังภาวนา)

Commune (เสริมสร้างชุมชน)

Creatures ศิลปิน

04 ด้านการศึกษา

การศึกษานั้นสามารถเยียวยาบาดแผลภายในใจของพวกหนูจริงหรือ?

The image shows a Zoom meeting interface. At the top, a presentation slide features a stethoscope background and the text: "การเตรียมตัวด้านจิตวิญญาณสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย" and "SPIRITUAL PREPARATION ADVICE FOR PATIENTS IN THE FINAL STAGE OF LIFE." Below this, another slide titled "AN ANALYSIS OF RUANGKITONGPIYAKUL'S CHRISTIAN SONGS AND THEIR BENEFITS TO THE CHRISTIAN LIFE" is displayed in Thai, with the author "โดย อภัย อภัยแสนปรีดา". The interface includes a Zoom Meeting toolbar with options like Unmute, Start Video, Participants (12), Chat, Share Screen, and a participant list on the right. At the bottom, a gallery view shows 20 individual video feeds of participants.

